

STŘELA

ÚZEMNÍ STUDIE - ČISTOPIS

KVĚTEN 2008

Objednatel: KARLOVARSKÝ KRAJ
ZÁVODNÍ 353/88, 360 21 KARLOVY VARY
v zastoupení Ing. arch. Jaromíra Musila, vedoucího odboru
regionálního rozvoje

Zhotovitel: Ing. arch. Vlasta Poláčková - URBANISTICKÝ ATELIER UP -24
Na Petynce 84, 169 00 Praha 6
IČO: 1610 2053

Zajištění procesu participace veřejnosti:
Ing. arch. Petr Klápště a kolektiv
ProstorPlus.EU s.r.o.
K Rovinám 557/6, 158 00 Praha 5

Výpočetní zpracování v systému GIS:
Ing. Jindřich Poláček a kolektiv
Hydrosoft Veleslavín s.r.o.
U Sadu 13, 162 00 Praha 6

Pracovní tým:
Koordinace úkolu: Ing. arch. Vlasta Poláčková
Problematika specifické oblasti SOB3, malých obcí a obce s rozšířenou
působností: RNDr. Zdenka Hamplová, Ing. arch. Milan Körner
konzultace Prof. RNDr. Martin HAMPL, DrSc.,
Kamila Prchalová, Ing. Jiří Šindelář
Doprava: Ing. Josef Smíšek
Železniční doprava: Jiří Schierl
Využití větrné energie a ochrana přírody a krajiny: Ing. Milena Morávková
Využití biomasy a ochrana krajinného rázu: Ing. Eva Buriannová
konzultace Ing. Jaroslav Vojta a Ing. Voláková
Cestovní ruch: RNDr. Jana Vodová, Kamila Prchalová
Ing. Jiří Šindelář, Jaroslava Slepíčková
Problematika drobného podnikání: Ing. Jiří Šindelář
Kamila Prchalová
Vodohospodářství: Ing. Mojmír Hnilica, konzultace Ing. Jaroslav Vojta
Vodní díla: Jiří Schierl
Zásobování plynem: Jiří Šart

Děkujeme za spolupráci pracovní skupině občanů, kterou tvořili zejména:

paní Kamila Prchalová, Ing. Jiří Šindelář – územní manažeři,
Jiří Schierl, Jaroslava Slepíčková, Jaroslav Větrovec, Ing. Jaroslav Vojta, Ing.
Petr Sušanka, pan Luboš Chalupný, Naděžda Sochorová, Mgr. Lucie Hrbková,
Ing. Ivana Květoňová, Olga Haláková, Milič Jiránek a další

a

občanským sdružením **Cesta z města**, o.s. a **Pod střechou**, o.s.,

a

místním akčním skupinám **Náš region** a **Vladař**

Fotografie na titulním listu: Ing. arch. Blanka Hysková

Obsah dokumentace:

Textová část s vloženými grafickými přílohami a tabulkami:

- celý text – nezkrácený
- shrnutí textu

Výkresy:

- č.1 Širší vztahy – podklad pro vymezení SOB3 1 : 200 000
- č.2 Vymezení spádových oblastí a pólů rozvoje 1 : 50 000
- č.3 Výkres dopravní a technické infrastruktury 1 : 50 000
- č.4 Podmínky pro umístění větrných elektráren 1 : 50 000
- č.5 Krajinový ráz a podmínky pro cestovní ruch 1 : 30 000

Schéma základního výkresu – Vymezení spádových oblastí a pólů rozvoje

Obsah:

1	Hlavní cíle zpracování územní studie Střela a vymezení řešeného území.....	1
2	Postup a metoda práce na studii, zapojení veřejnosti a oponentů	1
2.1	Časový průběh prací.....	1
2.2	Participace obyvatel – postup a zhodnocení.....	2
2.2.1	Organizační skupina.....	2
2.2.2	Anketa a 1. setkání s veřejností – problémy, hodnoty a náměty	2
2.2.3	Workshop s oponenty	3
2.2.4	Zapojení členů organizační skupiny do zpracovatelského týmu.....	3
2.2.5	2. setkání s veřejností nad návrhem	4
3	Nástin strategie rozvoje řešeného území.....	9
3.1	Vize	9
3.2	Základní cíle a opatření	9
3.3	Podpůrné cíle a opatření	11
4	Návrh úpravy vymezení specifické oblasti SOB3	13
4.1	Základní charakteristika území.....	13
4.2	Kritéria vymezování	14
4.3	Korekce vymezení specifické oblasti	15
5	Podklad pro diskusi o úpravě správního uspořádání.....	16
5.1	Úvod	16
5.2	Vytvoření toužimského obvodu III. stupně: výhody a nevýhody.....	17
5.3	Je potenciální toužimský obvod srovnatelný s většinou malých a periferních obvodů II. stupně v ČR?	17
5.4	Varianty vymezení potenciálního toužimského obvodu III. stupně	19
5.5	Shrnutí výsledků rozhovorů s pracovníky úřadů obcí s rozšířenou působností	21
5.6	Komentář oponentů - územních manažerů	21
5.7	Závěry	23
6	Problematika malých sídel na Toužimsku: obecné přístupy a možnosti řešení	24
6.1	Úvod	24
6.2	Regionální rozdíly v sídelní rozdrobenosti: je Toužimsko českým extrémem?	24
6.3	Metodické otázky hodnocení malých sídel	27
6.4	Jaké jsou možnosti pomoci malým sídlům: klíčové subjekty rozhodování a nástroje regionální / lokální politiky	28
6.5	Tepelsko – konkrétní příklady potřeb malých sídel	29
7	Problematika drobného podnikání	32
7.1	Úvod	32
7.2	Podmínky pro podnikání a jeho historie.....	32
7.3	Tradiční výroby	33
7.4	Obchodní spolky a družstva	37
7.5	Příklad skladby tradičních řemesel ve městech Bečov a Toužim.....	38
7.6	Možnost využití zkušeností Čechů z rumunského Banátu	38
7.7	Návrhy pro vhodnou místní produkci.....	39
7.8	Certifikace místních výrobků a služeb	39
7.9	Náměty k řešení.....	41
7.10	Regionální ekonomika jako zdroj soběstačnosti regionu	42
8	Problematika cestovního ruchu	44
8.1	Úvod	44
8.2	Stanovení vize rozvoje regionu z hlediska ČR.....	45
8.3	Charakteristika území z hlediska ČR.....	45
8.4	Hlavní cílové skupiny.....	45
8.5	Formy cestovního ruchu	46
8.6	Předpoklady (+) a omezující faktory (-) rozvoje ČR.....	47
8.7	Vize	48
8.8	Dílčí rozvojové oblasti (priority).....	48
8.9	Příklady rozvojových cílů, návrhy vhodných aktivit dle jednotlivých priorit.....	49

8.10	Vytvoření image regionu	54
8.11	Produktové balíčky	54
8.12	Turistické trasy a doprovodná infrastruktura a služby	56
8.12.1	Pěší turistické trasy	56
8.12.2	Naučné stezky	57
8.12.3	Cyklostezky a cyklotrasy	58
8.12.4	Hipotrasy	59
8.12.5	Podpůrná vybavenost	60
8.13	Shrnutí problematiky cestovního ruchu	61
8.13.1	Základní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v regionu	61
8.13.2	Hlavní směry rozvoje cestovního ruchu v území	61
9	Ochrana krajinného rázu	64
9.1	Charakteristika krajinného rázu v regionu Střela	64
9.2	Krajinné celky	66
10	Doporučení pro rozvoj sídel, výstavbu a územní plánování v regionu Střela	69
10.1	Obecné zásady pro celé řešené území	69
10.2	Charakteristiky a doporučení pro jednotlivé obce	70
10.3	Programy směřující do krajinného prostředí	77
11	Obnovitelné zdroje	80
11.1	Současné využívání alternativních zdrojů energie v regionu Střela - přehled	80
11.2	Využití větrné energie v regionu Střela	82
11.2.1	Výhody a nevýhody větrných elektráren	82
11.2.2	Lokality pro využití větrné energie - dle návrhu ZÚR Karlovarského kraje	83
11.2.3	Vyhodnocení navrhovaných oblastí v rámci územní studie Střela	84
11.2.4	Posouzení viditelnosti větrných elektráren	88
11.2.5	Závěr	91
11.3	Využití vodní energie v regionu Střela	93
11.4	Využití energie biomasy v regionu Střela	95
11.4.1	Výnosový potenciál biomasy	95
12	Doprava	101
12.1	Přínos výstavby rychlostní silnice R6	101
12.2	Silniční propojení Mariánské Lázně – Bošov	101
12.3	Hromadná doprava	102
12.4	Cyklistická doprava	103
12.5	Železniční doprava	103
12.5.1	Železniční síť v řešeném území	103
12.5.2	Návrh optimalizace železničních zastávek	108
13	Technické vybavení území	110
13.1	Zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod	110
13.1.1	Základní informace	110
13.1.2	Zásobování pitnou vodou	110
13.1.3	Časový plán výstavby nových objektů a rekonstrukcí - priority:	111
13.1.4	Odkanalizování a čištění odpadních vod	112
13.1.5	Použité podklady	113
13.2	Energetika	114
13.2.1	Zásobování elektrickou energií	114
13.2.2	Zásobování zemním plynem	114
13.2.3	Produktovody	116
14	Specifické území Vojenského újezdu Hradiště – Doupovské hory	117
15	Školství, kultura a vztah lidí k regionu	120
15.1	Školství	120
15.2	Přehled kulturních zařízení	122
16	Koordinace aktivit, informovanost	123
17	Řešení připomínek vzešlých z projednávání	124
18	Použitá literatura a další zdroje	125

Schémata a kartogramy vložené do textu:**strana:**

• Vymezení řešeného území – s popisem obcí	...002
• Podklad pro vymezení specifické oblasti	...014
• Turistické trasy	...060
• Místní stezky a pěší trasy	...060
• Cyklotrasy a cyklostezky	...060
• Hipostezky	...060
• Ohniska v krajině regionu Střela	...065
• Krajinné celky	...065
• Vybrané brownfields	...078
• Kartogram Posouzení viditelnosti 1	...088
• Kartogram Posouzení viditelnosti 2	...089
• Pohled z Třebouně, pohled z výšky pozorovatele 2m nad terénem	...089
• Pohled z Třebouně – pohled z rozhledny	...090
• Pohled z Mirotínského vrchu, pohled z výšky pozorovatele 2m nad terénem	...090
• Pohled z Mirotínského vrchu – pohled z rozhledny	...091
• Historická a současná vodní díla v řešeném územní	...094
• Výnos slámy pšenice dle BPEJ v t/ha	...096
• Výnos fytomasy TTP dle BPEJ v t/ha	...096
• Výnos sušiny RRD dle BPEJ v t/ha	...097
• Výnos slámy pšenice v GJ/ha	...097
• Výnos fytomasy TTP v GJ/ha	...098
• Výnos sušiny RRD v GJ/ha	...098
• Železniční síť v řešeném území	...104
• Borek – zřízení nové zastávky	...108
• Brložec – zřízení nové zastávky	...109
• Kosmová – zřízení nové zastávky	...109
• Zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod	...112
• Přehled školských zařízení	...120

Tabulky vložené do textu:

• Základní charakteristiky malých středisek (ORP) a jejich obvodů	...018
• Vybrané charakteristiky sídelní rozdrobenosti území Střely	...025
• Velikostní struktura částí obcí na území Střely (2001)	...026
• Území Střely – pět obcí s nejvyšším počtem částí obcí	...026
• Formy cestovního ruchu	...046
• Předpoklady (+) a omezující faktory (-) rozvoje CR	...047
• Příklady rozvojových cílů, návrhy vhodných aktivit dle jednotlivých priorit	...049
• Znaky typologických krajinných celků	...068
• Přehled hydroenergetických vodních děl	...094
• Stav a záměry v oblasti zásobování vodou a odkanalizování obcí	...112
• Investiční akce - zásobování pitnou vodou	...112
• Investiční akce - odkanalizování a čištění odpadních vod	...112
• Přehled školských zařízení	...121

1 Hlavní cíle zpracování územní studie Střela a vymezení řešeného území

Pořízením územní studie se sleduje naplňování cílů regionálního rozvoje, zvýšení konkurenceschopnosti území, koordinaci jeho rozvoje, podporu tvorby projektových záměrů, komunitního a strategického plánování a vytvoření obecné platformy spolupráce aktérů řešeného, respektive zájmového území, které je součástí Karlovarského, Ústeckého, Plzeňského a případně i Středočeského kraje v prostoru Evropské unie.

Výsledná studie by měla sloužit jako podklad pro projednávání a případné zapracování záměrů do Zásad územního rozvoje Karlovarského kraje i do územně plánovacích dokumentací dotčených obcí.

Řešené území územní studie zahrnuje jihovýchodní část Karlovarského kraje. Dle zadání územní studie zahrnuje tyto obce: Bečov nad Teplou, Bochoř, Čichalov, Chodov u Bečova, Chyše, Krásné Údolí, Otročin, Pšov, Stružná, Štědrá, Teplá, Toužim, Útvina, Valeč, Verušičky, Vrbice, Žlutice. Celková rozloha řešeného území dle zadání je cca 670 km².

V zadání byl dále uveden požadavek zabývat se zájmovým územím, kam byly zahrnuty tyto obce: Podbořanský Rohozec, Nepomyšl, Podbořany, Vroutek, Lubenec (vše Ústecký kraj), dále Tis u Blatna, Žihle, Manětín, Nečtiny, Bezděrov, Krsy, Úterý a Bezdrůžice (vše Plzeňský kraj). Do zájmového území byly též zařazeny části vojenského újezdu Hradiště se sídly.

Vzhledem k výsledkům přípravných prací, zejména sociálně ekonomické analýzy, lze konstatovat, že pro potřeby řešení úkolů studie je základní rozsah řešeného území vhodně zvolen. Zájmové území v podstatě vystihuje, kam zasahují vzájemné vazby sousedních území, ukazuje se však, že jsou v hlediscích podstatných pro řešení studie velmi slabé. Výjimkou je oblast cestovního ruchu a rekreace, kde území vytváří jednotný celek, jehož hranice však vymezení zájmového území výrazně překračují. Pokud by mělo být společně řešeno širší území, než je řešené územní studii Střela, mělo by význam zabývat se celým územím specifické oblasti SOB3 (viz Politika územního rozvoje). Z výše uvedených důvodů zájmové území nadále v územní studii nevymezujeme, současně však řešíme území Střely s ohledem na veškeré vnější vazby, ať už do prostoru kraje Karlovarského, či sousedních krajů.

2 Postup a metoda práce na studii, zapojení veřejnosti a oponentů

2.1 Časový průběh prací

Územní studie byla zpracována na základě zadání, které připravil pořizovatel studie – odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Karlovarského kraje v roce 2006.

Dále práce probíhaly následovně:

- jaro 2007 přípravné práce – setkání s občany v Teplé, Bečově, Toužimi, Žluticích a Bochoř
- léto 2007 projednání přípravných prací, vyhodnocení setkání s občany, oponentura vybranými odborníky a stanovení, respektive upřesnění (společně s krajským úřadem) úkolů pro návrhovou etapu
- podzim 2007 práce na návrhu, využití podnětů, které byly získány v přípravných pracích mimo jiné na setkáních s občany i od oponentů
- zima 2008 setkání s občany, projednání návrhu a jeho dokončení

2.2 Participace obyvatel – postup a zhodnocení

2.2.1 Organizační skupina

Byla vytvořena skupina místních aktivních občanů a zastupitelů či úředníků pomáhající spoluorganizovat setkání a komunikaci. Koho je vhodné oslovit v jednotlivých obcích vytipovali územní manažeři. Z vytipovaných se mělo zájem zapojit 13 osob + územní manažeři. Z obcí v řešeném území se nepodařilo pokrýt Valeč, Verušičky, Vrbice a Stružnou.

Hlavní přínos:

Členové organizační skupiny zajistili:

- zprostředkování znalostí o tom, jak území po stránce mezilidských vztahů funguje
- pomoc při organizování setkání
- pomoc při testování plánovacích prostředků
- navíc se členové pracovní skupiny zapojili v návrhové etapě i jako spoluautoři studie

Zhodnocení významu:

Bez organizační skupiny, jejíž členové byli velmi vhodně vybráni a dobře plnili všechny výše uvedené požadavky by nebylo možno v tomto měřítku zapojení veřejnosti vůbec realizovat. Hlavní zásluha za vznik skupiny patří manažerům území.

Poučení pro další podobné projekty

Je naprosto zásadní organizační skupinu vytvořit a podporovat existenci a činnost územních manažerů.

2.2.2 Anketa a 1. setkání s veřejností – problémy, hodnoty a náměty

V dubnu a květnu 2007 proběhlo 7 plánovacích setkání – 5 s občany, jedno s organizační skupinou a jedno se starosty obcí. Na setkáních byly sbírány problémy, hodnoty vnímané občany a náměty. Podrobné výsledky a popis průběhu setkání jsou uvedeny ve zprávě k přípravné fázi studie.

Hlavní přínos:

Členové organizační skupiny zajistili:

- sesbírání problémů a hodnot území
- zjištění váhy připisované jednotlivým problémům a hodnotám
- vzbuzení zájmu o dění v oblasti plánování

Zhodnocení významu:

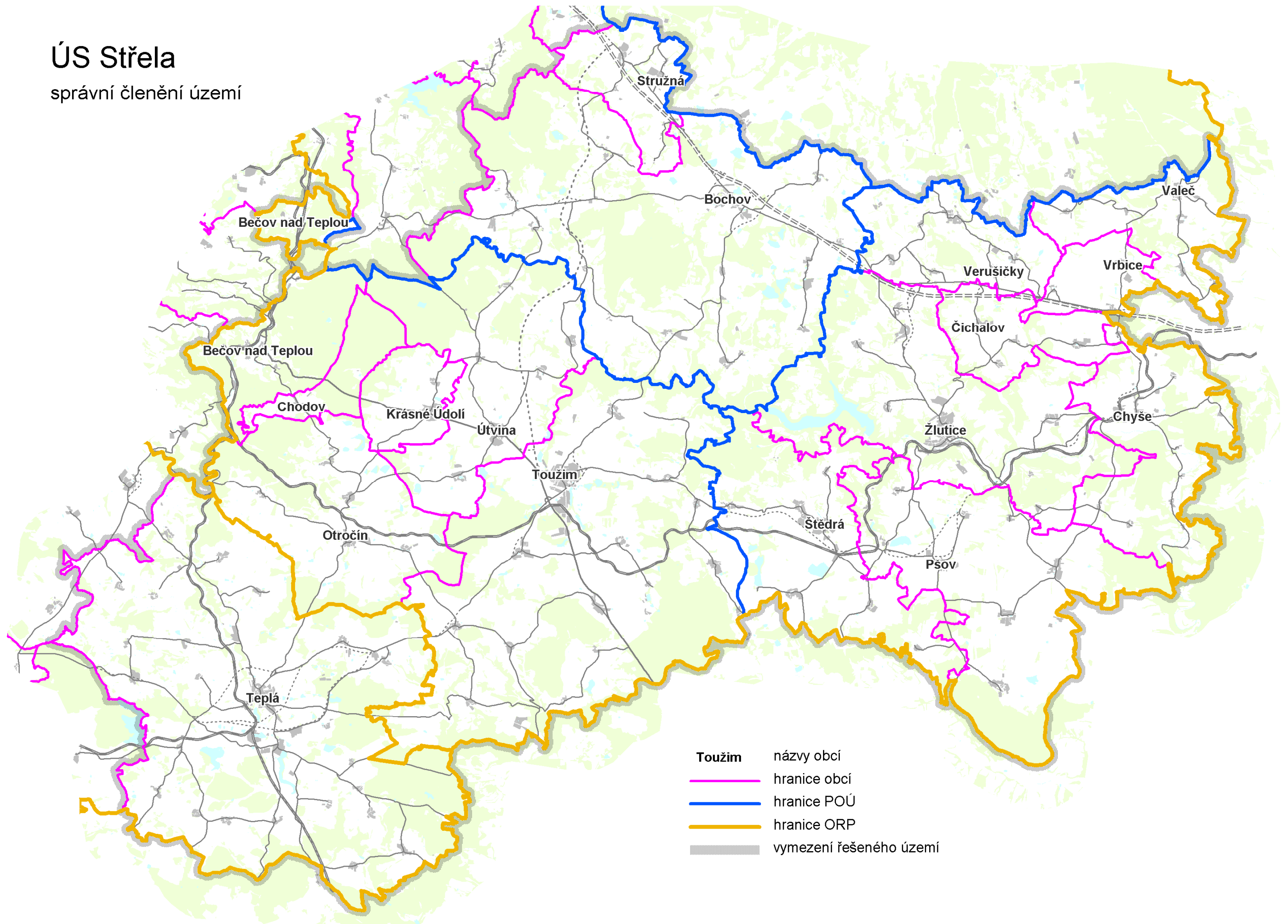
Pro vlastní věcný přínos pro studii a její kvalitu nejdůležitější prostředek. Nejzajímavější nebylo množství nového obsahu oproti odborným zjištěním (tvořil max. 10-15%) ale jeho strukturování a priority podstatné pro místní obyvatele.

Poučení pro další podobné projekty

Použití mapy při diskusi dobře zkonkrétnilo témata – je vhodné v diskusi o takto velkém území mapy hojně využívat.

ÚS Střela

správní členění území

2.2.3 Workshop s oponenty

V momentě, kdy byla uzavřená přípravná fáze (analýzy) byl uspořádán jednodenní workshop s významnými odborníky ze souvisejících oborů, které mělo za úkol utřídit výstupy analýz a přinést náměty pro návrh. Podrobnější výstup a seznam přítomných je v příloze Setkání s oponenty – zápis.

Hlavní přínos:

- Utřídění informací z analýz a vybrání prioritních
- Několik nových podnětů – zejména vyzdvihneme myšlenku, že pokud je prioritou zaměřit se na lidské zdroje jako možnost, jak si území „pomůže samo“, je třeba při podpoře projektů primárně podporovat ty, které mají potenciál okolo sebe sdružovat aktivní a schopné lidi (např. jako je Skokovská poutní stezka).

Zhodnocení významu

Smyslem tohoto typu akce je nejen najít nejpodstatnější informace z fáze analýz, ale především získat od kapacit ve svých oborech podněty pro návrh v problematických otázkách, u kterých zpracovatel předpokládá problémy a komplikace. K tomuto došlo jen ve velmi omezené míře, zejména proto, že někteří oponenti neakceptovali hlavní smysl setkání – připravit výstup pro zpracovatele a pojali akci jako volné diskusní plénum (zajímavé je, že ke zpracovateli nastoleným tématům, která na počátku odmítli, se o tři hodiny později také dopracovali). Akce tak zůstala za svým potenciálem.

Poučení pro další podobné projekty

I přes nenaplněná očekávání doporučujeme workshop ve fázi uzavřených analýz dělat. Není nutný tak velký počet přítomných, klíčové ale je, aby pořizovatel dal jasně oponentům/účastníkům workshopu na vědomí, že jejich role je primárně v tom, posloužit zdatu projektu, nikoli se prezentovat a vzdělávat.

2.2.4 Zapojení členů organizační skupiny do zpracovatelského týmu

V průběhu práce na návrhu se do přípravy návrhu zapojili následující členové organizační skupiny:

Kamila Prchalová – cestovní ruch, drobné podnikání a konzultace většiny témat

Ing. Jiří Šindelář – drobné podnikání, ochrana krajiny, cestovní ruch a konzultace většiny témat

Jiří Schierl – železniční doprava, krajina, památky, vodní energetika

Ing. Jaroslav Vojta – zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod, využití biomasy

Jaroslava Slepíčková – cestovní ruch

Hlavní přínos:

- Získání dobrého přehledu a místních znalostí o území
- Přenos vytvořených znalostí do regionu přes konkrétní osoby – výsledky studie se přibližují jejím uživatelům
- Osobní rozvoj zúčastněných

Zhodnocení významu

Zapojení bude podstatné pro budoucí udržení vytvořeného know-how v území a pro podporu profilování se některých aktivních občanů jako lídrů komunity.

Poučení pro další podobné projekty

Zapojení místních do zpracovatelského týmu nebylo předem plánováno, vyplynulo z dobré práce organizační skupiny. Doporučujeme se o toto v budoucnu záměrně snažit.

2.2.5 2. setkání s veřejností nad návrhem

15. ledna proběhlo v kulturním domě ve Žluticích setkání nad rozpracovanými návrhy. V první části proběhly 3 bloky prezentací a v jejich závěru byl vždy prostor pro dotazy a připomínky, v druhé se poté v menších skupinách diskutovala dílčí témata – ochrana krajiny, cestovní ruch a doprava. Bohužel se nepodařilo dodržet původní záměr a na druhou část zbylo příliš málo času.

Hlavní přínos:

- Informování aktivních zájemců o dění
- Získání korektivního pohledu na návrh

Zhodnocení významu

Obecně u projektu takové obecnosti a rozsahu je diskuse o návrhu vždy problematická, protože většina návrhu je pro běžného občana odtaziť – buď jde o příliš obecné věci, nebo o problematiku vzdálenou bydlišti zúčastněných. Přílišným protažením prezentací se jednak snížilo množství informací, které mohly být od občanů získány a také nebyl podchycen zájem návštěvníků o problematiku (k tomu vedou diskuse spíše než prezentace).

Poučení pro další podobné projekty

Pro prezentování před veřejností je třeba důsledně vybrat pouze ta témata, která jsou občanům blízká a dodržet stručný rozsah prezentací. U jiných projektů se osvědčilo, že pokud neprezentuje autor, nemá tendenci zbytečně své vystoupení protahovat a více se zaměřit na to podstatné. Autor po prezentaci zodpovídá dotazy.

zápis setkání s oponenty

Přítomní

Ing. arch. Aleš Brotánek (*udržitelná výstavba*)

RNDr. Václav Cílek, CSc. (*krajina*)

Prof. Ing. arch. Miroslav Baše (*venkovský urbanismus*)

Ing. arch. Pavel Koubek (*zpracovatel ZUR Karlovarského kraje*)

RNDr. Zuzana Guthová (*venkovská ekonomika, lokalizace*)

RNDr. Jana Vodová (*propagace, strukturální fondy*)

Mgr. Jan Přikryl (*zpracovatel strategického plánu Karlovarského kraje*)

Kamila Prchalová; o.s. Cesta z města, o.s. Pod střechou,

Ing. Jiří Šindelář o.s. Cesta z města

Ing. arch. Jaromír Musil (*vedoucí odboru regionálního rozvoje*)

Ing. arch. Jana Kaválová (*vedoucí oddělení územního plánování KÚ*)

Mgr. Tomáš Správka; APDM (*výkonný pořizovatel*)

Ing. arch. Vlasta Poláčková (*hlavní projektantka studie*)

Prof. RNDr. Martin Hampl, DrSc. / RNDr. Zdena Hamplová (*sociální geografie*)

Ing. Milena Morávková, Ing. Eva Burianová (*krajina, zemědělství*)

Úvodní diskuse

Otázky k dalším úvahám:

- Vymezení území – jak?
- Má smysl rozvoj území?
- Jak definujeme trvale udržitelný rozvoj?
- Jaká je cílová skupina dnešních výstupů?
- Jádru území?

Diskuse

- Srovnání s podobnými regiony
- Intenzita vnitřních vazeb
- Reprezentace, elity
- Cesta skrze neformální aktivity
- Přesahy přes hranice krajů
- Jedinečný krajinný ráz
- Možnost „měkké formy lázeňství“
- Nehomogenní karlovarské ORP – centrum oblasti = snaha homogenizovat ?ale je to nutné/žádoucí? Toto je politické rozhodnutí – kraj
- Dva různé způsoby členění – strukturové a problémové
- Vytvořit podmínky pro určitou podporu území
- Vazby v regionu – MASky
- Téma – příroda, ekonomika, hustota osídlení
- Rozvoj kterým směrem – nutno definovat na začátku
 - Co je úspěchem rozvoje regionu, co je naším cílem? Možné různé (lokální) cíle, cíle různých úrovní
 - Hledání nové rovnováhy v území
 - Údržba území, pomoci lidem zachovat kvalitu území
- Kvalita školství – děti → vazba k místu
- Investovat do lidí, iniciovat procesy
- Intervence – jak moc? Kam?, Kdo?
- Modelová studie – ambiciózní – v rámci Evropy
- Území není v zorném poli spekulantů
- Intervence s výhledem do budoucna
- Možný rozvoj v hledání možností využití energií

Skupinová práce: klíčové faktory + myšlenková mapa

Skupina č. 1

Složení: Brotánek, Guthová, Poláčková, Šindelář
Klíčové faktory: Přírodní a kulturně-historický potenciál; Lidský faktor; Místní ekonomika

Nepoužité faktory: -

Myšlenková mapa – faktor „Přírodní a kulturně-historický potenciál“

- využít specifika
- cestovní ruch – nabídnutí místního produktu
- Zemědělství – ekozemědělství, agroturistika, obnovitelné zdroje
 - biomasa
- obnovitelné x úspory
- brownfields obnova památek
- rekreace – 2. bydlení, cest. ruch, ekon. zdroj

**Myšlenková mapa
– faktor „Místní
ekonomika“**

- zdroje → zpracování → odbyt
- spolupráce
- místní certifikace
- podpora daňovými úlevami
- sdílení zkušeností
- kvalifikované pracovní síly
- diversifikace profesí
- trh s energiemi
- vzdělání
 - individuální přístup ke vzdělání
 - vzdělání k samostatnosti svobodného občana
- informace
- patriotismus
- společenský život
- chalupáři
- kvalita života
 - pocit bezpečí
 - podmínky pro bydlení

**Myšlenková mapa
– faktor „Lidský
faktor“**

Skupina č. 2

Složení:

Klíčové faktory:

Nepoužité faktory:

**Myšlenková mapa
– oba faktory**

Baše, Burianová, Hampl, Koubek, Příkryl

Modelová studie; lidský kapitál

-

- vztah k území
- kulturní akce
- krajinný ráz a potenciál
- podpora středního školství s vazbou na ekologické zemědělství
- podpora základního školství
- chalupáři
- městečka 11000 obyv. – vesnice 6000 obyv.
- pracovní příležitosti
 - příchod inteligence
 - ekologické zemědělství
 - hippocentra
 - cyklostezka, podpora páteřní komunikace
- obnova drobných památek
- pozvednutí turistického ruchu + infrastruktura → přístřešky, občerstvení
- infocentra

Skupina č. 3

Složení:

Klíčové faktory:

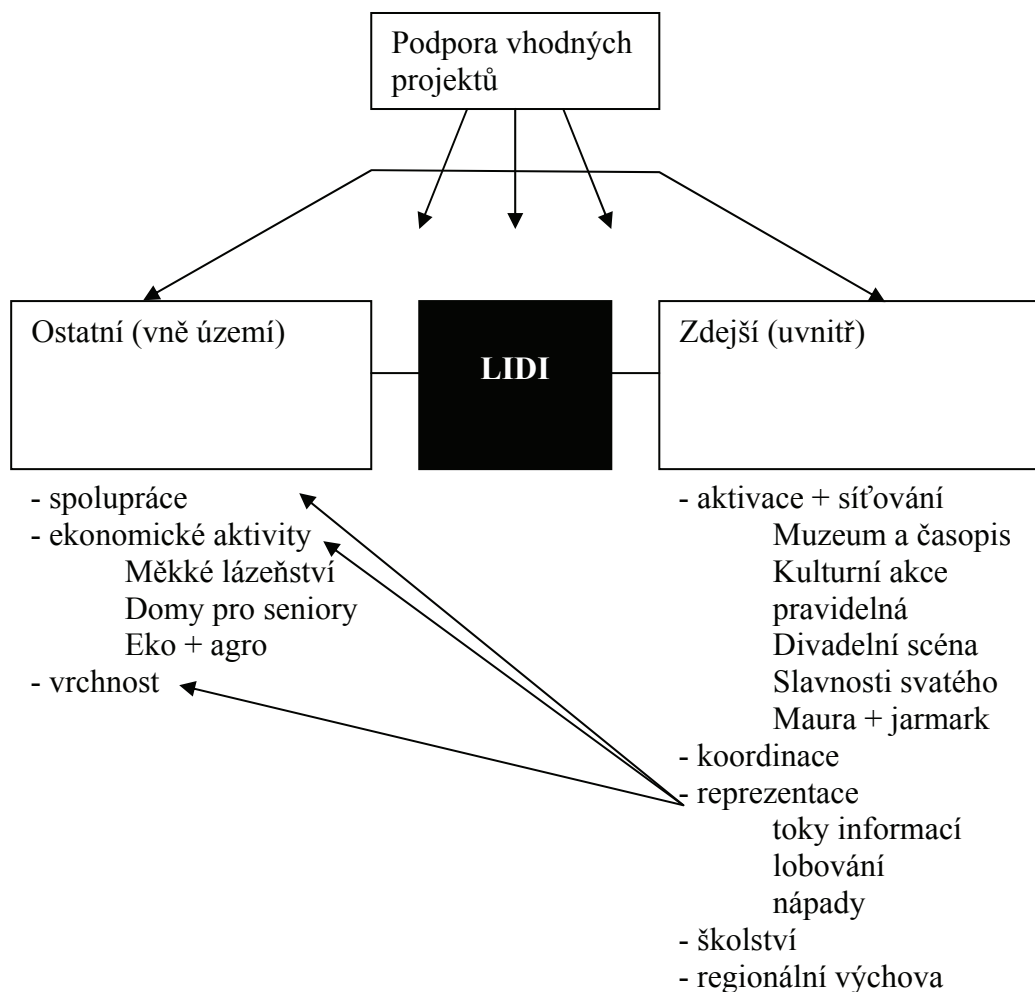
Nepoužité faktory:

Cílek, Prchalová, Musil, Správka, Vodová

Lidé (práce s nimi); vhodné projekty; krajina

Peníze, tok peněz; štěstí

Myšlenková mapa – faktor „Lidi“

Poslední slovo účastníků

Ke studii

- Navázat kontakt s podobným územím, přenést zkušenosti (řečeno 2x)
- Složitě území nemá jednoduché řešení – běh na dlouhou trať
- Studii použít jako modelovou a uplatnit výš
- Dobře, že území nenecháme vyhnít
- Pochopení interdisciplinarity
- Nová komunikace Žlutice – Mariánské lázně
- Koukejme do budoucna, nedržme se jen stavu
- Bylo zajímavé uvažovat nad možností „vyhnít“
- Zajímavé „opiové doupě“
- Řada bodů skupin se v podstatě shoduje
- Souvislosti – vše souvisí se vším
- Přejeme kraji šťastnou ruku s formulací pokynů
- Současnými prostředky dokážeme 10x víc, jen je potřeba přestat plýtvat

K setkání

- Síla i slabost v suplování role jiných (místní reprezentace), občas nejasnost pojmů
- Více uvolnění
- Setkání příliš svázané – chybí „šílenosti“
- Workshop ve fázi po analýzách není obvyklý → šířit tuto myšlenku

Vybrané důležité poznámky z diskusí

- Je otázkou, zda cílem rozvoje je území kraje homogenizovat nebo podporovat jedinečnost? V případě, že jdou tyto směry proti sobě, volit jedinečnost.
- Je třeba definovat cílové skupiny mimo řešené území (politická reprezentace – ČR, sousední kraje, úředníci vč. EU, podnikatelé, potenciální návštěvníci...) a poté jim dle tohoto rozdělení přistupovat.
- Personální propojení MAS a projektu Partnerství pro Karlovarský kraj (manažerů území)
- Bylo by třeba aby existovala reprezentace celé specifické oblasti – nutná domluva krajů.
- Podmínkou pro vytvoření ORP Toužim je předcházející investice do lidských zdrojů
- MAS nemají na profesionalizaci + chybí jistota kontinuity snažení.
- Vysoké školství jako stabilizační prvek může pomoci regionu i pokud bude v Karlových Varech.
- Je třeba nesměšovat spádové a problémové vymezení území, není to totéž a smysl má zabývat se obojím.
- Největší (jedinou) velkou hodnotou je krajina.
- Chybí některé profese, typy pracovní síly.
- Ekonomika se musí založit na místních potenciálech.
- Místní certifikace.
- Cestovní ruch pojatý nikoli jako dlouhodobě jediný zdroj, ale jako první krok při přinesení kapitálu do území.
- Incomingová cestovní kancelář zaměřená na lázeňské hosty, měkké formy lázeňství.
- Spolupráce škola – zemědělci (pobyty dětí na farmě), školy v přírodě, skautské tábory a základny jako dlouhodobá propagace oblasti.
- 2. bydlení + stěhování na důchod, levné ubytování důchodců ze zahraničí.
- Specifika vzdělávání Romů.
- Pěstování patriotismu.
- Podpora silných center + nepodkročitelný minimální standard v krajině.
- Fond kraje pro ručení bankám za rizikové projekty.
- Je zde velká roztržičnost sídel.
- Území zatím není pod palbou spekulantů.

Úkoly formulované z diskusí

- Pro podporu kraje vytipovat projekty, které kromě své náplně povedou k seskupování lidí, vytváření sítí vazeb a osobnímu růstu zapojených. (viz příklad muzejní časopis, divadelní scéna atd.) Smyslem je v první řadě investice do lidí, až v druhé vlastní projekt.
- Určit kritéria, podle kterých chceme najít srovnatelná území.
- Najít taková území a oslovit pro sdílení zkušeností aktéry z těchto území (MAS, kraje, OS atd.)
- Hledat stávající či plánované výzkumy, které by mohly zahrnout řešené území jako modelové území.
- Iniciovat vznik reprezentace – stanovit úkoly + připravit úvodní výzvu ke spolupráci. Jsou potřeba dva druhy „zastřešující práce“ (viz. níže) V oblasti polické reprezentace je pro legitimitu nutné iniciování od současné reprezentace – krajů.

Koordinace – reprezentace politického charakteru	X	Výkonná činnost – nepolitický orgán poskytující službu
---	---	---

- Stanovit cíl/vizi směřování území

3 Nástin strategie rozvoje řešeného území

V návrhové etapě studie jsme zpracovali nástin strategie rozvoje řešeného území. Tato strategie by měla být rámcem všech aktivit směřujících k podpoře rozvoje regionu. Na formulaci vize, cílů i jednotlivých opatření se podíleli členové místní pracovní skupiny, kteří spolupracovali na úkolech studie spolu s týmem projektantů. Nástin strategie byl také projednán s občany.

3.1 Vize

Střela – svérázný region s kvalitním životním prostředím, příjemným bydlením a zajímavými specifickými možnostmi pro venkovský cestovní ruch v mimořádně krásné a zachovalé kulturní krajině

3.2 Základní cíle a opatření

- Stabilizované obyvatelstvo se silnou vazbou k místu bydliště, respektive k regionu
 - Dobré školství: základní školy, střední školy, umělecké školy
 - Síť škol, kvalitní učitelé, speciální přístup k ZŠ v problémových oblastech – nižší kvóty
 - Program pro žáky ZŠ „Krajina kolem nás“, přednášky a informace o tradicích, historii, přírodě, památkách a zajímavých osobnostech regionu
 - Podpora historické hudební tradice regionu a uměleckých činností
 - Školství zaměřené na trvale udržitelný rozvoj
 - Občanská společnost - čilý spolkový život (kultura, sport, hasiči, myslivci.....)
 - Podpora projektů, které „dávají lidi dohromady“.
 - Podpora vybudování (obnovení, úpravy) spolkových domů, kde by jednotlivé spolky a organizace měly své zázemí, včetně např. společenského sálu, nebo přednáškové místnosti
 - Grantový program v jednotlivých městech na podporu činnosti spolků (příspěvek na plesy, přehlídky, závody, přednášky...)
 - Provázanost spolků v regionálním sdružení (původní vize ANNA KK)
 - Zvýšení zaměstnanosti
 - Vybudování „obecního“ inkubátoru pro řemeslníky (např. v Bečově areál Blexu, v Toužimi bývalý statek – zvýhodněné podmínky pro místní živnostníky)
 - Využití místních obnovitelných zdrojů a přiměřeně destruktivní neobnovitelných zdrojů
 - Vybudování provázaných místních ekonomických aktivit
 - Zvýšení počtu služeb
 - Služby spojené s cestovním ruchem a turistikou
 - Rozvoj činností na zemědělské půdě – bioprodukty, místní produkty, obnovitelné zdroje
 - Fungování služeb
 - Zajištění dostupných konkurenceschopných základních služeb
 - Služby navazující na primární produkci (moštárny, jatka, sušárny)
 - Služby pro volnočasové aktivity (včetně turistiky a cestovního ruchu)

- Rozvoj místní ekonomiky - rozvoj podnikání, které nenarušuje životní prostředí a ráz krajiny:
 - Rozvoj cestovního ruchu – nabídka „venkovského produktu“, budování turistické infrastruktury, propagace
 - Nabídka konkrétních místních venkovských produktů CR, systém turistických tras všeho druhu, vybrané: Skokovská stezka, Krajem živých vod, Bečovská panoramatická stezka; další programy: obnova zahrady v Bečově, ožívování tradic místních rodáků
 - Propagace regionu jako celku (pod jednou hlavičkou), včetně jednotlivých produktů
 - Kvalitní zázemí pro turistickou infrastrukturu – nejen ubytovací a stravovací služby
 - Průvodcovská činnost po regionu, včetně tématické náplně – např. geologie, botanika, ale také cesty po stopách pověstí, legend a pohádek
 - Vysokohorská turistika ve vnitrozemí – zajištěné lezecké trasy v okolí Bečova
 - Unikátnost v počtu přírodních minerálních pramenů
 - Stabilizované zemědělství s vysokým podílem ekozemědělců
 - Poradenství a informace v regionu pro snadnější získání dotací z PRV
 - Krajinotvorba (resp. snaha o zvýšení biodiverzity) jako jedna ze základní smyslů zemědělské činnosti
 - Rozvoj drobné výroby využívající zejména domácí produkty
 - Řemeslnická činnost využívající místní zdroje
 - Zpracování místních zemědělských produktů
 - Regionální zahradnická produkce (Zahrada Teplá)
 - Rozvoj místního obchodu
 - Certifikace místních produktů
 - Systém prodeje (výměny?) místních produktů
 - Exkluzivita místních produktů
 -
- Krásná sídla s udržovanou zástavbou - zejména památkami
 - Kvalitní územní plány
 - V odůvodnitelných případech regulační plány
 - V odůvodnitelných případech vyhlášení Krajinných památkových zón a Vesnických památkových zón
 - Využívání brownfields
 - Zřízení databáze brownfields v regionu s napojením na krajskou
 - Vyhledání místních brownfields, vytipování vhodných aktivit, prověření majitelů
 - Ochrana hodnot krajiny a sídel
 - Dodržování zastavitelných a nezastavitelných území
 - Zachování krajinných pohledů, průhledů, dominant
 - Ochrana a rozvoj krajinné a sídelní zeleně
 - Zachovat sídelní strukturu malých sídel (důkaz historického využívání regionu)

- Neporušený krajinný ráz
 - Ochrana stávajících hodnot krajiny (aleje, krajinné dominanty, památky)
 - Zajistit zachování zdánlivě bezvýznamných drobných technických památek – opěrné zdi, terasy, cesty, mlýnské náhony
 - Zamezení narušení krajinného rázu
 - Velmi promyšlená lokalizace případných nových dominant a dalších staveb ovlivňujících ráz krajiny (větrných elektráren, slunečních elektráren, vysílačů, průmyslových hal, komínů, zástavby RD)
 - Velmi promyšlená lokalizace monokultur a druhu plodin pro energetické účely
 - Zamezit vzniku sídelní kaše
 - Nepodporovat urbanizaci jako jediný způsob rozvoje regionu

3.3 Podpůrné cíle a opatření

- Posílení svébytnosti regionu a zvýšení významu jeho střediska
 - Správní samostatnost ORP Toužim
 - Reprezentace regionu (MASy)
- Posílení specifík regionu
 - Pěstování místních tradic (oživování zaniklých tradic – společenské akce, regionální speciality a zakládání nových)
 - Využití příležitostí, které poskytuje vojenský prostor
 - Množství minerálních pramenů
 - Tisíciletá kultivace krajiny (Kláster premonstrátů v Teplé)
 - Množství legend a pověstí
 - Větší využití významných kulturních památek a jejich zpřístupnění
 - Duchovní krajina.....
 - Ekologicky hospodařící oblast
- Kvalitní životní prostředí (ve smyslu hygieny)
 - Využívání alternativních zdrojů energií s výjimkou takových, které narušují životní prostředí (podklad ÚS Střela); postupná náhrada tradičních pevných paliv za ekologičtější - plyn....biomasa
 - Čištění odpadních vod
 - Omezení využívání hnojiv a herbicidů
 - Likvidace „divokých skládek v krajině“
 - Údržba krajiny s cílem zachování, resp. rozvoj biodiverzity
- Zapojení do širších souvislostí krajských i celorepublikových
 - Využití sousedství „lázeňského trojúhelníku“ – oblast se špičkovými možnostmi pro CR a s vyšší ekonomickou výkonností
 - Spolupráce v rámci oblasti SOB3, která by měla usilovat o zlepšení podmínek pro život obyvatel
 - Zázemí krátkodobé rekreace pro velké aglomerace (Plzeň, Karlovy Vary – Sokolov)
 - Doplnková nabídka rekreace pro okolí jezera Medard
- Propagace regionu a koordinace činností uvnitř
 - Zřízení informačního centra regionu
 - Zřízení venkovských informačních center, infokiosků a informačních stojanů s přístupem na internet

- Využití známých památek (Bečov, relikviář, Klášter) k propagaci památek lokálních
- Svépomoc např. ve sféře ekonomické, dále pro zajištění služeb
 - Regionální systém dopravy, sociální služby
 - Princip domluvené společné dopravy
 - Princip lokální ekonomiky spočívající ve využití místních zdrojů a nabídek a nedublování speciálních strojů (zápůjčky, nájmy)
- Využívání dotací z různých programů
 - Fungování MAS
 - Fungování neziskových organizací
- Dobrá dopravní dostupnost a technické vybavení
 - Výstavba nové trasy I/20 Toužim – Žalmanov
 - Rekonstrukce trasy tzv. “regionálního propojení“ Mariánské Lázně – Teplá – Toužim - Žlutice – Chyše – Bošov na R6
 - Obchvat Teplé
 - Cyklostezky nejen jako trasy turistické, ale jako způsob dopravy do práce a do školy
 - Vybavení území čistírnami odpadních bod

4 Návrh úpravy vymezení specifické oblasti SOB3

4.1 Základní charakteristika území

Oblast se nachází na rozmezí 4 krajů: Středočeského, Plzeňského, Karlovarského a Ústeckého. Územím od severozápadu k jihovýchodu protéká řeka Střela, která je levobřežním přítokem Berounky. Na jejím horním toku leží město Toužim, dále další větší obce (města): Žlutice, Chyše, Rabštejn a Plasy.

Oblast je obsluhována silnicemi I. třídy:

I/6 Karlovy Vary – Praha

I/20 Plzeň – Karlovy Vary

I/27 Plzeň – Žatec – Most

Všechny tyto nadřazené trasy v určité části nevyhovují požadovaným parametrům. Nejhorší je situace na trase I/27, která v celém úseku Žatec – Kralovice – Plzeň vyžaduje zásadní přestavbu. V případě silnice I/20 je nevyhovující úsek Toužim – Bečov n. T. – Karlovy Vary, který by měl být nahrazen novým spojením Toužim – Bochoř a dále po trase I/6. Silnice I/6 je sledována k přestavbě na rychlostní silnici R6. Zcela nevyhovující je vedení současné trasy od Lubence po Nové Strašecí (průjezdy obcí, úrovněvé křížení železničních tratí).

Územím prochází několik regionálních železničních tratí. Četnost spojení a délka jízdní doby neumožňují konkurenci silniční dopravě.

Špatná dopravní dostupnost k vyšším centrům výrazně ovlivňuje vývoj osídlení v tomto území.

Dalším významným faktorem je dlouhodobá vysoká nezaměstnanost severně sousedícího Žatecka, jehož širší součástí je i Podbořansko.

Vývoj osídlení v koridoru silnice I/6 je dlouhodobě ovlivňován existencí vojenského výcvikového prostoru Hradiště (Doupovské vrchy).

Do západní části území (okolí Bečova n. T.) zasahuje CHKO Slavkovský les.

Jediným významnějším střediskem v území, resp. jeho blízkosti je bývalé okresní město Rakovník, jehož nevýhodou je to, že leží mimo hlavní dopravní koridory (I/6, I/27).

Okres Louny vykazuje dlouhodobě vysokou nezaměstnanost, což se projevuje i na jižně navazujícím území Rakovníka. Okres Rakovník patří z hlediska ekonomické výkonnosti i vysoké nezaměstnanosti v rámci Středočeského kraje k nejvíce problémovým. Vysokou nezaměstnanost vykazuje též severní část Radnicka a Zbýšovska (Chřib, Podmokly) z Plzeňského kraje, ležící na obvodě CHKO Křivoklátsko. Pochopitelně nejvýznamnějším problémem v sociálně-ekonomické oblasti je severně navazující Lounsko, které dlouhodobě vykazuje nezaměstnanost nad 20 %.

Poznámka:

K danému tématu je zpracován výkres č.1 Širší vztahy – a kartogram s vyjádřením kritérií pro vymezení oblasti.

4.2 Kriteria vymezování

Za hlavní kriteria považujeme:

- Nízkou hustotu zalidnění
- Snižování počtu obyvatel (index vývoje)

Nízká hustota zalidnění

je charakteristický znakem periferních oblastí. Ve sledovaném území řada obcí má menší zalidnění než 25 obyv./km². Až na výjimky i střediskové obce vykazují nízké zalidnění, což je důsledkem jejich rozsáhlého správního území zahrnujícího velmi malá sídla.

Index vývoje počtu obyvatel

Až na výjimky (Kralovice, Podbořany a několik na ně navazujících obcí) vykazuje celé území výrazné ztráty obyvatel, v některých případech i více než 20 % za posledních 15 let (1991 – 2006).

Synergie těchto dvou jevů má závažné důsledky spočívající v tom:

- že dochází i k zhoršování věkové a vzdělanostní struktury obyvatelstva,
- že je velmi problematické zachovat přiměřenou dopravní obsluhu vzhledem k její nízké efektivitě (nezbytnost vysokých dotací),
- že je z obdobných důvodů nutné udržovat nezbytnou sociální infrastrukturu (školy, zdravotnictví, sociální péče, kultura aj.),
- že je nízký zájem subjektů v oblasti obchodu a komerčních služeb investovat do zařízení v této oblasti i udržovat současná zařízení v provozu.

Dalšími pomocnými kritériem byly:

- vysoká nezaměstnanost,
- špatná dostupnost center zaměstnanosti a vyšší obsluhy,
- rozvoj bydlení v posledních 10 letech (intenzita bytové výstavby).

Samotná vyšší **míra nezaměstnanosti** v jednotlivých obcích nemusí být závažným problémem. Pokud se však jedná o v podstatě plošný jev a pokud velmi vysokou nezaměstnanost vykazují i lokální a blízká mikroregionální centra, jedná se o vážný problém.

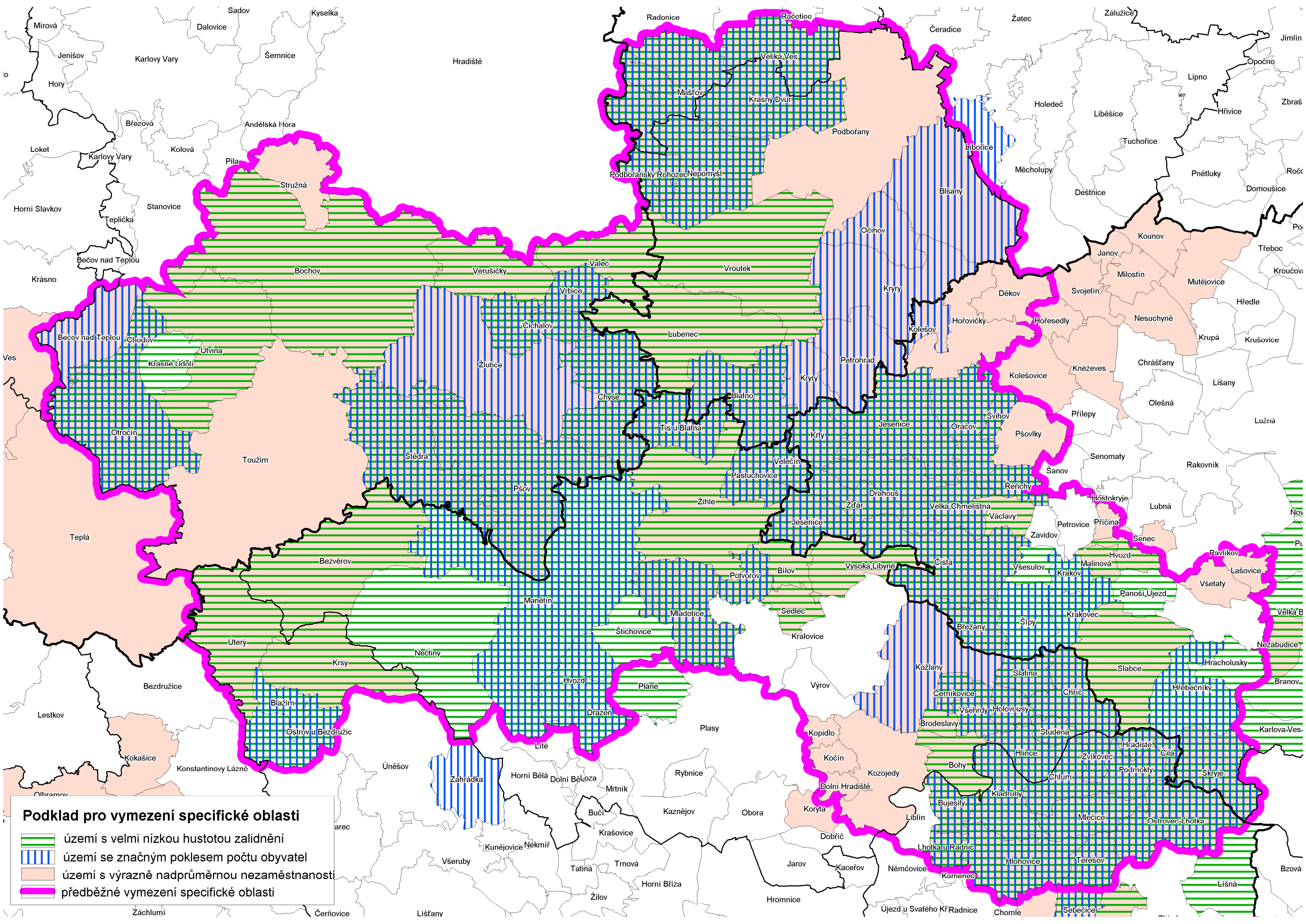
Dostupnost center

Dostupnost center lze sledovat ze dvou hlavních hledisek:

- absolutní vzdálenost sídla od příslušného centra v km, vyhovuje zejména pro individuální automobilovou dopravu (IAD), částečně pro autobusovou hromadnou dopravu,
- potřebná jízdní doba pro dosažení cíle prostředky hromadné dopravy (autobus, vlak).

V případě hromadné dopravy je však často důležitějším faktorem četnost spojů než vlastní doba jízdy. V řídké osídleném území je zřejmě neobjektivnější dostupnost silniční dopravou (individuální i hromadnou), neboť ta má výrazně větší flexibilitu a umožňuje oproti železnici zcela (IAD) nebo z velké části (bus) plošnou obsluhu území. Tu železniční doprava není schopna nabídnout.

Závažnějším problémem než dostupnost nejbližšího centra je rozsah aktivit, které může svému spádovému obvodu nabídnout, a to jak z hlediska nabídky pracovních příležitostí, tak i z hlediska nabídky „služeb“, včetně sociální infrastruktury. Při velmi slabých centrech je tato nabídka pochopitelně velmi nízká. Základní nabídku většinou mohou v plném rozsahu nabídnout města nad 5000 obyvatel, s určitou výhradou pak i města nad 3000 obyvatel. Ve

sledovaném území to mohou být města Podbořany, Kralovice a Toužim. Pro území Jesenicka je může, resp. musí i tuto úroveň saturovat město Rakovník. Velmi problematická je dostupnost větší části SO POÚ Manětín do Kralovic. Bochoř spadáje přímo do Karlových Varů.

Vzhledem ke slabým centrům v území (ORP) je významná dostupnost vyšších center. Ta však s výjimkou vzdálené Plzně a rovněž poměrně vzdálených Karlových Varů nemohou nabídnout významnější pracovní příležitosti. Podbořansko jednoznačně spadáje k Žatci, který disponuje rozsáhlou sociální infrastrukturou. Jesenicko obdobně spadáje do Rakovníka. Žluticko a Toužimsko má jednoznačný spád do relativně vzdálených Karlových Varů. Nejvíce problémové je z hlediska dopravní dostupnosti Manětínsko, protože spojení do Plzně jako nejbližšího plně vybaveného centra je velmi komplikované. Velice problematické je vymezení SO POÚ Bezdržice s počtem obyvatel (2001) 2800, kde vlastní POÚ má pouze 990 obyvatel, druhá největší obec Konstantinovy Lázně 930 obyvatel. Tento obvod však není zařazován do specifické oblasti.

Intenzita bytové výstavby

je významným stabilizujícím faktorem v případech, kdy dosáhne určité úrovně (min. 2 byty na 1000 obyv./rok).

U tohoto kritéria je důležité, zda vyšší intenzity výstavby dosahují lokální centra a větší obce v území, neboť i vyšší nárůst u malých obcí neznamená významnější rozsah výstavby. Z hlediska tohoto kritéria je nejslabším územím rakovnická část specifické oblasti, a to včetně samotného města Rakovník (mimo vymezenou oblast).

Z hlediska výše uvedených kritérií je specifická oblast ve svém vymezení relativně homogenní oblastí. Mírně se odlišuje pouze město Kralovice, které i z titulu své dřívější i současné střediskové funkce má lepší charakteristiky.

Vliv vnějších regionálních a celokrajských vazeb

Sociálně-ekonomická situace ve sledovaném území je zásadně ovlivňována vnějšími regionálními i celokrajskými charakteristikami. Karlovarský kraj vykazuje nejnižší ekonomickou výkonnost v ČR po kraji Olomouckém. Výkonnost Ústeckého kraje je rovněž velmi nízká, navíc některé jeho regiony se vyznačují extrémně vysokou nezaměstnaností.

Středočeský kraj sice jako celek patří k nejúspěšnějším, jeho severozápadní okresy (Rakovnicko, Kladensko) však patří k hluboce podprůměrným.

Plzeňský kraj vykazuje po Praze nejvyšší (s velkým odstupem) výkonnost, avšak rozvojové území převážně představuje město Plzeň, její okolí a koridor dálnice D 5.

4.3 Korekce vymezení specifické oblasti

Při opětovném posouzení dle hlavních sledovaných kritérií (index vývoje obyvatel, hustota zalidnění, nezaměstnanost) a dalších charakteristik (velikost obce, dostupnost vyššího centra, výstavba bytů) bylo zpřesněno vymezení v prostoru města Rakovník a v koridoru silnice I/6 severně tohoto města. Výsledkem je „vypuštění“ 18 obcí ze specifické oblasti.

Jedná se o:

- obce bezprostředně navazující na město Rakovník (Pavlíkov, Senec, Senomaty, Olešná),
- obce v koridoru silnice I/6 (Hředle, Krupá, Nesuchyně, Chrástany, Kněževy, Hořesedly a Kolečovice)

Tyto obce mají velmi dobrou dostupnost do Rakovníka i předpoklady rozvoje ekonomických aktivit ve vazbě na nadřazenou silnici I/6 (budoucí R 6). Vzhledem k tomu, že

by specifická oblast byla vymezena jako nespojitá, byly „vypuštěny“ i obce Svojetín, Janov, Milostín, Kounov a Mutějovice ležící severně trasy I/6.

Druhou, méně významnou korekcí, je vypuštění obcí Úněšov a Zahrádka, které jsou součástí SO POÚ Všeruby a SO ORP Nýřany, obě obce bezprostředně sousedí s POÚ Všeruby. Toto středisko je velmi slabé (cca 1000 obyv.), obce však mají silnici I/20 velmi dobrou dostupnost krajského města Plzně. Jejich demografické a socioekonomické charakteristiky jsou lepší než podstatné části obcí zahrnutých to specifické oblasti.

Při vymezování SO Střela byla snaha v maximální možné míře respektovat hranice SO POÚ. Jsou tedy zahrnuty celé obvody: Toužim, Žlutice, Manětín, Kralovice, Jesenice a Podbořany.

Navíc jsou zahrnuty obce:

- Bochov a Stružná z SO POÚ Karlovy Vary
- Úterý, Krsy, Blažim a Ostrov u B. z SO POU Všeruby
- Liblín, Bujesily, Kladruby, Chlum, Hlohovce a Lhotka u Radnic z SO POÚ Radnice
- Zvíkovec, Hradiště, Čilá, Ostrovec-Lhotka, Mlečice a Terešov z POÚ Zbiroh
- z jižní části SO POÚ Rakovník
- Řeřichy, Velká Chmelištná, Václavy, Zavidov, Petrovice, Příčina, Hvozd, Malinová, Krakov, Všesulov, Čistá, Břežany, Šípy, Krakovec, Panoší Újezd, Všetatky, Laštovice
- k.ú. Tytry a Skřivan z obce Pavlíkov, Slabce, Hracholusky a Hřebečnický
- Mašťov a Veliká Ves z SO POÚ Kadaň

5 Podklad pro diskusi o úpravě správního uspořádání

5.1 Úvod

Řešené území „Střela“ je součástí širšího problémového prostoru Kralovice – Toužim – Podbořany, které představuje jeden z nejvýznamnějších útlumových oblastí periferního typu v ČR. V tomto smyslu by měl být výrazným předmětem zájmu regionální politiky státu. Zlepšení stávajícího stavu tohoto území – nezaměstnanost, vyjížďkovost, slabá ekonomická základna, nízká úroveň vzdělanosti, rozdrobená sídelní struktura atd. – je ovšem možné dosáhnout pouze realizací celého komplexu opatření. Dílčí, ale poměrně významnou složkou komplexního řešení může být i úprava stávající územní administrativy. V řešeném prostoru Střela se jedná o otázku posílení administrativní funkce Toužimi jakožto nejsilnějšího a centrálně položeného střediska. Přisouzení statutu „obce s rozšířenou působností“ (dále ORP) tomuto městu je v řadě ohledů diskutní, takže je nezbytná hlubší analýza výhod a nevýhod této územně správní změny. V následujícím textu jsou blíže diskutovány tyto otázky na třech úrovních:

- obecné výhody a nevýhody posílení administrativní funkce Toužimi;
- srovnání tohoto střediska s obcemi III. stupně (ORP) v ČR, které mají slabé střediskové funkce a populačně malé obvody;
- možné varianty vymezení event. obvodu III. stupně Toužimi.

5.2 Vytvoření toužimského obvodu III. stupně: výhody a nevýhody

Na úrovni všeobecné diskuse je třeba zdůrazňovat hlavní (pravděpodobné) efekty zvýšení administrativní funkce Toužimi na jedné straně a problémy spojené s realizací této změny na straně druhé. Pokud jde o možné pozitivní důsledky je možné uvést následující skutečnosti:

- Zvýšení prestiže města spojené s mírným nárůstem pracovních příležitostí, a to i příležitostí pro kvalifikované pracovníky.
- Samotné formování správního obvodu III. stupně může přispět k zájmovému sjednocení příslušných obcí, k vytvoření obdobného sdružení lokálních samospráv, a tedy k politické reprezentaci tohoto problémového území.
- Lze očekávat i další zprostředkované efekty prostřednictvím zvýšení atraktivity města (a částečně i příslušného regionu) pro investory i další aktivity v rámci veřejného sektoru (školství, zdravotnictví apod.).

Potenciální přínosy pro rozvoj města i regionu by byly pochopitelně umocněny v případě realizace dalších forem regionálně politické pomoci (např. zvýhodnění malých a středních podnikatelů – výhodné úvěry, daňové slevy atd.). To by ovšem vyžadovalo „získání statutu problémové oblasti“ v rámci potřebné kategorizace územních jednotek ČR z pohledu regionálně/lokálně rozvojové problematiky. Ta dosud chybí v komplexní a dostatečně územně citlivé/podrobné podobě.

Realizace územně správní změny je ale složitou otázkou spojenou s řadou nejistot. Hlavní problémy jsou dvojího druhu:

- Administrativní, politická a finanční náročnost realizace změny. Je to v řadě ohledů dlouhodobější proces, který vyžaduje zájmové sladění mnohých subjektů od úrovně obce až po úroveň celostátní – např. hrozí lavinovité šíření snah malých středisek o získání statutu ORP.
- Sporná bude i efektivita výkonu správy na úrovni ORP, a to v dvojím smyslu. Za prvé je možné očekávat problémy v zajištění kvalifikovaných pracovníků jak tomu u menších (a problémových) středisek obvykle bývá. Za druhé je nepochybné, že i v případě dostatečně kvalitního zabezpečení výkonu správy bude její provoz „drahý“ – v důsledku malé populační velikosti obvodu.

5.3 Je potenciální toužimský obvod srovnatelný s většinou malých a periferních obvodů II. stupně v ČR?

Ve druhé fázi hodnocení je porovnávána „oprávněnost“ administrativního povýšení střediskových funkcí Toužimi. Základem tohoto hodnocení musí být porovnání významu a potenciálního střediskového působení Toužimi s ostatními středisky se statutem ORP. Je ale zřejmé, že v těchto srovnáních má smysl porovnání omezit jen na relativně slabá střediska obvodů III. stupně, neboť event. přisouzení tohoto statutu Toužimi bude podloženo právě jen potřebou podpory střediska v prostoru (vnitřní) periferie, střediska málo významného s obvodem populačně nedostatečně velkým. Z těchto důvodů je následující srovnání zúženo pouze na soubor obcí/středisek III. stupně, jejichž obvody nedosahují původně požadovanou kritickou populační velikost 15 tisíc obyvatel. Tento soubor je dále rozšířen o sousední Kralovice a Podbořany, jejichž obvody sice kritickou populační velikost mírně přesahují, ale jsou v řadě ohledů s Toužimskem srovnatelné. Vlastní jednotka Toužimska je v následujících srovnáních prezentována jako celek složený z obvodů II. stupně (s tzv. POÚ) Toužimi a Žlutic. Toto vymezení lze chápat jako minimální rozsah uvažovaného potenciálního obvodu III. stupně Toužimi.

Základní charakteristiky souboru výše definovaných středisek a jejich obvodů podává tab. 1.

Tab.1 Základní charakteristiky malých středisek (ORP) a jejich obvodů

Středisko	Počet obyvatel 1.1.2007	Relativizovaná velikost střediska				Počet obyvatel obvodu	
		Komplexní		Populační	Pracovní		
		1991	2001	2001	2001	2001	1.1.2007
1. Střediska sociogeografických mikroregionů							
Blatná	6 696	8,0	8,4	6,5	9,4	13 688	13 655
Nová Paka	9 252	10,1	9,1	9,1	9,2	13 294	13298
Nové Město n. Met.	10 049	11,1	10,2	9,8	10,4	14 256	14 405
Podbořany	6 299	6,6	5,9	6,0	5,8	15 715	15 883
2. Střediska s částečnou mikroregionální působností							
Horažďovice	5 729	6,2	6,4	5,6	6,8	12 258	12 221
Pacov	5 058	5,5	5,1	5,1	5,1	10 289	10 010
Telč	5 729	6,2	6,1	5,9	6,2	13 814	13 469
Vítkov	6 186	6,7	6,0	6,2	5,9	14 308	14 095
3. Střediska subregionální							
Blovice	3 986	3,8	4,0	3,8	4,1	10 946	11 217
Horšovský Týn	4 826	5,6	5,2	4,8	5,4	13 492	13 820
Konice	2 892	3,3	3,0	3,0	3,0	11 720	11 385
Králíky	4 660	4,9	4,3	4,7	4,1	9 500	9 216
Kralovice	3 544	4,0	4,0	3,4	4,3	21 941	22 046
Kraslice	7 197	7,8	7,1	7,1	7,1	14 106	14 059
Náměšť n. Osl.	5 107	5,3	5,3	5,1	5,4	13 689	13 411
Nepomuk	3 671	3,4	3,8	3,5	3,9	11 272	11 178
Pohořelice	4 434	4,2	4,3	4,3	4,3	12 399	12 523
TOUŽIM	3 750	4,2	4,0	3,7	4,2	12 120	11 944
Týn n. Vlt.	8 484	6,9	7,7	8,0	7,6	13 592	14 045
Vodňany	6 877	6,2	6,6	6,4	6,7	10 981	11 366
Votice	4 447	4,7	4,1	4,4	3,9	11 970	11 906
Železný Brod	6 492	7,0	7,2	6,4	7,6	12 008	12 113

Poznámky:

Relativizované velikosti středisek jsou vyjádřeny podílem na ČR v setinách procenta, a to jednak na počtu obyvatel a jednak na počtu pracovních příležitostí. Komplexní velikost je určena jako třetina podílu na populaci a dvě třetiny podílu na pracovních příležitostech (ekonomický význam středisek je nepochybně vyšší než jejich význam rezidenční). S výjimkou údajů k 1.1.2007 (průběžná evidence

obyvatelstva) jsou všechna data ze sčítání v r. 1991 a v r. 2001. Hodnocená střediska jsou rozdělena do tří kategorií podle přirozené pracovní atraktivity – velikosti dojížděkového regionu v r. 2001:

- Mikroregionální střediska si vytvářela dojížděkový, resp. sociogeografický region s více než 15 tisíci obyvateli a zároveň v jejich zázemí žilo minimálně 5 tisíc obyvatel.
- Střediska s částečnou mikroregionální působností si vytvářela region s počtem obyvatel 10 000 – 14 999.
- Střediska subregionální měla dojížděkový region buď s méně než 10 tisíci obyvateli, nebo v jejich zázemí žilo méně než 2500 obyvatel.

Prameny: Výsledky sčítání 1991 a 2001, průběžná evidence obyvatelstva – ČSÚ, Praha. M. Hampl (2005): Geografická organizace společnosti v České republice, Průf UK, Praha.

Z porovnání velikostních charakteristik středisek i obvodů vyplývá, že Toužim a příslušný potenciální obvod jsou v zásadě srovnatelné se současnými malými obcemi a obvody III. stupně. Zhruba se jedná o jednu desetinu všech jednotek tohoto řádu:

- Z 205 obvodů ORP v ČR bylo hodnoceno 21 případů.
- 8 těchto případů má vyšší oprávněnost pro získání funkce ORP než Toužim, neboť mají vyšší „přirozenou“ střediskovou funkci (dojížděkové regiony).
- existuje několik obcí III. stupně, jejichž obvody mají sice více než 15 tisíc obyvatel, které však reálně neplní funkci střediska obvodu. Jedná se převážně o menší města v zázemí velkých center, jejichž administrativní funkce byla „vymezena“ formou krajské úrovně územní správy (případ Černošic v zázemí Prahy – úřad je ale lokalizován do Prahy) nebo potřebou zmenšit příliš rozsáhlá zázemí velkoměst (případ Šlapanice, Trhové Sviny nebo Vizovice).
- Toužim lze srovnávat se sousedními Kralovicemi. Do spádového obvodu ORP Kralovice jsou zahrnuta v podstatě srovnatelná střediska Plasy a Kaznějov spadující do Plzně. SO POÚ Plasy má prakticky stejný počet obyvatel jako 3x rozsáhlejší zbytek SO ORP Kralovice. Dopravní vazby Manětínska ke Kralovicím jsou velmi problematické.
- V území s velmi nízkou hustotou zalidnění je nebo může být sídlo s více jak 3 tisíci obyvateli významným lokálním střediskem. Ve specifické oblasti „Střela“ může Toužim úspěšně doplnit dosavadní dvojici Podbořany – Kralovice.

Celkově je možné konstatovat, že eventuální vytvoření toužimského obvodu III. stupně by znamenalo rozšíření souboru cca jedné desetiny nejmenších obvodů v ČR. Zřetelně nižší význam (oprávněnost funkce ORP) mají v porovnání s Toužimí pouze 3 obce III. stupně: Konice, Pohořelice a Králíky, přičemž poslední případ je zdůvodněn extrémní polohovou izolovaností.

5.4 Varianty vymezení potenciálního toužimského obvodu III. stupně

Stanovení vhodné varianty vymezení správního obvodu III. stupně je nutné zakládat na kombinovaném hodnocení tří základních kritérií:

1. Prvým je nepochybně dosažení dostatečné populační velikosti obvodu, tj. velikosti alespoň kolem 15 tisíc obyvatel (původní požadovaná velikost při přípravě soustavy obvodů III. stupně). Při konečné realizaci tohoto kroku reformy územní státní správy bylo ale učiněno mnoho výjimek – zejména v periferních prostorech nebo v prostorech nevyhraněných z hlediska přirozené spádovosti – takže za reálné kritérium minimální

velikosti je možné označovat počet 10 tisíc obyvatel. Je nutné zohlednit polohová a sídelní specifika příslušných obvodů. Specifika tohoto druhu je možné zvažovat i v případě Toužimska (vnitřní periferie, útlumová oblast, slabá a roztržitá sídelní struktura apod.). Extrémním případem, resp. výjimkou tohoto druhu je obvod města Králíky s populací dokonce nižší než 10 tisíc.

2. Druhým kritériem je možné označovat zohlednění přirozené spádovosti obcí k vybranému středisku. V zásadě se jedná o vymezení dojížděkových regionů (podle pracovní, ale i školské dojížděky). V tomto případě je nezbytné zohledňovat i sekundárně významné směry dojížděky, neboť právě slabší střediska v málo rozvinutých územích si mohou vytvářet dostatečně velké „přirozené“ regiony jen omezeně. V těchto souvislostech je třeba zdůrazňovat i nezbytné posouzení časové dostupnosti střediska pro obyvatelstvo v jejich zázemí a také potřebu územního „pokrytí“ sítí středisek i v relativně periferních, resp. útlumových oblastech.
3. Důležitým hodnotícím aspektem je i administrativní závažnost, náročnost a nákladovost navrhované změny. Tu je navíc nutné kombinovat s postoji dotčených územních subjektů – obecních samospráv i občanů.

Na základě zhodnocení reálných dojížděkových vazeb a jejich zohlednění s výše uvedenými kritérii, resp. aspekty stanovení „vhodného“ vymezení toužimského obvodu, je možné uvažovat 3 až 4 varianty jeho vymezení:

- Přirozené vazby na Toužim (převládající dojížděkový spád) vykazuje převážná část obvodu II. stupně Toužimi (bez Bečova n. Tepl. a Chodova), obec Štědrá z obvodu II. stupně Žlutic a obec Bezvěrov z okresu Plzeň – sever. Dojížděkový region Toužimi má tudíž poměrně malou populační velikost (cca 6,5 tisíc, z toho méně než 3 tisíce obyvatel v zázemí). Při zohlednění poměrně významných dalších (obvykle sekundárně významných) směrů dojížděky by rozsah střediskové působnosti Toužimi dosáhl rozsahu obou obvodů II. stupně Toužimi a Žlutic + obec Bezvěrov z okresu Plzeň – sever (ta je přiřazena v úrovni obvodů II. stupně k Manětínu a v úrovni III. stupně ke Kralovicím, což je jednoznačně v rozporu s přirozenou spádovostí obce). Tuto variantu možného vymezení obvodu III. Toužimi lze proto hodnotit jako nejvhodnější podle reálných přirozených vztahů v systému osídlení. Celková populační velikost k 1.1.2007 by činila 12 628 obyvatel.
- Hlavní nevýhodou výše popsané varianty vymezení je její administrativně – organizační náročnost, neboť přiřazení obce Bezvěrov by vyžadovalo změnu krajských hranic. V obci Bezvěrov se konalo referendum, které jasně potvrdilo zájem občanů zůstat součástí Plzeňského kraje. Z těchto důvodů lze označit za nejvíce reálné (administrativně jednoduché) vytvoření obvodu III. stupně spojením obvodů II. stupně Toužimi a Žlutic. Velikostní rozdíl by proti předchozímu řešení nepodstatný: 11 944 obyvatel k 1.1.2007.
- Širší vymezení toužimského obvodu by bylo možné připojením města Teplá, které bylo součástí okresu Karlovy Vary. Dojížděkové vazby k Toužimi byly v r. 2001 poměrně významné (66 pracovníků a 17 žáků, studentů a učňů), ale zhruba jen třetinové v porovnání s dojížděkou do Mariánských Lázní (pracovní 170 a školsky 54). V tomto případě by řešení záviselo v první řadě na postojích samosprávy Teplé. Realizaci tohoto rozšíření z hlediska přirozených vazeb v systému osídlení však nelze doporučovat. Populační velikost obvodu v této variantě by dosáhla k 1.1.2007 14 987 obyvatel.
- Konečně nejrozsáhlejší vymezení toužimského obvodu by bylo v případě jeho ztotožnění s celým prostorem Střela (17 493 obyvatel). Zahrnutí obcí Bochov a Stružná do tohoto obvodu je však nutné jednoznačně nedoporučit, neboť dojížděková orientace těchto obcí na Karlovy Vary je řádově vyšší než na Toužim (v r. 2001 v případě Bochova činily celkové vyjížděky 295 proti 57 a v případě Stružné 102 proti méně než 10 – slabé směry nebyly uváděny).

5.5 Shrnutí výsledků rozhovorů s pracovníky úřadů obcí s rozšířenou působností

Na přelomu roku 2007 a 2008 byly provedeny rozhovory s pracovníky úřadů obcí s rozšířenou působností srovnatelných velikostí (Kralovice, Podbořany, Židlochovice). Cílem bylo získat alespoň malý vzorek zkušeností obdobných úřadů. Výsledky těchto rozhovorů lze shrnout následovně:

Výhody zřízení ORP

- zvýšení prestiže obce
- vytvoření pracovních příležitostí
- zvýšení počtu obyvatel se středním, či vysokým vzděláním
- přiblížení dostupnosti vyřizování agend občanovi města i regionu zrychlení odbavování klientů
- pružné reagování na potřeby lidí
- větší znalost řešených problémů ze strany úředníků
- omezení anonymity

Nevýhody zřízení ORP

- vstupní investice finanční (výstavba budov) i organizační
- nutnost dotování chodu úřadu městem
- větší možnost ovlivňování státní správy samosprávou

Další poznatky

- personální zajištění nebyl vážný problém (část pracovníků přešla z rušených okresních úřadů)
- postupně se zkvalitňuje obsazení úřednických míst (doškolování, obměna lidí)

5.6 Komentář oponentů - územních manažerů

V průběhu zpracování územní studie Střela jsme si povšimli, že z původně „uměle“ vytvořeného zájmového území „Střela“ se stává region, který se chce stát rovnocenným partnerem jiných „zavedených“ území a větších měst. Tím, že byla zahájena diskuze nad problematikou území a byly definovány obdobné problémy jednotlivých dotčených obcí, je vidět snaha místních samospráv a hlavně místních aktivit k nápravě dané věci. Území již nechce žehrat na osud Sudet ve 20. století, ale konat k nápravě věci.

Stále více patrné je i to, že se zde obyvatelé ve věku kolem 30 let cítí opravdu doma. Konstatovat se však v tomto kontextu musí jedna věc – většinou o regionu rozhodují lidé starší, tj. právě ti, kteří ten daný pocit domova a sounáležitosti nemají, nebo není u nich ještě dostatečně vyvinutý. Díky tomu se v jejich očích perspektiva rozvoje (resp. dosažení normálního stavu) jeví víceméně v šedivých barvách a jako obtížně realizovatelné. Toto konstatování nemá být výzvou k „revoluci mladých“, ale spíš k zamyšlení, že rozhodovací vliv v následujících letech budou přebírat lidé, kteří se v území „Střela“ narodili, utvořili si vazby a zřejmě zde i chtějí žít. K tomu však kromě ekonomických aspektů potřebují i politickou a územní reprezentaci, na kterou budou hrdi.

V současnosti je možno, zvláště v případě Karlových Varů jako hlavního ORP území „Střela“, pozorovat, že je tento region, samozřejmě neoficiálně, přehlížen. Opravdu, to co se děje na úplné periférii zájmového území Karlových Varů, není pro Karlovy Vary tak zajímavé jako satelity obcí a městeček v nejbližším okolí, které byly v minulosti jejich součástí.

Nesmí se zapomínat, že subjektivně i objektivně je region Střela odlišný od stávajících ORP např. Karlových Varů, což vede v mnoha případech k problematické přístupnosti k dotačním titulům a podporám i k nahlížení na charakteristiky území (průměrná výše výdělku, průměrná nezaměstnanost, apod.).

Zřízení ORP v by mělo přinést Toužimi pro území „Střela“ následující výhody:

- pro obyvatele regionu zjednodušený přístup k administrativě, včetně efektu „neanonymity“ jejich problémů
- s tím spojená možnost kontroly práce ORP
- zvýšení prestiže území (dodnes lidé vzpomínají na doby kdy byla Toužim nebo Teplá okresními městy, Bečov sídlem okresního soudu apod. ne z pohledu, že to bylo pro ně nějak výhodné, ale že na „to“ byli hrdí)
- díky centralizovanému řízení území „Střela“ užší spolupráce místních akčních skupin (Náš region a Vladař) a mikroregionů (Svazek obcí Slavkovský les pro obnovu venkova a Svazek obcí Doupovské hory) s možností realizace náročnějších projektů
- předpoklad, že nová „intelligence“ v podobě úředníků se včetně rodin usadí v regionu
- administrativní, politickou a finanční náročnost realizace změny vidíme pouze jako prvotní problém, který může být během několika let zcela zapomenut
- „drahost“ provozu ORP může být kompenzována přílivem nových obyvatel, přenesením některých kompetencí, urychlením a zjednodušením některých rozhodovacích procesů a též zajištěním finančních zdrojů pro a do regionu
- zajištění a odůvodněné zlepšení systému veřejné dopravy (zmiňované nahrazení dopravy vlastním vozem kapacitně vhodnou veřejnou dopravou) do místa ORP spojené i se zmenšením počtu ujetých kilometrů a dnes stráveného času do stávajících ORP
- negativně je hodnoceno i od obcí (např. Bečov nad Teplou, Chodov), které mají dojížděkovou spádovost do Karlových Varů, nedávné zrušení některých úřadů, které byly dosud v Toužimi (např. Živnostenský úřad, Finanční úřad) – pro obyvatele využívající vlastní dopravu byla Toužim jednodušší z hlediska dojezdové vzdálenosti, možnosti zaparkovat a též časové náročnosti vyřizování
- problematika připojení Teplé je spíše v neochotě další změny, když v nedávné době byla provedena změna přesměrováním na Mariánské Lázně, resp. Cheb; ještě nedávno byly vazby na Toužim poměrně značné
- předpoklad zvýšení významu Toužimi a tím podpora regenerace vzhledu města a nabídky pro obyvatele regionu i návštěvníky
- Toužim a nejbližší obce se mohou stát atraktivními lokalitami k bydlení a rozvoji drobného podnikání – dostatek vhodných ploch, blízkost silnice I. třídy, blízkost k R6
- již před rokem 1989 byla Toužim pro čas území „Střela“ hlavním administrativním centrem

Stále se nám jeví, i na základě diskuzí, jako opodstatněné, aby se Toužim stala administrativním centrem území „Střela“ se všemi, podle našeho názoru krátkodobými negativy (finanční a administrativní náročnost, nedostatek odborníků, malé mzdy). Problém je však nutno, i na základě výše uvedených informací, vidět i v současné politické reprezentaci jednotlivých obcí.

5.7 Závěry

Z provedených srovnání a analýzy zejména dojížděkových vztahů v řešeném území vyplývá, že vytvoření nového správního obvodu III. stupně Toužimi by mohlo být realizováno a mohlo by přispět k posílení místního rozvojového potenciálu. Vzhledem ke značné administrativní náročnosti této realizace nelze však vytvoření nového obvodu jednoznačně doporučit. **Rozhodující proto musí být zájem a možnosti jednak vyšších institucí státní správy (kraj i stát) a jednak postoje a zájmy lokálních samospráv dotčených obcí.** Pro zjištění názoru občanů doporučujeme zvážit uskutečnění referenda o novém správním uspořádání.

Pokud by motivací pro vznik nového úřadu byl pocit nedostatečné reprezentace regionu, je třeba upozornit na to, že vznik úřadu ORP tento problém nevyřeší. K řešení tohoto problému je nutné hledat jiné cesty (viz kapitola o koordinaci aktivit v regionu Střela).

Je třeba dále zdůraznit, že diskutované řešení je pouze parciální otázkou, kterou je nutné posuzovat v širších souvislostech. Překonání stávajících problémů řešeného území je možné pouze realizací komplexního rozvojového programu, a to na měřítkově vyšší úrovni. Celý prostor Toužim – Kralovice – Podbořany představuje výrazně problémové území typu vnitřní periferie, které by svým rozsahem i stupněm závažnosti problémů mělo představovat jednu z priorit regionální politiky v celé ČR.

Pokud bychom měly vyjmenovat první kroky, které by měly být učiněny na cestě za vytvořením nové ORP Toužim, pak jsou to tyto:

- zorganizovat diskusi mezi samosprávami obcí, které by mohly pod ORP Toužim spadat a získat podporu těchto samospráv,
- informovat maximálně veřejnost v příslušném území a zjistit její názor (případně zorganizovat referendum),
- najít politické spojence pro prosazení změny v parlamentu.

Poznámka:

K danému tématu je zpracován výkres č.2 Vymezení spádových oblastí a pólů rozvoje.

6 Problematika malých sídel na Toužimsku: obecné přístupy a možnosti řešení

6.1 Úvod

Problematika malých sídel patří k důležitým, ale mimořádně obtížně řešitelným otázkám územního rozvoje. Závažnost těchto otázek vyplývá v první řadě z potřeby zachování kvalitního krajinného prostředí v rozsáhlých prostorech státu, tj. prostředí „udržovaného i kontrolovaného“. Toho lze dosáhnout v podstatě pouze zajištěním minimální intenzity osídlení, charakteristických sídelních útvarů a jejich prvků, přiměřeného využívání krajinného prostředí, vhodného ekonomického využívání a udržení, resp. zlepšení stávající infrastruktury, zejména pak infrastruktury dopravní.

Obtížnost zajištění životaschopnosti slabě osídlených území vyplývá pochopitelně z jejich ekonomické nevykonnosti a neatraktivnosti dané jednak historickými událostmi, tak i stávajícím stupněm poznání. Především z pohledu krátkodobé ekonomické efektivity je „udržování slabého osídlení v periferních prostorech“ neobyčejně nákladné. Opodstatněnost pomoci těmto extrémně sídelně i ekonomicky slabým územím je zdůvodněna pouze z hledisek širších, tj. neekonomických a speciálně ekologických na jedné straně a z hledisek dlouhodobých, resp. strategických na straně druhé. Avšak i v těchto ohledech je třeba zdůrazňovat diferencovaný přístup, tj. potřebný výběr území s cílenou vnější pomocí, neboť i velmi bohatý stát není schopen pomáhat všem „slabým“, aniž by ohrozil úspěšný rozvoj celku.

Ve smyslu výše uvedených skutečností je možné označit otázku stanovení závažnosti problému malých sídel (tj. i nízké intenzity osídlení) za prvotní při řešení problematiky rozdrobenosti osídlení na Toužimsku (v území „Střela“). Analýzám a srovnáním tohoto druhu je proto věnována následující část hodnocení. Další otázky jsou spojeny s obecnou metodologií typologické diference malých sídel zahrnující nejen závažnost, ale i specifickou možnost řešení jejich dalšího vývoje. Konečně je nezbytné diskutovat potenciální vliv na řešení problematiky z hlediska hlavních subjektů územního rozvoje, jejich nástrojů a zdrojů financování. V této posloupnosti je uspořádáno následující sledování.

6.2 Regionální rozdíly v sídelní rozdrobenosti: je Toužimsko českým extrémem?

Závažnost, ale i obtížná řešitelnost problematiky sídelní rozdrobenosti na Toužimsku (v prostoru Střely) vyplývá již z jednotlivých srovnání se situací v celém kraji a zejména v celé ČR – viz tab. 1.

Poznámka:

Na výkresu č.2 Vymezení spádových oblastí a pólů rozvoje je znázorněna struktura osídlení se zaměřením na velikostní kategorie malých sídel.

Tab. 1 Vybrané charakteristiky sídelní rozdrobenosti území Střely a vyšších územních celků (2001)

Územní celek	Počet obyvatel		Počet obcí	Počet částí obcí	Průměrná populační velikost		Poměr počtu částí a obcí
	celkem	na km ²			obce	části obce	
ČR	10 230 060	130	6 248	11 468	1 637	892	1,84
Karlovarský kraj	304 343	92	132	478	2 306	637	3,62
Území Střely	17 673	27	17	134	1 040	132	7,88

Poznámky:

Česká statistika rozlišuje tři typy vnitřních jednotek obcí: „části obcí“, které převážně odpovídají „katastrálním územím“, a tedy někdejší obcím a jejich osadám a konečně „základní sídelní jednotky“ (ZSJ) – jejich počet je zhruba dvojnásobný oproti částem obcí, ale jejich většina je specifikována v rámci jednotných intravilánů velkých sídel. Pro hodnocení sídel je proto vhodné pracovat s „částmi obcí“ – viz i Statistický lexikon obcí. Pro dlouhodobější sledování vývoje obyvatelstva sídel je nutné vycházet z katastrálních území, jejichž počet a vymezení jsou poněkud odlišné: např. území Střely zahrnuje 134 částí obcí a 126 katastrálních území.

Pramen:

Statistický lexikon obcí České republiky 2005, ČSÚ a MV ČR, Praha.

Z těchto porovnání je zřejmé, že na Toužimsku je situace skutečně extrémní, ať se již jedná o intenzitu osídlení (počet obyvatel na km² je zde téměř pětikrát nižší než v ČR), nebo o průměrnou populační velikost části obce (15 % celostátního průměru), či o počet částí připadajících na 1 obec (7,88 oproti celostátnímu průměru 1,84). Výrazné, byť poněkud nižší, jsou i rozdíly vůči krajským průměrům. To pochopitelně odpovídá podobnostem v dlouhodobém vývoji, zejména však důsledkům poválečné národnostní výměny obyvatelstva. Charakteristický je zde vyšší počet částí připadajících na 1 obec, což je právě důsledkem poválečných změn, a to v dvojím smyslu. Za prvé bylo poválečné dosídlení v řadě ohledů nedostatečné, takže předchozím vývojem vytvářená sídelní síť nemohla být zvláště ve venkovských prostorech revitalizována. Za druhé relativně značná velikost obcí (v poměru k počtu částí) je z velké části důsledkem nižší sociální a sídelní stabilizace obyvatelstva a slabé úrovně autoidentifikace lokálních komunit: všeobecně nižší občanské aktivity, a proto i omezený zájem o vytváření obecních samospráv.

Hlavní příčiny současné situace na Toužimsku vyplývají ale z periferní polohy, nevýhodných přírodních podmínek pro socioekonomický rozvoj, slabé a málo diverzifikované místní ekonomiky a výrazně podprůměrné vzdělanostní úrovně obyvatelstva. V kombinaci s důsledky poválečných změn bylo proto prohloubení sídelní rozdrobenosti na Toužimsku výjimečné. Problémem je zde nejen četnost malých sídel, ale dominantní zastoupení extrémně malých sídel, jejichž počet obyvatel poklesl pod úroveň zachování trvalé sídelní funkce. Ze 134 částí obcí má méně než 100 obyvatel 111 částí, pod 50 obyvatel 88 částí, pod 25 obyvatel 57 částí. 30 částí nemá ani 10 obyvatel a 7 částí nemá žádného trvale bydlícího obyvatele – viz tab.2.

Komentář oponentů – územních manažerů

Malá sídla není nutno vždy vnímat jako problém – jsou součástí krajinného rázu, navíc jsou důkazem dávného osídlení území – většina malých sídel z 12.-13. století – a svědčí o využívání krajiny, komunitní život se v nich může rozvinout více než ve velkých městech – příklad Nežichov, Bečov. Tato extrémně malá sídla mohou být rychleji rehabilitována a regenerována, navíc i způsob bude jednodušší ověřitelný, resp. v případě chybného postupu nebude způsobena velká škoda – modelové příklady pro trvale udržitelný rozvoj?

Tab. 2 Velikostní struktura částí obcí na území Střely (2001)

Kategorie, počet obyvatel	Počet částí obcí	Kumulované počty	Kategorie, počet obyvatel	Počet částí obcí	Kumulované počty
0	7	7	100 – 199	8	119
1 – 9	30	37	200 – 299	5	124
10 – 24	20	57	300 – 399	4	128
25 – 49	31	88	400 – 499	0	128
50 – 74	16	104	500 – 1 499	3	131
75 – 99	7	111	1 500 +	3	134

Pramen – viz tab. 1

Důležité jsou dále rozdíly mezi obcemi z hlediska jejich vnitřní diferenciaci, z hlediska vztahu obec – části a hlavní sídlo a sídla ostatní. Obecní úroveň bude totiž základní pro řešení otázky zachování funkcí malých sídel. V tab. 3 jsou shrnuty základní charakteristiky tohoto druhu pro 5 obcí s nejvyšším počtem částí, které celkem zahrnují 77 částí, tj. téměř 60 % z celého Toužimska.

Tab. 3 Území Střely – pět obcí s nejvyšším počtem částí obcí

Obec	Počet částí obce	Podíl hlavního sídla na obyvatelstvo obce	Průměrná populační velikost ostatních částí
Teplá	24	72,7 %	37
Bochov	17	64,5 %	43
Toužim	16	81,4 %	47
Chyše	11	86,2 %	8
Žlutice	9	92,7 %	26

Pramen – viz tab. 1

Právě v důsledku velkého rozsahu těchto obcí je u nich výrazná vnitřní polarizace – podíl hlavního sídla na obyvatelstvu obce se pohybuje v rozmezí 64,5 % až 92,7 %. Jedná se o největší sídla na Toužimsku, která zauímají ve velikostní řadě 1. až 4. místo a místo 6. Tyto skutečnosti je třeba hodnotit pozitivně, neboť silnější obce mají vyšší potenciál pro řešení problémů malých sídel.

6.3 Metodické otázky hodnocení malých sídel

Řešení problematiky stavu a perspektiv malých sídel je v první řadě věcí veřejnoprávních institucí, a to zejména územní správy a samosprávy a je odvislé od politických priorit a ekonomických možností státu, regionálních i lokálních reprezentací a v našich podmínkách i od zájmů a regionální politiky EU. Nutným podkladem pro politická a ekonomická rozhodnutí jsou odborné analýzy a navazující doporučení včetně územně plánovacích studií. Jejich hlavním úkolem je na jedné straně posouzení závažnosti / potřebnosti pomoci slabým sídlům, na straně druhé pak stanovení vhodné orientace i nástrojů této pomoci. V prvním případě se jedná o diferenciaci z hlediska udržitelnosti a potenciální udržitelnosti rozvojeschopnosti jejich pozice, neboť zdroje každé společnosti jsou omezené a musí být proto užity a užívány selektivním způsobem. V druhém případě jde zejména o volbu vhodné funkční specializace sídel a z toho odvozovaných forem podpory. Celkově lze hovořit o potřebě kombinace velikostně-významové kategorizace sledovaných sídel s jejich funkční typologií. Nezbytné je i zohlednění kvalitativních aspektů jak socioekonomických (např. vzdělanost obyvatelstva), tak i územně technických (zejména dopravní infrastruktura).

Nejvyšší důležitost je třeba přisuzovat velikostně-významové kategorizaci hodnocených sídel. Vzhledem k charakteru malých sídel – jednoduchá funkční struktura – je dostatečně reprezentativním ukazatelem jejich významu samotná populační velikost. Tu lze sekundárně doplňovat – v případě dosažitelnosti potřebných dat – počtem pracovních příležitostí nebo lokalizací speciálních aktivit nadmístního významu (např. větší rekreační zařízení, nebo systematicky rozmístěná menší rekreační zařízení v rámci tématických stezek). V závislosti na velikosti sídel se mění i jejich kvalitativní vlastnosti, nejedná se však o funkční vztah. Potřebné je proto i „kvalitativní vážení“ sídelní velikosti.

Zvýšený význam mají čtyři hodnotící aspekty:

- Socioekonomická a demografická struktura obyvatelstva: ekonomická aktivita, odvětvová struktura, vzdělanost, religiozita, věková struktura apod. Hlavní smysl těchto hodnocení je v postižení sociálně-sídelní stability (a kvality) populace.
- Územně technická kvalita sídla – především vybavenost technickou infrastrukturou (doprava, vodovody, kanalizace, plynofikace) včetně stáří a kvality bytového fondu.
- Poloha v širším systému osídlení a tomu odpovídající dopravní dostupnost i atraktivita pro bydlení a specifické ekonomické aktivity.
- Ze širšího pohledu je nutné posuzovat i „potřebnost“ sídla z hlediska péče o krajinu, tj. z hlediska ekologicky vhodného pokrytí území sídelní sítí. Zohledněna musí být i historická paměť krajiny.

Druhým základním aspektem hodnocení malých sídel je jejich funkční typologie. Ta by v prvním kroku měla postihovat aktuální stav, v kroku druhém pak potenciální možnosti jeho zachování nebo pozměnění ať již v pozitivním či negativním směru. Vzhledem k malé populační velikosti a ekonomické slabosti těchto sídel bude v podstatě vždy nutné posuzovat úroveň z hlediska několika funkcí:

- sídelní v užším slova smyslu, tj. funkce obytná,
- rekreační se zvláštním zřetelem na rozsah druhého bydlení,
- výrobní, a speciálně zemědělská (a lesnická), a to spíše z pohledu udržování kulturní krajiny, než z pohledu ekonomické efektivnosti,
- kulturně historická.

Vedle těchto základních a všeobecných funkcí mohou být zastoupeny – ale spíš jen u menšiny sídel – i funkce další, jejichž význam je nezbytné hodnotit individuálním způsobem. Pokud jde o posouzení funkčního potenciálu z perspektivního hlediska, je třeba posuzovat sídla ze stejných kvalitativních aspektů jako u velikostní kategorizace.

U velikostní kategorizace i funkční typologie malých sídel je nutné zdůrazňovat pracnost potřebných analýz. Důvodem je jak nedostatečné statistické podchycení informací o sociální a ekonomické situaci v úrovni částí obcí (např. chybějí údaje o pracovních příležitostech, směrech vyjížděky za prací aj.), tak i značná variabilita těchto sídel. Potřebný je proto terénní výzkum, anketární šetření, konzultace s představiteli samosprávy atd.

6.4 Jaké jsou možnosti pomoci malým sídlům: klíčové subjekty rozhodování a nástroje regionální / lokální politiky

Problém fungování a v řadě ohledů i samotné existence nejen mladých sídel, ale i malých obcí je a bude vždy obtížně řešitelný. Podíl těchto jednotek na obyvatelstvu státu je téměř bezvýznamný. Ilustrují to i následující údaje o podílu obcí s méně než 500 obyvateli v r. 1991: 57 % všech obcí v ČR, ale pouze necelých 8 % obyvatelstva a 3 % pracovních příležitostí. V závislosti na zmenšování velikosti obce nebo sídla roste pracovní vyjížděkovost, podíl zemědělců, podíl post produktivního obyvatelstva a výrazně se zhoršuje úroveň vzdělání. Přesto je i z celostátního pohledu úloha těchto obcí významná, neboť „spravují“ rozsáhlá území: k 1. 1. 1997 3 745 obcí (60 % všech obcí) s méně než 500 obyvateli mělo 8,4 % populace státu, ale rozsah jejich území dosahoval podílu 36,2 %. U obcí s méně než tisícem obyvatel byly podíly na obyvatelstvu 16,7 % a na území 57,9 %. Je to tedy v první řadě krajinná funkce malých obcí a sídel, která zdůvodňuje jejich potřebnost a oprávněnost pomoci při reprodukci jejich funkcí.

Výše zdůrazněná péče o krajinu je také v těžišti různých podpůrných programů EU – viz EAFRD (evropský agrární fond pro regionální rozvoj), zaměřený na pomoc obcí s méně než 500 obyvateli. Do jisté míry jsou takto zaměřeny i Krajské programy rozvoje venkova. Bez ohledu na velmi omezené zdroje těchto programů je třeba zdůraznit, že nejsou a nemohou být přímo orientovány do úrovně (malých) sídel. Všeobecně platí, že zájmy, zdroje a nástroje regionální / lokální pomoci jsou zásadním způsobem měřítkově diferencovány, přičemž nejpodrobnější jednotkou jejich směřování je – a to jen výjimečně – obec, jakožto nejnižší subjekt územního vývoje. Problematikou malých sídel se v úrovni řídicí mohou, resp. musí zabývat právě obce. Jejich zdroje jsou ale nedostatečné, takže musí být získávány z vyšších úrovní – krajské, státní i evropské.

V regionu Střela jsou malá sídla součástí obcí, které mají více než 500 obyvatel a z toho důvodu nemohou být tyto obce vhodnými žadateli v programu PRV (s výjimkou několika málo opatření, u nichž je limit 2000 obyvatel).

Také obvyklé formy regionální politiky – např. podpora malých a středních podnikatelů (výhodné úvěry, nižší daně atd.) nelze pochopitelně aplikovat na malé územní celky. Z těchto důvodů je nutné chápat otázku pomoci malým sídlům jako součást celé hierarchie regionálně politických řešení.

Z hlediska problémů malých sídel v periferních prostorech lze uvažovat se zajištěním potřebné pomoci ve třech základních krocích:

1. Klíčový význam by mělo „prosazení“ výběru a vymezení vysoce problémových periferních prostorů na celostátní úrovni. Měřítkový řád těchto oblastí by měl zhruba odpovídat dříve charakterizovanému a orientačně vymezenému území Toužim –

Podbořany – Kralovice. Také využití obvodů II. stupně (obvody POÚ) je pro tyto účely nejvhodnější, neboť se jedná o administrativně definované a dostatečně územně podrobné (citlivé) jednotky (vzhledem k charakteru reálné územní diferenciaci ČR jsou nevhodná obvyklá generalizovaná vymezení problémových prostorů v úrovni států a zejména EU). Věcně se jedná v podstatě o úkol pro MMR ČR, skutečné řešení je ale věcí vlády a zejména parlamentu. Podkladem pro zahájení těchto diskusí, event. řešení by mohla být „předběžná“ výzkumná studie výše zmíněného prostoru Toužim – Podbořany – Kralovice (v návaznosti na již vypracované úkoly).

2. Jedním z kritérií vymezení vysoce problémových periferních prostorů by měla být právě rozdrobenost sídelní struktury, ovšem kritériem zdaleka ne jediným. Nicméně v rámci řešení problematiky těchto prostorů by mohl být vytvořen speciální fond (granty) pro pomoc malým sídlům. Toky financí by následně směřovaly od celého problémového regionu přes vybrané obce k příslušným sídlům. *(Poznámka: pokud se již obci podaří zajistit dotaci, dává pochopitelně přednost úpravám a investicím v centrální obci kde žije převážná část obyvatel. Pouze pokud by jedním z kritérií přijatelnosti projektu byla vázanost příspěvku na malá sídla, je větší šance na obnovu, nebo alespoň zakonzervování současného stavu).*
3. Je velmi obtížné, a proto i málo pravděpodobné, „plošné“ uskutečnění pomoci slabému osídlení v periferních územích. I v tomto případě je reálný selektivní přístup a postup. V tomto kontextu se pak nabízí vypracování pilotní (modelové) studie Toužimska a následně i event. realizace tohoto projektu jako prvotní studie a možného experimentu řešení problematiky malých sídel. Příklad Toužimska je na jedné straně vhodným modelem vzhledem k extrémní problémovosti malých sídel, na straně druhé je nepochybné, že řešení místních problémů je zde zvýšeně náročné a z hlediska výsledků jen omezeně nadějně.

6.5 Tepelsko – konkrétní příklady potřeb malých sídel

Na základě strategie mikroregionu, informací stavebního úřadu a přání místních obyvatel zpracovali územní manažeři přehled konkrétních potřeb sídel na Tepelsku, kde je problematika malých sídel velmi vyhraněná.

Na základě výčtu potřeb jednotlivých obcí (místních částí Teplé) je patrný značný rozsah nutných investic, přičemž v některých obcích žijí jen jednotlivci. Zde je nutno nastolit otázku, zda je výhodnější nechat historická sídla s tisíciletou tradicí dožít nebo se pokusit investicemi o jejich renesanci.

Babice

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, odbahnit rybník na návsi, regenerovat náves, opravit komunikaci včetně výsadby aleje autochtonních dřevin z Poutnova do Babic (III/21015), opravit místní komunikaci včetně výsadby aleje autochtonních dřevin z Babic do Číhané, vybudovat cyklostezku a stezku pro pěší mezi Babicemi a Číhanou v rámci komplexních pozemkových úprav, dále ji prodloužit z Číhané do Mnichova, opravit komunikaci z Babic do Služetína, zajistit veřejnou dopravu do Babic včetně vybudování zastávky.

Číhaná

Vybudovat odvodnění návsi včetně odbahnění rybníka na návsi, vybudovat vodovod, kanalizaci a veřejné osvětlení, vybudovat cestu z Číhané do Rájova dle komplexních pozemkových úprav, upravit okolí minerálních pramenů, zajistit veřejnou dopravu do Číhané včetně vybudování zastávky, stezky a cyklostezky.

Bohuslav

Vybudovat kanalizaci, veřejné osvětlení, vodovod, upravit náves včetně nové komunikace, opravit komunikaci do Bohuslavi a vysázet alej autochtonních dřevin, z Bohuslavi obnovit cestu pro cyklisty a pěší k minerálnímu prameni, zajistit veřejnou dopravu do Bohuslavi včetně autobusové zastávky.

Popovice

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, provést úpravu návsi, včetně výsadby nové zeleně, obnovit cestu pro cyklisty a pěší z Popovic do Bohuslavi. Zajisti veřejnou dopravu včetně zastávky. Podporovat zachovalou lidovou architekturu a parcelní členění v rámci komplexních pozemkových úprav.

Poutnov - Horní Poutnov

Vybudovat odvodnění návsi, opravit zanesený rybník na návsi, vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit cestu z Poutnova do Tisové a z Poutnova do Rankovic pro cyklisty a pěší, vysázet aleje autochtonních dřevin kolem cest, zachránit židovský a symbolický hřbitov.

Poutnov - Dolní Poutnov

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, vybudovat nové přístupové cesty k nemovitostem, vybudovat chodníky, využít svážnice z Poutnova až k potoku u Číhané a prodloužit cestu do Číhané pro cyklisty a pěší, zajistit fungování obchodu.

Rankovice

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, odvodnění návsi, úprava návsi, opravit komunikace z Rankovic do Otročina (na území Otročina vybudovat novou komunikaci) dle komplexních pozemkových úprav včetně výsadby alejí autochtonních dřevin, využít „ringval“ pro zvýšení turistické atraktivity, zajistit veřejnou dopravu včetně vybudování zastávky

Hoštěc

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, opravit komunikace z Teplé do Hoštce (II/667) a oprava komunikace z Hoštce do Služetína (III/19830), obnovit komunikace z Hoštce do Babic a z Hoštce do Jankovic dle komplexních pozemkových úprav, zpřístupnit a upravit minerální prameny.

Horní Kramolín

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi včetně výsadby nové zeleně, vybudovat nové zastávky pro veřejnou dopravu, podpořit záměr Karlovarského hudebního divadla při využití chátrajícího statku.

Služetín

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, vyčistit náves, obnovit rybník na návsi a vysázet novou zeleň, plochu po zbouraném seníku využít pro podnikání, odvodnit náves, zpřístupnit polní cesty v rámci projektu Kraj živých vod.

Jankovice

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, odvodnit náves a opravit náves včetně nové komunikace, obnovit komunikace z Jankovic do Teplá a z Jankovic do Hoštce dle komplexních pozemkových úprav, zachránit kapličku, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky

Beranov

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, opravit náves včetně nové výsadby zeleně, obnovit komunikace pro pěší a cyklisty do Otročina dle komplexních pozemkových úprav, vybudovat zastávku, propagovat vesnickou památkovou zónu.

Kladruhy

Vybudovat kanalizaci, vodovod, odvodnění návsi, opravit rybník v obci, veřejné osvětlení, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci v obci, obnovit

komunikace z Kladruhu směr Dřevohryzy pro pěší a cyklisty, zachránit drobné sakrální památky a chátrající bývalý klášterní statek pro potřeby agroturistiky.

Klášteř Teplá

Vybudovat vodovod, kanalizaci, veřejné osvětlení, využít chátrající školu, obnovit park za školou, opravit komunikaci III/19829, vysadit nové alej – regenerace barokních alejí, opravit komunikaci na Betlém a Beranovku, vysadit novou alej směr Betlém, vybudovat stezku pro pěší a cyklisty směr Klášteř – Betlém a Klášteř – Teplá nádraží, opravit komunikaci z Klášteře do Teplé včetně výsadby aleje, vybudovat stezku pro pěší a cyklisty z Klášteře do Teplé (ČSA) včetně výsadby nové aleje, regenerovat nebo odstranit objekt bývalé Jitony – možná využít pro výstavbu rodinných domů a zázemí pro turisty, zachránit Smrčí Dvůr a Ovčí Dvůr a tyto lokality využít pro rozvoj turistiky a rekreace (Kraj živých vod, Skokovská stezka).

Beranovka

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, obnovit komunikaci mezi Beranovkou a Pěkovici směr Domoslavičky, vybudovat v rámci komplexních pozemkových úprav komunikace na Svatý Vojtěch a k minerálnímu prameni

Pěkovice

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, opravit komunikaci směr z Pěkovic do Křepkovic (III/19834) včetně výsadby aleje autochtonních dřevin, opravit komunikace mezi Pěkovici a Seklovými Domky, zpřístupnit minerální pramen.

Křepkovice

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, obnovit komunikace z Křepkovic do Seklových Domků.

Bezvěrov

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, připravit parcely pro výstavbu venkovských obydlí.

Mrázov

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi

Nezdice

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, opravit komunikaci do Nezdic (III/2109) včetně výsadby alejí autochtonních dřevin, opravit komunikaci z Nezdic do Zahrádky, z Nezdic do Heřmanova a z Nezdic do Berouna.

Staré Sedlo

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, v rámci komplexních pozemkových úprav zpřístupnit cestu směr Křivce a Úterý (Reitenbergrův pramen).

Zahrádka

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, opravit rybník na návsi, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, obnovit komunikaci ze Zahrádky do Řešína (Bezdrůžice), zpřístupnit minerální prameny.

Nová Farma

Vybudovat kanalizaci, vodovod, veřejné osvětlení, upravit náves, zajistit veřejnou dopravu včetně zastávky, opravit komunikaci na návsi, odstranit bývalé hospodářské budovy, realizovat sportovní areál včetně možnosti stadionu pro zimní sporty.

7 Problematika drobného podnikání

7.1 Úvod

Řemesla a živnosti byly v oblasti řešené územní studií Střela (Tepelská vrchovina, část Slavkovského lesa a Doupovských hor) zastoupeny stejně jako ve většině regionů v České republice. Většina těchto řemesel měla místní význam, tj. byla spojena s místní surovinovou základnou a místním způsobem hospodaření. Do současnosti se nepodařilo žádnému z tradičních řemesel překročit hranice regionu s nějakým skutečně zajímavým a „místním“ produktem – v minulosti např. cínařství spojené s Bečovským panstvím a těžbou cínu na území Slavkovského lesa, která probíhala až do konce 20. století.

Oblast Tepelska, Toužimska a Žluticka byla v historii vždy především zemědělskou částí západočeského kraje. Specializované a rozvíjející se řemeslné dílny byly situovány buď severněji (Krásno, Horní Slavkov, Karlovy Vary), nebo naopak jižním směrem k Plzni (Kralovicko, Stříbrsko).

Zemědělský charakter oblasti silně ovlivňoval i nabídku řemesel a živností. Převážně byly upřednostňovány tzv. místní živnosti. Jako např. tkalci, obuvníci, tesaři atd. Tito dělníci povětšinou měli své řemeslo jako vedlejší zaměstnání a hlavní obživou jim bylo hospodářství, či sezónní práce v zemědělství. Ještě v 19. století bylo nejrozšířenějším řemeslem na našem venkově přádlářství, nicméně se zvyšující se mechanizací a zaváděním průmyslové výroby se i toto odvětví již koncem 19. století téměř zlikvidovalo. Většina živností pomalu zanikala během první třetiny 20. století a co ještě přežilo, bylo definitivně zlikvidováno po druhé světové válce při kompletní výměně obyvatelstva v regionu.

V porovnání s jinými regiony zde bylo výrazné zastoupení hudebníků, vycházejících z bečovské hudební tradice, kteří v sezónně nacházeli uplatnění u lázeňských kapel.

Osídlování a budování této oblasti po 2. světové válce bylo prováděno s takovou důkladností, že se nezachovaly téměř žádné dokumenty, které by doložily výměry, výnosy, výkonnost a rentabilitu majetků a podniků, patřících německým vlastníkům a noví správci nenavázali na osvědčené způsoby jak v obhospodařování půdy, tak i správy lesů, či rybníků.

7.2 Podmínky pro podnikání a jeho historie

Zájmová oblast nebyla příliš úrodná, má pro zemědělství poměrně drsné klima, což však vedlo k tomu, že byli obyvatelé donuceni díky dlouhým zimám si vytvořit jistou míru soběstačnosti ve výrobcích a samozřejmě museli být pořízení a energeticky úsporní.

Důležitým aspektem rozvoje řemesel byly i dopravní možnosti, které nebyly až do počátku 20. století pro jakoukoliv přepravu (zboží i obyvatel) vůbec ideální. Hlavními dopravními tepnami byly silnice Karlovy Vary - Mariánské Lázně a Krásno – Bečov – Toužim - Plzeň. Pro zajímavost je možno uvést, že ještě v roce 1925 existovaly obce bez jakéhokoli komunikačního spojení. V devadesátých letech 19. století se situace změnila stavbou železničních tratí Karlovy Vary - Mariánské Lázně a Bečov - Rakovník. Nedostupnost území byl hlavní důvod izolovanosti a z toho vyplývalo i řemeslné zaměření živností zabývajících se výrobou pro přímou spotřebu v domácnostech a hospodářstvích.

Nebyli zde žádní vynálezci, průkopníci v hospodářství ani podnikatelští revolucionáři, obyvatelé byli spíše rolnicky-konzervativní. To platilo i pro ty, kteří ovládali obchodní a hospodářský život. Ani v této oblasti nebylo Toužimsko a Tepelsko žádnou výjimkou vzhledem k sousedním oblastem, minimálně na východě, jihu a západě. Sever ovlivňovalo nerostné bohatství – kaolin a uhlí – které zde byly deponovány a průmyslově využívány. Obchodním odvětvím, které bylo provozováno až do 40. let minulého století v tradičním způsobem, bylo obuvnictví v Toužimi.

Co se týče řemesel a živností existovala v zájmovém území do první světové války běžná, tradiční povolání, jako: hospodský, řezník, mlynář, pekař (perníkář, cukrář...), krejčí, švec, kožišník, kloboučník, koželuh, kovář, kolář, bednář, truhlář, soustružník, klempíř, knihvazač, hodinář, atd. Z mladších povolání zde pak byli zámečníci, holiči, fotografové, malíři, výrobci cementu a umělého kamene atd. a v Teplé, která měla ještě tradiční mydlárnu (výroba mýdel Barthlmé), k tomu přistoupila dokonce ještě výroba motorek. V Teplé působil také poslední egerlandský varhanář Wilhelm Schusser (zemřel v roce 1943). Ve Vodné byl ještě stavitel mlýnů, v Krásném Údolí pilníkář a v několika obcích byl sochař a kameník.

Na počátku 20. století se pomalu, díky postupující velkosériové výrobě, vytrácela řemesla jako výroba jehel, hřebíků, kachlů, konkurenci nebyli schopni čelit hrnčíři, provazníci, tkalci, pletaři, pro nepotřebnost výrobci kolovrátků, řemeslníci vyrábějící dýmky a cigaretové špičky z rohů a kopyt a výrobci dýmek (Útvina). O voskařích a jiných dávno zaniklých povoláních bylo slyšet po 2. sv. válce už jen příležitostně. Z někdejších pasířů se pak stali zlatníci. Jinak tomu bylo pouze u stavebních dělníků, neboť jejich počet se velice zvýšil po zániku tradice hudebníků.

7.3 Tradiční výroby

Dřevo a les

Kácení bylo prováděno především za účelem získání užitkového dřeva (stavebního, topného, průmyslového). Už na přelomu 20. století se prosadil vývoz do Saska, poté co se zde po německo-francouzské válce mocně rozvíjel průmysl.

Velké dřevozpracující závody zde neexistovaly, pokud nepočítáme tradiční pily. Dřívější jednolisté a dvoulisté pily vymizely po první světové válce a na jejich místo nastoupily parní a elektrické stroje, jako třeba pila bratrů Hausnerových v Toužimi. Podpořeny výrobou porcelánu v prostoru Karlových Varů a Lokte vznikaly především v bečovské oblasti truhlárny specializující se na výrobu beden a dřevité vlny.

Významným odběratelem dřeva byly i doly ve slavkovském hornickém revíru.

Odvoz dřeva z lesů byl prováděn až do 50.let výlučně pomocí koňských potahů. Vlastní společnost na odvoz dřeva vytvořili pouze obyvatelé Hlinek. Každoročně vozili z Velkého lesa podélné a brusné dřevo na nákladní stanice na železniční trati Mariánské Lázně - Karlovy Vary, na pily nebo rovnou ke spotřebitelům. Odvoz dřeva tvořil často také přivýdělek pro sedláky vlastníci koně v dobách, kdy bylo málo práce.

Pro místní sedláky bylo dřevo vítanou možností, jak přes zimu zaměstnat mužskou část svých zaměstnanců. Pokud příliš nesněžilo, dřevo se kácelo, opracovávalo a odváželo. Špalky byly zvláště oblíbené jako topivo do krbu.

Dřevo, které se mělo v následujícím roce použít na ohrady nebo pro stavební účely, se přednostně kácelo na sv. Tomáše, neboť stromy jsou prý v tento den bez života.

Základ však tvořilo přece jen dřevo jako takové, které známe podle zpracování jako dřevo stavební, topné, na stavbu ohrad, kmenovinu, sáhovinu, metrové dřevo, kulatinu, pilařské dřevo, štěpiny, brusné dříví, tyčovinu, špalkové dříví.

Běžný topný materiál byl obyčejně odpad (hrabanka, větve, klestí, kůra) a už zmiňované špalkové dříví. Stromy byly tradičním způsobem podřezávány ve výšce topírka sekry. Vypořádat se s pařezy, tzn. vykopat je a rozštípat, byla obzvlášť těžká práce, která vyžadovala skutečně velkou sílu a dovednost. Existovali lidé, kteří se věnovali pouze této činnosti.

Kůra potřebná pro koželužny se sbírala většinou na pasekách, které byly vymýceny v květnu, protože se jehličnaté stromy daly v této době nejlépe loupat.

Pivovarnictví a lihovarnictví

Posledním z pivovarů byl v provozu klášterní pivovar v Teplé, který nepřetržitě fungoval od roku 1200 do roku 1949 s maximálním ročním výstavem 28000 hl (v majetku premonstrátů byl do roku 1948, 1948-1949 v majetku Chebsko-karlovarských pivovarů n.p.). Měšťanský pivovar fungoval od 17. století do roku 1949 pod národní správou (maximální výstav 14500 hl). V Bečově z původních dvou pivovarů – panského a městského nezůstal ani jeden. Pivovar velkovévody Beaufort-Spontin byl zrušen a zbourán kolem roku 1900 (původní výstav piva kolem 1000 hl), měšťanský pivovar byl zrušen v roce 1935 a využíván od roku 1927 jako sklad chodovoplánského piva (původní výstav 2000 hl). Vévodský pivovar v Toužimi byl zrušen v roce 1926 (výstav 7800 hl), obecní pivovar, který fungoval od roku 1485 do roku 1901, měl maximální výstav 1500 hl. Obecní pivovar ve Žluticích byl zrušen v roce 1905 (výstav 1500 hl), pivovar Karla Proksche byl zrušen 1928 (maximální výstav 4000 hl).

Z ostatních městských a panských pivovarů se staly pro jejich dobré sklepy, ale také na přání zákazníků, sklady piva chebského, žateckého Urstoffu, chodovoplánského ale i jiných pivovarů. Poutnovský varný kotol byl sešrotován počátkem 20. století a útvinský ještě mnohem dříve. Také v Krásném Údolí i jinde připomínají várečné právo už jen místní jména a tradice. Domácí právo várečné nebo vůbec „pivovary na černo“ neexistovaly, mimo bezvýznamného vaření piva v jednotlivých rodinách (Otročín) za první světové války. Místní piva měla stejnou kvalitu jako jinde v zemi, byla tradičním místním nápojem se spotřebou přímo v regionu.

Konzumace pálené kořalky byla na Tepelsku malá. Kořalce dávali přednost zedníci a vozkové. V historii se nedochovaly žádné zmínky o tom, že by v oblasti existovala nějaká palírna, a to ani v okrsku klášterním, přestože jinde žily řádové kláštery právě z pálení kořalky. Výrobní likérů byla v Teplé.

Jak se v doupovské oblasti od roku 1880 snažili hospodáři rozšířit setí ovsa a od roku 1928 výnosného zimního žita, tak se v Tepelské vrchovině snažili rozšířit sladový ječmen (ječmen na vaření piva).

Na Toužimsku se dokonce pěstoval chmel (19. stol.), dosvědčují to mnohde dodnes tradovaná označení polí: Hopfgarten (chmelnice), ban Hopfn atd. Kdysi mocní obchodníci s chmelem z Louky, Otročina a hlavně z Nové Vsi, mohli počítat s domácím pěstováním chmele, neboť například v Louce bylo napočítáno ještě v roce 1841 36 chmelnic.

Vinařství

I když nebylo příliš rozšířené (vzhledem k nadmořské výšce, klimatu a půdním podmínkám) bylo v Tepelském kraji překvapivě pěstováno i víno. Dokazují to názvy polí jako Winbühl (Odolenovice, Radyně, Měchov aj.) a dokonce i někdejší vinice, jako ty mezi Otročínem a Brtí (am Weinbargh) a mezi Útvinou a Odolenovicemi, kterým se říkalo Vineschka.

Pěstování technických plodin

Nejrozšířenější plodinou v této oblasti byl len. S jeho produkcí se začalo teprve před první světovou válkou a za druhé světové války byl ještě jednou v důsledku úředního nařízení pěstován ve velkých lánech. Len byl v Tepelské vrchovině vždy plodinou preferovanou. V Prachometech bylo dokonce založeno družstvo pro pěstování lnu. Státem dotovaná stavba drtírny s parní kotelnou byla dokončena na podzim roku 1908. V důsledku první světové války a na ní navazující české hospodářské krize družstvo v roce 1919 zaniklo.

Pracovní postupy při zpracování lnu odpovídaly těm v ostatních německých oblastech středohoří. Připomeňme jen setí lnu, žatvu, lámání, sušení, potírání, vochlování, sušení, česání a sprádání jako „čistý len“ nebo koudel. Koudel byla většinou zpracovávána na výrobky druhé nebo třetí jakosti. Len, který nebyl zpracováván ve vlastním hospodářství, byl většinou prodáván ve formě „slámy“. Za druhé světové války byla za tímto účelem v regionu zřízena zvláštní sběrná místa.

Tkalcovství a provaznictví

Po první světové válce se ještě na Toužimsku, Žluticku a zvláště pak na Tepelsku hodně předlo. Ponejvíce v okolí Odolenovic. Někdejší tkalcovství na statcích ovšem zcela zaniklo. Naproti tomu se do poloviny minulého století v Otročině, Rankovicích a i na jiných místech zachovala výroba provazů jako práce sedláků v zimním období.

Zahradnictví

Když ještě neexistovaly skleníky, nebylo zahradnictví v místní nadmořské výšce rentabilní. V tomto ohledu uvažovali předci hospodářsky realisticky. Obyvatelé Egerlandu nebyli ani od přírody velcí milovníci zeleniny. Podle jejich názoru patřilo „zelené“, jak to nazývali místo zeleniny, dobytku. Hlavní zeleninou bylo vařené a konzervované hlávkové zelí. K tomu přistupoval ještě hlávkový salát, z Žatecka „importované“ okurky a mrkev a občas i červená řepa. Zelí bylo někdy také smícháno s řepou a pak podáváno jako příkrm. Nad rámec kraje se produkcí zelí proslavil pouze Otročin.

Bylinky a ostatní ochucovadla jako kopr, petržel, majoránka (ta byla přidávána zvláště do polévek), celer, pažitka (ten se přidával do čerstvého tvarohu), česnek, pórek, cibule, tymián a ještě například heřmánek, pelyněk, máta kadeřavá a pepřná a také kmín se pěstovaly na zahrádkách nebo se nosily z mezí a luk. Větší zahradnickou produkcí vynikal jen klášter v Teplé (dodnes fungující firma Zahrada Teplá).

Zemědělství – chov domácích zvířat

Chov skotu a péče o něj probíhaly po generace obvyklým způsobem – krmením u žlabů. Krmivo bylo stále stejné. Přes léto se krmilo obvykle „Gräins“ (jetel, tráva, směs: oves, hrachor, vikev, hrách aj.), přes zimu senem a řezankou ze sušeného jetele, slámy (a to převážně ovesné) a z trochy sena, dále směsí otrub, šrotu, krmné řepy, občas doplněné o rozšťouchané brambory a košťály. Od Medarda (8. června) do Martina (11. listopadu) chodili hlavně krávy a jalovice na pastvu. Paseny byly zejména na menších parcelách, mezích a polních cestách (skotu byla přivazována hlava v odpovídající vzdálenosti k přední noze, čímž byl omezen ve volném pohybu). Společné louky, tak jako v jiných oblastech, neexistovaly. Tu a tam byly k vidění výběhy pro telata a hříbata. Ve většině vesnic se do 2. sv. války zachoval ještě obecní chov býka, který podléhal místním pravidlům.

Mlékařství a prodej vajec

Do doby po první světové válce ovládali obchod s mlékem, máslem a vejci převážně obchodníci, kteří byli nejsilněji zastoupeni v Javorné, Hlinkách, Rybníčné a Dražově. Po generace dopravovali v nůších nebo na vozících tyto produkty do města (Karlových Varů). Výkup ve vesnicích a dodávka do městských „domů“ vyžadovaly denně pochod dlouhý 25 až 35 kilometrů. První změna v této oblasti se prosadila až centralizovanou dodávkou mléka do Starorolského konzumního družstva. Nakonec přešlo mlékařství, přes všecken odpor, který kladli nejen obchodníci s mlékem, ale i mnoho vesničanů a měšťanů, na mlékárny. Nejprve to byla mlékárna Zinnbachtal (Heinz, Funkenstein), kterou následovala toužimská a hlavně karlovarská centrální mlékárna. Centrálním výkupem mléka poklesla silně výroba másla.

Obchod s vajíčky byl i nadále provozován hlavně obchodníky. Z přebytečných zemědělských výrobků krajů Teplá a Žlutice byly dvě třetiny prodávány do Karlových Varů a zbytek (z okolí Teplé) do Mariánských Lázní.

Drobné řemeslné dílny

Za chladných ročních období se selské statky měnily na řemeslnické dílny. Ve stájích bylo mláceno obilí nebo se zde vyráběly došky na střechy. Řezbářské lavice pak ovládaly světnice. Vyřezávaly se dřeváky, násady na lopaty, vidle, hrábě, sekyry a jiné ruční nástroje. Na mnoha místech se vázala košťata, pletly se provazy, opravovaly se postroje a náčiní na pole, pletly se koše na krmivo, nůše a ošatky, vyráběly se úly a konečně do roku 1918 se ojediněle vyráběly po domácku kroupy.

Kroupy neodmyslitelně patřily do našich kuchyní, především do jelit. Mlýny měly obvykle své vlastní krupárny. V jednom dvoře v Rankovicích byl dokonce v provozu ještě za první světové války.

Stavebnictví

Přes velké bohatství dřeva (ovšem jen měkkého) zmizela z regionu předčasně stavba hrázděných budov. Na místo slaměných a šindelových střech nastoupily těžké cihlové nebo ještě těžší střechy z manětínské nebo rabštejnské přírodní břidlice. Ty vyžadovaly nosné zdi a masivní příčky. Nakonec následovaly lehké střechy z lepenky nebo umělé břidlice (eternitu). Plech se na střeche dával jen zřídka, rákosí se nepoužívalo vůbec. Vesnice byly dlouho bez jednotné formy staveb.

Rybníkářství a chov ryb

Rybníkářství a chov ryb byly typické především pro tepelsko-bečovskou oblast. Jejich nositeli byly klášter a bečovské panství. Selský chov ryb kdysi tvořil přinejmenším symbolické odvětví hospodářství, neboť: „ke každému správnému domu patří rybník.“ O tom, že tomu tak kdysi mohlo být, svědčí mnoho rybníků, které byly přednostně osazovány olšemi, častěji však sloužily jako pastviny, což platilo zejména u tzv. nebeských rybníků, které nebyly napájeny ani tekoucí vodou ani žádným vydatným pramenem. V Otročině byl jeden selský rybník vlastněn šesti majiteli a byl až do odsunu obyvatelstva obhospodařován podle zvykového práva (v rolnickém družstvu).

V podstatě přežívalo ve vodohospodářství v kraji Teplá až do 50. let 20. století něco na způsob feudálního systému. „Tepelští páni“ měli do roku 1945 242 hektarů rybníků, z toho se nacházely v naší spádové oblasti mj. rybník Podhora (56,65), Betlém (29,20), Starý rybník (15,38), Blažejský rybník u Branišova (10,10), „Birkateich“ (9,80), „Schafteich“ (9,20) a

„Malzteich“ (6,60). Především v okolí Toužimi se nacházely panské rybníky (Mesenteich tj. Podzámecký nebo Jeremiášův rybník), Sedlský, Šinkův, Hluboký rybník), v okolí Měchova (Velký rybník, Křížový rybník) a také okolo Javorné. O tom, že právě na bývalém javorenském panství byl chov ryb velmi významný, svědčí dodnes někdejší rybářská osada Rybničná.

K běžným druhům v místních rybnících patřili převážně kapr obecný, kapr hladký, kapr šupinatý, lín, štika, bělice, plotice, okoun, ale také pstruzi a úhoři. Posledně jmenovaní pak byli zastoupeni především v průtokových rybnících a potocích. Na lov ryb v potocích a řekách měl práva klášter a vrchnost.

Mlynářství

Plánovité mlynářství bylo rozšířeno především na 64 kilometrů dlouhé řece Teplé. Její spád od pramene až k soutoku s Ohří činí 430 metrů, její nejvyšší místo tedy leží ve výšce 800 a ústí ve výšce 370 m n. m. V soudním okrese Teplá bylo ještě v roce 1882 (podle Franze Klementa) provozováno 14 mlýnů, dále pily a jedna šindelárna. V bečovské oblasti byla její vodní síla využívána ještě více, což je pochopitelné, protože zde je také významně silnější. Tak se začínalo hned na hranici soudních okresů Teplá a Bečov s výrobou elektřiny a s rýhováním mlecích kamenů v Rohrerově mlýně (obec Tisová). Následovala známá panská pila Grünberg v Bečově. Kromě toho využívali bečovští jircháři vody Teplé k namáčení kůží a kožek. Tak byl dlouhý mlýnský náhon, který napájel tři mlýny, užitečný zároveň i pro jircháře. Ve Vodné byl Horní a Dolní mlýn, po kterých následoval mlýn v Tepličce a „Kohlmühle“. Poté už na řece dlouho žádné mlýny nebyly.

Střela sloužila až do počátku minulého století svou vodou Šinkovu, Zámeckému, Jeremiášův mlýn (mlýn na tzv. Karasáku) (Toužim), Sekyrníkovu (Útvina), Chylickému, Hornímu a Dolnímu Schafrovu mlýnu a Hamerskému mlýnu (obec Kojšovice).

Zámecký mlýn (Toužim) měl také pilu a pod Jeremiášovým rybníkem (=Karasákem) byl ještě tříselný mlýn, který zanikl po první světové válce.

Na přítocích těchto dvou řek byly ještě některé mlýny jako Branišovský, Otročínský, Brťský, Havranní atd., které byly nazývány „lesní mlýny“, protože byly většinou schovány v hustém lese.

Po první světové válce přešly i samotné vodní mlýny (např. v Otročině) k tomu, že byly poháněny doplňkově nebo – jak tomu bylo v případě Schafferova mlýnu v Toužimi, který byl nově vybudován v roce 1930 – výhradně motory. Lidé z Českého Chloulmku čerpali vodu, kterou potřebovali pro obec, přes výrazné stoupání pomocí motoru na větrný pohon. Naproti tomu větrný mlýn, který byl projektován v Krásném Údolí, vyhořel ještě během stavby, a tak tento mlýn, který by tvořil kuriozitu typickou spíše pro severní Evropu, nebyl vůbec realizován.

7.4 Obchodní spolky a družstva

Obchod se lnem, obilím, kůžemi, usněmi, textiliemi, dobytkem aj. ležel téměř až do první světové války výhradně v rukou Židů v Bečově, Teplé a Toužimi. Občas měli obchodníci s dobytkem náhončí a zprostředkovatele. Pro obchod s koňmi byly směrodatné plzeňské koňské trhy; hovězí dobytek byl prodáván na výročních trzích v Bochově, Plané a Toužimi. Největší výroční trh na sv. Ondřeje v Útvíně zanikl kolem roku 1912. Trhy s chovným dobytkem se konaly příležitostně dokonce s udílením cen dobytku, a to v Brti (1909), Otročině a Toužimi; chovatelské trhy (holubi, malá hospodářská zvířata) byly většinou bez většího společenského významu pořádány v hospodách.

Spolek pro kontrolu kvality mléka vznikl na půdě tepelského kláštera, avšak jeho činnost jako ukazatele pro chovatele začala být účinná až poměrně pozdě. Existovaly také výzvy k založení družstevních pastvin pro mladý dobytek; k uskutečnění těchto pokusů však nikdy nedošlo.

7.5 Příklad skladby tradičních řemesel ve městech Bečov a Toužim

Bečov

Vývoj řemesel se na Bečovsku liší od zaměření Toužimska a Tepelska. Je to dáno tím, že ve 13. – 16. století byla v této oblasti v centru pozornosti těžba – cínu, stříbra a zlata. Po třicetileté válce tento trend ustal a v oblasti se začala rozvíjet i jinde běžná řemesla, např. cínařství, tkalcovství, koželužství, postřihovačství a kloboučnictví. V Bečově byly zastoupeny následující cechy: jehlářů, kloboučníků, koželužský, krejčovský, pekařů, postřihovačů, soukeníků, ševcovský, tkalcovský, tkalců šerky a mušelínu, tkaničkářů, pekařů a perníkářů, bednářů, kovářů a tesařů, řezníků, truhlářů a sklenářů a zedníků. Dále fungoval např. Německý zemský spolek pro udržování hudební školy, Právovarečné měšťanstvo, či Spolek pro nasazení a okrašlování. V roce 1860 byla vytvořena družstva obuvníků, soukeníků, řezníků a zedníků.

Po roce 1945, došlo k dosídlení obyvatel z vnitrozemí, včetně jejich znalostí a zkušeností a tradiční řemesla spojená s rudným hornictvím zanikla úplně.

Toužim

Jak již bylo zmíněno výše, oblast Toužimska byla ponejvíce orientována na zemědělskou produkci. V době vysídlování německého obyvatelstva v letech 1945 – 1946 bylo v Toužimi přibližně 360 popisných čísel, ve kterých mimo běžných profesí jako je dámská krejčová, pokrývač, soustružník, tesař, číšník, prodavač, kominík, čalouník, kolář, zubař, praktický lékař či jeden hoteliér, byly větší měrou zastoupeny tyto živnosti: pekař (5x); mlynář a jeho pomocníci (6x); řezník a jeho pomocníci (8x).

Stoprocentně nejvyšší počet je zemědělců na různé úrovni, od malých rolníků po velké statkáře (57x) a obuvníků (63x). V Toužimi byla v provozu až do roku 1947 továrna na výrobu obuvi.

7.6 Možnost využití zkušeností Čechů z rumunského Banátu

Postupný návrat rumunských Čechů z území Banátu je kapitolou samou pro sebe. Více méně se dá hovořit o tom, že se k nám za lepším výdělkem do regionu vrací celé rodiny, které svůj život prožily v českých vesnicích v Rumunsku. Zde jejich hlavní obživou byly černouhelné nebo rudné doly a část populace se živila zemědělskou činností.

Banát byl součástí Uherského království a počátkem 19. století sem byli zváni obyvatelé Čech k zajištění bezpečnosti hranice. Nabízela se jim půda osvobozená od roboty a daní a během období let 1824-27 zde vzniklo celkem šest ryze českých vesnic. Díky nesmírné izolovanosti oblasti (na jižní straně tok řeky Dunaje, na severu Karpaty a především socialistický přístup vlády) se způsob života příliš nezměnil. V dnešní době existuje šest vesnic, které jsou obydlené téměř stoprocentně českým obyvatelstvem. Ani dvě stě let odloučení nezabránilo tomu, že se zde stále mluví spisovnou češtinou, dodržují se české tradice a zvyky. První velký návrat z rumunského Banátu proběhl po 2.sv. válce, kdy bylo dosídlováno

pohraničí a druhá vlna přišla po roce 1990. Ekonomická situace v Rumunsku je nesrovnatelná s podmínkami v České republice, a i když rumunští Češi nemají pro uplatnění potřebnou kvalifikaci, jejich obživa je zde snadnější.

Co se týká jejich tradičních forem zemědělství a obhospodařování půdy, je nutné uvést, že v Rumunsku hospodaří v nižších nadmořských výškách cca 80 – 150 m, kdežto na Tepelsku a Toužimsku hovoříme o rozmezí 600 – 700 m n.m. Nicméně chov hospodářských zvířat, obhospodařování polí a luk je obdobný, jako u nás po druhé světové válce. V Banátu nikdy nedošlo ke kolektivizaci a scelování půdy, proto ještě dnes můžeme vidět trojpolní systém hospodaření i v pozitivním slova smyslu „neudržovanou“ krajinu s velkým množstvím remízků a solitérů. Co se týká jejich postupů zpracování produkce – maso a mléko je pro místní prostředí nepoužitelná, především kvůli veterinárním a hygienickým předpisům.

Vzhledem k tomu, že téměř všichni mají zkušenosti s dalšími řemesly, je možno využít jejich dovedností – např. košíkářství, tesařství, řezbářství – k rozšíření nějakého originálního výrobku, který by v budoucnu mohl reprezentovat zdejší kraj. Významným aspektem je i to, že využívají místní surovinovou základnu.

7.7 Návrhy pro vhodnou místní produkci

Ze všech výše zmíněných informací lze dojít k závěru, že vycházet z historických zkušeností, je dnes velmi obtížné. Snad největší příležitostí v tomto regionu je orientace zemědělské produkce směrem k ekologickým chovům a produkci biopotravin. Do jisté míry je možné navázat na tradiční dřevozpracující obory, jako je truhlářství či tesařství. (V současné době převažuje trend vývozu surového neopracovaného dřeva mimo region). Dále je vhodné rozšíření zemědělských ploch pro pěstování rychle rostoucích dřevin a jejich následné zpracování na dřevní štěpku. Dalším vhodným zaměřením – díky ekologicky čistému prostředí – je podpora a rozvoj agroturistiky přímo na farmách. I tato činnost je prozatím v pozadí zájmu zemědělců. Objekty jimi využívané nejsou v dostatečně dobrém technickém stavu a proto bez větších investic nejsou schopni zajistit ani standardní služby pro návštěvníky farmy (ubytování, snídaně, nabídka doprovodného programu).

Opět v souvislosti s hospodařením by se mohlo uvažovat, v místech k tomu vhodných, o založení vrbovišť a plantáží s výsadbou košíkářské vrby. Tato aktivita by musela být doprovázena zájmem o zpracování produkce v místě.

7.8 Certifikace místních výrobků a služeb

Certifikace výrobků a služeb z regionu Střela by měla napomoci většímu zájmu o místní produkty (výrobky, služby) a iniciovat tvorbu produktů nových nebo jistou renesanci řemeslných odvětví a dovedností dříve v regionu realizovaných. Tato opatření by mohla být efektním a efektivním nástrojem pro podporu drobného podnikání, tradičních řemesel, zpracování a odbyt místních surovin nebo místního zpracování dovezených surovin (viz. např. historické knoflíkaření).

Výsledkem certifikace by mělo být zřízení „ochranné známky“ – tedy potvrzení jednak regionální speciality, tak i kvality produktu. Nejčastěji je pro certifikovanou ochrannou známku navrhováno spojení „**Vyrobeno v regionu Střela**“ (pro výrobky) nebo „**Připraveno v regionu Střela**“ pro služby. Jasný návrh a definitivní znění sloganů by mělo být záležitostí koordinátora rozvoje regionu ve spolupráci s odborníky na propagaci. Nedílnou součástí návrhu musí být i jasně definovaný grafický manuál a manuál pro použití ochranné známky.

Cílovou skupinou využívání této ochranné známky musí být nejen turisté a návštěvníci regionu Střela ale i místní obyvatelé, čímž by měl být zaručen celoroční obrat certifikovaného zboží a služeb (tj. celoroční udržitelnost systému pro dodavatele). Tomu musí odpovídat jednak širší nabídky, tak i možnosti tyto produkty dostupně získat.

V České republice je po vzoru některých evropských států tento systém prioritizace místních produktů postupně zaváděn. Zatím se uplatňuje jednak v regionech s vysokou turistickou atraktivitou a návštěvností (např. Krkonoše, Šumava) tak i v regionech s přiměřeně zachovalou lidovou tradicí a dovednostmi (Bílé Karpaty).

Při zavádění této certifikace formou ochranné známky v regionu Střela je možno vyjít ze zkušeností ostatních regionů, přičemž je zcela jednoznačné, že je nutno celý systém upravit dle místních specifik daných nejen vývojem a místními příležitostmi, tak i směřováním regionu (viz. celková vize územní studie).

Ochranná známka „**Vyrobeno v regionu Střela**“ či „**Připraveno v regionu Střela**“ zviditelní region (může se stát stejným pojmem jako např. Relikviář sv. Maura), přičemž zakoupením certifikovaných produktů zákazník přispěje k hospodářskému oživení zdejšího kraje, napomůže k obnově regionálního trhu nebo i k zvýšení hrdosti místních na jejich domov.

Vzhledem k tomu, že není nutné trvat na dokonalosti původu a zpracování produktu z místních zdrojů, je nutno dbát a dle toho i odstupňovat v certifikaci stupeň ochranné známky (např. modrá, červená, žlutá řada, apod.) podle toho v jakém rozsahu a míře produkt splňuje následující předpoklady:

- celková kvalita produktu
- originalita
- místní původ suroviny
- zpracování v regionu Střela
- tradice technologie zpracování
- místo (charakter dílny, provozovny) zpracování výrobku a poskytování služby
- zastoupení ruční práce
- energetická náročnost neobnovitelných zdrojů při realizaci produktu
- šetrnost k životnímu prostředí

Certifikaci by měl mít na starosti koordinátor regionálního rozvoje (MAS, mikroregion, občanské sdružení,...), který by jednak posuzoval produkty nových zájemců, tak i garantoval udržení kvality již certifikovaných produktů. Výrobce či poskytovatel produktu by se o ochrannou známku „Vyrobeno v regionu Střela“ či „Připraveno v regionu Střela“ ucházel prostřednictvím žádosti, včetně představení vzorku. Splnění a rozsah výše uvedených kritérií by hodnotila komise (orgán, uskupení) pro udílení ochranné známky. Jednou z možností by bylo i to, že by certifikační orgán mohl produkty jednak vyhledávat, tak i sám iniciovat. Inspiračním zdrojem pro tvorbu produktů splňujících kriteria ochranné známky může být například:

- historie a vývoj regionu
- místní surovinová základna
- zastoupené přírodní prvky
- zastoupené kulturní prvky
- demografické složení
- původní a nová řemesla

Jaké jsou výhody pro producenta? Producent regionálního produktu využije zkušenosti se zaváděním a správou ochranné značky, získá určitý náskok před konkurencí nebo produktem z „dovozu“, využije unifikovaný kvalitní grafický styl a systém značek i propagačních materiálů (lze tím dosáhnout znásobení účinku propagace - turista, který zná princip značky z jiného zavedeného regionu, se s ním v novém regionu už nemusí podrobně seznamovat), dosáhne finančních úspor při výrobě propagačních materiálů (manuál je zpracován a odzkoušen), jeho výrobky se uplatní na zavedených webových stránkách, získá přístup do specializovaných prodejen, na nejatraktivnější místa regionu (muzea, hrady, přírodní atrakce), má možnost společné prezentace na veletrzích a výstavách, získá exkluzivitu. Nezanedbatelná by neměla být i snaha koordinátorů při vyhledávání podpůrných finančních zdrojů a partnerů pro systém.

Jaké jsou výhody pro certifikační orgán? Producent žádající o ochrannou známku musí přispívat na činnost certifikačního orgánu (např. vstupní poplatek, udržovací poplatek, podíl na zisku), který tím, pokud nemá zajištěné jiné dostatečné financování, získává prostředky na administrativu, propagaci a zvýhodňování produktů podpořených ochrannou známkou.

Ochranná známka „**Vyrobeno v regionu Střela**“ či „**Připraveno v regionu Střela**“ je jednou z mnoha příležitostí a možností jak naplnit vizi regionu a základní a podpůrné cíle. Důležitým aspektem a tedy i hrozbou je kvalitní koordinace této aktivity.

Otázka pravidel pro udílení této známky se liší v detailech pro jednotlivá území. V námi řešené oblasti vyvstává s možnou certifikací několik otázek.

První a zásadní – je vůbec co certifikovat? Pokud si uvědomíme rozsah, pak je vhodné k místní certifikaci doporučit jednak potraviny, dále řemeslné výrobky a přírodní produkty. Pokud se budeme zabývat otázkou místních potravin, může být vhodné pro certifikaci maso a masné výrobky produkované v regionu a mléko, taktéž z produkce zdejších zemědělců. Je otázkou, kolik z nich je schopno prodávat přímo ze dvora své produkty. Nikdo z nich v současné době nemá potřebnou certifikaci pro prodej do maloobchodní sítě. Jediným producentem výrobků z místního mléka je Hollandia a.s. v Krásném Údolí.

Pro zpracování masa a masných výrobků jsou v současné době (v kvalitě bio) certifikována jatka ve Žluticích a bourárna v Teplé. Nicméně se zde nezpracovávají výrobky výlučně z místních zdrojů.

Daleko příznivější situace je v případě řemeslných výrobků a uměleckých děl. Zde je poměrně široká škála drobných řemeslníků, kteří by splňovali požadovaná kritéria. Místní truhláři (Krásné Údolí, Semtěš, Nežichov), výrobci keramiky (Bečov, Radyně, Nečtiny), atd. Bohužel i zde najdeme překážku, nejedná se totiž o zpracování místních surovin.

Třetí skupinou jsou přírodní produkty. Zpracování lesních plodů, léčivých bylin či čajů lze s ohledem na potřebné splnění hygienických norem, považovat za smělý námět pro zahájení činnosti nového podniku. Takový, který by v současné době splňoval podmínky hygienických předpisů, neexistuje. I když se v Toužimi firma Artifex zabývá balením a prodejem granulovaných a porcovaných čajů, opět dojdeme k tomu, že nejsou místního původu (dováží se především z Polska).

Jedinou bezproblémovou oblastí mohou být produkty cestovního ruchu a šetrné „zelené“ turistiky.

7.9 Náměty k řešení

Na základě výše uvedených informací je možno navrhnout určité inspirační okruhy pro řešení rozvoje drobného podnikání a rozvoje řemeslné dovednosti – nesmí se jednat o direktivní nařízení, ale spíše o inspiraci a návod pro podnikatele a samosprávy (např. podnikatelské inkubátory, zvýhodnění formou půjček, nájmu, pobídek, městských zakázek) k rozvoji a podpoře drobného podnikání.

Pro region Střela je možno rozlišit následující druhy drobného podnikání, které by měly být podporovány:

- A. **Tradiční řemesla**, resp. v minulosti existující (inspiračním zdrojem **lidová zkušenost**, resp. projevy lidí dlouhodobě v místě usedlých a pro přežití využívajících okolní krajinu) – inspirace ve spojitosti s cestovním ruchem (zpracování textilií, kůží, upomínkové předměty, keramika) – **certifikace „Vyrobeno v regionu Střela“**
- B. **Drobné podnikání a řemesla využívající podmínky a zdroje regionu** – zaměření se na suroviny a zdroje dostupné (dřevo, kámen, rostliny, produkty rostlinné a živočišné výroby, zahrádnictví...) – proutěné výrobky, výrobky z místních hornin, minerální vody – **certifikace „Vyrobeno v regionu Střela“**
- C. **Drobné podnikání a řemesla v současnosti potřebná** – reakce na poptávku trhu (instalatér, zedník, pokrývač, elektrikář, truhlář, apod.)
- D. **Řemesla „nová“ v návaznosti na rozvojové projekty a návrhovou část územní studie střela** – průvodcovská činnost, zážitková turistika, gastroslužby, umělecké soubory, výrobky pro jezdce na koních, textilní výrobky, netradiční upomínkové předměty – **certifikace „Vyrobeno v regionu Střela“**

Závěr – ani jeden typ řemesel není v současnosti dostatečně zastoupen – to vyvolává otázku:

Je zde perspektiva?

Návod k řešení:

- „otevřít oči“ a inspirovat se nejen historií, ale i místními podmínkami
- kreativnost a nápaditost
- podpora ze strany samospráv a „koordinační autority“
- využití brownfields

7.10 Regionální ekonomika jako zdroj soběstačnosti regionu

Cílem aktivit rozvoje regionální ekonomické provázanosti je vzájemná prospěšnost a výhodnost mezi dodavatelem a odběratelem a zároveň i celková podpora činnosti subjektů v rámci regionu Střela. V rámci koordinační činnosti je jednou z možností regionální ekonomiky i vznik a rozvoj fondu pro podporu tvorby projektů, realizaci projektů i spoluúčasti při dotačních záležitostech

Principy provázanosti činnosti jednotlivých aktérů v území jsou již v místy Evropy ověřeny a slouží k posilování regionální ekonomiky i vzájemné vazby mezi regionálními subjekty.

Vizí takovýchto projektů je „místní soběstačnost“ – snaha je o trvalé a výrazné zvýšení podílu služeb či produktů, které si lidé, firmy, instituce poskytují v regionu navzájem, přičemž takto získané peníze nebudou „odtékat“ z regionu Střela rychle ven, naopak budou opět použity jako investice do rozvojových projektů a investic přímo v regionu.

Pro potřeby a možnosti regionální ekonomiky je možno velice výhodně využít certifikaci a ochrannou známku „Vyrobeno v regionu Střela“ a „Připraveno v regionu Střela“. Certifikační orgán může být i koordinátorem regionální ekonomiky s jasným a průhledným financováním.

Příklad návrhu realizace regionální ekonomiky:

Dodávky služeb a materiálů od místní zahradnické firmy Zahrada Teplá budou pro odběratele z řad samospráv za velkoobchodní ceny, přičemž např. 10% z fakturační ceny půjde na činnost mikroregionu Svazku obcí Slavkovský les pro obnovu venkova (kontrolu a výši fakturace sdělí daná samospráva), přičemž ten získané finance použije na spolufinancování projektů jednotlivých obcí, případně jako granty pro místní NNO. Firma Zahrada Teplá tak získá pravidelný odběr v blízkosti místa výroby a sníží náklady na dopravu a logistiku.

Poznámka:

V rámci přípravných prací (08/2007) byly shromážděny podrobné informace o současných ekonomických a sociálních poměrech i o tendencích jejich změn v transformačním období. Údaje dokládají nejen nepříznivou úroveň místní ekonomiky, ale i její postupné zhoršování v letech 1991 – 2001 (novější statistické údaje nebyly k dispozici). Vyplývá to v první řadě z porovnání situace v řešeném území a v řádově nadřazených celcích – kraji a zejména v celé ČR. Pokud jde o situaci k r. 2001 je třeba zdůraznit především:

- *Nízký počet pracovních příležitostí v relaci k počtu obyvatelstva.*
- *Vysoké záporné saldo pohybu za prací (cca jedna čtvrtina pracovních příležitostí).*
- *Odpovídající vysokou míru vyjížďkovosti ekonomicky aktivních zaměstnaných – jak mimo řešené území, tak i v jeho rámci.*
- *Vysokou nezaměstnanost*

Pokud jde o změny v letech 1991 – 2001 je nezbytné konstatovat zhoršení u všech výše uvedených charakteristik. Počet pracovních příležitostí poklesl v porovnání s krajem i ČR velmi výrazně, vyjížďkovost se zvýšila a záporné saldo pohybu za prací se prohloubilo.

Přestože strukturální změny ekonomiky byly obdobně orientovány jako v celé ČR, zaostává řešené území v rozvoji nevýrobních aktivit a přetrvává silné zastoupení primárního sektoru. Charakteristický je i vyšší podíl zemědělství a lesnictví v případě pracovních příležitostí v porovnání s ekonomicky aktivními osobami – důsledek pohybu za prací mezi řešeným územím a okolím.

Vývoj a dosažený stav ekonomiky byl v rámci prostoru Střely diferencovaný. Příznivější situace je především na Toužimsku především díky jeho středislu – počtem pracovních příležitostí převyšuje Toužim více než dvojnásobně Teplou i Žlutici, v r. 2001 měla nejvyšší kladné saldo pohybu za prací a byla nejvýznamnějším cílem pracovní dojížděky (636 dojíždějících ekonomicky aktivních). Relativně příznivé charakteristiky vykazoval i Bečov n. Tepl. Pozitivní bilanci pohybu za prací i velikostí dojížděky (na 2. místě do Toužimi) a především nárůstem pracovních příležitostí v letech 1991 – 2001 z ostatních obcí vynikají pouze Chyšce.

Omezený rozsah a diverzifikace místní ekonomiky se pochopitelně promítá do sociálních poměrů obyvatelstva. Bezprostředně se to týká zaměstnanosti, resp. nezaměstnanosti obyvatelstva. Podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných na celkovém obyvatelstvu se v letech 1991 – 2001 snížil, i když v tomto případě nebyl pokles tak výrazný jako u pracovních příležitostí. Důsledkem byla ovšem zvýšená vyjížďkovost za prací mimo posuzované území. Úroveň nezaměstnanosti ale převyšuje celostátní i krajský průměr. V období 1991 – 2007 se sice počet nezaměstnaných snížil (z 1 334 na 1 214 osob), ale je otázkou, zda došlo i k poklesu skutečné míry nezaměstnanosti (změna počtu ekonomicky aktivních není přesná). Z územního pohledu je kritická úroveň nezaměstnanosti v severní části Žluticka.

8 Problematika cestovního ruchu

8.1 Úvod

Základním východiskem návrhu je cestovní ruch v daném území jako jeden ze „startovacích“ pilířů tzv. udržitelného rozvoje regionu. Území, jak se shodují různé studie, získalo díky kombinaci řady faktorů (historický a ekonomický vývoj osídlení, poloha vůči hlavním dopravním tahům způsob využití atd.) postavení periferie. Vyznačuje se ovšem příjemnou a zachovalou kulturní krajinou vysoké ekologické hodnoty, i když na druhé straně v tomto směru nevyniká nad sousedními partiiemi Karlovarského či Plzeňského kraje.

Otázkou je smysluplnost řešení systémového rozvoje CR v takto vymezených hranicích (míněno řešené území ÚS Střela). V minulosti území jako takto vymezený celek spolupracovalo jen omezeně (území spadá do působnosti dvou Místních akčních skupin (MAS) s těžišti téměř mimo řešenou oblast).

Z tohoto pohledu však má územní studie Střela a pojetí jejího zpracování jednoznačně velký přínos. V rámci komunitního plánování se podařilo nastartovat spolupráci mezi zástupci obcí, aktivními jednotlivci a skupinami lidí nejrůznějšího zaměření a zájmů, zástupci neziskových organizací i představiteli obou „konkurenčních“ MAS, s cílem rozvíjet společné aktivity a podpořit se navzájem. Komunitní plánování také posílilo úsilí „jádra“ oblasti o získání samostatného postavení.

Poznátky získané pomocí komunitního plánování se promítly do řešení problematiky cestovního ruchu, i když nejde v rámci studie o vytvoření podrobné koncepce cestovního ruchu ani marketing daného území.

Základní premisy pro rozvoj cestovního ruchu v daném území byly s ohledem na potřebu dlouhodobé udržitelnosti stanoveny takto:

- Zvýšení návštěvnosti a prodloužení délky pobytu v území
- Zachování krajinného rázu a zajímavostí specifických pro dané území, uchování pocitu klidu, pohody.
- Vyvážené využití území z hlediska CR, tedy podpora spíše „extenzivní“ podoby cestovního ruchu, rovnoměrně rozloženého v krajině a čase a dobře organizovaného
- Uchování kulturního dědictví a technických zajímavostí specifických pro dané území – nalezení a obnova kulturních hodnot v území, obnova památek a jejich následné využití v CR a odstranění zemědělských „brownfields“
- Hledání zdraví a rovnováhy v přírodě – wellness, vzdušné lázně, meditace, byliny, prameny, přírodní produkty. Různé tváře krajiny v jednotlivých ročních obdobích. Skloubení CR s ekologií a ochranou životního prostředí.
- Kvalita jako základní prvek jakékoliv činnosti – společným cílem obcí, podnikatelských subjektů, sdružení a jiných institucí se zájmem o rozvoj CR, by mělo být úsilí o dosažení určitého standardu kvality služeb (certifikace apod.) s cílem stát se partnerem KV regionu a města KV.
- Vytvoření společné image regionu jako turistické oblasti, kterou stojí za to navštívit
- Krása spočívající v drobných dokonalých jednotlivostech, které při dobré organizaci vytvoří harmonický celek

Byly společně vydefinovány kroky, resp. okruhy úkolů, jejichž řešení by mělo území pomoci:

- Vytvoření vize (představy), kam by území mělo či mohlo směřovat
- Inventarizace atraktivit území a územních předpokladů pro rekreaci a CR a návrhy na jejich zlepšení
- Uvědomění si existujícího potenciálu území z hlediska CR
- Definování cílových skupin, možnosti jejich rozšíření

8.2 Stanovení vize rozvoje regionu z hlediska CR

Východiskem pro návrh vize a pro popsání hlavních cílů a vhodných aktivit se staly jednak zpracované analytické podklady (situační analýza), jednak stanoviska projednaná a přijatá v procesu komunitního plánování, týkající se definice podpořitelných forem cestovního ruchu, vymezení hlavních cílových skupin, definování atraktivit regionu z pohledu potenciálu pro rozvoj CR, vytipování slabých míst a doporučení pro další rozvoj, možnosti a formy dlouhodobé spolupráce včetně diskuse o způsobech propagace i návrhů opatření k realizaci.

8.3 Charakteristika území z hlediska CR

Zachovalá kulturní krajina s pěknou přírodou vysoké ekologické hodnoty. Nedostatečná infrastruktura pro CR, nízká úroveň ekonomiky. Území s narušeným vývojem, umělé dosídlování, přerušené tradice. Dvě mimořádně významné památky, řada dalších památek a zajímavých staveb, často chátrajících a nevyužitých a dalších architektonických prvků v krajině. Na části území vojenský újezd. Existence „skrytých“ kladů. V blízkosti Karlovy Vary jako významný a trvalý cíl zahraničních turistů a centrum administrativního a společenského života. CR bude vedle zemědělství/lesnictví hlavní možností zaměstnanosti obyvatel a rozvoje území, v území chybí kapitál a z části i lidské zdroje.

8.4 Hlavní cílové skupiny

Cílové skupiny dle statutu

- rodiny s dětmi (chataření, pobyty u vody, jednodenní výlety z KV)
- **senioři** (wellness, pobyt v přírodě, procházky)
- mládež a školní skupiny (výlety s naučným cílem)
- **partnerské a manželské páry** (toužící poznat nová místa nebo se příjemně pobavit nabídkou aktivního, pestrého a dobře organizovaného odpočinku)
- **jednotlivci (lázeňští hosté)** zajímající se o specifika regionu.
- **jednotlivci či skupiny zájmově orientovaní o specifickou činnost nebo tematické prvky v území (zájemci o atraktivitu a v regionu, které dosud nebyly dostatečně propagovány, účastníci socializačních akcí, cyklisté)**

Podle původu

- obyvatelé Karlových Varů
- **obyvatelé z ostatních velkých měst (Plzeň, Praha, apod.)**
- tuzemští turisté a návštěvníci ze sousedních mikroregionů
- **tuzemští turisté z ostatních částí ČR**
- lázeňští hosté z KV a ostatních lázní
- **zahraniční lázeňští hosté**
- zahraniční turisté

Tučně vyznačeny jsou cílové skupiny, které bude snaha více oslovit ucelenější nabídkou. Z hlediska trvalého přínosu území nemá prozatím území organizačně podchycenu zajímavou skupinu lázeňských hostů a zahraničních turistů přijíždějících do Karlových Varů (i když obě skupiny do území již zajíždějí).

8.5 Formy cestovního ruchu

Oblasti cestovního ruchu	Formy cestovního ruchu
1. péče o zdraví (wellness)	➤ ozdravné pobyty (vzdušné a bylinné lázně, v kombinaci s pohybem na čerstvém vzduchu, cvičením, masáží apod.) – omezeno nedostatkem ubytování
2. aktivní/sportovní cestovní ruch	➤ cykloturistika (dobré podmínky, chybí služby) ➤ pěší turistika ➤ hipoturistika, jezdeckví (rozvíjí se) ➤ vodní turistika (území jen jako nástupní místo) ➤ golf ➤ paragliding (specifické pro území) ➤ sportovní létání (specifické pro území) ➤ lanové centrum – v úvahách ➤ sportovní a rekreační rybaření ➤ lov zvěře (specifická cílová skupina) ➤ houbaření, sběr lesních plodů (senioři, wellness, rodiny) ➤ aktivity spojené s vojenstvím (specifická cílová skupina)
3. poznávací cestovní ruch	➤ poznávání - architektonické památky a historické objekty – hrady, zámky, zříceniny, památkové rezervace (Bečov, Teplá, Valeč...) ➤ poznávání - historie, tradice, jídla, řemesla, zvyky (nutno obnovit, připomenout, zpětně implantovat – pamětníci, řemeslníci, znalci, archiváři) ➤ poznávání - sakrální památky (kostely, kaple, boží muka, drobné prvky v území) ➤ poutní turistika (Skoky) – specifický druh náboženské turistiky ➤ agroturistika – poznávání venkovského způsobu života (v území vznikající farmy, chovy, výroby) ➤ poznávání - místa spjatá s historií, báchorkami, legendami a mýty – specifické pro daný region (pamětníci, historici, sběratelé) ➤ místní přírodní specifika (minerální prameny, studánky) ➤ návštěvy - ostatní přírodní atraktivity (lokalita Natura 2000, viklan Dominik, klášterní zahrada Teplá, botanická zahrada Bečov...) ➤ archeologická naleziště, zajímavé historické stavby a drobné prvky v území (keltové Vladař, podzemí Žlutice, smírčí kříže) ➤ poznávání - technické památky a architektonické zvláštnosti (industriální cestovní ruch) – přehrada Žlutice, vodní díla na Střele
4. rekreační cestovní ruch	➤ rekreace u vodních ploch ➤ chataření
5. profesní cestovní ruch (více podmíněn organizací)	➤ konference, semináře, ➤ výcvikové a vzdělávací programy (Valeč) ➤ obchodně-podnikatelský cestovní ruch (Teplá)
6. zábavní cestovní ruch (podmíněn více organizací než územními předpoklady)	➤ jarmarky, trhy (Bečov, Teplá) ➤ divadelní či noční prohlídky na zámku, Keltské slavnosti, ➤ historické bitvy ➤ koncerty ➤ festivaly, hudební přehlídky ➤ animační aktivity místních akčních skupin
7. socializační cestovní ruch (více podmíněn organizací)	➤ lidové veselice, poutě, společenská setkání ➤ seznamovací akce, taneční večery.

8.6 Předpoklady (+) a omezující faktory (-) rozvoje CR

+	-
1. geografická poloha regionu. Snadná přístupnost pro české ale i německé turisty a ostatní návštěvníky KV 2. blízkost Karlových Varů a ostatních lázní 3. atraktivita krajiny a její využitelnost pro rekreaci a aktivní trávení volného času 4. síť značených pěších a cyklotras 5. potenciál přírodních zajímavostí 6. přírodní podmínky pro houbaření a sběr lesních plodů 7. rodáci, osobnosti spojené s regionem 8. geomorfologické zajímavosti, minerální prameny, cenné přírodní lokality 9. podmínky pro vodní turistiku 10. architektonické a kulturní zajímavosti 11. existence vojenského újezdu 12. řada drobných architektonických a kulturních prvků v krajině 13. vstřícnost místních obyvatel k návštěvníkům regionu 14. existence aktivních spolků a sdružení 15. snaha kraje řešit ne situaci 16. rostoucí poptávka v mezinárodním, národním i regionálním trhu volnočasových aktivit po nových a specializovaných produktových balících (běžecké lyžování, cykloturistika, pěší turistika, agroturistika, hipoturistika, wellness atd.) 17. možnost čerpání mimořádných finančních prostředků z fondů EU v období do roku 2013 18. rostoucí zájem a péče o vlastní zdraví a o moderní životní styl (fitness, wellness, golf, jezdeckví, ...) 19. zájem zahraničních investorů o střední a východní Evropu 20. řada dotačních programů (v rámci SF) pro rozvoj lidských zdrojů 21. růst poptávky v segmentu seniorů oproti ostatním segmentům 22. rostoucí význam internetu	1. chybí inventarizace technických památek 2. chybí inventarizace atraktivit a jejich kategorizace z hlediska cílových skupin 3. nejsou definována opatření k nápravě existujících slabých míst ve službách 4. množství zchátralých staveb a kulturních památek 5. areály zemědělských brownfields hyzdících krajinu 6. nesystémová propagace území, malá synergie, potenciál není dostatečně rozvíjen 7. neexistence znalostní ekonomiky 8. nízká úroveň ekonomické aktivity obyvatelstva regionu (zejména díky historickému vývoji) 9. malý potenciál území pro turismus celoročního charakteru 10. „nevypřofilovanost“ regionu z pohledu nabídky pro CR (pouze 2 produkty s nimiž je území asociováno, ale které ve skutečnosti velký prospěch nepřinášejí – relikvie sv. Maura, vodácká Střela a Teplá) 11. nedostatečná vybavenost 12. nedostatečné značení turistických cílů a atraktivit CR (orientační systém) 13. nedostatečné zajištění infrastrukturou, sloužící k prodloužení sezony a zmírnění mimosezónních výkyvů 14. nedostatečné využívání jmen slavných rodáků a osobností 15. region se neprezentuje pod společnou značkou 16. často neprofesionální úroveň obsluhujícího personálu v ubytovacích a stravovacích zařízeních 17. nedostatečné informační zajištění potenciálních i skutečných turistů a návštěvníků, 18. chybějící informační a propagační materiály 19. nízká úroveň provázanosti nabídky služeb CR v regionu a KV 20. nedostatečné jazykové vybavení osob poskytujících služby v CR 21. neexistence společného marketingu 22. neexistující nebo jen omezená nabídka produktových „balíčků“ 23. nedořešený systém prodeje „balíčků“ 24. malá spolupráce s krajem a okolními regiony 25. (absence potřebné marketingové podpory a doplňkových služeb) 26. minimální kapitál

Z vyhodnocení vyplynuly další úkoly, které pro rozvoj cestovního ruchu jsou nezbytné:

- Mobilizace lidských zdrojů a vytváření sítě spolupráce
- Hledání finančních zdrojů
- Realizace drobných investičních akcí na podporu CR, rozvoj informačního systému, rekonstrukce a obnova památek
- Zabezpečení infrastruktury pro CR – ubytování, stravování, služby pro návštěvníky
- Vzdělávání a výměna zkušeností - uvědomění si potřeby kvality produktů a služeb
- Ztotožnění se s regionem v úsilí o cílovou kvalitu služeb, zapojení se do systému certifikace
- Standardizace kvality jednotlivých produktů a aktivit
- Nalezení produktů, s nimiž by bylo území trvale asociováno.
- Tvorba kvalitních a specifických produktových balíčků a služeb CR
- Kooperace za účelem vytváření „produktových balíčků“
- Zajištění financování koordinace a organizace
- Koordinace aktivit podporujících rozvoj CR
- Zajištění financování organizace a podpůrných činností – marketing, propagace
- Koordinace marketingu, propagace
- Vytvoření reprezentace pro dialog mimo území

8.7 Vize

Region Střela – jako specifické území zajímavá nejen pro domácí ale i zahraniční turisty svou přátelskou nabídkou poznávání, relaxace i aktivního odpočinku vycházející ze specifických atraktivit, zachovalé přírody a kvalitních služeb a využívající podpory a spolupráce všech zainteresovaných subjektů. Region, kam je proč se vracet.

8.8 Dílčí rozvojové oblasti (priority)

A) Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury pro různé formy cestovního ruchu

Priorita zaměřená na rozvoj infrastruktury zahrnuje podporu výstavby, rekonstrukcí, revitalizací či nákupu mobiliáře. Jedná se tedy o investiční aktivity a projekty, které mají za cíl zvýšit realizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

B) Vytváření a zkvalitňování turistických produktů a posilování jejich marketingu

Priorita zahrnuje rozvoj produktů, produktových balíčků a jejich marketingu. Nejedná se tedy o investiční aktivity či projekty, ale o podporu vytváření a marketingu komplexní regionální či tematické nabídky cestovního ruchu.

C) Zefektivnění a koordinace řízení cestovního ruchu

Priorita zahrnuje institucionální podporu pro realizaci opatření z prvních dvou priorit, tj. organizaci a koordinaci rozvoje cestovního ruchu.

Mnohá z těchto aktivit může být kofinancována z různých dotačních titulů zejména na podporu infrastruktury cestovního ruchu, marketingových aktivit, vzdělávání apod.

8.9 Příklady rozvojových cílů, návrhy vhodných aktivit dle jednotlivých priorit

Priority	Dílčí cíle	Vhodné aktivity
1. Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury pro různé formy cestovního ruchu	Zvýšení atraktivity regionu pro aktivní odpočinek a specifické aktivity a zajímavosti zkvalitněním nabídky pěších tras	Inventarizace pěších tras včetně prověření možnosti jejich hlubšího tematického zaměření, vyhledání další přidané hodnoty prověření kvality značení, informační tabule, odpočívadla, (další aktivity související se zkvalitněním a následnou propagací: kontrola značení na mapách, inventarizace propagačních materiálů, kontrola propagace v dostupných médiích, inventarizace doprovodné vybavenosti, návrh rozvojových opatření - naučné stezky, podzemí, vodní díla, archeologická naleziště, zvláštnosti pramenů, lokality Natura 2000...)
	Zvýšení atraktivity regionu pro aktivní odpočinek zkvalitněním existujících cyklotras	Inventarizace cyklotras, ověření kvality značení a informačního systému, (vč. prověření jejich propagace, inventarizace doprovodné vybavenosti, návrhy na doplnění...)
	Zvýšení atraktivity regionu obnovou památek zviditelněním dosud nevyužitých objektů, architektonických a stavebních zvláštností, využití vhodných objektů pro CR	Vytipování cenných a zajímavých nemovitostí, stavebních zajímavostí a ostatních lokálních zajímavostí a prvků v krajině. Navržení způsobu jejich uplatnění v CR, případně vyhledání finančních zdrojů pro renovaci, renovace
	Zvýšení atraktivity regionu rozšířením nabídky pro zájemce o jezdeckví a hipoturistiku	Inventarizace hipotras vč. služeb pro jezdce, adresář subjektů zapojených do aktivit dotčených touto aktivitou, návrh na umístění doplňkových služeb na trase a na zlepšení kvality tras (odpočívadla, napajedla, úvaziště, informační tabule apod.)
	Rozšíření nabídky pro trávení volného času se zaměřením na děti a rodiny s dětmi	Vybudování piknikových míst, případně podpora nabídky zábavy, poznání, sportu a aktivního odpočinku zaměřených na rodiny s dětmi (v místech rekreace u vody, na vyhlídkových trasách dostupné auty...)
	Rozšíření nabídky pro vodáckou klientelu vč. doplnění o aktivity pro prodloužení pobytu v území	Rozvoj infrastrukturního zázemí a nabídky pro vodní turismus v regionu, organizace doprovodných akcí v době nejlepší splavnosti, nabídka kapacit pro nárazové ubytování
	Zvýšení počtu pobytových návštěvníků dobudováním nezbytné ubytovací kapacity	Budování nových kapacit a zvýšení kvality vč. zapojení poskytovatelů do společného rezervačního systému

Priority	Dílčí cíle	Vhodné aktivity
	Rozšíření nabídky pro zájemce o venkovský cestovní ruch	Inventarizace farem a zájemců o uplatnění v této formě CR, vyhodnocení demonstrační nabídky, nabídky na ubytování a stravování, vyhodnocení, kvality služeb, možnosti spolupráce, vytipování vhodných objektů pro agroturistiku
	Rozšíření doprovodné infrastruktury pro cykloturisty	Rozšíření doprovodných služeb pro turisty a cykloturisty (na principu „Cyklisté vítáni“). Návrh na doplnění nabídky cyklotras a cyklostezek o doplňkové služby pro cykloturisty – stojany, servisy, odpočívadla
	Rozšíření nabídky služeb pro vodní turismus a rekreaci u vody	Rozšíření doprovodných služeb pro vodní turismus ve vybraných lokalitách. Doplnění nabídky vodáckých tras a atrakcí o doplňkové služby pro vodáky – půjčovna lodí a vybavení, zlepšení kvality
	Rozšíření nabídky rekreace u vody	Vyhledání vhodných míst pro koupání, dovybavení
2. Vytváření a zkvalitňování turistických produktů a posilování jejich marketingu	Zlepšení informovanosti a orientace návštěvníků v území	Rozvoj systému orientačního značení turisticky atraktivních cílů a tras, doplnění značení cyklotras a pěších tras, vícejazyčné informační tabule. Inventarizace informačních materiálů o území, návrh na jejich doplnění, tvorba propagačních materiálů a map.
	Zvýšení atraktivity regionu a zlepšení jeho image nabídkou doplňkových společenských akcí a aktivit	Návrh aktivit a akcí realizovatelný buď zástupci regionu nebo ve spolupráci s ostatními regiony (divadlo v zámecké zahradě, koncerty, pozorování hvězd, vyprávění legend, zapojení ochotníků, hudební večery, divadelní prohlídky apod.
	Zvýšení návštěvnosti území realizací tematicky zaměřených příležitostných kulturních, společenských či tematicky zaměřených akcí	Vytipování vhodných akcí, lokalit a subjektů nutných k realizaci
	Zabezpečení pravidelné návštěvnosti zabezpečením opakovaných návštěv	Zavedení tradice pravidelných zajímavých akcí a doprovodných aktivit v i mimo sezónu, (tematicky zaměřené pochody, otevírání studánek, vítání jara, poslouchání zpěvu ptáků apod., zajištění jejich propagace u cílových skupin, pravidelné kulturně vzdělávací akce
	Vytvoření systémové celoroční nabídky pro CR	Vytvoření kalendáře akcí a návrh na jejich doplnění v návaznosti na socializační aktivity místních akčních skupin v sousedních mikroregionech. Návrh způsobu prezentace i způsobu aktualizace.

Priority	Dílčí cíle	Vhodné aktivity
	Zvýšení atraktivity regionu - objevení tradic, starých řemesel, tradičních výrobků, informací o historii	Vytvoření adresáře subjektů se znalostmi a dovednostmi zajímavými z hlediska CR, řemesla, farmáři, jídla, zvyky, obyčeje, byliny a prověření jejich zapojení do produktové tvorby a místní výroby pro CR
	Zvyšování atraktivity území obohacením nabídky o tématické prvky	Zmapování zajímavostí a zvláštností a doplnění portfolia o tématicky orientované dílčích produkty (botanicky zajímavá trasa, trasa po vodních dílech na Střele, hledání pramenů..
	Maximalizace efektů vyplývajících z nabídky turistických atraktivit regionu.	Příprava a podpora rozvoje produktových balíčků (Pestrý týden, Víkend v regionu, - různé kombinace poznávání, vzdělávání, aktivního odpočinku, relaxace se zábavou, chuťovými a estetickými prožitky. Prověření možnosti kombinace existujících produktů, prověření jejich kvality a kvality doprovodných služeb, návrh na jejich doplnění a propojení
	Vybudování image turistického regionu	Vytvoření 2-3 asociačních produktů regionu Střela (asociace s: relikviář sv. Maura, Kraj živých vod, aktivně pod Vladařem, Skokovská poutní stezka...)
	Zvýšení kvality produktů a produktových balíčků zlepšením logistických služeb	Propojení „atrakcí“ – ubytování – zábavy – sportu – wellness s důrazem na potřeby návštěvníků a turistů.
	Využití efektu vyplývajícího z kooperace s incomingovou CK z KV	Ve spolupráci s CK KV a aktivními subjekty CR sousedních turistických regionů vytvoření nabídky produktů založených na tématech přesahujících turistické regiony. Spolupráce s jinými regiony při vytváření nabídky zajímavé pro lázeňské hosty – suvenýry, zvláštnosti, místní produkty, česká specifika
	Zlepšení informovanosti návštěvníků regionu	Rozvoj informačního systému o nabídce turismu v turistickém regionu. Využití tradičních i moderních metod informování o turistických možnostech v regionu.
	Zatraktivnění území pro návštěvníky požadující odpovídající kvalitu	Zlepšení nabídky ubytovacích a stravovacích služeb dle cílových skupin, certifikace

Priority	Dílčí cíle	Vhodné aktivity
	Zajištění vhodné jednotné podpory nabídky turistického regionu	Zapojení se do systému podpory nabídky cestovního ruchu pro hlavní cílové skupiny - Zapojení se do systému nadregionálních marketingových aktivit. Spoluúčast na vytváření místního zpravodaje, poskytování informací do regionálního tisku a materiálů kraje. Informování odboru CR KVK a zapojení se do propagace v rámci prezentačních akcí kraje. Zapojení do nadregionálního systému e-marketingu – portály podporované krajem a MMR. Využití kapacit existujících stránek CK, okolních mikroregionů, tematických stránek atd.
	Vytvoření a používání jednotného stylu propagace regionu	Sjednocení charakteru propagace. Rozvoj jednotného komunikačního stylu
	Cílená propagace území za cílem zvýšení počtu turistů a návštěvníků regionu.	Příprava a realizace repatripu pro vybranou incomingovou KV CK, informační KV centrum, případně průvodce.
	Zkvalitnění informovanosti návštěvníků a turistů.	Vytvoření systému aktuální informovanosti o regionu a jeho nabídce pro návštěvníky a turisty tuzemské a zahraniční. Společný portál nebo alespoň společná struktura kooperujících stránek. Prolinky. Základní struktura informací vč. dohody o informacích v NJ nebo AJ. Navržení a realizace systému předávání aktuálních informací o turistické nabídce všech turistických oblastí v reálném čase.
	Zvýšení počtu návštěvníků regionu z řad cykloturistů.	Vytvoření marketingové podpory rozvoje. Návrh systému propagace cyklotras a cyklostezek – tematicky a cestopisně zaměřené
	Zintenzivnění propagace turistického regionu v KV	Vytvoření souhrnného dělitelného materiálu o regionu, vybraných obcích, zajímavostech, tématech, který se dle potřeby dá poskládat a jeho distribuce do informačního centra v KV a v sousedních regionech. Zabezpečení stálé propagace regionu – s podporou kraje v návštěvnickém centru v KV za účelem získání potenciálních návštěvníků regionu z řad návštěvníků lázní .
	Ucelená propagace nabídky turistického regionu	Návrh a realizace marketingové podpory turistického regionu ve vztahu k cílovým skupinám s využitím podpory samosprávy a státu a na základě spolupráce s ostatními subjekty CR

Priority	Dílčí cíle	Vhodné aktivity
	Získání dobrých nápadů na základě výměny informací a zkušeností, prezentace nabídky produktů.	Realizace WS nebo semináře na téma mikroregiony a aktivity ke zvyšování atraktivity vč. zajištění doprovodného programu - pro zástupce mikroregionů, podnikatele v CR (hlavní chyby, osvědčená praxe, překážky v realizaci, výměna zkušeností aneb „co bychom dnes dělali jinak“)
3. Zefektivnění a koordinace rozvoje cestovního ruchu	Příprava systému spolupráce a následná institucionalizace koordinačního centra v regionu	Vytvoření systému spolupráce všech aktivních subjektů zabývajících se cestovním ruchem vč. zapojení pracovního týmu a dalších činitelů a institucí. Zmapování subjektů vhodných pro spolupráci
	Zajištění prodeje produktů a balíčků, zvýšení počtu návštěvníků.	Zajištění prodeje produktů a balíčků turistického regionu a turistických oblastí. Využití prodejních kapacit partnerů (CK)
	Zlepšení informovanosti návštěvníků, rozšíření a zkvalitnění služeb v TIC	Návrh motivačního systému pro zajištění informovanosti o regionu přes TIC v KV a CK.
	Zajištění zpětné vazby od turistů a návštěvníků regionu, použití podnětů pro zlepšení služeb	Šetření zaměřená na spokojenost turistů s kvalitou služeb a splněním očekávání, iniciace šetření, dotazníky.
	Zvýšení rozsahu a kvality poskytovaných služeb	Využití odborných kurzů a pracovních pobytů ze strukturálních fondů zaměřených na zvýšení profesních a jazykových dovedností pracovníků v cestovním ruchu. Vzdělávání za účelem zvýšení profesionality, kompetencí a jazykové vybavenosti pracovníků působících v cestovním ruchu
	Zlepšení spolupráce s institucemi, které ovlivňují rozvoj CR	Zajištění organizační podpory rozvoje cestovního ruchu na úrovni kraje (KVK, OK, ZK), měst a dalších relevantních institucí Dohodnutí systému spolupráce a výměny informací mezi krajem (KV), městy a dalšími partnerskými uskupeními, které mohou ovlivnit rozvoj cestovního ruchu
	Zajištění harmonogramu realizace	Vytvoření strategického dokumentu za účasti všech významných aktérů CR v území, vytvoření akčního plánu
	Zajištění realizace	Vytvoření dílčích projektů
	Zajištění financování dílčích aktivit	Vyhledání zdrojů financování a vytvoření finančního plánu

8.10 Vytvoření image regionu

Potřeba identifikovat se s regionem a nalézt prvky, které by všichni přijali jako symboly území a jeho vztahu k cestovnímu ruchu, může velmi usnadnit další nasměrování aktivit a spolupráce. Zpočátku většina účastníků komunitního plánování obtížně hledala něco pro území specifického. Byl definován relikviář sv. Maura a okruh Krajem živých vod. Území bývá často spojováno s vodáckými řekami, které však lze splouvat jen velmi omezeně. Podobným symbolem by se však mohla stát i např. navrhovaná skokovská poutní stezka či nabídka pobytů a akcí označovaným pod souhrnným názvem „Aktivně pod Vladařem“ nebo „Region Střela - to musíte vidět, zažít, ochutnat“.

8.11 Produktové balíčky

Produktové balíčky mohou výrazným způsobem ozvláštnit nabídku pro CR o další formy zážitků, jinak limitovaných územními předpoklady. Zajímavé aktivity v kombinaci s dobrým organizačním zajištěním a podprůměrnou infrastrukturou mohou vytvořit velký prostor pro některé formy cestovního ruchu a přinést značnou přidanou hodnotu i pro vytvoření image regionu. Vytváření produktových balíčků již spadá do problematiky marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu, nicméně jejich systematická tvorba, která by přinášela profit celému území bez znalosti územního i lidského potenciálu není možná.

Příklady:

a) Za Maurem do regionu Střela

Cílová skupina - lázeňští hosté (nabídka CK)

Cíl: zajistit trvalý příliv turistů i do jiných (vybraných) lokalit, zajistit setrvání v regionu po celý den.

Lze pouze aktivní programovou nabídkou a vlastní organizací, resp. ve spolupráci s CK, možno ve spolupráci s ostatními mikroregiony

Struktura akce: nabídka pestrá, kvalitní služby, dobrá organizace, pohybově nenáročná.

Okruh 70 – 100 km, jídlo, aktivity a možnost nákupu suvenýrů v regionu, trvání 6-7 hodin

- Povídání o pramenech, zajímavosti území
- Procházka k prameni s legendou, báchorkou mýtem
- Gastronomická ochutnávka s možností nákupu místních specialit (kozí sýry, koláče, sklo, becherovka, pivo..
- Návštěva Relikviáře sv. Maura
- Návštěva farmy s prohlídkou
- Oběd s možností výběru specifických jídel
- Dle zájmu jízda v kočáře (nebo na saních)
- Ukázka řemesel, propagační aktivity s cílem prodeje místních (nebo jen českých) produktů
- Historie odsunu, ukázka života v Banátu
- Návštěva vojenského újezdu apod., info o paradoxu vzniku chráněné lokality .

Dle sezóny možnost návštěvy jarmarku, večerního divadla, koncertu na nádvoří apod.

b) Pestrý víkend (týden) pro nezadané

Nabídka pro cílovou skupinu – jednotlivci, svobodní, rozvedení z celé ČR

- různé aktivity spojené s nabídkou místních produktů
- hledání pramenů, pozorování přírody,
- výuka lidových řemesel,
- lidové a country tance,
- jízda na koních,
- den na farmě
- lidové zvyky a obyčeje, soutěž apod.
- dobrovolné zapojení do místních aktivit
- jedna z aktivit:
- hra na manažera regionu – získání zpětné vazby

Další příklady jsou převzaty ze studie Cestovní ruch a rekreace v oblasti jižního Karlovarska zpracované o.s. Cesta z města 12/2008.

c) Rodinný týden na farmě

Týdenní poznávací pobyt pro rodiny s dětmi žijící ve městech, kteří chtějí aktivně a společně strávit prázdniny.

- ubytování na farmách (Protivec, Nežichov) a ve venkovských penzionech (Nežichov, Štědrá, Nečtiny)
- dobře značené pěší a cyklistické turistické trasy s jasným cílem – většinou přírodní (čedičový lom u Hlinek, Bečovské lesní rybníky, pramen řeky střely, vrch Vladař, Žlutická přehrada, sopka Homolka, Třebouňský vrch) nebo kulturní památka (Bečov, Žlutice, Chýše, Teplá)
- vlastní vaření v kuchyňkách v ubytovacích zařízeních
- ochutnávka bio potravin
- projížďky dětí na koních (Třebouň, Mostec, Protivec)
- prohlídka farmy a domácích zvířat – kontakt se zvířaty (Třebouň, Nežichov)
- sběr lesních plodů (vytipované lokality)
- koupání v přírodním koupališti či rybníce (Toužim, Žlutice, Vidžín, Teplá)
- jednoduchý kurz tradičních řemesel (pletení košíků, keramika-točení na kruhu, předení na kolovratu) (Radyně, Nežichov, Toužim)
- ukázkou a zapojení se do tradičních zemědělských prací (dle ročního období – setí, kosení luk, dojení a zpracování mléka, pasení ovcí, zabíjačka) (Nežichov)
- ukázkou a výrobu vlastního chleba v tradiční peci (Nežichov)
- návštěva regionálních akcí (Bečovská botanická zahrada, Zahrada Teplá, Blažejský kostel, Nečtiny, Žlutice)
- návštěva naučné stezky (Šibeniční vrch Bečov, Natura u sv. Blažeje, vrch Vladař)

d) Putování na koni

Speciální týdenní pobyt pro zdatnější jezdce na koních, kteří chtějí strávit romantickou dovolenou v sedle.

- nocování na jednotlivých farmách a penzionech zapojených do projektu Hipotrasy pod Vladařem (Toužim, Štědrá, Protivec, Doubravice, Nečtiny, Nežichov, Třebouň, Vidžín)
- táboření v přírodě
- průvodce po celou dobu pobytu (většinou majitelé zapůjčených koní)
- nepoškozenou krásnou krajinu (výhledy do krajiny)
- přehledné značení (pro případ samostatné vyjížďky)
- informace o zajímavostech na trase
- hlídané parkoviště pro bezpečné uschování auta po dobu pobytu
- stravování formou polopenze na jednotlivých ubytovacích místech
- dokonalou organizaci pobytu, kterou není schopno zajistit jedno zařízení, ale je vhodnější využít služeb pravděpodobně regionálního centra

8.12 Turistické trasy a doprovodná infrastruktura a služby

Zpracováno s využitím studie Cestovní ruch a rekreace v oblasti jižního Karlovarska, o.s. Cesta z města 12/2007.

8.12.1 Pěší turistické trasy

Všechny pěší turistické trasy v řešeném území jsou značeny Klubem českých turistů.

A) Bochoř – Údrč – Polom – Ratiboř – Verušice – Žlutice – Vladař – Radotín – Rabštejn nad Střelou.

Červeně značená turistická trasa spojuje významná sídla v území a poměrně velké množství historicky zajímavých lokalit.

Doporučení:

- prodloužení trasy o 2,5 km z obce Polom přes zaniklou obec Skoky u Žlutické přehrady, se stále ještě stojícím barokním kostelem.
- umístění informačních tabulí: zřícenina hradu Hartenštejn, Historie Údrčského panství a zámku. Poutní kostel ve Skocích, Čedičový lom u Ratiboře, Hradiště na Vladaři

B) Mariánské Lázně – Ovesné Kladruby – Mrázov – Klášter Teplá – Zahrádka – Krasíkov

Červeně značená trasa spojuje největší sídla v oblasti Mariánskolázeňska a Tepelska s možností osvěžení v Betlémském rybníku.

Doporučení:

- zkvalitnění úrovně poskytovaných služeb v autokempu Betlém, zapojení do sítě informačních středisek
- umístění informačních tabulí: Hospodářské dvory kláštera (Smrčí dvůr a Ovčí dvůr), Rybníkářství v okolí Teplé

C) Toužim – Svinov – Javorná – viklan Dominik – Pila

Modře značená trasa v území kopíruje tok říčky Střely a pak pokračuje k nejznámějšímu viklanu Karlovarského kraje.

Náměty na doplnění trasy:

- Kosmová (vesnická památková zóna), Prachomety (prameniště řeky Střely), umístění informačního panelu o prameništi

D) Prameny – Křížky – Dominova skalka – Bečov nad Teplou – Český Chloumek – Javorná – Rybničná

Zeleně značená turistická trasa vede kvalitním a atraktivním prostředím Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Na této trase jsou navštíveny všechny nejvýznamnější přírodní lokality. Zajímavá je i pro ostatní návštěvníky Bečova je navazující naučná stezka na Šibeniční vrch.

Doporučení:

- umístění informačních tabulí v terénu: Dominova skalka, Pstruží sádka v Bečově, Bečovská botanická zahrada, Bečovské lesní rybníky, Čedičové varhany u Hlinek

E) Úterý – Branišov – Bezděkov – Třebouňský vrch – Políkno – Toužim

Zeleně značená turistická trasa vedoucí přes historicky významné městečko Úterý. V řešeném území vede přes vrchol Třebouňského kopce, který je nejvyšším bodem v okolí (824 m).

Doporučení:

- doplnění informační tabule s mapou a informacemi o zajímavostech: Prameniště Úterského potoka, Třebouňský vrch, Luhov (hrázděné domy a lidová architektura 19.století)

F) Klášter Teplá – Teplá

Žlutě značená trasa spojuje obce Klášter Teplá a Teplá.

Další náměty k doplnění

Dle názoru místních skupin návštěvnost území ovlivňuje i absence páteřní červeně značené trasy, která by spojovala významná sídla Bečov nad Teplou – Otročin – Krásné Údolí – Přílezy – Útvina – Toužim – Lachovice – Přestání – Mostec – Štědrá – Zbraslavský vrch (popř. Vladař) a Žlutice, došlo by k propojení s již existujícími trasami.

Je možné prověřit existenci vhodné trasy, která by nebyla konfliktní z hlediska vlastnických vztahů a současně by přinášela odpovídající požitek z této formy CR v pěkném prostředí. Je otázkou, zda plánovaná poutní stezka viz dále nenaplní více tento účel.

8.12.2 Naučné stezky

Stávající

Bečovská stezka na Šibeniční vrch

Náměty na realizaci nebo naučné stezky v přípravě

- Bečovská panoramatická stezka
- Bochov – k památníku obětem I. sv. války
- Záhořice – na vrchol Vladaře
- Nežichov – naučná stezka sv. Blažeje
- Krajem živých vod – tématický okruh po minerálních pramenech v okolí Teplé (vhodný asociační produkt)
- Skokovská poutní stezka Klášter Teplá – Skoky – Žlutice (vhodný asociační produkt)

Skokovská poutní stezka Klášter Teplá – Skoky – Žlutice

Projekt poutní stezky, který připravuje o.s. Pod střechou, si zasluhuje zvláštní pozornost, neboť je zacílena na více zájmových skupin – na běžné turisty, zájemce o poznání a na specifickou skupinu poutníků. Skokovská poutní stezka by se při správné realizaci mohla stát jedním z hlavních asociačních prvků CR spojovaných s řešeným územím.

Trasa má být vedena tak, aby se spojila poutní trasa s poznáním co největšího množství kulturněhistoricky, přírodně a jinak zajímavých míst řešené oblasti. Stavební památky na trase by měly být postupně rekonstruovány, revitalizovány a následně využity pro účely a záměry projektu. Součástí projektu by měl být vznik regionální vlastivědné expozice v Toužimi, obnova kostela ve Skocích vč. výstavby potřebného zázemí pro poutníky a návštěvníky. Památky a zajímavosti na trase budou opatřeny informačními panely. Přesný výčet zajímavostí na trase je zahrnut v projektu.

Vyjmenované naučné stezky by mohly být doplněny ještě dalšími tematicky vedenými kratšími úseky a okruhy zaměřenými např. na vodní díla v území, místa opředená mýty a legendami, místa spojená se zajímavými událostmi (natáčení filmů apod.).

8.12.3 Cyklostezky a cyklotrasy

Síť turistických cyklostezek je rozvinutá především v okolí M. Lázní a zasahuje až k Teplé. Ostatní cyklotrasy v území místního charakteru jsou vedeny po málo frekventovaných silnicích II. a III. třídy. Přírozeným centrem cykloturistiky v řešeném území je Toužim, do níž se paprskovitě sbíhají silnice ze všech ostatních míst.

Regionální cyklotrasy

Trasa 352: Manětín – Úterý – Klášter Teplá

V řešeném území je vedena okrajově, přivádí cykloturisty ze severního Plzeňska.

Trasa 361 Mariánské Lázně - Mrázov – Betlém – Klášter Teplá

Přivádí do území návštěvníky Mariánských Lázní.

Doporučení:

S ohledem na to, že obě tyto trasy přivádí do území návštěvníky s cílem Klášter v Teplé, je zřejmé, že v Teplé bude důležitý způsob prezentace zbývajících částí regionu. Motivace k další návštěvě nebo k pokračování do regionu.

Trasa 362 Loket – Horní Slavkov – Bečov – Teplá – Klášter Teplá

Cyklotrasa vede v řešeném území z Bečova přes Chodov a Otročin do města Teplá po silnici III.tř. Nástupním místem na tuto trasu může být město Bečov nad Teplou, kam vede vlak nebo v letních měsících zajíždí cyklobus z Karlových Varů.

Trasa 35 Měděnec – Manětín - Plzeň (v řešeném území: Chyše – Žlutice – Pšov)

Tato trasa kopíruje východní hranici oblasti a slouží především návštěvníkům, kteří projíždějí od severu směrem na Plzeň.

Místní cyklotrasy

V rámci místní iniciativy Cesta z města vznikl projekt Cyklotrasy pod Vladařem. V současné době jsou vyznačeny okružní cyklotrasy o délce celkem 450 km:

- trasa č. 1: Žlutice – Toužim -Žlutice
- trasa č. 2: Toužim – Manětín
- trasa č. 3: Toužim – Pšov – Mlýnce – Rabštejn – Močidlec – Domašín -Toužim.
- trasa č. 4: Toužim – Skoky – Polom – Žlutice – Vladař – Chlum - Buč – Toužim.
- trasa č. 5: Toužim – Otročin – Teplá - Ovčí Dvůr - Dobrá Voda – Prachomety - Kosmová - Toužim.
- trasa č. 6: Toužim – Přílezy – Javorná - kemp Bečov - Chodov (sopka) – Útvina – Toužim.

Regionu dle místních iniciativ chybí značené páteřní cyklotrasy, které by stávající regionální trasy propojily. Město Toužim je z cyklistického hlediska přirozeným centrem oblasti, z Karlových Varů sem zájíždí cyklobus. Návštěvníci využívají místně značených okruhů, nicméně vyznačením regionální cyklotrasy by se zvýšil i počet projíždějících návštěvníků.

Doporučení:

- Provéřit možnost realizace navržených tras. Vzhledem k rostoucímu zájmu o cykloturistiku podporovanému místními iniciativami nutno zajistit i vhodné informační služby pro cyklisty, informace o technické pomoci na trase, informace o možnostech občerstvení a případně i ubytování a napojení na veřejnou dopravu, zkvalitnění služeb je možné doplněním odpočívadel na trase a doplněním o stojany na kola apod.
- Nejvyšší počet návštěvníků přijíždí převážně z Karlových Varů na jednodenní výlety. Jejich požadavky na ubytování jsou minimální, pro zájemce o vícedenní pobyt v území ale nejsou potřebné kapacity. Specifickým problémem je nedostatečná kapacita servisních služeb – v Toužimi a Žluticích fungují 2 non-stop cykloservisy jako jediné v celém území, zapojení drobných živnostníků na trase by mohlo pomoci zčásti tento problém odstranit.

8.12.4 Hipotrasy

V r. 2006 vznikla první regionální trasa spojující farmy a zemědělské usedlosti vedoucí regionem Toužimska a Žluticka. Koně je zde možné si po dohodě zapůjčit, včetně průvodce, popř. vlastníci koní zde mají možnost ustájení a odpočinku pro sebe i svá zvířata. Zázemí jezdce je v tuto chvíli možná lepší než pro pěší a cykloturisty. Farmy na cestě nabízí možnost umístění i pro vlastního koně a většinou nabízí i ubytování.

Doporučení:

- Jezdectví ve volné krajině – rozvíjející se specifická forma turistiky - si zasluhuje pozornost v podobě vhodných opatření vč. těch k předcházení konfliktům s pěšími či cykloturisty. Lze zvážit i umístění značek na veřejných komunikacích v místech, kde je křížuje hipostezka. Za úvahu stojí zřízení odpočívadel na trase s možností úvazu koně, případně napajedla a ve vybraných lokalitách zřízení informačních tabulí s trasou cesty. Propagace hipotras by v zájmu synergie mohla být rovněž zajišťována jednotně za celé území.

8.12.5 Podpůrná vybavenost

Sem byla zařazena ubytovací a stravovací zařízení a doprovodné služby, které samy o sobě cestovní ruch nevytváří, ale pro jeho úspěšnou realizaci jsou velmi důležitá.

V území je nedostatečná kapacita ubytovacích zařízení, s výjimkou Toužimi, Teplé a některých lokalit nalézajících se na hipotrase. Ve městech Teplá a Klášter Teplá lze nalézt ubytování s vyšší mírou luxusu, které není vyhledáváno běžnými turisty. Obdobná situace je i v oblasti stravování. Možnosti občerstvení jsou velmi omezené, sezónní poptávka přitom dokládá, že pro větší kapacitu by se našlo odpovídající využití. Požadavky na občerstvení se týkají i lokalit, kde se setkávají nebo křižují pěší a cyklistické trasy (Javorná popř. Rybničná).

V území obecně chybí odpovídající informační systém doplněný informačními panely, pokud možno v dvojazyčné mutaci.

Důležitým prvkem je existence informačních center nebo aspoň infopointů (praktických informačních center), kde návštěvníci mohou získat informace nejen o místě, ale i přilehlém okolí, zajímavou formou se dozvědět něco o minulosti, získat informace o službách, dopravě, zajímavostech v místě, kulturních akcích apod. Informační centra a kvalita služeb v nich poskytovaných může výrazným způsobem ovlivnit rozhodování návštěvníků o dalším pobytu v území. V řešeném území fungují informační centra v Toužimi, Teplé, Žlutici a nově i Bochově. Bečov n. T. jako jedno z nejnavštěvovanějších míst území vlastní TIC nemá. Lokalita je cílem především zahraničních návštěvníků organizovaných incomingovými CK, které se do území dostanou, aby shlédli relikvii sv. Maura, ale o zbývající části území se už nic nedozví. Pokud do města dorazí „neorganizovaní“ návštěvníci, rovněž zde nenaleznou informace, které by je více inspirovaly pro návštěvu míst v okolí.

Řešení kapacity TIC by mohlo být otázkou systémového vytvoření infopointů území. Nedostatečná kapacita ubytování a stravování by mohlo řešena přestavbou nevyužitých objektů nalézajících se v turisticky atraktivních lokalitách.

Informační centra ve venkovském prostředí mohou poskytovat nejen informace turistům, ale jejich úkolem by mohlo být i zabezpečení a organizace kulturního a společenského života na vesnicích a ve městech. TIC by měla nejen existovat v turisticky nejatraktivnějších místech regionu – Bečov, Žlutice, Teplá, Bochov a Toužim, ale mohla by i zajišťovat propagaci okolních zajímavých míst a podílet se na organizaci výstav, seminářů, přednášek, koncertů a dalších společenských a kulturních akcí v daném regionu.

V lokalitách méně frekventovaných je pak vhodné uvažovat o zřízení tzv. praktických informačních center bez potřeby zřízení nového pracovního místa - tj. schopnost poskytnout základní informace a propagační materiály v zařízeních s běžným provozem - stravovacích a ubytovacích, na železničních stanicích, obecních úřadech apod. tak jako se tomu už děje i v jiných regionech.

Regionální koordinační centrum

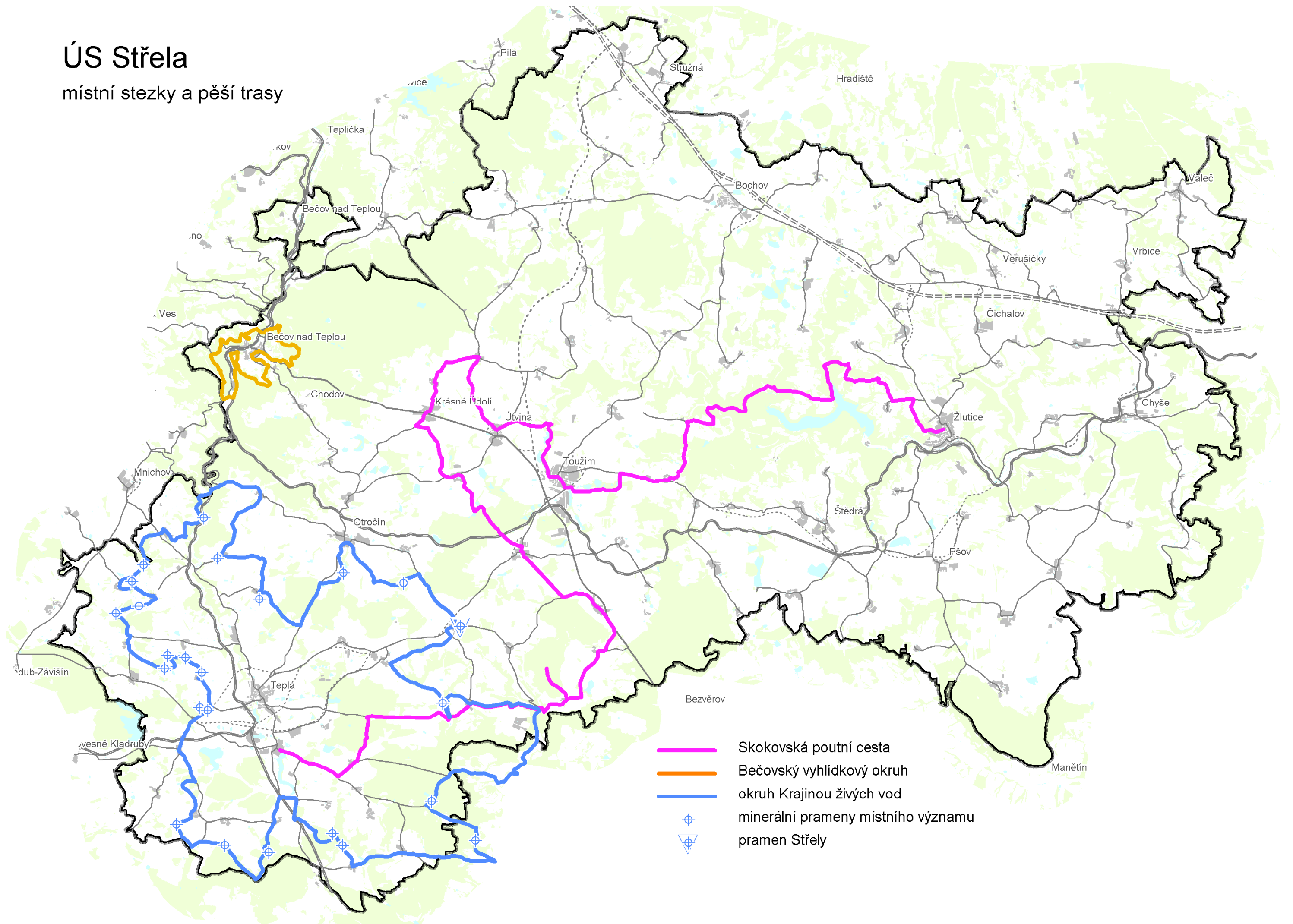
Toto centrum by mělo být zaměřeno na všestranný rozvoj cestovního ruchu v regionu a mohlo by plnit i funkci destinačního managementu. Jedním z úkolů by mohla být informační a poradenská činnost pro subjekty působící v oblasti záchrany, obnovy a využití zanedbávaného kulturního a přírodního dědictví regionu a pro podnikatelské subjekty působící v oblasti CR.

turistické trasy

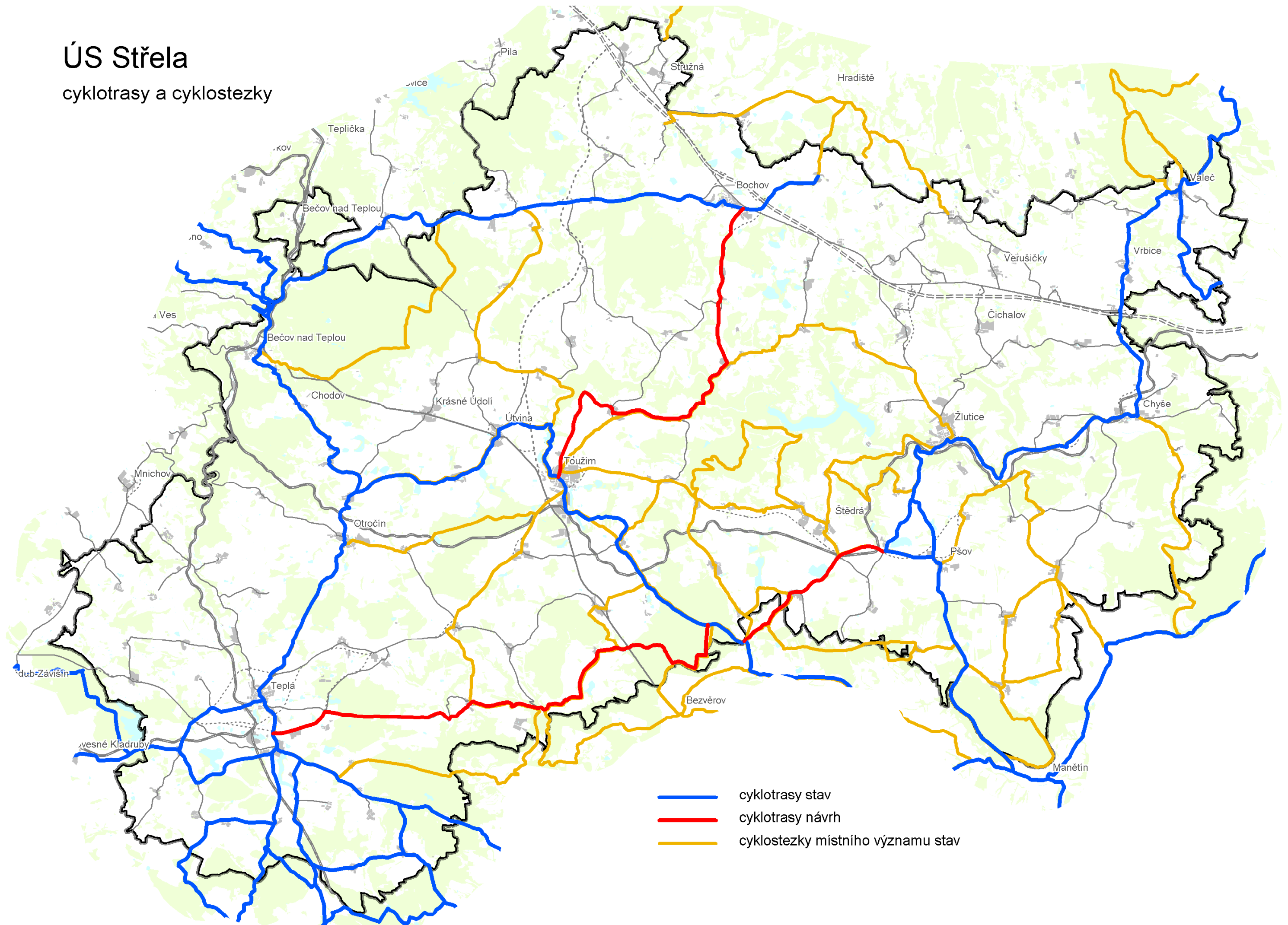
ÚS Střela

místní stezky a pěší trasy

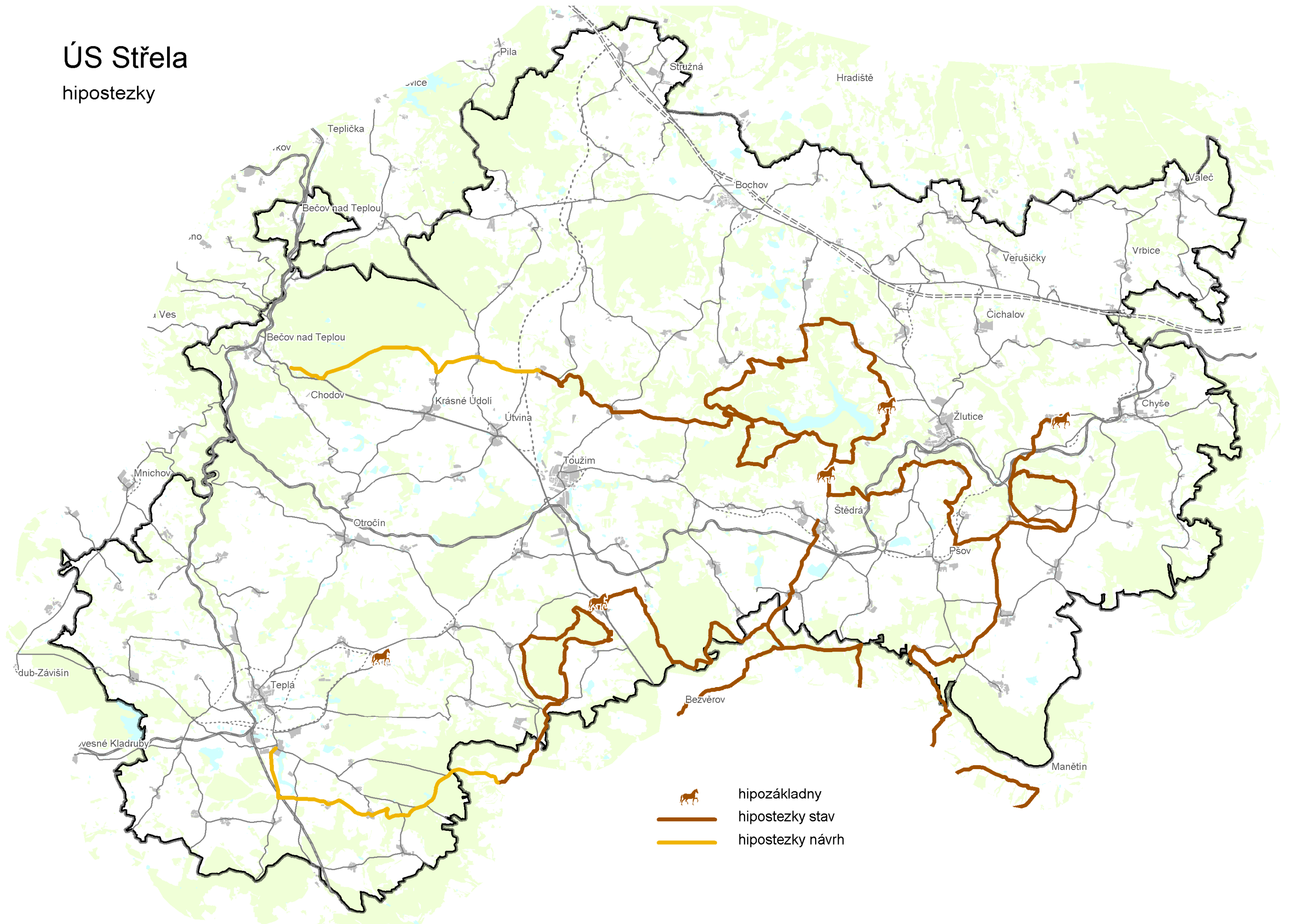

ÚS Střela

cyklotrasy a cyklostezky

hipostezky

8.13 Shrnutí problematiky cestovního ruchu

8.13.1 Základní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v regionu

Z územního hlediska existují v řešené oblasti regionu Střela dostatečné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. K hlavním ekonomickým cílům proto patří zvýšení počtu krátkodobých i dlouhodobých návštěvníků při současném rozložení návštěvnosti v prostoru a čase, prodloužení sezóny a prodloužení doby pobytu v území. I přes řadu „handicapů“, jimiž se oblast vyznačuje, existuje již v tuto chvíli ověřená poptávka po některých produktech, které však není možno hlavně z důvodu nedostatečné ubytovací kapacity vyhovět. Je proto jen žádoucí, aby rozvojové aktivity od samého počátku respektovaly cíle směřující k tzv. dlouhodobě udržitelnému rozvoji:

Zachování krajinného rázu a zajímavostí specifických pro dané území – uchování pocitu klidu, pohody

- Vyvážené využití území z hlediska CR, tedy podpora spíše „extenzivní“ podoby cestovního ruchu, rovnoměrně rozloženého v krajině a čase a dobře organizovaného
- Uchování kulturního dědictví a technických zajímavostí specifických pro dané území – nalezení a obnova kulturních hodnot v území, obnova památek a jejich následné využití v CR
- Hledání rovnováhy a zdraví v přírodě – vzdušné lázně, byliny, prameny, proměny krajiny v jednotlivých ročních obdobích. Skloubení aktivit cestovního ruchu s požadavky na ekologii a ochranu životního prostředí.
- Kvalita jako základní prvek jakékoliv činnosti – cílem obcí, podnikatelských subjektů, sdružení a jiných institucí se zájmem o rozvoj CR, by mělo být společné úsilí o dosažení určitého standardu kvality služeb (certifikace apod.)
- Vytváření kvalitních produktů s cílem stát se partnerem KV regionu a města KV. Krása spočívající v dokonalých jednotlivostech, které při dobré organizaci vytvoří harmonický celek

8.13.2 Hlavní směry rozvoje cestovního ruchu v území

1. Tématické poznávání regionu

Podpora jedné ze základních forem cestovního ruchu by měla být provázána s regionálními specifiky. V daném území existuje řada specifických míst, které je možno poznávat a prozkoumat. Měla by být zacílena např. na geologii a léčivé prameny, historii území, církevní památky, místní rodáky, vojenství, mýty, záhady a legendy. Prostředkem poznávání je zejména pěší turistika, případně cykloturistika. S ohledem na rozsah sakrálních památek a snahu obnovit tradice poutních cest bude mít v území specifickou úlohu i poutní turistika.

Podpora by měla směřovat do obnovy a údržby značení, zlepšování informačního systému o území, obnově a údržbě památek a zajímavostí na trase, vytváření informačních materiálů a po vytvoření kvalitní nabídky systematické a systémové propagaci regionu a jednotlivých témat.

2. Cykloturistika a hipoturistika.

Cykloturistika patří k významným formám cestovního ruchu v území a zájem o ni se stále rozvíjí. Podpora by proto měla směřovat především do doplnění cyklistických tras a služeb na trase. Pozornost zasluhuje také zlepšování koordinace cyklistické dopravy s veřejnou dopravou, informace pro cykloturisty na železničních stanicích apod.). Hipoturistika je nově se rozvíjející

formou trávení aktivního odpočinku. Její popularita vzrůstá a je zřejmé, že je vhodné jak podpořit vytváření drobné infrastruktury jako jsou úvaziště, odpočívadla a napajedla, tak vhodným způsobem regulovat možné střety s chodci, cyklisty a případně i automobily.

3. Wellness

Podpora wellness představuje jednu z významných možností, jak zvýšit a prodloužit pobyt návštěvníků v regionu. Wellness služby lze lokalizovat prakticky kdekoli, kde je vhodné prostředí a vzhledem k poptávce má jejich rozvoj velký potenciál. Lze propojit i s různými poznávacími a vzdělávacími aktivitami. U wellness hraje velký význam kvalita a pestrost produktových balíčků.

4. Aktivní odpočinek a sport

Území Střely má dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v podobě specifických forem aktivního odpočinku. Kromě golfového areálu existují v oblasti podmínky nebo je vytvořena infrastruktura pro sportovní létání, paragliding, vodní turistiku. Jiná cílová skupina nalezne podmínky pro lov a sportovní rybolov. Nabídka pro zájemce o adrenalinové sporty může být dotvořena lanovým centrem nebo podporou nových forem CR ve vojenském prostoru.

6. Pobyty u vody

Podpora tradiční formy cestovního ruchu. Přestože území se vyznačuje množstvím vodních ploch, pouze malá část umožňuje koupání a rekreaci u vody. Ve stávajících lokalitách je třeba především investic do zlepšení infrastruktury (včetně kvality vody a vodních ploch samotných) a rozvoje navazujících služeb, případně vyhledávání dalších možností koupání.

Zvyšování návštěvnosti v současné době brání kromě nedostatku podpůrné infrastruktury spíše jen obecně malá informovanost o území a jeho atraktivitách. I když ve skutečnosti zde existují různé zajímavosti a je tu realizována i řada zajímavých projektů, např. na internetu o území souvislé informace nejsou. Vytvoření společného webu, nebo aspoň propojení stránek systémem linků a doplnění o některá základní data by bezesporu pomohlo.

Důležitým prvkem v území je existence informačního systému, map, informačních tabulí a sítě informačních center nebo aspoň infopointů (praktických informačních center) jak na trase, tak na nástupních místech do území. Informační centra a kvalita služeb a materiálů v nich poskytovaných může výrazným způsobem ovlivnit další rozhodování návštěvníků o dalším pobytu. Návrhy na doplnění jednotlivých informačních tabulí jsou součástí dílčí studie.

V řešeném území s výhradami fungují informační centra v Toužimi, Teplé, Žlutici a nově i v Bochově. Bečov n. T., přestože je jedním z nejnavštěvovanějších míst v území, nemá ani vlastní TIC, ani v minimalizované podobě tzv. praktického informačního centra či infopointu. Doplnění informačního systému o území při jednotlivých turistických trasách, vč. umístění infopointů v místech, kde nelze realizovat samostatná TIC, značení a informačních tabulí a drobného mobiliáře, by mohlo být jedním z prvních úkolů systémového doplnění informační sítě.

Rozsah aktivit, které by se mohly v zájmu území realizovat a jejichž výčet nelze považovat za konečný, je značný. Pro systematický rozvoj CR v takto vymezených hranicích by rozhodně bylo žádoucí **vypracování strategického rozvojového dokumentu** pro oblast cestovního ruchu, doplněného akčním plánem včetně harmonogramu akcí, zajištění způsobu financování a rozdělení úloh mezi jednotlivé subjekty.

Takový dokument může být zpracován na základě zadání např. kraje, kdy externí subjekt bude vystupovat v roli facilitátora. K jeho schválení a především pak realizaci však bude nutná koordinovaná spolupráce všech subjektů v území. V regionu sice nyní existuje odhodlání ke spolupráci, ale toto odhodlání pracovat na společném zájmu může bez další motivace brzy skončit „na hranici vlastního pozemku“.

Jedním ze základních předpokladů rozvoje cestovního ruchu v řešeném území, založeného na spolupráci a současně i vhodným příjemcem dotací, je proto bezesporu **vytvoření vhodného koordinačního centra**. Opět za účasti důležitých subjektů podnikatelského sektoru, veřejné správy (města, obce, mikroregiony). K rozeběhnutí vlastního projektu by měla pomoci vhodná podpora, přičemž financování běžného provozu by už mělo být zajištěno z členských poplatků, s využitím externích zdrojů, využitím marketingových aktivit a společných akcí.

Koordinační centrum může mít v zásadě dvě podoby:

- transformace např. sdružení Cesta z města, předpokládající přijetí dalších subjektů (měst, obcí, mikroregionů, kraje). Výhodou je jednodušší proces, méně změn a snadnější navázání na existující aktivity
- založení sdružení právnických osob, jehož členy by města, některé obce, kraj, a o.p.s. Cesta z města nebo o.p.s. Pod Střechou zastupující podnikatele v regionu (další podnikatelé mohou být samostatnými členy) – výhodou je možnost zachování existence jednotlivých o.p.s. jako subjektů reprezentujících podnikatele v území.

Poznámka: význam vytvoření ORP3 v území pro podporu rozvoje CR nepovažujeme za příliš relevantní. Důvodem je, že v tomto případě by se jednalo o přenesený výkon státní správy činností ze zákona jasně vymezených, mezi něž koordinace rozvoje cestovního ruchu včetně poskytování finanční podpory nepatří.

Shrnutí nejdůležitějších rozvojových cílů

- Zvýšení návštěvnosti a prodloužení doby pobytu při současném rozložení v čase a prostoru za podpory vhodných produktových balíčků a doprovodných aktivit
- Obnova a rekonstrukce zchátralých památek a objektů v území
- Vytvoření koordinačního centra pro CR a vytvoření platformy pro spolupráci na úrovni obcí, podnikatelských a ostatních dotčených subjektů v regionu i mimo region (sít')
- Vytvoření portfolia kvalitních produktů s cílem vytvořit si image turistického regionu
- Zvýšení ubytovací kapacity, zejména vhodným využitím vytipovaných objektů
- Zvyšování kvality služeb a infrastruktury pro CR
- Rozvoj lidských zdrojů v oblasti cestovního ruchu za podpory prostředků ze SF (manažeři území, starostové, zainteresované podnikatelské subjekty)
- Zapojení se do regionálního a nadregionálního systému podpory ve vybraných aktivitách
- Získání finančních zdrojů na rozvoj CR

Z přehledu dílčích cílů a z toho plynoucích aktivit vyplývá řada investičně náročnějších akcí, které budou vyžadovat systematické vyhledávání finančních zdrojů v podobě různých dotačních titulů. Podpora do území, které se nyní snaží aktivovat, by proto kromě dílčích tematicky směřovaných aktivit měla směřovat především k podpoře systémových řešení a kooperačních projektů, na podporu infrastruktury pro cestovní ruch, marketingových aktivit, vzdělávání a výměny zkušeností.

9 Ochrana krajinného rázu

9.1 Charakteristika krajinného rázu v regionu Střela

Region leží na rozhraní dvou geomorfologických subprovincií, proto má jihovýchod plošší a teplejší charakter než zbytek území. Terén má ráz pahorkatiny a celkově se stupňovitě svažuje od severozápadu k jihovýchodu. Tato pahorkatina s táhlými oblými vršky je dramaticky narušována hlubokými zářezy Střely a Teplé a starohorní základ prorážejícími osamělými kužely vulkanického původu.

Klima je mírně teplé až mírně chladné, výrazně ovlivněné srážkovým stínem Krušných i Doupovských hor a Slavkovského lesa.

Protože region neleží příliš daleko od staré sídelní ekumeny, docházelo ke střídavému osídlování a opětovnému vyklidňování zdejší krajiny již od pravěku. Příkladem může být keltské osídlení vrchu Vladař a jeho okolí. K trvalému osídlení však došlo až ve středověku, v době kolonizace českého pohraničí. Od této doby se také datuje střídavý vliv německé a české kultury.

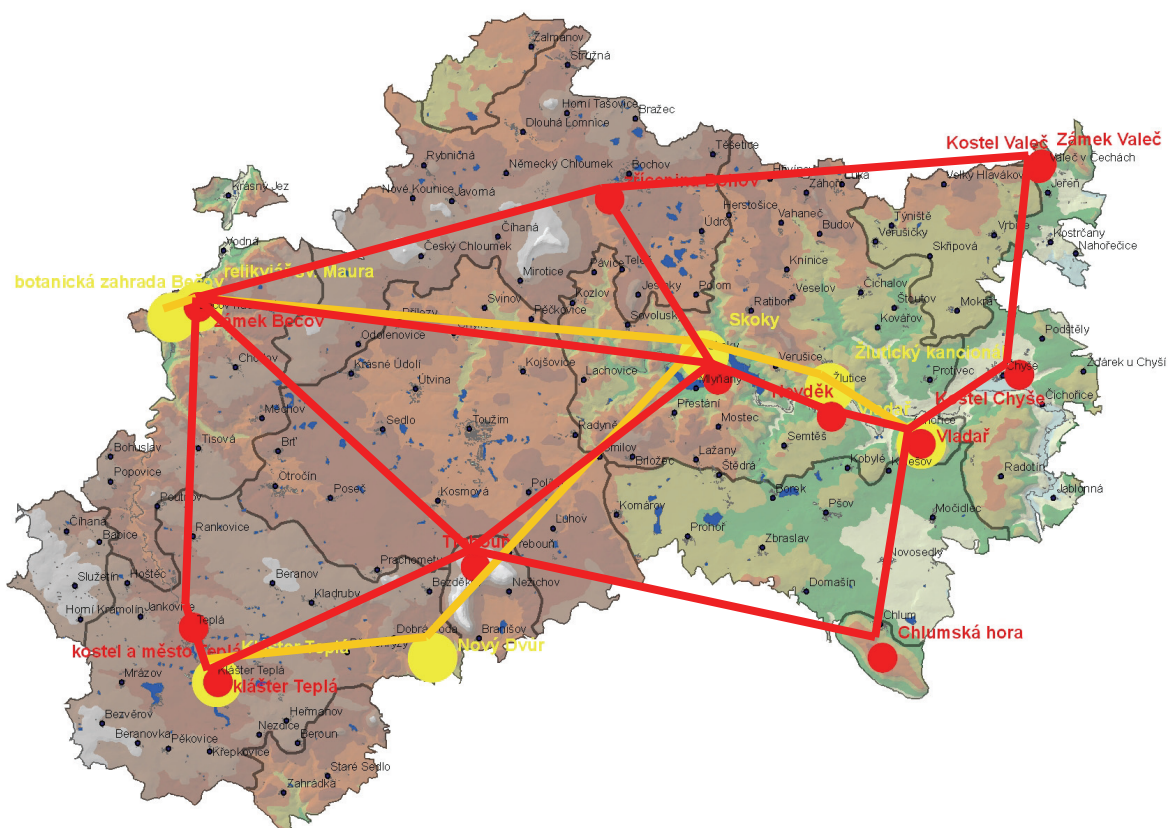
Strukturu osídlení zásadně ovlivnil klášter Premonstrátů v Teplé, Toužimské a Žlutické panství a několika dalších. Sídla na těchto panstvích jsou zakládána plánovitě. Většinou mají sevřený půdorys s více či méně pravidelnou obdélníkovou návší (tzv. lesní návěsní vsi) nebo mají charakter okrouhlice. Na návších často nacházíme rybník a pozdější zástavbu. Plužina je nejčastěji záhumenicová nebo traťová, někdy také úseková či scelená dominikální.

Z původních lesů zůstaly dnes kromě několika větších komplexů lesních porostů zbytky po obvodu katastrů. Díky nim a některým cestám a mezím lze ještě vystopovat bývalý charakter plužin v krajině.

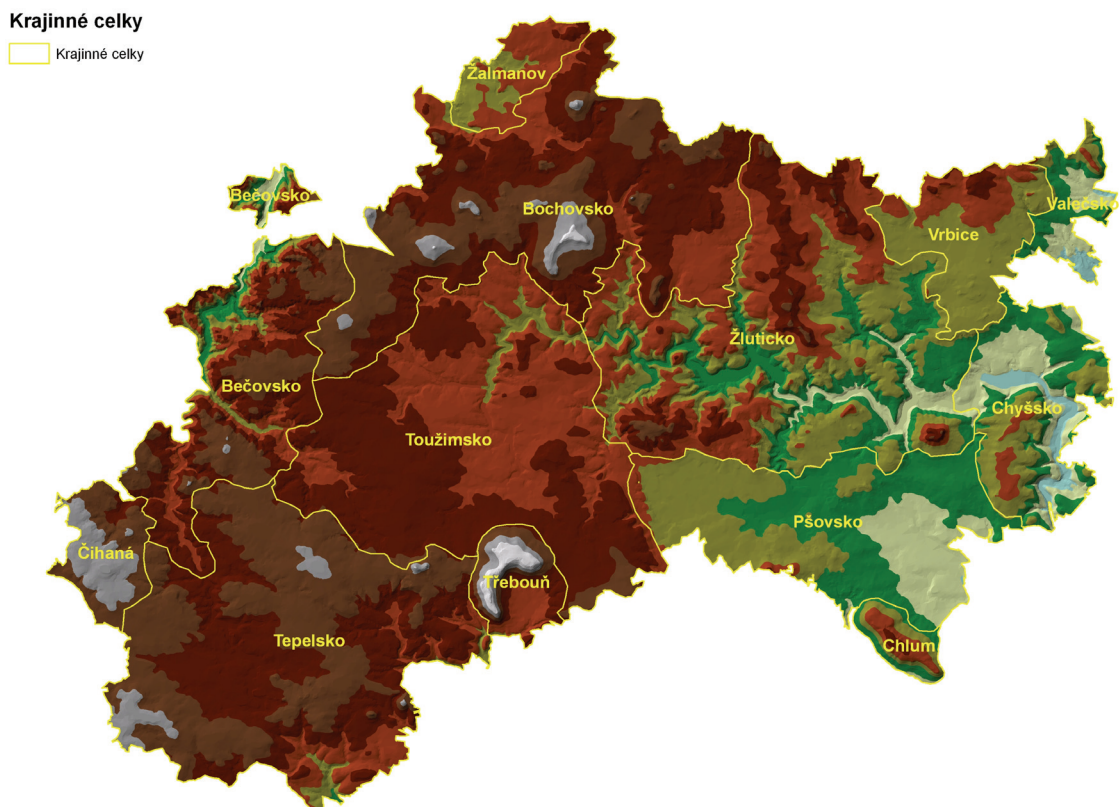
Přestože je dnes území regionu Střela poměrně intenzivně zemědělsky využíváno, zachovává si ráz harmonické kulturní krajiny s výraznými přírodními prvky. Tento charakter je dán především členitým reliéfem, vyrovnaným zastoupením orné půdy, trvalých travních porostů a lesů s převážně středním měřítkem krajinné mozaiky. Typickým rysem je také přítomnost rybníků a již výše zmiňovaných malých sídel.

V krajině vždy existují zvláštní místa, jakási ohniska. Mají charakter vizuálně originálních prvků, které vytvářejí jakousi základní orientační kostru, nebo jsou to místa koncentrace příběhů a duchovních odkazů. V kartogramu jsou zachycená námi takto vnímaná krajinná ohniska regionu Střela. Umístění ohnisek bylo diskutováno na setkáních s občany.

Kartogram Ohniska v krajině regionu Střela

Pro podrobnější popis krajinného rázu je třeba region rozdělit do jednotlivých krajinných celků s navzájem odlišnými charakteristikami. Toto rozdělení zobrazuje kartogram **Krajinné celky**.

9.2 Krajinné celky

Krajinný celek Žluticko

Dramatický reliéf je tvořený zaříznutým údolím Střely (které je přírodní památkou a evropsky významnou lokalitou) a dotvářený údolími Jesineckého potoka, Ratibořského potoka, Velké a Malé Trasovky. Tyto potoky od sebe oddělují dva severojižní hřebeny. Výraznou a jedinečnou kulturní, historickou i přírodní krajinnou dominantu tvoří vrch Vladař (přírodní rezervace, evropsky významná lokalita a keltské opidum, pověsti). Zejména při pohledech od Žlutice je významný vrch Nevděk se zbytky strážného hrádku, který může být vnímán jako „mladší bratr“ Vladaře. Z vrchu Nevděk je velmi dobrý výhled na Žlutice, kdysi možný výhled na Vladař je zastíněn náletovou zelení. Významnou dominantou v krajině je také vodní nádrž Žlutice. Ve svazích nad nádrží jsou ještě zřetelné stopy po obdělávaných terasách. Specifickou duchovní atmosféru má bývalé sídlo Skoky s barokním kostelem Navštívení Panny Marie. Kulturním symbolem Žluticka je také Žlutický kancionál, vzácná písemná památka ze 16. století.

Krajinný celek Pšovsko

Plochy reliéf svažující se k jihovýchodu vytváří jakousi pohledovou osu usměrněnou kopci Chrutisko a Chlum. Má mírně teplé klima a je jednou z nejurodnějších částí regionu Střela, intenzivně využívaný především jako orná půda, většinou ve velkých blocích. Ve srovnání s ostatními vesnickými sídly v regionu jsou sídla v krajinném celku Pšovsko velká, většinou s pravidelnou obdélníkovou návsi. Selské usedlosti jsou v některých případech doplněny velkostatkem, např. Pšov, Novosedly, Štědrá, po válce přeměněné na zemědělské areály.

Krajinný celek Chlum

Krajinný celek je tvořen osamělým vrchem Chlum vulkanického původu, z větší části pokrytým lesním porostem. Nachází se zde také přírodní památka. Z Chlumu je také krásná vyhlídka na Manětín při jeho jižním úpatí. Na severovýchodním úpatí leží stejnojmenná ves Chlum s kostelem sv. Jiljí.

Krajinný celek Chyšsko

Reliéf je tvořen širokým údolím řeky Střely (které je přírodní památkou a evropsky významnou lokalitou), na které navazují otevřené plochy orné půdy.

V nivě leží několik malých sídel s nepravidelnou zástavbou zemědělských usedlostí, obvykle bez jasně definované návsi. Výše položená sídla mají jasně vymezenou návěs, v případě Podštětě a Žďárku charakter okrouhlíce. Výraznou krajinnou dominantu při příjezdu do Chyše od Lubence tvoří hřbitovní kostel Povýšení sv. Kříže. Výrazné stavby – zámek s parkem a pivovar v Chyši jsou pohledově odděleny od náměstí budovou nákupního střediska z dob socialismu.

V údolní nivě se nacházejí dochované lužní porosty a extenzivně využívané trvalé travní porosty. Výrazné jsou dva lesní útvary po obou stranách Střely na vrchu Vyhlídka a Chrutisko.

Krajinný celek Toužimsko

Reliéf má miskovitý charakter se středem v Toužimi, kromě východní strany se k okrajům zvedá. Směrem na východ navazuje údolím Střely a Luhovského potoka na krajinnou oblast Žluticko. Jedná se o intenzivně zemědělsky využívanou oblast s mozaikou orné půdy a trvalých travních porostů. Větší lesní porosty se rozkládají pouze u Kosmové a u Luhova. V nivě Střely se nacházejí zachovalé lužní lesy. Střela pramení v jižní části krajinného celku u Prachomet. Poblíž Prachomet se také nachází mokřad chráněný jako přírodní památka.

Významným prvkem v krajině jsou také některé dochované aleje, především u Toužimi a Kojšovic. V Kojšovicích a Kosmové je dochovaná lidová architektura a obě vesnice jsou chráněné jako vesnická památková zóna.

Krajinný celek Třebouň

Třebouňský vrch je osamělý kopec vyvřelého původu typického rohličkovitého tvaru. Vyhlídky do krajiny s horizontem tvořeným Krušnými horami. Kopec je z větší části pokryt lesem, zemědělská půda je tvořena převážně trvalými travními porosty. Na jižním úpatí Třebouňského vrchu leží údolí s přírodní památkou a evropsky významnou lokalitou Blatenský rybník. Na severním úpatí ležící vesnička Třebouň, která má charakter ulicovky, z jedné strany je tvořena selskými usedlostmi, s druhé strany je dostavba domů.

Krajinný celek Číhaná

Reliéf má charakter vrchoviny. Území je využíváno pro pastevectví, typický vegetační pokryv jsou trvalé travní porosty s vtroušnými lesíky. Vyvěrá zde několik minerálních pramenů a vlhké pramenné louky u Horního Kramolína jsou chráněny jako evropsky významná lokalita. Sídla Babice a Služetín jsou okrouhlice, Číhaná a Horní Kramolín mají čochkovitou náves.

Krajinný celek Tepelsko

Terén má charakter mírně zvlněné plošiny. Lesní porosty se nacházejí v blízkosti Beranova, kláštera premonstrátů v Teplé a u Berouna. Většina zemědělské půdy je využívána pro pastvinářství, jako trvalé travní porosty. Typickým, i když na první pohled nenápadným znakem tohoto krajinného celku jsou minerální prameny.

Zásadní vliv na utváření krajiny má historická struktura osídlení. Je tvořena malými vesničkami, obvykle okrouhlicemi, založené klášterem premonstrátů v Teplé a tři osamocené klášterní statky Smrčí dvůr, Ovčí dvůr a Nový Dvůr. Nový Dvůr je přebudován na klášter Trapistů – duchovní ohnisko. Výraznou součástí obrazu tohoto krajinného celku je veduta města Teplá, především při pohledu od jihu přes hladinu rybníku a silueta kláštera Premonstrátů.

Krajinný celek Bečovsko

Reliéf určuje kaňon Teplé a zářezy Otročínského a Bečovského potoka. V těchto údolích se nachází cenná mozaika biotopů a jsou zařazeny mezi evropsky významné lokality. Také Bečovské lesní rybníky jsou evropsky významnou lokalitou. Z prvohorního geologického podloží proráží mladší geologické útvary např. přírodní památky Skalka pod Tisovým vrchem (skalní výchoz Mnichovských hadců) či Homolka (čedičový sopouch s typickou sloupcovou odlučností). Kromě jižní části krajinného celku, kde jsou trvalé travní porosty, je větší část území zalesněná. Součástí krajinného rámce Bečova je také Šibeniční vrch se zbytky středověkého popraviště. Krajinnou dominantu v uzavřeném údolí Teplé tvoří hrad Bečov, v současné době neodmyslitelně spojený se vzácným kulturně-historickým artefaktem, relikviářem sv. Maura a příběhem jeho znovunalezení a rekonstrukce.

Významnou součástí bečovského okolí je také obnovovaná botanická zahrada, která se stává centrem místních kulturních akcí.

Krajinný celek Žalmanov

Terén je tvořen lehce zvlněnou mělkou pánví svažující se k severozápadu. Severní část krajinného celku je využívána především jako trvalé travní porosty, na jih zasahuje větší komplex lesních porostů. Výrazným prvkem je Lomnický rybník chráněný jako evropsky významná lokalita. Okrajově do krajinného celku Žalmanov zasahuje také ptačí oblast Hradiště. Dominantním prvkem je vesnice Žalmanov s obdélníkovou, dnes již částečně zastavěnou návší s kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Krajinný celek Bochovsko

Reliéf je tvořen řetězcem jednotlivých kopců táhnoucí se ze severovýchodu na jihozápad. Z větší části jsou tyto kopce zalesněny, zbylá část území je využívána především jako trvalé travní porosty především k pastvě. Nejvýraznějšími čedičovými kužely jsou Mírotínský vrch, Chloumecký kopec a Hůrka s výhledy do okolní krajiny. Významnou připomínkou sopečné činnosti je přírodní památka Čedičové varhany u Hlinek. Jinou přírodní zajímavostí je funkční viklan Dominik.

Význačnou součástí této krajiny je také soustava rybníků ve východní, plošší části krajinného celku. Jeden z rybníků a jeho okolí s různými typy lučních biotopů je chráněn jako přírodní památka a evropsky významná lokalita Bochov. Na území Bochovska se nacházejí ještě další dvě evropsky významné lokality, a to Javorná s krajinářsky vysoce hodnotnou mozaikou biotopů a Odolenovice, louky pramenné pánve Odolenovického potoka. Do krajinného celku také zasahuje ptačí oblast Hradiště.

Sídla mají většinou charakter okrouhlice (Číhaná, Javorná), ulicovky (Nové Kounice, Nová Ves, Německý Chloumek) případně je dispozice sídla ovlivněna terénem - rozvolněná zástavba lesní lánové vsi (Dlouhá Lomnice). Pozůstatky hrázdné lidové architektury se nacházejí v Německém Chloumku a Dlouhé Lomnici. Dalšími významnými objekty jsou opuštěný zámek v Javorné a zřícenina hradu Hartenštejn u Bochova.

Krajinný celek Vrbice

Terén tvoří mírně zvlněná krajina na úpatí Doupovských hor, které vytvářejí jedinečný horizont. Pro tento krajinný celek je typické mírně teplé podnebí s relativně úrodnými hnědozeměmi na vyvěřelém sopečném podloží. Převážná část území je využívána jako trvalé travní porosty pro pastvinářství, výjimku tvoří obec Vrbice, kde je vysoké procento zornění. Do krajinného celku zasahuje ptačí oblast Hradiště a nalézá se zde evropsky významná lokalita Týniště tvořená rybníkem a mozaikou biotopů v jeho okolí.

Krajinný celek Valečko

Mírně teplé klima ve srážkovém stínu Doupovských hor. Členité údolí je definované kopci Záhořský les, Orlík, Na Kalvárii a zakončené předhůřím Doupovských hor. Typické pro tento krajinný celek je mírně teplé klima ve srážkovém stínu Doupovských hor. Krajinný pokryv je charakteristický mozaikou ovocných sadů, luk, orné půdy a lesů malého až středního měřítko. Jedinečnou hodnotou je veduta města s citlivým usazením zámku a kostela Nejsvětější Trojice na pohledově exponovaných místech. Součástí zámeckého areálu je také zámecký park.

Větší část krajinného celku leží v památkové zóně Valečko. Zasahuje sem i přírodní památka Valeč (světové naleziště hyalitu), evropsky významná lokalita a ptačí oblast Hradiště.

Název oblasti	Znak	Projev	Významnost	Cennost
Žluticko	geologický základ - starohorní břidlice, fylity,svory	neutrální	doplňující	běžný
	členitý rozmanitý reliéf	pozitivní	zásadní	význačný
	údolí řeky Střely	pozitivní	zásadní	jedinečný
	údolí přítoků Střely	pozitivní	spoluurčující	význačný
	ojedinělé třetihorní vulkanické útvary	pozitivní	spoluurčující	význačný
	vodní nádrž Žlutice	pozitivní	spoluurčující	význačný
	dochované lužní lesy, mozaika nivních biotopů	pozitivní	spoluurčující	význačný
	harmonická mozaika orné půdy, trvalých travních porostů a lesů, střední měřítko	pozitivní	spoluurčující	běžný
	komplex lesních porostů kolem nádrže Žlutice	pozitivní	doplňující	běžný
	Vladař	pozitivní	zásadní	jedinečný
	Nevděk	pozitivní	zásadní	význačný
	Skoky	pozitivní	zásadní	jedinečný
	Žlutický kancionál	pozitivní	zásadní	jedinečný
	silnice I/6	negativní	doplňující	význačný
Pšovsko	geologický základ - prvohorní pískovce,slepence, jílovce	neutrální	doplňující	běžný
	plochy reliéf svažující se k JV	neutrální	spoluurčující	běžný
	mírné teplé klima	neutrální	doplňující	běžný
	jedna z nejurodnějších oblastí v regionu - hnědozemě, oglejené hnědozemě, fluvizemě	pozitivní	spoluurčující	běžný
	orná půda ve velkých blocích	negativní	spoluurčující	běžný
	nedostatečná cestní síť a malý podíl rozptýlené krajinné zeleň	negativní	doplňující	běžný
	větší vsi s pravidelnou obdélníkovou návsi	neutrální	doplňující	běžný
	zámek Štědrá	pozitivní	spoluurčující	význačný
	soubor lidové architektury ve Štědré	pozitivní	doplňující	význačný
	kostel Narození panny Marie ve Štědré	pozitivní	doplňující	význačný
Chlum	kopec Chlum - třetihorní vulkanický vrch JV orientace	pozitivní	zásadní	jedinečný
	teplostinná lesní a luční společenstva	pozitivní	zásadní	jedinečný
	vyhlídka na Manětín	pozitivní	doplňující	význačný
	vesnice Chlum s kostelem sv. Jiljí	neutrální	spoluurčující	význačný
Chyšsko	geologický základ - starohorní břidlice, fylity,svory	neutrální	doplňující	běžný
	široké údolí řeky Střely	pozitivní	zásadní	význačný
	otevřený pozvolný svah S-J orientace směrem k Chyši	neutrální	doplňující	běžný
	vrch Chrutisko	neutrální	doplňující	běžný
	lesní porosty na vrchu Chrutisko a Vyhlička	pozitivní	doplňující	běžný
	dochované lužní lesy, mozaika nivních biotopů	pozitivní	spoluurčující	význačný
	malá sídla v nivě řeky Střela	neutrální	doplňující	běžný
	zámek s parkem a pivovar v Chyši	pozitivní	spoluurčující	význačný
	kostel Povýšení sv. Kříže v Chyši	pozitivní	zásadní	jedinečný
	vyhlídky na Vladař	pozitivní	zásadní	jedinečný
Toužimsko	geologický základ - starohorní břidlice, fylity,svory	neutrální	doplňující	běžný
	Na SZ zasahují zčásti metamorfované starohorní vulkanické horniny (amfiboly,diabasy, porfyry)	neutrální	doplňující	běžný
	reliéf mírně zvlněný, miskovitého charakteru	neutrální	spoluurčující	běžný
	zářez údolí řeky Střely,od jihu se obloukem stáčí k východu	pozitivní	spoluurčující	význačný
	rybníky okolo Toužimi	pozitivní	spoluurčující	význačný
	mozaika orné půdy a trvalých travních porostů, střední měřítko	neutrální	spoluurčující	běžný
	lesní porosty u Kosmové, u Luhova a v údolí Střely	pozitivní	doplňující	význačný
	nedostatečná cestní síť a malý podíl rozptýlené krajinné zeleň	negativní	spoluurčující	běžný
	aleje	pozitivní	doplňující	běžný
	lidová architektura v Kosmové a Kojšovicích	pozitivní	spoluurčující	význačný
	gotický kostel sv. Víta v Útvíně	neutrální	doplňující	význačný
	židovský hřbitov v Útvíně	neutrální	doplňující	význačný
	kostel sv. Bartoloměje v Přilezech	neutrální	spoluurčující	význačný
	okrouhlíce a návěsní vsi	neutrální	spoluurčující	běžný
	mokřad u Prachomet	pozitivní	spoluurčující	význačný
	výrazné vrcholy v okolních krajinných celcích - Třebouň, Prachometský kopec, Beranov, Mirotínský vrch, Chloumecký kopec	pozitivní	spoluurčující	význačný
Třebouň	třetihorní vulkanický vrch charakteristického "rohlikovitého" tvaru - nejvyšší bod řešeného území	pozitivní	zásadní	jedinečný
	vyhlídka	pozitivní	spoluurčující	význačný
	kotlina pod Třebouní	pozitivní	spoluurčující	význačný
	Blatenský rybník okolí	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	les a travlé travní porosty	pozitivní	doplňující	běžný
	archeologické naleziště Branišovský vrch	neutrální	doplňující	význačný
	ves Třebouň	neutrální	doplňující	běžný
Číhaná	ves Nežichov	neutrální	doplňující	běžný
	geologický základ - starohorní vulkanické horniny částečně metamorfované	neutrální	doplňující	běžný
	trvalé travní porosty, pastvinářství	pozitivní	spoluurčující	běžný
	pramenité louky u Horního Kramolína	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	vtrošené lesní porosty	neutrální	doplňující	běžný
	minerální prameny	pozitivní	spoluurčující	význačný
	okrouhlíce nebo sídla s čokovitou návsi	neutrální	doplňující	běžný

Tepelsko	geologický základ - starohorní břidlice, fylity,svory, na SZ starohorní vulkanické horniny částečně metamorfované, ve středu oblasti těleso starohorních ortorul a granulitů	neutrální	doplňující	běžný
	plochá mírně zvlněná plošina	neutrální	spoluurčující	běžný
	převaha trvalých travních porostů, pastvinářství	pozitivní	spoluurčující	běžný
	lesní porosty u Berouna, Beranova a kláštera Teplá	neutrální	doplňující	běžný
	veduta města Teplá	pozitivní	zásadní	jedinečný
	Kláster Teplá	pozitivní	zásadní	jedinečný
	Málá sídla založená klásterem	pozitivní	zásadní	význačný
	osamocené hospodářské dvory - Smrčí dvůr a Ovčí dvůr katastrofální stav	pozitivní	spoluurčující	význačný
	lidová architektura Beranov	pozitivní	zásadní	význačný
	rybníky	pozitivní	spoluurčující	běžný
	áleje	pozitivní	spoluurčující	běžný
	Nový dvůr	pozitivní	zásadní	jedinečný
	minerální prameny	pozitivní	zásadní	význačný
Bečovsko	geologický základ - na jihu starohorní vulkanické horniny částečně metamorfované, okolo Bečova a Krásného Jezu žuly	neutrální	doplňující	běžný
	třetihorní vulkanické útvary (Skalka pod Tisovým vrchem, Homolka)	pozitivní	spoluurčující	význačný
	hluboký kaňon řeky Teplá	pozitivní	zásadní	jedinečný
	údolí přítoků Teplé včetně Otročínského potoka	pozitivní	spoluurčující	význačný
	Sibeniční vrch	pozitivní	spoluurčující	význačný
	Zámek Bečov, veduta města	pozitivní	zásadní	jedinečný
	relikviář sv. Maura	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	Botanická zahrada	pozitivní	spoluurčující	význačný
	lesní porosty a rozmanité biotopy v údolí Teplé a jejích přítoků	pozitivní	zásadní	jedinečný
	trvalé trávní porosty v jižní části	neutrální	doplňující	běžný
	geologický základ - žula	neutrální	doplňující	běžný
	mélka pánev klesající klesající k SZ	neutrální	spoluurčující	běžný
	lesní porosty v jižní části	pozitivní	doplňující	běžný
Zalmanov	trvalé travní porosty, pastvinářství	pozitivní	spoluurčující	běžný
	Lomnický rybník s chráněnými biotopy	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	zasahující ptačí oblast Hradiště		doplňující	význačný
	Sídlo Zalmanov a kostel Nanebevzetí Panny Marie na návsi	pozitivní	spoluurčující	význačný
	silnice I/6	negativní	spoluurčující	význačný
Bochovsko	geologický základ - na SZ a JV žuly,střed starohorní břidlice, fylity,svory,	neutrální	doplňující	běžný
	jednotlivé vulkanické útvary (čedičové varhany u Hlinek)	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	Mírotínský vrch	pozitivní	zásadní	význačný
	Chloumecký kopec	pozitivní	zásadní	význačný
	Hůrka	pozitivní	zásadní	význačný
	vyhlídky	pozitivní	spoluurčující	význačný
	Rybníky mezi Polomem, Údrčí a Bochovem	pozitivní	zásadní	význačný
	zasahující ptačí oblast Hradiště	pozitivní	doplňující	význačný
	krajinářsky hodnotné biotopy u Javorné	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	louky pramenné pánev Odolenovického potoka	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	lesní porosty na kopcích	neutrální	doplňující	běžný
	trvalé travní porosty, pastvinářství	neutrální	spoluurčující	běžný
	Hrad Hartenštejn	pozitivní	spoluurčující	význačný
	zámek Javorná	neutrální	doplňující	význačný
	pozůstatky hrázděné lidové architektury v Německém Chloumku a Dlouhé Lomnici	pozitivní	spoluurčující	význačný
	ulicovky	neutrální	doplňující	běžný
	návesní vsi a okrouhlíce	neutrální	doplňující	běžný
	silnice I/6	negativní	doplňující	význačný
Vrbice	geologický základ - třetihorní vulkanické horniny - čediče, tufy, fonolity	neutrální	doplňující	běžný
	mírně zvlněná plošina	neutrální	spoluurčující	běžný
	svahy Dopupovských hor	pozitivní	zásadní	význačný
	trvalé travní porosty, pastvinářství	pozitivní	spoluurčující	běžný
	rybník s cennými biotopy u Týniště	pozitivní	spoluurčující	jedinečný
	zasahující ptačí oblast Hradiště	pozitivní	doplňující	význačný
	silnice I/6	negativní	doplňující	význačný
	návesní vsi	neutrální	doplňující	běžný
	zámek ve Verušických	neutrální	doplňující	význačný
Valečsko	prvohorní pískovce,slepence, jílovce	neutrální	doplňující	běžný
	zasahují třetihorní vulkanicko horniny - čediče, tufy, fonolity..	pozitivní	spoluurčující	význačný
	světové naleziště hyalitů	neutrální	doplňující	jedinečný
	členité údolí	pozitivní	spoluurčující	význačný
	vrchy Orlík, Na Kalvarii, Záhořský les	pozitivní	spoluurčující	význačný
	mírné teplé klima	neutrální	doplňující	běžný
	harmonická mozaika sadů, orné půdy, trvalých travních porostů, lesů, malé až střední měřítko	pozitivní	spoluurčující	běžný
	ovocné sady	pozitivní	spoluurčující	běžný
	dominantní poloha zámku Valeč a kostela Nejsvětější Trojice	pozitivní	zásadní	jedinečný
	zámecký park	neutrální	spoluurčující	jedinečný
	sídla s velkostatkem	neutrální	doplňující	běžný
	okrajová část ptačí oblasti Hradiště	pozitivní	doplňující	význačný

10 Doporučení pro rozvoj sídel, výstavbu a územní plánování v regionu Střela

V rámci územní studie Střela byly stanoveny základní zásady, respektive doporučení pro rozvoj sídel, výstavbu a územní plánování. V prvé řadě byly stanoveny obecné zásady pro celý region, dále pak i charakteristika a doporučení pro jednotlivé obce. Pro stanovení těchto zásad a doporučení bylo použito charakteristik typologických krajinných celků.

Tyto zásady a doporučení mohou být promítnuty do zadání územně plánovací dokumentace nebo územních studií, které budou v regionu Střela pořizovány.

10.1 Obecné zásady pro celé řešené území

- Ctít charakter a atmosféru jednotlivých sídel.
- V sídlech přednostně stavět ve stopě předválečné zástavby, dodržet původní urbanistickou strukturu (tvar návsi, orientaci budov, velikost a tvar parcel).
- Využívat již dříve zastavěné plochy, dnes „prázdné“ nebo s chátrajícími stavbami (brownfields).
- Při doplňování proluk pokud možno zachovat charakter původní zástavby a typologii objektů.
- V místech zvýšeného krajinného rázu také respektovat stavebně technické prvky historických budov.
- V sídlech vesnického charakteru neumísťovat bytové a řadové domy (pokud se nejedná o doplnění historické struktury domů, tvořících řadu).
- U staveb pro podnikání zachovat drobnější měřítko (viz venkovské stodoly) a sedlové střechy. Zcela se vyhnout plechovým halám s rovnými střechami.

- Stavět zejména uvnitř zastavěného území.
I v zastavěném území je však třeba respektovat morfologii krajiny a přírodní prvky, které sídly procházejí (tradičně nezastavěná místa – např. skalní útvary, nivy, těžko zastavitelné svahy, zamokřené prolákliny) a ponechat je pro sídelní zeleň, nebo průchod územního systému ekologické stability.

- Při výstavbě za hranicí zastavěného území navazovat novými ulicemi na stávající urbanistickou strukturu.
- Na okraji ploch pro zástavbu umísťovat méně intenzivní formy zástavby (větší parcely) a řešit přechodovou zónu do volné krajiny.
- Zachovávat cesty vedoucí ze sídel do krajiny a doplňovat je liniovou zelení. Nezastavovat významné horizonty a průhledy.
- Respektovat hodnotné znaky krajinného rázu včetně dominant a vizuálních i skrytých ohnisek v krajině (viz grafická příloha).

10.2 Charakteristiky a doporučení pro jednotlivé obce

Vrbice

Většina správního území leží v krajinném celku Vrbice. Tento celek je charakteristický mírně zvlněnou krajinou na úpatí Doupovských hor, které vytvářejí jedinečný horizont. Podnebí je mírně teplé s relativně úrodnými hnědozeměmi na vyvřelém sopečném podloží. Zornění správního území obce je vysoké. Plužina, dříve záhumenicová a traťová, je pravděpodobně vrcholně středověkého založení. Na území obce zasahuje ptačí oblast Hradiště.

Doporučení:

- Z oblastí okolo silnice I/6 ponechat neporušený horizont Doupovských hor.
- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně, zejména zdůraznit stopy bývalé plužiny a vytvořit úkryty pro ptactvo.
- Zachovat zemědělský ráz sídel.

Čichalov

Část správního území obce, především katastr Mokré, patří do krajinného celku Vrbice, ostatní území leží v krajinném celku Žluticko. Krajinný celek Vrbice je charakteristický mírně zvlněnou krajinou na úpatí Doupovských hor, které vytvářejí jedinečný horizont. Podnebí je mírně teplé s relativně úrodnými hnědozeměmi na vyvřelém sopečném podloží. Katastrální území Mokré je převážně tvořeno trvalými travními porosty. Náves v Mokré je čočkovitá, plužina dříve záhumenicová a traťová.

Žluticko je charakteristické dramatickým reliéfem tvořeným zaříznutým údolím Střely a dotvářený údolím Jesineckého potoka, Ratibořského potoka, Velké a Malé Trasovky.

Území Čichalova leží na plochem a širokém klínu mezi Malou a Velkou Trasovkou. Je tvořeno mozaikou trvalých travních porostů a orné půdy středního měřítka. Sídla mají návesní charakter s dříve záhumenicovou nebo traťovou plužinou, pravděpodobně vrcholně středověkého založení. Výrazným krajinným prvkem je alej mezi Čichalovem a Kovářovem a lom ve svahu kopce U lomu.

Doporučení:

- Ponechat neporušený horizont Doupovských hor.
- Zvýšit prostupnost krajiny na katastrálním území Mokrá.
- Na celém správním území zakládat nové aleje a zvýšit podíl rozptýlené zeleně v krajině, zejména ve stopách bývalé plužiny.
- Po ukončení těžby nechat extrémní biotop přirozené sukcese.

Verušičky

Část správního území obce, zejména katastr Týniště a Verušičky, patří do krajinného celku Vrbice, ostatní území leží v krajinném celku Žluticko.

Krajinný celek Vrbice je charakteristický mírně zvlněnou krajinou na úpatí Doupovských hor, které vytvářejí jedinečný horizont. Má mírně teplé podnebí s relativně úrodnými hnědozeměmi na vyvřelém sopečném podloží.

Žluticko je charakteristické dramatickým reliéfem tvořeným zaříznutým údolím Střely a dotvářený údolím Jesineckého potoka, Ratibořského potoka, Velké a Malé Trasovky. Tyto potoky od sebe oddělují dva severojižní hřebeny. Obec Verušičky se rozkládá v severní části těchto výrazně zvlněných hřebenů, jež od sebe odděluje údolí Malé Trasovky.

Většina správního území obce je využívána jako trvalé travní porosty, kromě Verušického lesa rozkládajícím se mezi Záhořím a Budovem. Verušičky byly založeny pozdě, první zmínka pochází z 2. poloviny 16. století. Návsi dominuje zámek a panský statek.

Typické sídlo na území obce tvoří velký statek a chalupy, případně menší selské usedlosti (Luka, Týniště, Budov). Plužina byla převážně scelená dominikální, pouze doplňkově záhumenicová a traťová (Záhoří). Na návsi se obvykle nachází rybník.

Na většinu správního území zasahuje ptačí oblast Hradiště, u vesnice Týniště se nachází evropsky významná lokalita.

Doporučení:

- Z oblastí okolo silnice I/6 ponechat neporušený horizont Doupovských hor.
- Zvýšit prostupnost krajiny a doplnit aleje v krajině.
- Zachovat a případně zvýšit podíl rozptýlené krajinné zeleně.
- Zachovat dominantní polohu bývalých velkostatků či panských sídel v půdorysu obcí.

Chyše

Správní území obce Chyše tvoří základ krajinné oblasti Chyšsko. Reliéf je tvořen širokým údolím řeky Střely, na které navazují otevřené plochy orné půdy. V nivě leží několik malých sídel s nepravidelnou zástavbou zemědělských usedlostí, někdy bez jasně definované návsi (Číhání, Poříčí) jindy návesní (Luby, Čihořice, Jablonná). Plužina byla většinou traťová, doplňkově záhumenicová nebo úseková. V nivě se nachází dochované lužní porosty a extenzivně využívané trvalé travní porosty. Niva Střely je registrována jako Přírodní památka a evropsky významná lokalita Střela.

Výše položená sídla mají sevřenější půdorys a vždy jasně vymezenou náves, v případě Podštěl a Žďárku charakter okrouhlice, Radotín má trojúhelníkovou náves. Plužina byla záhumenicová a traťová.

Jedinečnou krajinnou dominantu při příjezdu do Chyše od Lubence tvoří hřbitovní kostel Povýšení sv. Kříže. Vizuální kontakt náměstí s významnými stavbami zámku a zámeckého pivovaru na náměstí v Chyši zastírá budova prodejny smíšeným zbožím z dob socialismu.

Doporučení:

- Zachovat dominantní charakter kostela Povýšení sv. Kříže a pohledy na jedinečnou krajinnou dominantu Vladař.
- Umožnit z náměstí přímý průhled na zámek a pivovar.
- Zamezit novou zástavbu v nivě řeky Střela.

Žlutice

Převážná většina správního území Žlutic leží v krajinném celku Žluticko. Ten je charakteristický dramatickým reliéfem tvořeným zaříznutým údolím Střely a dotvářený údolními Jesineckého potoka, Ratibořského potoka, Velké a Malé Trasovky. Tyto potoky od sebe oddělují dva severojižní hřebeny. Na druhém břehu řeky Střely se tyčí jedinečná kulturní, historická i přírodní krajinná dominanta Vladař (přírodní rezervace, evropsky významná lokalita, keltské opidum, pověsti). Druhým osamělým vulkanickým kuzelem je vrch Nevděk se zbytky strážného hrádku a výhledem na město Žlutice.

Žlutice byly založeny již v raném středověku, první zmínky pocházejí z 2. poloviny 12. století. Největšího rozmachu se dočkaly v 16. století, ze kterého také pochází Žlutický kancionál. Ve Žluticích se nachází také gotický kostel sv. Petra a Pavla a celé centrum je chráněno jako městská památková zóna. Sídla ve správním území Žlutic mají většinou charakter okrouhlice (Ratiboř, Verušice) nebo návesní vsi (Knínice, Veselov) dříve se záhumenicovou a traťovou, výjimečně úsekovou plužinou. Mimořádnou lokalitou se silným

duchovním nábojem je dnes skoro zaniklá obec Skoky s barokním kostelem Navštívení Panny Marie.

Většina katastrálního území Protivec je zorněna, zbytek správního území je typický mozaikou orné půdy, trvalých travních porostů a lesů středního měřítka. Významnou dominantou v krajině je vodní nádrž Žlutice. Ve svazích nad Žlutickou nádrží jsou ještě zřetelné stopy po obdělávaných terasách.

Údolí řeky Střela je chráněno jako evropský významná lokalita.

Doporučení:

- Zachovat výhledy na Vladař a Nevděk.
- Upravit vrchol Nevděku – odstranit náletové dřeviny ze zříceniny, vytvořit průhled na Vladař.
- Zachovat krajinnou mozaiku a zjemnit její měřítko zvýšením podílu rozptýlené krajinné zeleně (alej, meze, remízky) především ve stopách bývalých plužin.
- Zamezit novou zástavbou v nivě řeky Střela.
- Umožnit využití Kokořovského dvora.

Bochov

Správní území obce Bochov náleží především do krajinného celku Bochovsko, z menší části pak i do krajinného celku Žluticko, Toužimsko a Žalmanov. Pro krajinný celek Bochovsko je charakteristický řetězec kopců táhnoucí se ze severovýchodu na jihozápad. Na území obce Bochov se nacházejí dva ze tří nejvýraznějších vrcholů vulkanického původu – Mirotínský vrch a Hůrka. Oba jsou zalesněné, ale známé také jako vyhlídková místa. Významnou připomínkou sopečné činnosti je přírodní památka Čedičové varhany u Hlinek. Ve východní části území se nalézají soustava rybníků. Jeden z nich je chráněn jako přírodní památka a evropsky významná lokalita Bochov. Další lokalita, Lomnický rybník, se nalézají u Dlouhé Lomnice. Jednou z neobvyklých přírodních zajímavostí je také přírodní památka -viklan nazývaný Dominik.

Kromě lesních porostů je většina území využívána jako trvalé travní porosty, evropsky významná lokalita se nachází poblíž Javorné. Na území Bochova zasahuje také ptačí oblast Hradiště.

Sídla v okolí Bochova mají různý charakter. Na jihu se nalézají spíše okrouhlice (Číhaná, Javorná, Sovolusky, Jesínky), na západě, pravděpodobně mladší ulicovky tvořené chalupami (Nové Kounice, Dlouhá Ves, Německý Chloumek), případně je dispozice sídla ovlivněna terénem - rozvolněná zástavba lesní lánové vsi (Dlouhá Lomnice). Nechybí ani návesní vsi (Údrč, Herstošice). Převládala záhumenicová plužina, doplněná plužinou traťovou a scelenou dominikální. Pozůstatky hrázděné lidové architektury jsou v Německém Chloumku a Dlouhé Lomnici. Dalšími významnými kulturně-historickými objekty jsou zpusťlý zámek v Javorné a zbytky Hradu Hartenštejn u Bochova.

Doporučení:

- Chránit výhledová místa na Mirotínském vrchu a Hůrce před zarůstáním, případně tyto průhledy obnovit.
- Chránit horizont krajiny při výhledu z Mirotínského vrchu a Hůrky před nevhodnou zástavbou.
- Chránit pohled na Bochov od západu.
- Chránit charakter objektů lidové architektury.

Toužim

Správní území Toužimi náleží do tří krajinných celků – Toužimsko, Třebouň a Tepelsko. Krajinný celek Toužimsko má reliéf miskovitého charakteru se středem v Toužimi, kromě východu se k okrajům zvedá. Směrem na východ navazuje údolím Střely a Luhovského potoka na krajinnou oblast Žluticko. Na jihu se zvedá Třebouňský vrch charakteristického rohlíkovitého tvaru s vyhlídkou do krajiny, jejíž horizont je na severu tvořen Krušnými horami s Klínovcem. Další vyhlídkový bod je Prachometský kopec. Jihozápadní část území zasahující do Tepelského krajinného celku je tvořena mírně zvlněným reliéfem.

Lesní komplexy se rozkládají po obvodu správního území Toužimi poblíž Kosmové, Třebouňského vrchu, Luhova a v údolí řeky Střela. Zbytek krajiny je zemědělsky využíván, v centrální části okolo Toužimi hlavně jako orná půda, na jihu pak především jako trvalé travní porosty. Sídla jsou většinou okrouhlice (Kojšovice, Kosmová, Políkno) nebo návesního typu (Luhov, Radyně, Prachomety) s plužinou dříve záhumenicovou a traťovou, případně úsekovou. Kojšovice a Kosmová jsou chráněny jako vesnické památkové zóny. Centrum Toužimi je vyhlášeno jako městská památková zóna. Výjimečný je klášter Trapistů v Novém Dvoře.

U Prachomet pramení Střela a nalézá se zde mokřad chráněný jako přírodní památka Prachomety. Evropsky významnou lokalitou je Blatenský rybník na jižním úpatí Třebouňského vrchu.

Doporučení:

- Chránit pohledově exponovaný Třebouňský vrch a vyhlídku z něj před nevhodnou zástavbou.
- Chránit krajinný ráz v okolí kláštera trapistů v Novém dvoře.
- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně především v okolí Toužimi.
- Chránit horizont vesnických památkových zón.

Útvina

Leží ve dvou krajinných celcích, Toužimsko a Bochovsko. Část správního území Útviny ležící v Toužimském krajinném celku je zemědělsky využívaná, jižní část (katastrální území Sedlo a Útvina) především jako orná půda, severní jako trvalé travní porosty. Druhá část ležící v Bochovském krajinném celku je převážně zalesněná. Nachází se zde také výrazná krajinná dominanta Chloumeckého kopce s vyhlídkovým místem do krajiny.

Sídla, která se nacházejí v Toužimském krajinném celku, mají jasně definovanou náves, buď jsou to okrouhlice (Svinov, Chylice) nebo návesní typ (Útvina, Přílezy). Historicky jsou tvořena převážně usedlostmi, pouze doplňkově domky. Plužina byla záhumenicová a traťová. V Bochovském krajinném celku je jediným sídlem Český Chloumek, tvořený chalupami s nepravidelnou návší a dominikální plužinou. Významnými kulturně-historickými objekty jsou kostel sv. Bartoloměje v Přílezech, židovský hřbitov v Útvině a kostel sv. Víta v Útvině.

Doporučení:

- Chránit výhledová místa na Chloumeckém kopci před zarůstáním, případně tyto průhledy obnovit.
- Chránit horizont krajiny při výhledu z Chloumeckého kopce před nevhodnou zástavbou.
- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně. Zachovat a doplnit aleje podél cest.

Krásné Údolí

Správní území leží v krajinných celcích Toužimsko a Bočovsko. Kromě severozápadního okraje, kam zasahuje lesní komplex rozkládající se v údolí Teplé a jejích přítoků, je celé správní území intenzivně zemědělsky využíváno, především jako orná půda.

Krásné Údolí je sídlo návesního typu s usedlostmi i chalupami. Návsi dominuje kostel sv. Vavřince. Odolenovice jsou okrouhlicí. Plužina byla záhumenicová a traťová.

Doporučení:

- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně. Zachovat a doplnit aleje podél cest.

Bečov nad Teplou

Správní území leží převážně v Bečovském krajinném celku. Pro charakter města je rozhodující dramatický terén, který podmínil vznik výrazné veduty města s dominujícím zámekem a kostelem. Hodnotu města umocňuje cenný krajinný rámec, který vytvořila řeka Teplá v lesnatém masivu Slavkovského lesa. Působení města je v rámci regionu jedinečné.

Údolí Teplé a jejích přítoků včetně Otročínského potoka jsou evropsky významnou lokalitou.

Doporučení:

Z urbanistického hlediska jsou nejdůležitějšími podmínkami, které je třeba respektovat při dalším rozvoji sídelní struktury:

- Ochrana historické siluety města včetně krajinného reliéfu vymezeného horizonty, terénními předěly, výraznými terénními hranami a výraznými přírodními a krajinnými dominantami.
- Ochrana působnosti kulturně historických dominant a historického jádra města.
- Ochrana kompozičních vazeb a panoramatických pohledů na město, tj. nenarušit pohledové směry a místa panoramatických výhledů na vedutu města; kompoziční vztahy jsou v případě Bečova specifickým předmětem ochrany a limitem ve vztahu k územnímu a prostorovému rozvoji zástavby ve správním území města.
- Při rozvoji o rozvoji sídla provádět zpětnou kontrolu kompozičních os a vztahů, působnosti přírodních, kulturních nebo technických dominant. Zejména je nutno se vyvarovat nové zástavby na výrazných výše položených terénních hranách.
- Zajistit přístupnost botanické zahrady.

Chodov

Leží převážně v Bečovském krajinném celku, jeho území je z větší části zalesněno. Sídlo bylo historicky tvořeno domky kolem pravidelné obdélníkové návsi a kolem silnice, která se návsi v jihozápadním rohu dotýkala. Plužina byla dominikální a traťová.

Doporučení:

- Zachovat lesnatý rámec obce.
- Vyvarovat se nové zástavby na výrazných výše položených terénních hranách, která by ovlivnila krajinný rámec Chodova i Bečova nad Teplou.

Otročín

Správní území Otročina leží v krajinném celku Toužimsko a Bečovsko. Bečovská část je využívána především jako trvalé travní porosty a zasahuje sem lesní komplex pokrývající údolí Teplé a jejích přítoků včetně Otročínského potoka. Tato údolí jsou evropsky významnou lokalitou. Toužimská část je z větší části zorněná, ale i zde se nachází trvalé travní porosty a na hranicích správního území také lesy.

Sídla jsou převážně návesního typu dříve se záhumenicovou a traťovou plužinou. Na návsi v Otročině se nachází kostel sv. Archanděla Michaela. Významným prvkem v krajině jsou také rybníky v severovýchodní části území a některé dochované aleje.

Doporučení:

- Zvýšit podíl rozptýlené krajinné zeleně, především ve stopách hranic bývalých plužin.
- Zachovat a doplnit aleje podél cest.
- Chránit údolí Otročínského potoka a jeho přítoků před nevhodnou výstavbou.

Stružná

Správní Území Stružné se nachází ve dvou krajinných celcích - Bočovsko a Žalmanov. Výrazným prvkem v krajině jsou kopec Rumisko, který je dnes zčásti odtěžen, a některé zachované aleje. Nezanedbatelný vliv má také silnice I/6.

Na území obce je jen málo lesů, převládá mozaika trvalých travních porostů a orné půdy středního měřítka. Na sever zasahuje ptačí oblast Hradiště.

Kromě Horních Tašovic jsou sídla návesního typu, v Žalmanově s dominantou kostela Nanebevzetí panny Marie. Púdorys Stružné je určován přítomností zámku (panského sídla) s parkem. Plužina byla dříve dominikální, případně záhumenicová a traťová.

Doporučení:

- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně.
- Zachovat a doplnit aleje podél cest.

Teplá

Většina správního území Teplé leží v Tepelském krajinném celku, menší části pak v krajinných celcích Bečovsko a Číhaná. Tepelsko je charakteristické mírně zvlněným terénem, trvalými travními porosty a pastvinářstvím, několika komplexy lesních porostů. Zásadní je historická struktura osídlení – malé vesničky, obvykle okrouhlíce, založené klášterem premonstrátů v Teplé a tři osamocené klášterní statky v krajině. Jeden z nich – Nový Dvůr byl přebudován na moderní klášter Trapistů – duchovní ohnisko (správně náleží k městu Toužim). Významně se uplatňujícím prvkem v krajině je veduta Teplé, především v pohledu od jihu. Typickým prvkem okolí Teplé jsou minerální prameny.

Doporučení:

- Zachovat historické propojení města a kláštera.
- Zachovat vedutu města, zejména v pohledech od jihu.
- Ochránit minerální prameny, vytvořit k nim přístupové cesty.
- Nevnášet falešné dominanty do prostoru okolí kláštera Teplá i kláštera v Novém Dvoře.

Valeč

Leží v krajinném celku Valečko a částečně také Vrbice. Typický je horizont tvořený Doupovskými horami, kopce Šibeniční vrch, Orlík a Na Kalvárii vytvářející jakousi bránu do tohoto prostoru. Kraj kolem Valče je charakteristický mozaikou ovocných sadů, luk, orné půdy a lesů malého až středního měřítka. Jedinečnou hodnotou je veduta města a citlivé usazení zámku a kostela Nejsvětější Trojice na pohledově exponovaných místech. Významný je také zámecký park včetně jeho krajinářské části, dnes spíše lesa.

Sídla na území Valče jsou většinou tvořena velkým statkem a chalupami, případně menšími selskými usedlostmi (Jeřeň, Kostrčany, Nahořečice). Plužina byla převážně scelená dominikální, doplňkově záhumenicová a traťová.

Velký Hlavákov měl plužinu záhumenicovou a traťovou.

Větší část krajinného celku leží v památkové zóně Valečsko. Zasahuje sem i přírodní památka Valeč (světové naleziště hyalitu) a evropsky významná lokalita a ptačí oblast Hradiště.

Doporučení:

- Zachovat vedutu města s dominujícím zámekem a kostelem Nejsvětější Trojice.
- Obnovit průhledy z parku (především v krajinářské části).
- Zachovat charakter ovocnářského kraje.

Pšov

Převážná část správního území leží v krajinném celku Pšovsko, část zasahuje také do Žluticka a krajinného celku Chlum. Pšovsko je typické svým plochým reliéfem svažujícím se k jihovýchodu, vytváří jakousi pohledovou osu usměrněnou kopci Chrutisko a Chlum.

Většina území je intenzivně využívána především jako orná půda, většinou ve velkých blocích. Výjimkou je severozápadní výběžek zasahující do krajinného celku Žluticko, který je typický mozaikou trvalých travních porostů, orné půdy a lesů. Druhou výjimkou je osamělý kopec vulkanického původu Chlum, který je pokryt lesním porostem. Chlum je významný také vyhlídkou na Manětín a přírodní památkou Chlum.

Sídla ve správním území Pšova mají návesní charakter, Novosedly a Močidlec s velkou pravidelnou návsi. Plužina byla záhumenicová a traťová, případně dominikální (Holešov, Kobylé).

Doporučení:

- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně.
- Zachovat vyhlídku z Chlumu.

Štědrá

Území Štědré leží ve dvou krajinných celcích, Pšovsko a Žluticko. Severní část je kopcovitá s výrazným lesním komplexem okolo Žlutické nádrže. Jižní část, zasahující do Pšovského krajinného celku spíše plochá a z převážné většiny zorněná. Výraznými prvky v krajině jsou některé aleje, rybníky a vyhlídkový bod Na Kopci.

Štědrá je významně utvářena dle zámku. Významnými kulturně-historickými objekty jsou také kostel Narození Panny Marie a soubor lidové architektury. Plužina byla dominikální. Sídla jsou návesního charakteru se záhumenicovou a traťovou, případně dominikální (Štědrá, Brložek) plužinou.

Doporučení:

- Zvýšit prostupnost krajiny a podíl rozptýlené krajinné zeleně.
- Zachovat vyhlídku z kopce Na Vyhlídce.

10.3 Programy směřující do krajinného prostředí

Nejen analytická část (přípravné práce), ale i akce komunitního plánování jednoznačně potvrdily, že jedním z možných východisek rozvoje regionu Střela je citlivé a uvážlivé využití krajinného prostředí. Cílem je jednak získat v současnosti pro turisty a obyvatele velkých měst a urbanizovaných území atraktivní image „ekologicky hospodařící oblast“, tak i využít daný krajinný potenciál. Ten musí být nejen využíván, ale dále udržován, případně rozvíjen.

Ke krajině regionu Střela je nutno přistoupit velmi citlivě a jednotlivé návrhy vždy konfrontovat s vývojem krajinného celku a historií jeho osídlení. K tomuto definování slouží v rámci územní studie Střela vymezené krajinné celky s charakteristickým, nebo alespoň rozdílným a vzájemně odlišitelným krajinným rázem. Zcela rozdílné musí být chování obyvatel, hospodářů a turistů v zalesněném Bečovsku a jiné v zemědělské krajině Tepelské vrchoviny. Rozdílnost je dána nejen citlivostí a kvalitou lokálních ekosystémů, ale i odlišnými vizuálními parametry. Tak je žádoucí v Bečovském údolí zachovávat vysokou míru zalesnění (podpora o polopřirozená či přirozená společenstva), naproti tomu je nežádoucí v zemědělské oblasti plošné zalesnění či využití stromových rychlerostoucích dřevin (podporovány musí být především lineární prvky jako remízky, aleje či břehové porosty).

Vzhledem k závěrům analytické části musí být v krajinném prostředí regionu Střela stále více realizovány projekty na podporu ekologického a z hlediska vstupů (hnojiv, herbicidů, pohonných hmot) šetrného hospodaření. Vhodnými projekty jsou aktivity kolem agroturistiky, místního zpracování a odbytu ekologických produktů včetně získávání surovin pro certifikované výrobky v rámci ochranné známky „Vyrobeno v regionu Střela“.

K realizaci těchto programů je možno využít stávající stavební fond i objekty typu brownfields za finanční podpory kraje, státu, EU.

V současnosti trvá jistá recese po roce 1989, která je dána rozpadem velkých zemědělských podniků. Díky demografickému vývoji zdejšího regionu nemají obyvatelé venkova příliš zažité návyky hospodaření „na svém“ a tím je dána malá aktivita se zřizováním malých a středních zemědělských farem. Právě taková velikost podniku je však vhodná pro rozvoj a realizaci agroturistiky. Rozpad socialistického zemědělství s výrazným snížením zemědělské výroby měl za následek úbytek značné části ekonomické základny venkova. Aktivita nezemědělského charakteru jsou v řešeném venkovském prostoru zatím ojedinělé. Nicméně velká část obyvatel regionu v zemědělství či lesnictví pracovala a jejich povětšinou kladný vztah k životnímu prostředí je základem k dalším snahám o částečné oživení produkce – v kategorii „bio“ a „eko“.

Hlavním problémem rozvoje ekologicky hospodařící oblasti je nejen malá finanční síla, ale i nedostatek volné půdy. V tom se projevuje mnohdy kontraproduktivní dotační politika státu, kdy mnoho zemědělské půdy vlastní majitelé mimo region, kteří nemají příliš velký zájem o v našich středoevropských podmínkách přirozené využívání půdy, ale jen o dotace např. na údržbu trvalých travních porostů.

Pokud budeme vnímat potřebu údržby krajiny s cílem zachování a zvyšování biologické diverzity (z hlediska biodiverzity je neporovnatelná velká monofunkční plocha s mozaikou kultur na orné půdě a luk a pastvin) je důležité nejen vybrat projekty a objekty vhodné pro tento trend, ale i zhodnotit zájem majitelů objektů a jejich možnosti i finanční náročnost projektů a poté i jejich možnou finanční podporu.

Zajímavým momentem v programech směřujících do krajinného prostředí může být vzájemně výhodná potřeba rozšíření spolupráce mezi podnikatelským sektorem, samosprávou a neziskovými organizacemi např. při regeneraci objektů typu brownfields. Vhodné projekty a vybraná opatření mohou být připraveny pro financování z veřejných a soukromých zdrojů i metodou public private partnership (PPP) a realizovány za účasti národních a regionálních programů a fondů Evropské unie.

Pro projekty spojené s mimoprodukční funkcí zemědělství a eko-agroturistikou mohou být výhodné následující faktory (v jiných územích či činnostech vnímány často jako nepříznivé):

- nízká hustota zalidnění území
- velká vzdálenost od regionálních center
- velká část území leží v CHKO Slavkovský les
- lokality NATURA 2000
- nízké náklady na relativně adaptabilní pracovní sílu

Limitující je především:

- nízká kvalifikace pracovních sil
- nedostatečná dopravní obslužnost
- nedostatečná dopravní a technická infrastruktura
- zaměření oblasti převážně na zemědělskou prvovýrobu

V zalesněných částech regionu Střela (např. Bečovsko, částečně Bochovsko, Třebouňský vrch) je nutno rozvíjet projekty související s přírodě šetrným lesním hospodářstvím a zpracováním dřevní hmoty v regionu, minimálně do formy polotovaru. Lesní společenstva se záměrně postupně upravují s cílem přiblížit se přirozené druhové skladbě (nejen z ekologického ale i ekonomického hlediska). Kromě primární funkce lesa (zdroj dřevní hmoty) si stále více uvědomují i správci další mimoprodukční funkce lesa – rekreační, turistické, lázeňské, estetické, hygienické, protierozivní, apod..Zde je velký potenciál pro rozvoj turistiky.

V zemědělských částech regionu Střela je vhodná podpora rozvoje rozmanitých činností zakládáním a rozvojem nezemědělských činností v rámci zemědělských podniků. Region v současné době téměř nevytváří nová pracovní místa, protože zájem o zaměstnávání ze strany zemědělských podniků je velmi nízký. Pro region je aktuálním problémem stabilizace obyvatelstva prostřednictvím diverzifikace činností zemědělských hospodářství směrem k nezemědělským činnostem. Sociální struktura a sociální kapitál zemědělských podniků současně s nemovitostmi (volné pracovní kapacity, nevyužité budovy, administrativní zázemí, zkušenosti z přidružené výroby) vytváří přitom významný potenciál pro tuto diverzifikaci činností, která může přinášet vedlejší výdělků z nezemědělské činnosti ke zlepšení příjmů zemědělských podniků, využití chovu zvířat, zejména koní, pěstování plodin a jejich zpracování pro rozvoj agroturistiky, podporu zaměstnanosti v mikroregionu i mimo hlavní, zemědělsky aktivní období a propojování zemědělské výroby se službami pro hospodářství a obyvatele.

Řada zemědělců se v současnosti zamýšlí dále nad problematikou pěstování energetických plodin.

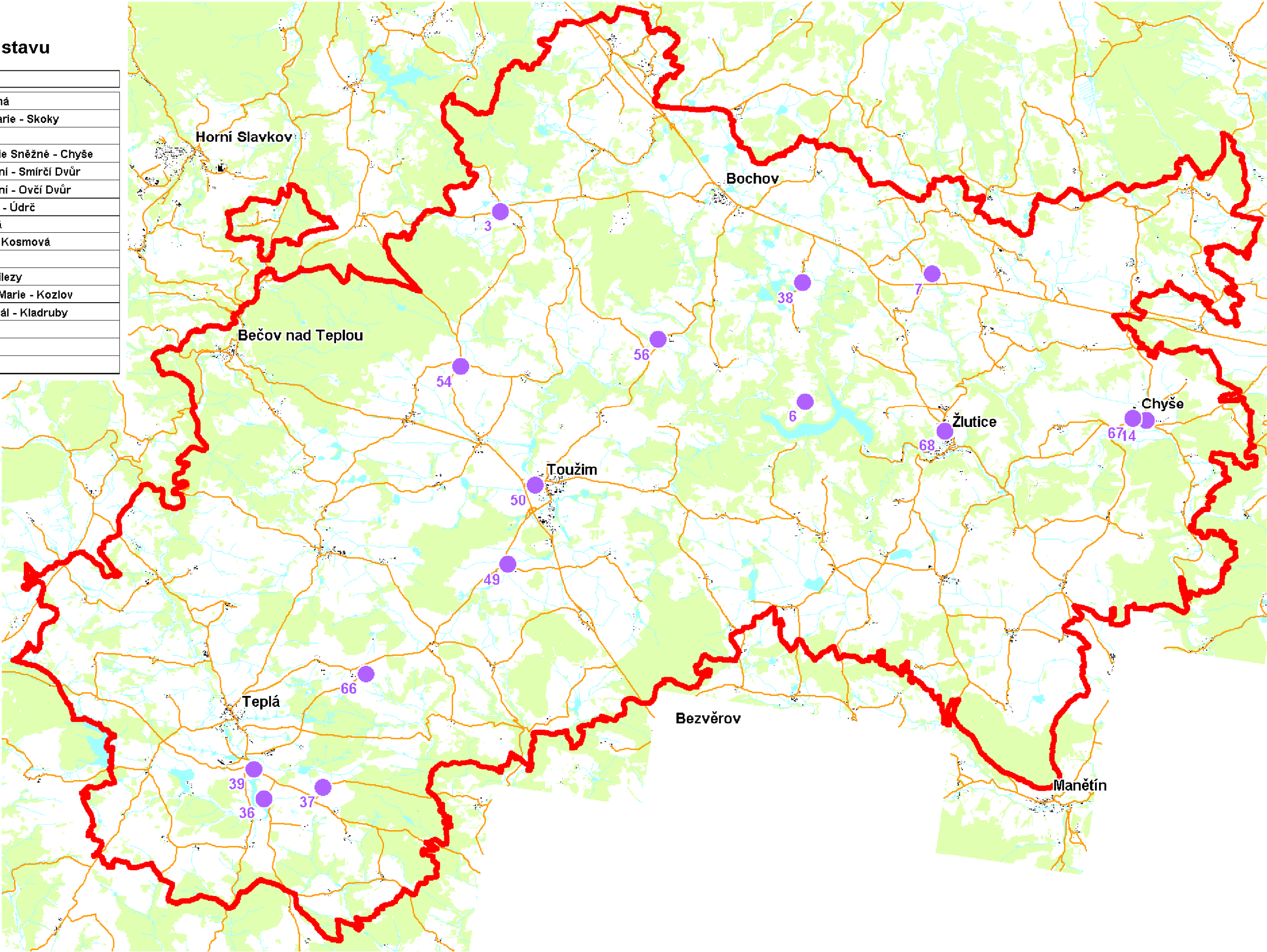
Navenek jsou nejvýrazněji rozvíjeny aktivity spojené s hipostezkami. I zde je jednoznačně malá hustota i kvalita vybavení jednotlivých hipostanic.

Jednou z hlavních činností v rámci snahy o image ekologicky hospodařící oblasti je produkce zdravých potravin, převážně označovaných jako „eko“ a „bio“. Již jejich samotná produkce je

ÚS Střela

kulturní památky
ve špatném technickém stavu

id	typ	popis
3	ZA	Javorenský zámek - Javorná
6	KO	kostel Navštívení Panny Marie - Skoky
7	PA	panské sídlo Budov
14	KL	klášter + kostel Panny Marie Sněžné - Chyše
36	TH	zaniklé hospodářské stavení - Smířčí Dvůr
37	TH	zaniklé hospodářské stavení - Ovčí Dvůr
38	TH	sýpka (technická památka) - Údrč
39	KL	klášter Premonstrátů Teplá
49	LA	soubor lidové architektury Kosmová
50	ZA	zchátralý zámek Toužim
54	KO	kostel sv. Bartoloměje - Přílezy
56	KO	kostel Nanebevzetí Panny Marie - Kozlov
66	TH	zanedbaný zemědělský areál - Kladruby
67	TH	zemědělský dvůr Chyše
68	AL	Kokořovský dvůr - Žlutice

spojena s trvale udržitelným hospodařením. Je nutno si uvědomit, že v Západní Evropě je produkce biopotravin a ostatních „bio“ nebo „eko“ zemědělských výrobků v současné době jeden z nejvíce rozvíjejících se oborů. Ohromná poptávka po zdravých zemědělských produktech začíná postupně ovlivňovat i spotřebitele v České republice především ve větších městech a urbanizovaných celcích. Přesto, že český trh s „bio“ produkty patří v porovnání s ostatními středo - a východoevropskými zeměmi mezi nejrozvinutější, oproti západním zemím, tj. původním zemím EU, je teprve na začátku. Ekologické zemědělství a trh s bioprodukty se bude v České republice dále rozvíjet, zejména díky vysoké poptávce ze zahraničí, v důsledku výchovy a lepší informovanosti, moderního životního stylu a v důsledku problémů v konvenčním zemědělství. Po vstupu České republiky do EU byl zaznamenán meziroční růst trhu s bioprodukty o více jak 30%. Oblast regionu Střela je předurčena k aktivitám obdobného charakteru. Zdravá a udržovaná krajina, rozsáhlé lesy, neznečištěné vodní toky a absence průmyslu jsou rozhodující faktory pro rozvoj ekologické produkce.

Z výše uvedeného vyplývá, jak mohou hospodářské aktivity spojené s „bio“ produkcí úzce souviset nejen s cestovním ruchem, ale i s ochranou životního prostředí. Veškeré snahy vedené tímto směrem mají pochopitelnou podporu i u dalších veřejných organizací a zájmových skupin. Současným trendem je život v souladu s přírodou. Trvale udržitelný život je i o změně životního stylu, byť jen částečném. V naší populaci je již poměrně velké procento obyvatel, kteří si tento fakt uvědomili a zapojili se do dlouhodobého procesu „srovnávání se“ s přírodou. Statistiky ekologických organizací hovoří o 16% městské populace, která již dnes využívá nabídky bioprodejců a ekologických farmářů. Stejně tak se předpokládá poměrně velký zájem ze strany školských zařízení při exkurzích do života venkovanů a při propagaci trvale udržitelného způsobu života.

Image ekologicky hospodařící oblasti může regionu Střela přinést nejen stabilizaci a nabídku pracovních sil, ale i celkový hospodářský rozvoj regionu.

Další příklady projektů směřujících do krajiny:

- Kraj živých vod – turistické trasy ve spojení s obnovou přírodních a kulturních památek v rámci komplexních pozemkových úprav
- Eko-farma Nežichov a Bio-statek Třebouň – zemědělská výroba spojená s prodejem ze dvora
- Skokovská poutní stezka
- Biodružstvo o.d. - odbytové družstvo biopotravin
- Zahrada Teplá – bioprodukce bylin, pěstování autochtonních dřevin
- Město Bečov – projekt „Stín, chuť a vůně pro Panoramatickou stezku“ – navrácení původních vysokokmenných ovocných dřevin do volné krajiny pro volné využití
- Bečovská panoramatická stezka – úprava krajinných struktur (obnova teras, remízků, stepních výchozů, ovocných sadů)
- Krajinná památková zóna Valečsko – obnova krajinných struktur, údržba ovocných sadů
- Farma Mostec
- Babiččin dvoreček Kobylé
- Ranč pod Třebouňským vrchem

11 Obnovitelné zdroje

Podpora alternativních zdrojů energie je zakotvena ve Státní energetické koncepci České republiky (schválené usnesením vlády č. 211 ze dne 10.03.2004) a zákoně č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Dále je zde mezinárodní závazek určený Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2001/77/ES ze dne 27.09.2001 o podpoře výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů na vnitřním trhu s elektrickou energií.

Česká Republika by měla podle směrnic EU vyrábět z obnovitelných zdrojů 8 % své elektřiny, dnes je to 4,4 %. Otázkou je, zda-li může vůbec ČR této hranice dosáhnout. Nejde ovšem jen o těch 8 %, jde i o smysl a efektivnost alternativních zdrojů energie vůbec.

V podmínkách ČR lze využít pět základních primárních zdrojů obnovitelné energie:

- energie sluneční
- energie biomasy
- vodní energie
- větrné energie
- geotermální energie

Každý druh zdroje obnovitelné energie představuje specifické možnosti využití a tudíž i zkoumání jeho potenciálu. V podmínkách regionu Střela jsou blíže hodnoceny zejména možnosti využití větrné energie, vodní energie a energie biomasy (cíleně pěstované i odpadní).

11.1 Současné využívání alternativních zdrojů energie v regionu Střela - přehled

Žlutice – centrální výtopna na biomasu

Provozovatelem centrální výtopny je společnost Žlutická teplárenská a.s., jejímž výhradním vlastníkem je Město Žlutice. Na centrální vytápění jsou po dokončení celé stavby napojena uvedená tři sídliště, dále veškeré ostatní městské objekty ve staré zástavbě, základní škola, zvláštní škola, mateřská školka, základní umělecká škola, střední lesnická škola, obchodní dům a další instituce jako pošta, lékárna, policie, farní úřad. Podél páteřních teplovodů jsou přípojky též ke 47 rodinným domkům. Největší přínos, který centrální výtopna městu přinesla, je přínos ekologický. Funguje od r.2002.

Žlutice - Nevděk dílny

Kotle slouží k vytápění dílen a truhlárny
Spalování dřevního odpadu
Instalovaný tepelný výkon 150 kW
Od roku 1999, sezónní provoz

Žlutice - Nevděk dílny

Kotle slouží k vytápění dílen a truhlárny
Spalování dřevního odpadu
Instalovaný tepelný výkon 150 kW
Od roku 1999, sezónní provoz

Žlutice - Nevděk pila

Kotle v objektu pily slouží jako zdroj pro vytápění pily a sušárny.

Spalování pilin a dřevního odpadu

Instalovaný tepelný výkon 150 kW

Od roku 1973, sezónní provoz

Žlutice - MVE v hrázi vodní nádrže

Celkový instalovaný výkon 210 kW.

Provozovatel Povodí Vltavy a.s., Holečkova 8, 150 24 Praha 5

Od roku 1996

Žlutice - úpravna vody

Tepelné čerpadlo slouží k vytápění úpravní vody a přilehlé bytové jednotky.

Instalovaný tepelný výkon 12,3 kW

Od roku 1998

Žlutice - p. Patrman

4 ks plochých kolektorů Solarex slouží pro ohřev vody v bazénu v rodinném domu

Od roku 1998

Chylice

Bývalý mlýn stojí na vodním toku Střela pod obcí Chylice na ř.km 84,4 -,86,15.

Od roku 2000. Celkový instalovaný výkon 12,5 kW.

Novosedly - ZD

Kotle slouží k vytápění hospodářské budovy a ohřevu teplé vody.

Celkový instalovaný tepelný výkon 800 kW.

Spalování pilin a dřevního odpadu

Od roku 1989

Dolský potok - MVE Hluboká

Celkový instalovaný výkon 44 kW.

Od roku 1990

Pramenský potok - MVE Louka

Celkový instalovaný výkon 37 kW, projektovaná výroba 100 MWh/rok

Od roku 2006

11.2 Využití větrné energie v regionu Střela

11.2.1 Výhody a nevýhody větrných elektráren

Všeobecně je známo, že žádná technologie výroby elektrické energie není zcela bez záporných vlivů. Výroba elektrické energie větrnými elektrárnami však vyvolává minimální vlivy na životní prostředí při porovnání s využíváním neobnovitelných zdrojů.

Výhody:

- nezatěžují při svém provozu okolní prostředí žádnými odpady;
- neprodukují do atmosféry plynné či tuhé emise včetně CO₂ nebo jiných skleníkových plynů;
- není nutné ukládat použité palivo nebo popílek;
- nevyžadují pro svůj provoz vodu a tudíž neznečišťují a neprodukují odpadní teplo;
- vlastní výstavba je relativně krátká; vyžaduje minimální úpravu terénu pro příjezd těžkých mechanismů nezbytných pro stavbu základu, pro montáž tubusu a samotné turbíny;
- vyžadují minimální zábor půdy; umožňují polyfunkční využití zemědělské půdy, tu je možno využívat téměř v původním rozsahu (obdobně jako u stožáru VVN ap.);
- demontáž stavby vlivem odstraňování pouze nadzemních částí stavby je rychlejší než celková stavba a vliv na životní prostředí je tak podstatně menší než při vlastní výstavbě.

Nevýhody:

- při provozu větrné elektrárny vznikají dva druhy hluku. Jde o mechanický hluk, jehož zdrojem je strojovna. Množství hluku emitované do okolí závisí na kvalitě provedení jednotlivých částí i celku a na uložení celého soustrojí. Současně vyráběné větrné elektrárny mají zvuk ustálený. Dále jde o aerodynamický hluk, který vzniká interakcí proudícího vzduchu s povrchem listů rotoru, se vzrůstající frekvencí klesá. Hluk se od zdroje šíří v závislosti na směru a rychlosti větru, se vzrůstající vzdáleností se utlumuje. Nařízení vlády č. 148/2006 Sb. o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací určuje nejvyšší přípustnou hladinu akustického tlaku ve venkovním prostředí pro den (6-22 hodin) 50 dB a pro noc 40 dB; bude dodrženo v případě umístění stavby / staveb ve vzdálenosti 0,5 km od zastavěného území sídla;
- stroboskopický efekt, vznikající střídavým zakrýváním slunečního kotouče listy rotoru. Tento efekt je aktuální pouze při malé výšce Slunce;
- větrné elektrárny mohou působit rušivě na elektromagnetické vlnění v okolí. Hodnoty interference jsou závislé na technických parametrech elektrárny. Z výsledků dlouhodobého měření vyplynulo, že činnost elektrárny nemá vliv na kvalitu televizního signálu v jejím okolí, ani neovlivňuje letecký provoz z hlediska rušení a vyzařování elektromagnetických a elektrostatických polí;
- vlivy na faunu, flóru a ekosystémy - problém se týká zejména možných vlivů na hnízdicí a tažné ptactvo. Z výzkumných pozorování chování tažných ptáků bylo zjištěno, že ptáci viditelné překážky oblétají či nadlétají, v řídkých případech i prolétají. Složitější situace nastává v noci a za mlhy. Ukazuje se, že plachtící ptáci pocítují existenci turbulentního proudění za rotory i na vzdálenost několika set metrů. Ze statistik vyplývá, že průměrný počet kolizí na kilometrovém pásu větrných elektráren odpovídá počtu ptáků zabitých při střetu automobilů na kilometrovém úseku frekventované silnice a je mnohem menší než počet nehod při střetu s el. vedením VN nebo VVN.
- při stavbě větrných elektráren musí být respektován zákon č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Nejsou přípustné stavby v národních parcích, v přírodních rezervacích, v chráněných krajinných oblastech první zóny a

v blízkosti národních památek. V ostatních lokalitách ochrany přírody se záměr nevylučuje, pokud budou respektovány podmínky ochrany přírody a krajiny. V rámci procesu EIA musí být vyhodnocen vliv stavby VTE na flóru (kácení zeleně při stavbě, vliv na chráněné druhy rostlin), na faunu (vliv na hnízdicí a tažné ptactvo, chráněné druhy živočichů) a na krajinný ráz;

- vliv na krajinný ráz patří k nejcitlivějším hlediskům při umisťování větrných elektráren do krajiny. Větrné elektrárny zvláště na vysokých tubusech, či větrné farmy narušují vzhled krajiny. Stavby VTE se v lokalitách ochrany krajinného rázu nevylučují, ale lze je umístit pouze pokud bude zajištěn ohled na zachování zákonem stanovených charakteristik krajinného rázu.

11.2.2 Lokality pro využití větrné energie - dle návrhu ZÚR Karlovarského kraje

Rozvoj větrných elektráren v regionu Střela je problémovým záměrem, který je potenciálně v kolizi s prioritními cíli území - zejména s ochranou krajinného rázu a ochranou přírody.

Větrné elektrárny by v regionu Střela měly být realizovány pouze výjimečně při splnění všech podmínek Metodického pokynu (MŽP ČR) k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle §12 a případných dalších rozhodnutích dle zák.č. 114/1992 Sb., které souvisí s umisťováním staveb vysokých větrných elektráren (VVE), který mj. specifikuje terminologii ve vztahu k uvedené problematice.

- v roce 2003 byla zpracována studie vhodnosti lokalit Karlovarského kraje pro umístění větrných elektráren firmou Geovision (Obst a kol.: Kriteriační analýza území pro výstavbu větrných elektráren), která byla dána k dispozici Krajskému úřadu;
- v rámci návrhu Zásad územního rozvoje Karlovarského kraje (dále ZÚR KK) bylo provedeno ověření cca 40 lokalit vhodných pro výstavbu VTE na základě vymezení území s vhodným klimatologickým potenciálem větrné energie (Geovision, KV VENTI s.r.o., Wind-energie ...);
- v průběhu hodnocení byly eliminovány plochy s negativním vlivem na životní prostředí a krajinný rámeček podle vyhodnocení vlivu na životní prostředí ke konceptu ÚP VÚC KK (Evernia, s.r.o., RNDr. P. Anděl, CSc., Liberec 2005); ve druhé fázi byl aplikován Metodický pokyn MŽP ČR. Zbývající lokality byly dále prověřeny z hlediska vzdálenosti od zastavěných území sídel a ochranných pásem vzletových a přistávacích koridorů letišť a rizika narušení specifických oblastí lázeňství;
- vysoká větrná elektrárna (VVE) - jednotlivá větrná elektrárna s výškou nosného sloupu vyšší než 35 m – se pokládá za stavbu nadmístního významu. Pro VVE vymezují ZÚR KK plochy k podrobnějšímu prověření možnosti využití větrné energie (výkres ploch a koridorů nadmístního významu v dokumentaci ZÚR):
 - plochy s potenciálně možnou lokalizací VVE jsou vymezeny na základě vyloučení střetů z hlediska vlivu na životní prostředí ve vzdálenosti min 1 km od zastavěných území sídel;
 - plochy s podmíněně možnou lokalizací VVE jsou vymezeny na základě vyloučení střetů z hlediska vlivu na životní prostředí ve vzdálenosti min 0,5 km od zastavěných území sídel; podmínkou využití těchto ploch je prověření vlivu každé větrné elektrárny na zastavěné území, resp. obytné prostředí sídel;
- větrné elektrárny s výškou nosného sloupu menší než 35m nebo nižší větrné elektrárny jiné konstrukce mohou být lokalizovány pouze v souladu s platnou územně plánovací dokumentací obcí;

- farma větrných elektráren (více než jedna větrná elektrárna) musí být vždy prověřena z hlediska vlivu na životní prostředí, krajinný ráz a zastavěné území, resp. obytné prostředí sídel.

Z hlediska větrnosti i z hlediska zhodnocení ostatních parametrů a možných vlivů na životní prostředí a přírodní prostředí byly v rámci Zásad územního rozvoje Karlovarského kraje pro region Střela vytipovány následující příznivé oblasti pro umístění větrných elektráren:

1. Mokrá u Chyší, Skřipová, Protivec u Žlutic
2. Bochoř
3. Toužim, Políkno u Toužimi
4. Útvina, Krásné Údolí, Sedlo u Toužimi, Brť
5. Otročin
6. Beranov, Kladruby u Beranova
7. Beroun, Heřmanov, Nezdice

Mimo návrh ZÚR KK stojí "Větrný park Vrbice", navržený mezi obcemi Velký Hlavákov a Vrbice. Stavba tří stopadesátimetrových elektráren byla předmětem zjišťovacího řízení v rámci procesu EIA (tzv. oznámení záměru).

Poznámka:

K danému tématu je zpracován výkres č.4 Podmínky pro umíst'ování větrných elektráren

11.2.3 Vyhodnocení navrhovaných oblastí v rámci územní studie Střela

Lokality uvažované výstavby nejsou součástí nadmístního ÚSES, nejsou umístěny v plochách kategorie MZCHÚ ani VZCHÚ, není zde vymezena Evropsky významná lokalita ani ptačí oblast. Zohledněny byly i vzdálenosti od obytného zastavěného území.

Vzhledem k tomu, že detailní posouzení dle požadavků Metodického pokynu MŽP ČR přesahovalo možnou míru podrobnosti zpracování ZÚR KK, bylo **nezbytné tyto lokality prověřit i z hlediska dalších chráněných zájmů lokální úrovně, zejména krajinného rázu a obecné ochrany přírody**. K hodnocení byly využity analytická část územní studie Střela a Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje (Mgr. Vladimír Melichar a kol., 2005).

V rámci Koncepce ochrany přírody a krajiny byly stanoveny 3 zóny ochrany krajinného rázu (analogicky se zónováním dle § 57 zákona č. 114/1992 Sb.):

1. zóna

- Obsahuje místa krajinného rázu (krajinné prostory) s převažujícími přírodními prvky a mimořádně harmonicky začleněnými sídly, nebo jen ojedinělými stavebními objekty, zpravidla památkově chráněnými. V této zóně by měly být přípustné pouze takové realizace staveb a činností, které nebudou měnit plošné a prostorové uspořádání stávajících krajinných prvků, nebudou vytvářet nové krajinné dominanty, pokud by ve výjimečných případech tyto samy nepřispívaly k posílení vnímané harmonie daného místa (např. rekonstrukce památkových objektů nebo areálů, přínosné mohou být rekonstrukce cest nebo úpravy stezek, naopak nevhodné jsou nové silnice nebo dálnice, technokraticky ztvárněné anténní věže atp.). Pro konkrétní navrhované novostavby vně zastavitelného

území, výrazné přestavby, činnosti ovlivňující krajinu nebo pro změny využití území by měly být vždy požadovány odborné posudky, které vyhodnotí vliv zásahu na krajinný ráz.

2. zóna

- Obsahuje převážně krajiny, které do určité míry byly zasaženy živelným a plošně rozptýleným vývojem zástavby nebo terénních úprav. Zjednodušeně se dá říci, že kritériem pro jejich zařazení do této zóny byla neutrálnost vnímání krajiny poznamenané jednotlivostmi pozitivního a negativního estetického působení. Do druhé zóny byly zařazeny ty části přírodních parků a další přírodně hodnotné krajiny, které nejsou součástí krajinných prostorů definovaných výrazně vymezenými rozhledovými poměry – například kompaktní lesní celky. Patří sem také městská a venkovská zástavba s kvalitním nebo obecně pozitivně vnímaným urbanistickým výrazem. V této zóně by měl orgán ochrany přírody dle platné metodiky posuzování vlivu stavby nebo činnosti na krajinný ráz vždy ověřit, zda nebude porušeno ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb. U určité rozsáhlejší nebo výraznější stavbě rozhodne, zda bude nutný odborný posudek (pokud stavba spadá do hodnocení v procesu EIA, je posudek jeho součástí).

3. zóna

- Obsahuje početná místa krajinného rázu, kde je dominantní některá z výrazných průmyslových činností, intenzivní urbanizace bez soustředěnějších architektonických hodnot, intenzivní zemědělskou činností vytvořená monotónní krajina. Rovněž taková místa mají svůj krajinný ráz. V nových záměrech a činnostech jsou způsobilá k začlenění buď toho, co odpovídá stávajícímu stavu, nebo je možné radikálně, třeba novým investičním záměrem, zcela tato místa změnit a vytvořit tím jejich nový estetický výraz. Při posuzování návrhů staveb a činností nebo změn využití území v této zóně stejně jako v zónách předchozích platí, že při stanovení stupně a způsobu ochrany estetické složky krajinného rázu je nutné uvážit možné působení dominantních prvků krajiny do sousedních, případně i vzdálenějších míst krajinného rázu.

Dalším kritériem hodnocení byly závěry Vyhodnocení vlivů ZÚR Karlovarského kraje na životní prostředí (VV ZÚR KK ŽP /T-plan s.r.o., prosinec 2007). Ze závěrů této dokumentace vyplynulo, že plochy s možnou lokalizací VVE vymezené **severně od Teplé a v okruhu obce Mokrá u Chyší kolidují se zájmy vymezených specifických oblastí pro rekreaci a cestovní ruch SR1 Tepelsko a SR7 Žluticko a Valečsko.**

Výhrady měl zpracovatel i k vymezení ploch v těsném kontaktu s CHKO Slavkovský les. Vzhledem k optickému působení VVE na vzdálenosti řádu jednotek i desítek kilometrů požadují zpracovatelé VV ZÚR KK ŽP vymežit pásmo podél vnějšího okraje území CHKO, ve kterém je umístování VVE zakázáno. Minimálně potřebná vzdálenost VVE od hranic CHKO je určena součinem tří položek - výška stožáru, počet stožárů v lokalitě, expertně stanovený koeficient. **Pokud je předpokládaná výška VVE 100 m, požadavek činí 1 ks, při stanovení koeficientu 5 je minimální potřebná vzdálenost od CHKO 0,5 km.**

V případě soustavy lze postupovat obdobně s tím, že vzdálenost nejbližší se vůči CHKO nacházejícího stožáru určí buď prostý součin těchto tří položek, či faktor kumulace bude ve vzorci pro výpočet nějakým způsobem zohledněn. Určení tohoto vzorce přesahoval rámec úkolu Vyhodnocení vlivů ZÚR KK na životní prostředí. V rámci studie Střela je tedy vyznačena minimální vzdálenost 0,5 km od hranice CHKO.

Dalším limitem hodnocení je navrhované ochranné pásmo letiště v Toužimi. Okolo každého neřízeného letiště je vymezena tzv. AZT zóna, která slouží k ochraně letů prováděných na takovémto letišti. Má tvar kruhu se středem ve vztažném bodu letiště (střed dráhy) s rozměrem 5,5 km. Vychází ze státních předpisů řady "L", kde se hovoří o tom, že let musí být proveden, kromě startu a přistání, v minimální výšce nad zemí nebo vodou 150 m. Okružová výška letiště Toužim je 200 m (nad zemí). Znamená to, že jakákoli stavba v tomto prostoru bude muset být schválena ÚCL Praha a dotčeným letištěm a to projde jen tehdy, nebude-li to na úkor bezpečnosti letů a nebude to znamenat omezení provozu. **Ochranná zóna letiště Toužim je v grafické příloze vyznačena oválem ve vzdálenosti 5,5 km od středu (osy) dráhy.**

Podle vhodnosti umístění na základě výše uvedených kritérií jsou oblasti rozděleny do kategorie "podmínečně vhodné" a "nehodné".

Oblast č. 1 - Mokrá u Chyší, Skřipová, Protivec u Žlutic

- Lokalita vymezena jižně komunikace I/6 (výhledově rychlostní silnice R6) při východním okraji regionu. Jedná se o intenzivně využívanou zemědělskou krajinu - bezlesí, 81-90% tvoří TTP, výhradně konvenční typ hospodaření. V ploše ojediněle drobné kazy v poli se zelení (skalní výstupy, kamenice ap.). Upraven hydrologický režim - odvodnění, regulace toků. Nejvyšším bodem vrch U Bošova 587 m n.m., Nad Ovčínem. Vymezené území je mimo prvky ÚSES, za hranicí ptačí oblasti Doupovské hory (hranici tvoří silnice I/6). 2. zóna ochrany krajinného rázu. Oblast koliduje se zájmem vymezené specifické oblasti SR7 Žluticko a Valečsko. Na území obvodu města Žlutice platí stavební uzávěra pro výstavbu VVE. Oblast **nehodná** pro umístění záměru.

Oblast č. 2 - Bochov

- Území západně obce Bochova, jihozápadně komunikace I/6, mezi Silničním rybníkem a rybníkem Bochov. Jedná se o pramennou oblast pravostranného přítoku Bochovského potoka. Na rozvodnici jsou vyvýšeniny kóty cca 650 m n.m. Zemědělská krajina - bezlesí, převažují trvalé travní porosty; na části ekologické zemědělství vč. připravovaných lokalit na přechod z konvenčního hospodaření na ekologické hospodaření. Výskyt reprezentativních trávníků a významná oblast trávníků, oblast přechodových rašelinišť a slatinišť - stanoviště přírodních biotopů. V oblasti řada kulturních a historických dominant např. v Bochově zřícenina Hungeberg, v polích ruiny barokního kostela sv. Jakuba se skupinou lípy velkolisté ... 1. a 2. zóna ochrany krajinného rázu. Technická infrastruktura VVN E04, PO1, V28, silnice II/208. Vzhledem k převažujícím zájmům ochrany přírody a krajiny oblast **nehodná** pro umístění záměru.

Oblast č. 3 - Toužim (3a), Políkno u Toužimi (3b)

- Jedná se o dvě od sebe oddělené lokality východně města Toužimi:
 - první (3a) severovýchodně města mezi obcemi Kojšovice a Radyně. Jedná se o plošinnou část, kde nejvyšším bodem je *Šibeniční vrch* 653 m n.m. V ploše převažuje orná půda, méně TTP, konvenční typ hospodaření. Šibeniční vrch je místem dějinných událostí, které by mělo být chráněno (středověké popraviště); ve vrcholové partii se vyskytují travinnokřovinatá lada. Oblast bezprostředně hraničí s lokálním biocentrem, zahrnující soustavu rybníků v údolí mezi Radyní a Toužimí; zasahuje do PHO II. vodárenské nádrže Žlutice. 2. zóna ochrany krajinného rázu. Ochranná AZT zóna letiště Toužim. Lokalita **nehodná** pro umístění záměru.
 - druhá lokalita (3b) zahrnuje plošinu mezi Radyní a Políknem. Jedná se o rozvodnici mezi Toužimským a Lukovským potokem s vrcholy *Na Kopci* 669 m n.m., *Nad vsí* 640

m n.m.. Zemědělská krajina mezi lesy - orná půda, TTP, upravený vodní režim, konvenční typ hospodaření. Lokalitu příčně kříží lokální biokoridor, v podélném směru prochází cyklostezka; 2. zóna ochrany krajinného rázu. Oblast **podmínečně vhodná**, nutno zajistit ochranu prvků ÚSES, vyhodnotit i vliv staveb na horizontu nad obcemi Radyně a Políkno.

Oblast č. 4 - Útvina, Krásné Údolí, Sedlo u Toužimi, Brť

- Jedná se o rozsáhlou oblast mezi hranicí CHKO Slavkovský les, obcemi Útvinou a Sedlem u Toužimi a Otročinem. Zemědělská krajina s drobnými lesíky v poli, mozaika luk, polí a upravených vodních toků, konvenční + ekologické hospodaření. Plošinná část na rozvodnici mezi Střelou a Odolenovickým potokem; mezi potoky Odolenovickým a Útvinským potokem. Prostorem prochází řada prvků ÚSES, zejména lokálních biokoridorů a veškeré vodní toky vč. údolních niv jsou chráněny jako VKP ze zákona. Průměrná nadmořská výška se pohybuje cca 660 m n.m. Jedná se o pramennou oblast, harmonickou krajinu zařazenou do 2. zóny ochrany krajinného rázu. Územím prochází infrastruktura nadmístního významu - VVN, plynovod P03, komunikace II/209. Ochranná AZT zóna letiště Toužim. Oblast je **nevhodná** pro umístění záměru.

Oblast č. 5 - Otročín

- Oblast se nachází v plošinné části mezi Otročinem a Prosečí, na rozvodnici mezi potoky Nadluckým a Otročínským. Nejvyšší body jsou místa 650 - 700 m n.m., např. kóta Nad Kaštanem. Jedná se o zemědělskou krajinu s hustou sítí polních cest, s drobnými upravenými vodními toky, s drobnými lesíky v poli. Konvenční typ hospodaření. V posuzované oblasti nejsou vymezeny prvky ÚSES. Území je zařazeno do oblasti s výskytem zvláště chráněných rostlin. 2. zóna ochrany krajinného rázu. Oblast je **podmínečně vhodná**; nutno vyhodnotit možné vlivy záměru na biotopy zvláště chráněných druhů rostlin, vyhodnotit vliv staveb na horizontu, zejména významné pohledové vazby v krajině ve směru od Proseče.

Oblast č. 6 - Beranov, Kladruby u Beranova

- Oblast se nachází pod Beranovskou výšinou, na kótě 720 - 730 m n.m. Jedná se o zemědělskou krajinu na rozvodnici přítoků Beranovského potoka. Převažuje konvenční typ hospodaření, méně ekologické hospodaření. Území je zařazeno do oblasti s vysokou krajinnou hodnotou (zóna 1), do oblasti s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Mimo posuzovanou oblast, ale v jejím středu je obec Beranov - vesnická památková zóna (okrouhlice s původní dochovanou zástavbou lidové architektury). Specifická oblast SR1 Tepelsko. Z hlediska ochrany krajinného rázu je oblast pro umístění záměru **nevhodná**.

Oblast č. 7 - Beroun, Heřmanov, Nezdice

- Jedná se o tři samostatné lokality na plošinách a vyvýšeninách mezi obcemi Beroun, Heřmanov, Nezdice. Průměrná nadmořská výška se pohybuje cca 670-690 m n.m., nejvyšším bodem oblasti je Berounský vrch 718 m n.m. Jedná se o harmonickou zemědělskou krajinu mezi lesy, mozaiku polí a trvalých travních porostů, drobných upravených vodotečí. Pramenná oblast Nezdeckého potoka a přítoku Teplé. Převažuje ekologické zemědělství. Území spadá do významné oblasti trávníků, do oblasti s výskytem zvláště chráněných rostlin a živočichů, zejména ptáků. Využití území je značně omezené, využity mohou být pouze bodové lokality. Specifická oblast SR1 Tepelsko. Oblast vyhodnocena jako **nevhodná** pro výstavbu větších záměrů.

Zcela mimo návrh ZÚR je "**Větrný park Vrbice**", zahrnující stavbu tří větrných elektráren Vestas V90 o výkonu 2000 kW, výšky celkem 150 m. Umístění je uvažováno v oblasti mezi obcemi Velký Hlavákov a Vrbice. Pro tuto stavbu bylo provedeno tzv. Oznámení záměru (RNDr. Karel Nykles, 07/2006). Závěr zjišťovacího řízení byl vydán Krajským úřadem Karlovarského kraje pod č.j. 2205/ZZ/06 dne 6.10.2006. Na základě zjišťovacího řízení dospěl příslušný úřad k závěru, že záměr „Větrný park Vrbice“ nebude posuzován podle zákona č. 100/2001 Sb. Příslušný úřad neobdržel žádné odůvodněné nesouhlasné vyjádření k oznámení. S ohledem na povahu a rozsah záměru, jeho umístění a charakteristiku předpokládaných vlivů záměru na veřejné zdraví a životní prostředí dospěl příslušný úřad k závěru, že záměr nemá významný vliv na životní prostředí.

Jestli větrný park u Vrbice opravdu vyrostе však zůstává velkou otázkou, neboť je umístěn přímo v ptačí oblasti Doupovské hory.

11.2.4 Posouzení viditelnosti větrných elektráren

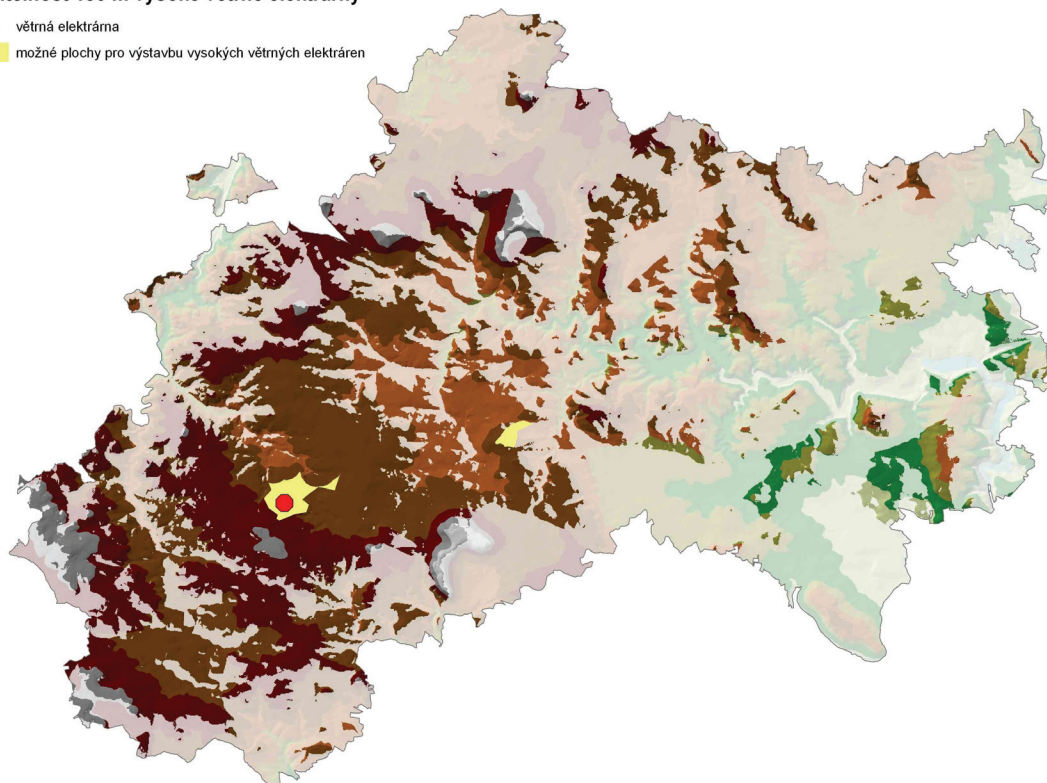
V následujících kartogramech je na základě analýzy rastrového modelu terénu orientačně posouzena viditelnost větrných elektráren v regionu Střela. V modelu nejsou zohledněny porosty a v případě reálného záměru by bylo nutné podrobnější vyhodnocení, včetně zákresu pohledů do fotografií.

Kartogramy 1 a 2 ilustrují místa, odkud by byla vidět 150 m vysoká (včetně rotoru) větrná elektrárna, umístěná na možných plochách pro výstavbu vysokých větrných elektráren. Z bílých ploch by větrné elektrárny vidět nebyly. Červené kolečko je modelové umístění elektrárny, žluté plochy jsou podmíněně vhodné pro umístění vysoké větrné elektrárny (viz předchozí text).

Kartogram Posouzení viditelnosti 1

Viditelnost 150 m vysoké větrné elektrárny

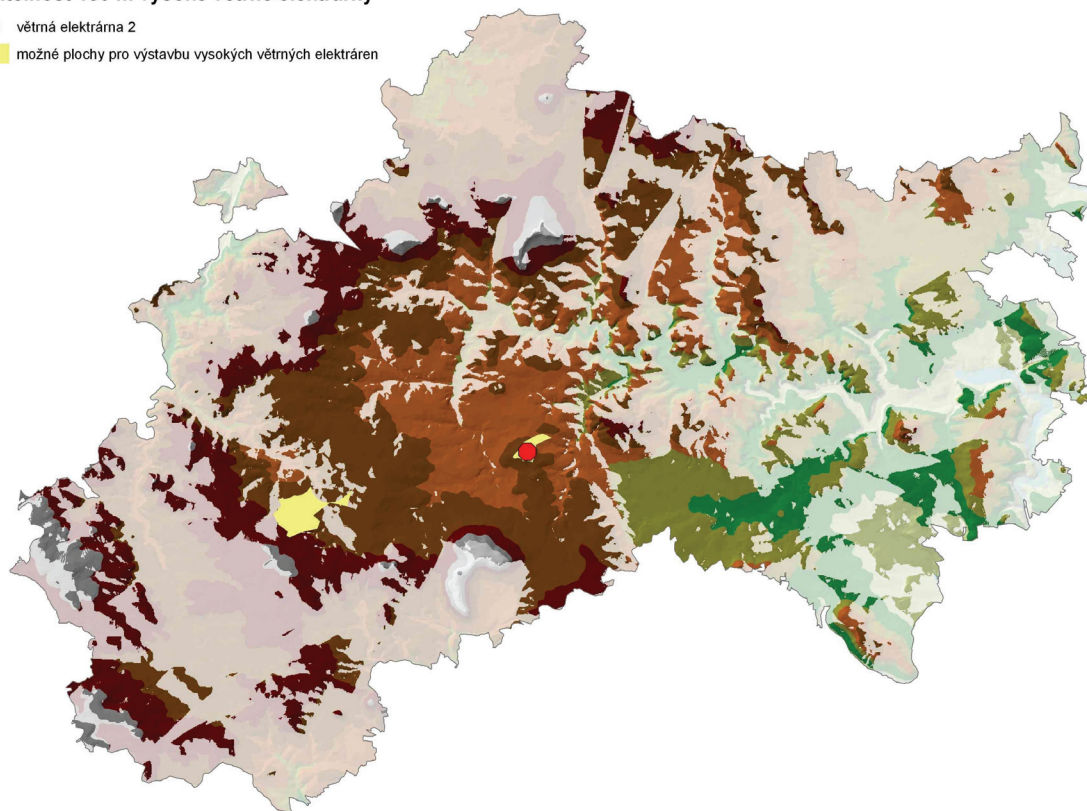
- větrná elektrárna
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

Kartogram Posouzení viditelnosti 2

Viditelnost 150 m vysoké větrné elektrárny

- větrná elektrárna 2
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

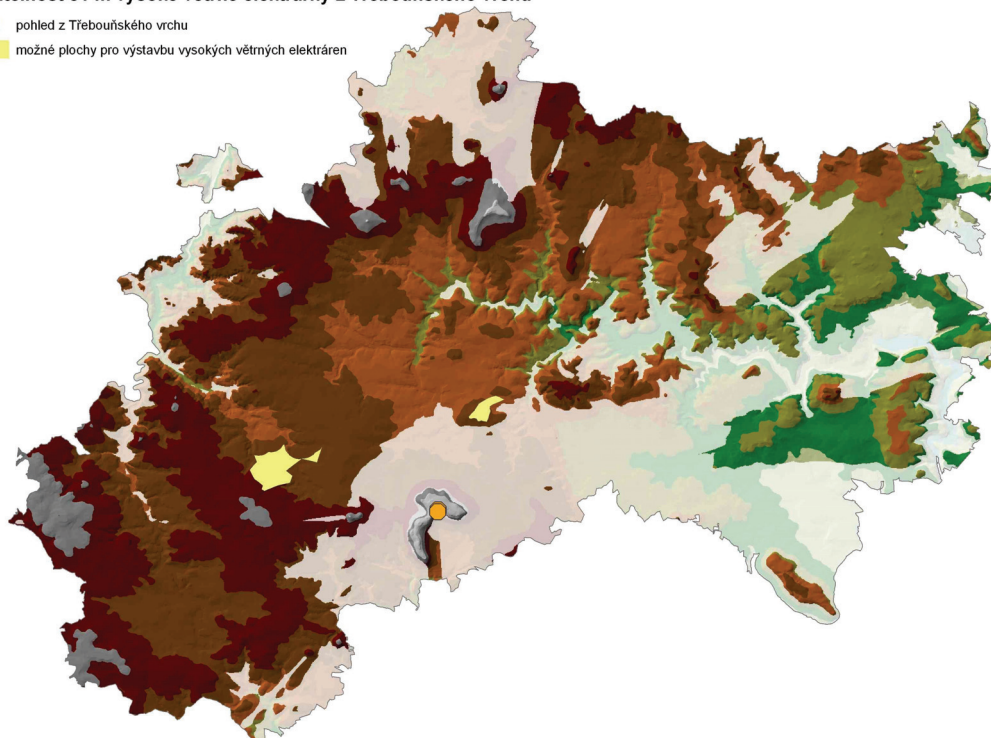

Následující kartogramy ilustrují, v kterých místech by byly vidět malé větrné elektrárny s výškou gondoly 35 m (kalkulována celková výška 51 m včetně rotoru) při pohledu z Třebouně a Mirotínského vrchu (1. z výšky pozorovatele a 2. z rozhledny). Větrné elektrárny umístěné v bílých plochách by z místa pohledu vidět nebyly.

Kartogram Pohled z Třebouně – z výšky pozorovatele 2m nad terénem

Viditelnost 51 m vysoké větrné elektrárny z Třebouňského vrchu

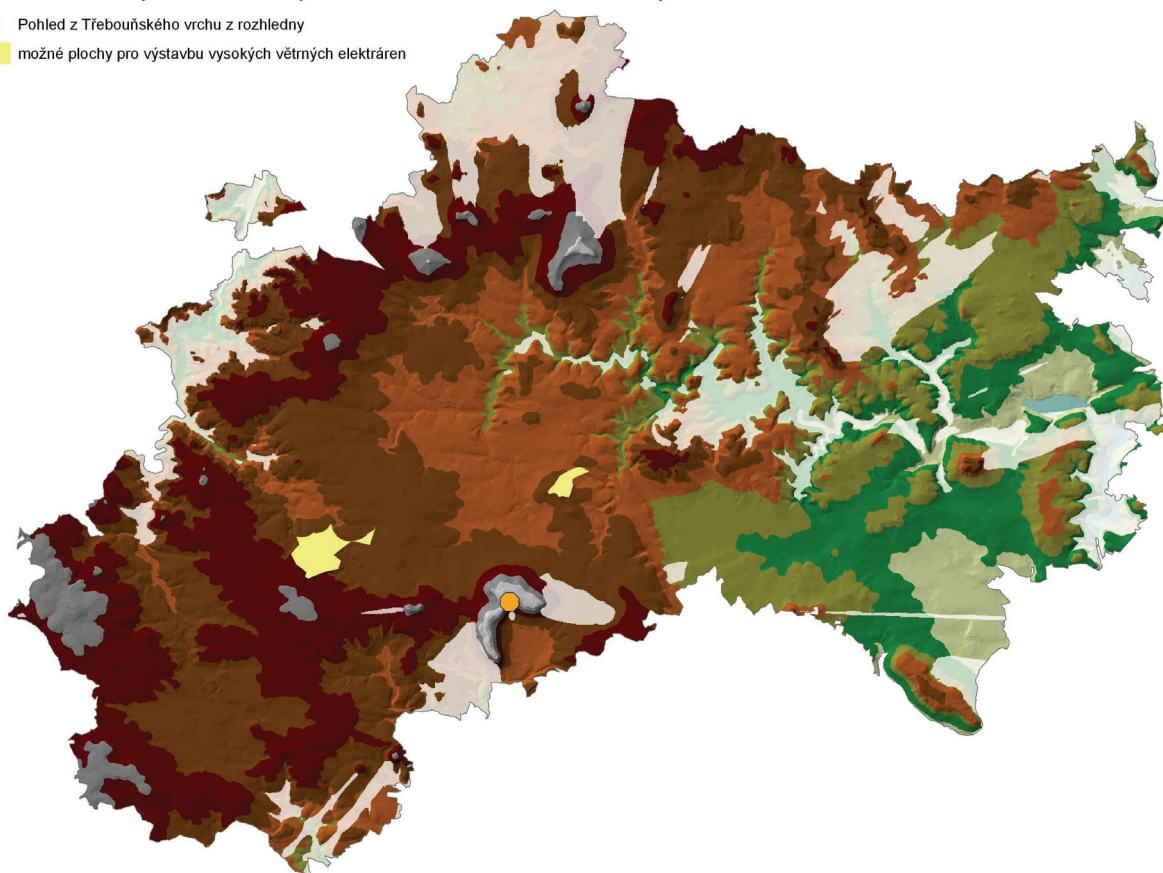
- pohled z Třebouňského vrchu
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

Kartogram Pohled z Třebouně – z rozhledny

Viditelnost 51m vysoké elektrárny z Třebouňského vrchu z rozhledny

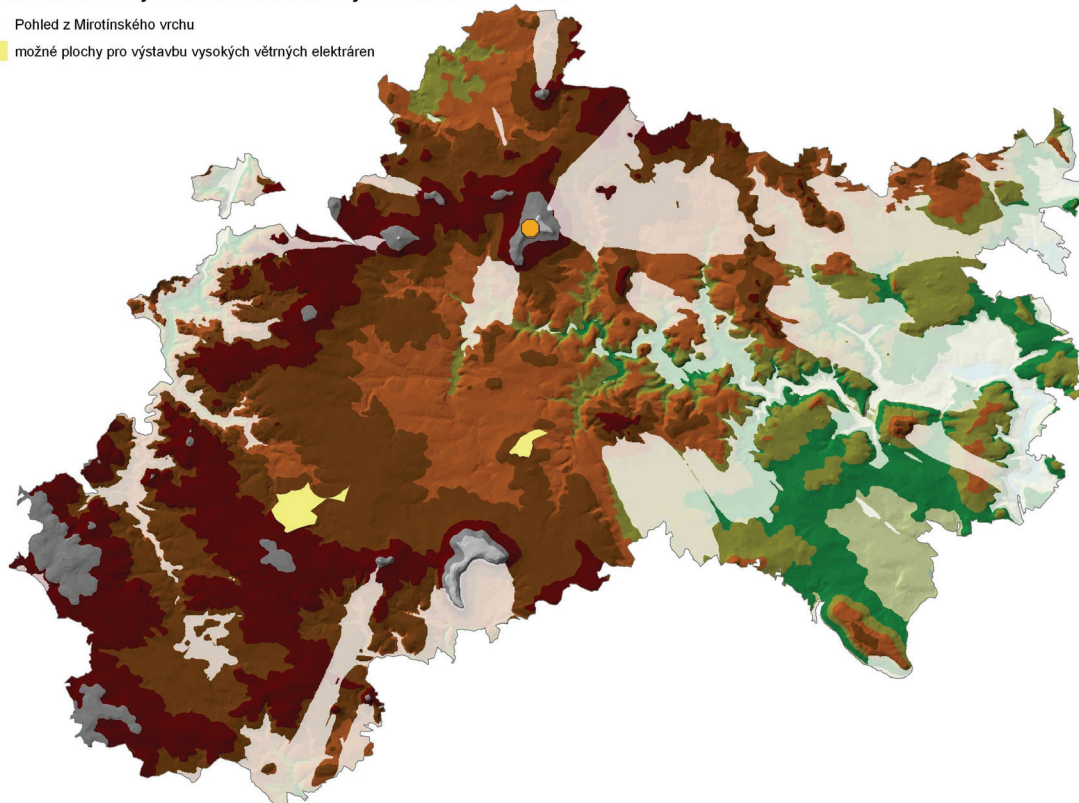
- Pohled z Třebouňského vrchu z rozhledny
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

Kartogram Pohled z Miroťínského vrchu – z výšky pozorovatele 2m nad terénem

Viditelnost 51 m vysoké větrné elektrárny z Miroťínského vrchu

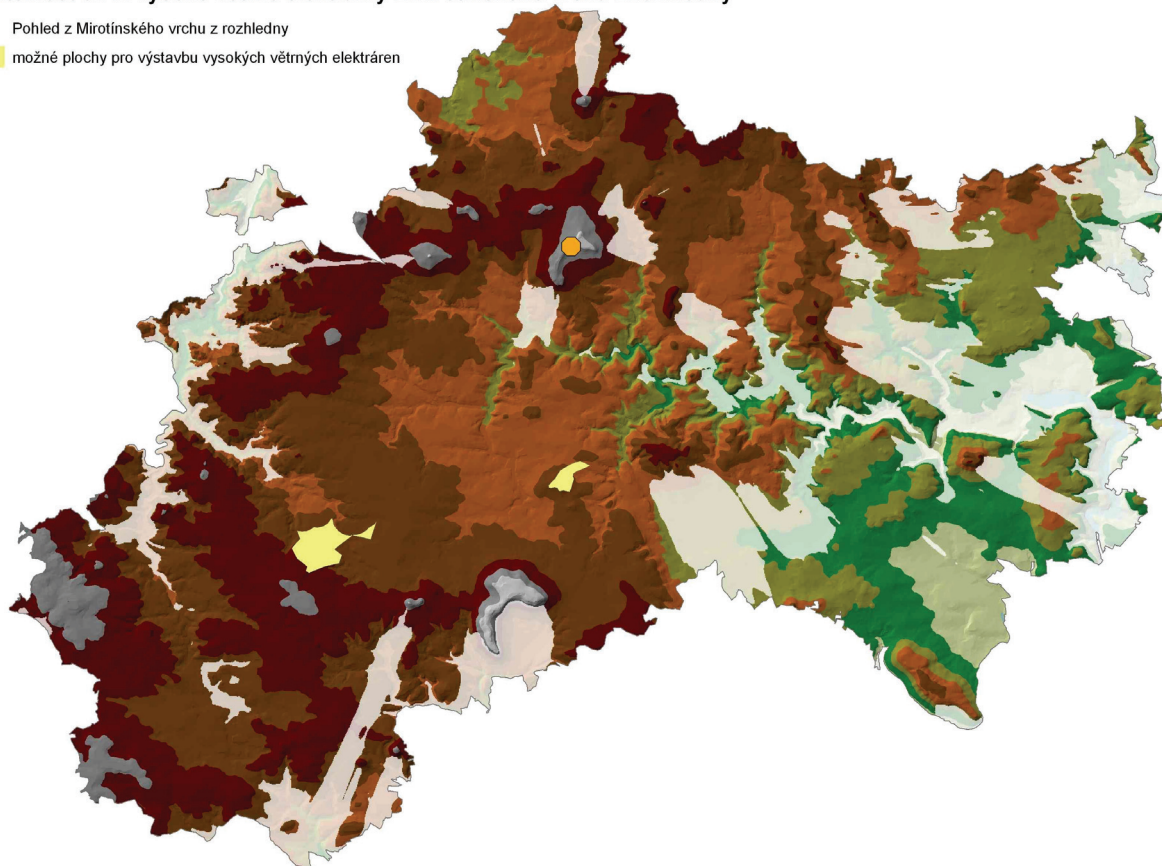
- Pohled z Miroťínského vrchu
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

Kartogram Pohled z Mirotínského vrchu – z rozhledny

Viditelnost 51 m vysoké větrné elektrárny z Mirotínského vrchu z rozhledny

- Pohled z Mirotínského vrchu z rozhledny
- možné plochy pro výstavbu vysokých větrných elektráren

11.2.5 Závěr

- v úvodní kapitole studie jsou obecně hodnoceny možné vlivy větrných elektráren na životní prostředí. Naznačeny jsou přednosti (výhody), ale i nevýhody staveb;
- mezi přednosti patří např. to, že větrné elektrárny nezatěžují životní prostředí odpady, neznečišťují ovzduší škodlivými látkami, neprodukují odpadní vody ani odpadní teplo, vyžadují minimální úpravu terénu při výstavbě a minimální zábory půdy. V případě ukončení provozu proběhne demontáž během několika dní;
- určitou nevýhodou jsou vlivy na akustickou situaci v okolí stavby, stroboskopický efekt, vlivy na faunu, flóru, ekosystémy a krajinný ráz;
- předmětem hodnocení nebyl větrný potenciál na posuzovaném území (klimatologický ani technický potenciál větrné energie); umístění a vhodnost lokalit z hlediska větrné energie bylo převzato z návrhu ZÚR Karlovarského kraje, resp. ze studií provedených odbornými firmami (Geovision, KV VENTI s.r.o., Wind-energie ...);
- dle návrhu ZÚR Karlovarského kraje bylo v rámci kraje hodnoceno cca 40 vhodných lokalit pro výstavbu větrných elektráren. V první fázi byly eliminovány plochy s negativním vlivem na životní prostředí a krajinný ráz, ve druhé fázi byl aplikován Metodický pokyn MŽP ČR a zbývající lokality byly prověřeny / redukovány z hlediska vzdálenosti od zastavěných sídel, ochranných pásem letišť a rizika narušení specifických oblastí lázeňství;

- pro možné umístění vysokých větrných elektráren (VVE), tj. výšky nad 35 m, je podkladem výkres ploch a koridorů nadmístního významu ZÚR KK. Plochy s potenciálně možnou lokalizací VVE jsou vymezeny ve vzdálenosti min. 1 km od zastavěných území sídel; plochy s podmíněně možnou lokalizací VVE jsou vymezeny ve vzdálenosti min. 0,5 km od zastavěných území sídel. Pro větrné elektrárny s výškou nosného sloupu menší než 35 m a nižší je podmínkou, že musí být lokalizovány v souladu s platnou územně plánovací dokumentací obcí;
- v rámci ZÚR KK bylo pro region Střela vytipováno 7 vhodných oblastí pro umístění větrných elektráren. Vhodnost oblastí v řešeném území byla prověřena z hlediska dalších chráněných zájmů lokální úrovně, zejména krajinného rázu místa i z hlediska obecné ochrany přírody. Podkladem pro hodnocení byly analytická část Studie a Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje;
- dalším kritériem hodnocení byly závěry Vyhodnocení vlivů ZÚR Karlovarského kraje na životní prostředí. Ze závěru vyplynulo, že vymezené oblasti severně Teplé a v okruhu obce Mokrá u Chyší kolidují se zájmy vymezených specifických oblastí pro rekreaci a cestovní ruch SR1 Tepelsko a SR7 Žluticko a Valečsko;
- na základě Vyhodnocení vlivů ZÚR KK na ŽP bylo vymezeno tzv. „zakázané pásmo“ v minimální vzdálenosti 0,5 km od hranice CHKO pro umístění VVE;
- dalším limitem pro umístění VVE je navrhované ochranné pásmo letiště Toužim, má tvar oválu umístěného ve vzdálenosti 5,5 km od středu (osy) dráhy. Chráněná okružová výška letiště Toužim je 200 m nad zemí. Jakákoliv výšková stavba v tomto prostoru musí být schválena ÚCL Praha a dotčeným letištěm.
- podle vhodnosti umístění jsou oblasti rozděleny do kategorie "podmíněně vhodné" a "nehodné";
- **oblast podmíněně vhodná** pro umístění záměru:
 - lokalita č.3b - Políkno u Toužimi;
 - oblast č. 5 - Otročin.

U těchto záměrů je nutno vyhodnotit vlivy na další chráněné zájmy ochrany přírody a krajiny, zejména zásah do biotopů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, řešit možný střet s prvky ÚSES, zajistit ochranu místa dějinných událostí, vyhodnotit pohledové vazby na horizontech apod. Specifikace je uvedena u jednotlivých oblastí.
- **oblast nevhodná** pro umístění záměru:
 - oblast č. 1 - Mokrá u Chyší, Skřipová, Protivec u Žlutice - specifická oblast SR7, stavební uzávěra v obvodu města Žlutice;
 - oblast č. 2 - Bochov - přírodní lokality, kulturní a historické dominanty, zásah do krajinného rázu místa;
 - lokalita č. 3a - Toužim - místo dějinných událostí, prvky ÚSES, PHO II vodárenské nádrže Žlutice, ochranná AZT zóna letiště Toužim;
 - oblast č. 4 - Útvina, Krásné Údolí, Sedlo u Toužimi, Brť - hranice CHKO, prvky ÚSES, ochranná AZT zóna letiště Toužim;
 - oblast č.6 - Beranov, Kladruby u Beranova - území s vysokou krajinnou hodnotou, výskyt zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů, specifická oblast SR1;
 - oblast č.7 - Beroun, Heřmanov, Nezdice - výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, zejména ptáků; omezeně využitelné území, specifická oblast SR1;
- mimo posuzování je "Větrný park Vrbsce"; dle závěrů zjišťovacího řízení nemá záměr významný vliv na životní prostředí. Lokalita byla zahrnuta jako příznivá z hlediska větrnosti i z hlediska ostatních vlivů na životní prostředí. Záměr však umístěn přímo v ptačí oblasti Doupovské hory.

11.3 Využití vodní energie v regionu Střela

Vodní energie patřila v řešeném území, stejně jako i jinde na území ČR, mezi tradiční, historicky nejstarší a nejvyužívanější obnovitelný zdroj energie. Hydroenergetického potenciálu místních vodních toků se využívalo zejména k pohonu vodních mlýnů a pil, ojediněle i k pohonu dalších výrobních či zpracovatelských zařízení (např. hamry, porcelánky, valchy, stoupy), ve 20. století i k výrobě elektrické energie.

Hydroenergetický potenciál řešeného území je s ohledem na jeho geografické a klimatické poměry relativně nízký. Většina vodních toků zde pramení, mají tedy malé průtoky, ty navíc v průběhu roku značně kolísají. Přestože má území vyšší nadmořskou výšku, je spád těchto toků poměrně malý. Tyto skutečnosti v kombinaci s ekologickými požadavky na volnou migraci vodních živočichů přisuzují vodní energii spíše roli doplňkového zdroje.

Nicméně dochovaná historická vodní díla představují významný alternativní zdroj energie a jejich využití je žádoucí nejen z hlediska ekologického, ale i z hlediska kulturního a ekonomického, neboť jsou nedílnou součástí zdejší kulturní krajiny a mohou být využita i jako atraktivita v rámci rozvoje cestovního ruchu.

Hydroenergetický potenciál vodních toků v řešeném území byl v minulosti využíván především derivačními vodními díly, tzn. prostřednictvím vodních náhonů, v horních úsecích toků byla tato vodní díla kombinována s akumulačními, kde byl průtok vyrovnáván akumulačními vodními nádržemi, rybníky. V některých případech bylo nutné vodní náhony řešit jako akvadukty (např. Rohrerův nebo Žlutický mlýn na Střele). K přeměně vodní energie na energii mechanickou bylo využíváno mlýnských kol, převážně na tzv. „horní vodu“. Tyto energetické zdroje pracovaly s relativně nízkou účinností, cca 70 %. Ve 20. stol. byly jen výjimečně nahrazovány dokonalejšími vodními turbínami, a začalo se jich také využívat i pro výrobu elektrické energie. Po roce 1945 byla velká část tehdy ještě fungujících zdrojů v důsledku vysídlení opuštěna a následně zničena. Definitivní zkázu přinesla následná socializace spojená se zánikem soukromého podnikání a živností spojených s využíváním vodní energie (výnos č.j. 31.037/51-243 ze dne 1.10.1951, kterým se zastavoval provoz všech mlýnů, kterých není potřeba k zásobování obyvatelstva, protože jak se pravilo ve zdůvodnění:

"K zásobování obyvatelstva není malých mlýnů více třeba, protože výrobní kapacita mlýnů socialistického sektoru je pro tyto účely dostatečně zajištěna. Vydaný výměr je konečný. Ultimátum k provedení - do 31.12.1951".

K určité renesanci došlo až koncem 20. století, v souvislosti s podporou využívání obnovitelných zdrojů energie, kdy na místě zaniklých zdrojů vznikly malé vodní elektrárny (MVE), v rámci budování těchto zdrojů byla dodatečně zřízena i MVE na Žlutické přehradní nádrži.

V minulosti pracovalo v zájmovém území (bez území Doupovska v povodí Ohře), na povodí řeky Teplé, Střely, Blšanky a Úterského potoka, nejméně 114 hydroenergetických zdrojů se 157 vodními motory (viz Tab. 1), prakticky výhradně patřících do kategorie tzv. mikrozdrojů (hydroenergetické zdroje do 35 kW instalovaného výkonu).

Ke konci roku 1930 na řešeném území pracovalo ještě 89 vodních děl se 130 vodními motory o celkovém výkonu 412,8 kW. Jednalo se především o mlýny (95) a pily (30), dále zde byly porcelánky (3), elektrárny (2), mlýny na tříslo (2), truhlárny (2), papírna (1) a výroba dřevité vlny (1). Mezi vodními motory stále převládala vodní kola (147, z toho 143 kol bylo na tzv. svrchní vodu) nad modernějšími vodními turbínami (11), mezi nimiž pak převládaly turbíny Francisovy (9).

V současné době se v řešeném území nachází celkem 4 hydroenergetické zdroje o celkovém instalovaném výkonu 302,5 kW, které slouží výhradně k výrobě elektrické energie (viz Tab. 2), z nichž 3 využívají historických vodních děl. Největším zdrojem je MVE instalovaná v roce 1997 na vodním díle Žlutice s instalovaným výkonem 120 + 89 kW a s průměrnou roční výrobou 902,8 MWh, lze ji zařadit do kategorie závodních či veřejných zdrojů (hydroenergetické zdroje o instalovaném výkonu 100-1000 kW), řeka Střela zde na svém říčním km 68,3, při povodí o rozloze 213,75 km², dosahuje průměrného ročního průtoku 1,24 m³s⁻¹.

Závěr

Využitelný hydroenergetický potenciál území je relativně malý a z globálního hlediska bezvýznamný. Přesto však má z regionálního hlediska svůj nezanedbatelný význam a vodní energie může být významným doplňkovým zdrojem obnovitelné energie. Vodní energie patří v rámci řešeného území mezi významný a tradiční zdroj obnovitelné energie, který je dnes jen velmi málo využíván.

Ve srovnání s dalšími potenciálními obnovitelnými zdroji (zejména větrná energie, biopaliva) se jeví využívání vodní energie v řešeném území jako **nejméně** problematické, vodní díla zde byla přirozenou součástí kulturní krajiny a přírodního rámce území.

Nespornou výhodou je **možnost využití dochovaných historických vodních děl** (jezů, náhonů), optimalizací a osazením moderní technologie lze získat větší množství účinných malých hydroenergetických zdrojů s celkovým instalovaným výkonem nejméně 500 kW.

Většímu rozšíření těchto zdrojů brání **malá podpora z veřejných rozpočtů** (zejména ve srovnání s větrnou energií) a **obstrukce zainteresovaných státních orgánů a institucí**, zejména při řešení vlastnictví pozemků a vlastní výstavbě vodních děl a přístup monopolních energetických firem a také připojení na veřejnou rozvodnou síť (v blízkosti zdrojů neexistuje elektrické vedení). Určitým problémem, který je však možno technicky řešit, mohou být také **požadavky ochrany přírody**, zejména problematika ochrany vodních živočichů (např. mihule říční na řece Střele).

Pro větší a efektivnější využití hydroenergetického potenciálu území je třeba vytvořit příznivější podmínky pro podporu budování malých vodních elektráren, zejména v rámci živnostenského podnikání. Je možno uvažovat i o dalších možnostech zajištění budování a provozování MVE v regionu (družstevní, obecní podniky).

Dochovaná historická vodní díla, jezy, vodní náhony, akvadukty, zříceniny objektů mlýnů a dalších staveb, jsou rovněž významným krajinnotvorným prvkem, nedílnou součástí zdejší kulturní krajiny a kulturního dědictví regionu. Mohou sloužit i jako atraktivity v rámci cestovního ruchu (naučné stezky, muzejní expozice v dochovaných objektech a pod.).

Literatura a prameny:

Seznam a mapa vodních děl republiky Československé. Stav koncem roku 1930. Sešit 5 Cheb, 6 Chomutov a 11 Plzeň. Ministerstvo veřejných prací, Praha 1932.

Mapy I. vojenského mapování (Josefské), r. 1763-1787 (ÚAGaK Praha).

Mapy II. vojenského mapování (Františkovo), r. 1836-1852 (ÚAGaK Praha).

Mapy III. vojenského mapování (Františko-josefské), r. 1877-1880 (ÚAGaK Praha).

Mapy stabilního katastru, r. 1839-1841 (ÚAGaK Praha).

V tabulce „Přehled hydroenergetických vodních děl“ jsou uvedena jednak historická vodní díla v řešeném území do roku 1945 – tab.1 (zpracováno podle historických podkladů z 18.-20. stol., na mapě značeny červenými číslicemi) a jednak stav vodních děl k 31.12.2007 – tab.2.

ÚZEMNÍ STUDIE STŘELA - PŘEHLED HYDROENERGETICKÝCH VODNÍCH DĚL

Označení na mapě	Povodí	Vodní tok	Místo	Druh provozu	Počet a druh vodních motorů*	Množství vody v m ³ ·sec ⁻¹	Spád v m*	Instalovaný výkon vodního díla v kW
1		3	4	5	6	7	8	9
Tab. 1. HISTORICKÁ VODNÍ DÍLA (stav do roku 1945)								
100	Střela	Střela	Mischkúv (Schinkův) mlýn	mlýn	1 Kh	0,190	3,70	4,4
101		Střela	Zámecký (Panský) mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,099	3,50	
					1 Kh	0,100	3,50	
					1 Kh	0,099	3,50	4,4
102		Střela	Pudrový mlýn	mlýn na pudr	1 K			
103		Střela	Tříselný mlýn	mlýn na tříselo	1 Kh			
104		Střela	Jeremiášův (Střední) mlýn	mlýn	1 Kh	0,060		
					1 Kh	0,080		
					1 Kh	0,060	3,30	3,7
105		Střela	Sekernický mlýn	mlýn	1 Kh	0,120	3,30	2,6
106		Střela	Chylický mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,100	3,90	
					1 Kh	0,170	3,90	5,9
107		Střela	Horní Scharfův mlýn	mlýn	1 Kh	0,104	3,40	2,2
108		Střela	Hamerský mlýn	mlýn	1 Kh	0,109	3,50	2,2
109		Střela	Dolní Scharfův (Pěčkovický) mlýn	mlýn	1 Kh	0,121	4,00	3,1
110		Střela	Kozlovský mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,089	3,40	1,9
					1 Kh	0,079	3,50	1,8
111		Střela	Tomšův mlýn		1 K			
112		Střela	Doupský (Lachovický) mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,060	4,25	1,6
					1 Kh	0,060	4,25	1,6
					1 Kh	0,060	4,25	1,6
					1 Kh	0,103	4,20	2,8
113		Střela	Rohrerův mlýn	mlýn	1 Kh	0,062	4,45	1,8
					1 Kh	0,062	4,45	1,8
114		Střela	Rabův mlýn	mlýn	1 Kh	0,074		1,6
					1 Kh	0,070	3,50	1,6
115		Střela	Havelský mlýn	mlýn	1 Kh	0,114	4,30	3,1
					1 Kh	0,095	4,40	2,6
116		Střela	Dolánecký mlýn	mlýn	1 K			
117		Střela	Čertův mlýn	mlýn	1 Kh	0,115	2,70	2,0
					1 Kh	0,067	2,70	1,2
118		Střela	Žlutický mlýn	mlýn	1 Kh	0,109	4,17	2,9
					1 Kh	0,151	4,06	3,9
119		Střela	Žlutice	mlýn	1 K			
120		Střela	Strabův (Strahovský) mlýn	mlýn	1 Kh	0,116	3,10	2,3
					1 Kh	0,075	3,10	1,5
					1 Kh	0,112	3,10	2,2
121		Střela	Tříselný mlýn	mlýn na tříselo	1 K			
122		Střela	Chyše	mlýn	1 Kh	0,080	3,30	1,8
					1 Kh	0,080	3,30	1,8
					1 Kh	0,080	3,30	1,8
123		Střela	Chyše	mlýn	1 Kh	0,073	2,40	1,1
					1 Kh	0,070	2,40	1,1
124		Střela	Papírenský mlýn	papírna	1 K			
125		Střela	Dvorecký mlýn	pila	1 Kh	0,102	3,10	2,0
126		Střela	Bukový mlýn	mlýn	1 K			
127		Přílezký potok	Svinovský (Schlöserův) mlýn	mlýn	1 Kh	0,071	5,70	2,6
128		Bochovský potok	Kráľův mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,086	6,00	3,3
129		Bochovský potok	Bochovský mlýn	pila	1 Kh	0,133	4,20	3,6
130		Bochovský potok	Bochov	porcelánka	1 Tf	0,189	4,80	6,6
131		Bochovský potok	Panský mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,072	5,04	2,0
132		Bochovský potok	Lesní mlýn		1 K			
133		Bochovský potok	Houškův mlýn	pila	1 Kh	0,102	4,50	2,9
134		Bochovský potok	Bártův mlýn	mlýn	1 Kh	0,118	4,36	3,0
135		Bochovský potok	Telečský mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,121	4,30	3,3
136		Luhovský potok	Luhovský mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,120	4,30	3,3
137		Luhovský potok	Radyňský mlýn	mlýn	1 Kh	0,122	5,80	3,3
138		Ratibořský potok	Komesův mlýn	mlýn	1 Kh	0,121	4,10	3,2
139		Ratibořský potok	Šinkův mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,092	5,20	3,1
					1 Kh	0,100	4,60	2,9
140		Ratibořský potok	Weiherův mlýn	mlýn	1 Kh	0,076	3,65	1,5
141		Ratibořský potok	Šlikův mlýn	mlýn	1 K			
142		Ratibořský potok	Panský mlýn	mlýn	1 Kh	0,073	5,50	2,6

143	Střela	Ratibořský potok	Polomský mlýn	mlýn	1 Kh	0,095	4,20	2,5
144		Ratibořský potok	Ratibořský mlýn	mlýn	1 Kh	0,082	4,80	2,1
145		Borecký potok	Horní Hrádecký mlýn	mlýn	1 Kh	0,053	5,00	1,7
					1 Kh	0,053	5,00	1,7
146		Borecký potok	Dolní Hrádecký mlýn	mlýn	1 Kh	0,126	4,00	3,2
147		Borecký potok	Borecký mlýn	mlýn	1 Tf	0,250	5,80	11,0
148		Borecký potok	Semtěšský mlýn	mlýn	1 Kh	0,047	5,50	1,7
					1 Kh	0,047	5,50	1,7
149		Pstružný potok	Lucký mlýn	mlýn	1 Kh	0,088	5,80	3,2
150		Pstružný potok	Verušický mlýn	mlýn	1 Kh	0,049		1,5
					1 Kh	0,049	4,80	1,5
151		Velká Trasovka	Lukešův mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,055	6,60	2,3
					1 Kh	0,053	6,60	2,2
					1 Kh	0,086	6,30	3,5
152		Velká Trasovka	Hvězdný mlýn		1 Kh			
153		Velká Trasovka	Blažkův mlýn	mlýn	1 Kh	0,150	5,60	5,4
154		Velká Trasovka	Watzlův mlýn	mlýn	1 Kh	0,064	4,90	2,0
					1 Kh	0,049	4,80	1,5
155		Velká Trasovka	Manský mlýn	mlýn	1 Tf	0,160	8,00	9,4
156		Velká Trasovka	Nový (Höllův) mlýn	mlýn	1 Kh	0,093	4,50	2,7
157		Velká Trasovka	Jánský mlýn	mlýn	1 Kh	0,062	4,20	1,7
158		Lochoťinský potok	Týništský mlýn	mlýn	1 Tf	0,250	6,00	11,0
159		Malá Trasovka	Hřivínovský mlýn	mlýn	1 K			
160		Malá Trasovka	Budovský mlýn	mlýn	1 Kh	0,091	4,00	2,3
161		Malá Trasovka	Čichalovský mlýn	mlýn	1 Kh	0,068	4,30	1,6
					1 Kh	0,055	4,30	1,3
200	Teplá	Teplá	Mrázovský mlýn	mlýn	1 Tf	0,146	5,50	6,0
					1 Tf	0,290	5,22	8,9
201		Teplá	Betlémský mlýn	pila	1 Ks	0,235	3,45	4,0
202		Teplá	Stiersův mlýn	mlýn	1 Tf	0,376	3,80	8,5
203		Teplá	Klášteří mlýn	mlýn a elektrárna	1 Tk	0,317	3,60	6,7
204		Teplá	Zapfův mlýn	pila	1 Tg	0,460	3,65	8,1
205		Teplá	Sladovnický mlýn	mlýn a pila	2 Kh	0,121		
					1 Kh	0,252	3,20	7,2
206		Teplá	Kamenný mlýn	mlýn	1 Kh	0,382	3,65	7,5
207		Teplá	Vlaštovčí mlýn		1 K			
208		Teplá	Hájský mlýn	mlýn	1 Kh	0,080	3,15	
					1 Kh	0,080	2,60	2,9
209		Teplá	Horní Ströherův mlýn	mlýn a pila	2 Kh	0,137	4,10	
					1 Kh	0,174	3,50	6,8
210		Teplá	Dolní Stroherův mlýn	mlýn a pila	1 Ks	0,180	2,60	2,7
211		Teplá	Poutnovský mlýn	mlýn	1 Kh	0,080	3,30	1,7
					1 Kh	0,080	3,40	1,7
212		Teplá	Vysoký mlýn	mlýn	1 Kh	0,100	3,10	1,9
213		Pramenský potok	Dolní Hamr	výroba dřevité vlny	1 Kh	0,100		
					1 Kh	0,100	3,10	3,8
214		Teplá	Tisovský (Hrohrerův) mlýn	mlýn, pila a elektrárna	1 Kh	0,225	3,80	
					1 Ks	0,225	1,60	10,3
215		Teplá	Novolesská (Parní) pila	pila	1 Kh	0,174	5,45	9,6
					1 Kh	0,193	5,45	10,3
216		Teplá	Bečov n. Teplou	truhlárna	1 Kh	0,400	3,20	8,4
217		Teplá	Bečov n. Teplou	elektrárna	1 Tf	0,235	3,80	5,9
218		Teplá	Stöhrův mlýn	mlýn	1 Kh	0,300	3,00	5,9
219		Teplá		mlýn	1 Kh	0,400	2,20	4,8
220		Teplá	Hublův mlýn	mlýn a truhlárna	1 Kh	0,374	2,70	6,6
221		Teplá	Nový mlýn	pila	1 Kh	0,600	0,90	1,5
222		Dolský potok	Breitfelderova pila	pila	1 Kh	0,150	7,40	7,1
223		Teplá	Vodenský mlýn	mlýn	1 Kh	0,378	3,00	7,4
224		Teplá	Horní Chodovský mlýn	pila	1 Kh	0,168	2,65	3,7
225		Teplá	Dolní Chodovský mlýn	mlýn	1 Kh	0,546	1,60	4,1
226		Luční potok	Babický (Laimův) mlýn	mlýn	1 Kh	0,073	3,70	1,6
227		Otročínský potok	Otročínský (Bottlův) mlýn	mlýn	1 Tf	0,112	4,40	3,7
228		Otročínský potok	Brťský mlýn	mlýn	1 K			
300		Lomnický potok	Schlemmův (parní pila) mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,101	4,75	2,8
					1 Kh	0,085	4,70	2,5
301		Lomnický potok	Tašovice	porcelánka	1 Kh	0,099	6,40	4,0
302		Lomnický potok	Tašovický mlýn	mlýn	1 Kh	0,115	4,60	3,4
303		Lomnický potok	Horní Lomnický mlýn	mlýn	1 Kh	0,100	4,40	2,8
304		Lomnický potok	Lomnický mlýn	mlýn	1 Kh	0,118	4,30	3,2
305		Javorná	Rabův mlýn	mlýn a pila	1 Kh	1,130	5,10	
					1 Kh	0,070	4,40	5,9
306		Javorná	Dolní Rabův mlýn	mlýn	3 K			
307		Žalmanovský potok	Mášův mlýn	porcelánka	1 Kh	0,048	6,50	1,9
308		Žalmanovský potok	Žalmanovský mlýn	mlýn	1 Kh	0,091	4,60	2,6
309		Žalmanovský potok	Vysoký (Pekelský) mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,075	3,94	1,7

400	Úterský potok	Úterský potok	Branišovský mlýn	mlýn a pila	1 Kh	0,069	4,45	
401		Úterský potok	Žernovnická pila	pila	1 Kh	0,083	4,02	3,3
402		Telecí potok	Röllerův mlýn	mlýn	1 K			
403		Telecí potok	Nový mlýn	mlýn	1 K			
500	Blšanka	Blšanka	Bělá	pila	1 K			
501		Blšanka	Dřevěný mlýn	mlýn	1 K			
502		Blšanka	Hamr	hamr	1 K			
503		Blšanka	Horní mlýn	mlýn	1 K			
504		Blšanka	Malý mlýn	mlýn	1 K			
505		Blšanka	Peterský mlýn	mlýn	1 K			
506		Libkovický potok	Spinův mlýn	mlýn	1 K			
507		Mlýnecký potok	Panský mlýn	mlýn	1 Kh	0,060	7,20	2,8
508		Mlýnecký potok	Jobstův mlýn	mlýn	1 Kh	0,105	5,00	3,3
114 412,8								

Tab. 2. VODNÍ DÍLA (stav k 31.12. 2007)**

1	Střela	Střela	MVE Chylický mlýn	elektrárna	Tb	0,300	4,50	7,00
2		Střela	MVE Vodní nádrž Žlutice	elektrárna	Tb	0,300	4,50	5,50
3	Teplá	Pramenský potok	MVE Louka	elektrárna	Tb	0,320	8,90	22,00
4					Tb	0,320	8,90	15,00
4		Dolský potok	MVE Hluboká	elektrárna	Tb	0,250	19,00	22,00
					Tb	0,250	19,00	22,00

Celkový instalovaný výkon 302,5

Zdroje a podklady:

mapy I. vojenského mapování (Josefské), r. 1763-1787 (ÚAGaK Praha)

mapy II. vojenského mapování (Františkov), r. 1836-1852 (ÚGAK Praha)

mapy III. vojenského mapování (Františko-josefské), r. 1877-1880 (ÚGAk Praha)

mapy stabilního katastru, r. 1839-1841 (ÚAGaK Praha)

**) Seznam a mapa vodních děl republiky Československé. Stav koncem roku 1930. Sešit 5, 6 a 11. Ministerstvo veřejných prací, Praha 1932.*

**) Atlas zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie (<http://calla.ecn.cz>)

Druh vodního motoru:

K *Vodní kolo*

Kh Vodní kolo na svrchní vodu

Ks *Vodní kolo na střední vodu*

Kd Vodní kolo na spodní vodu

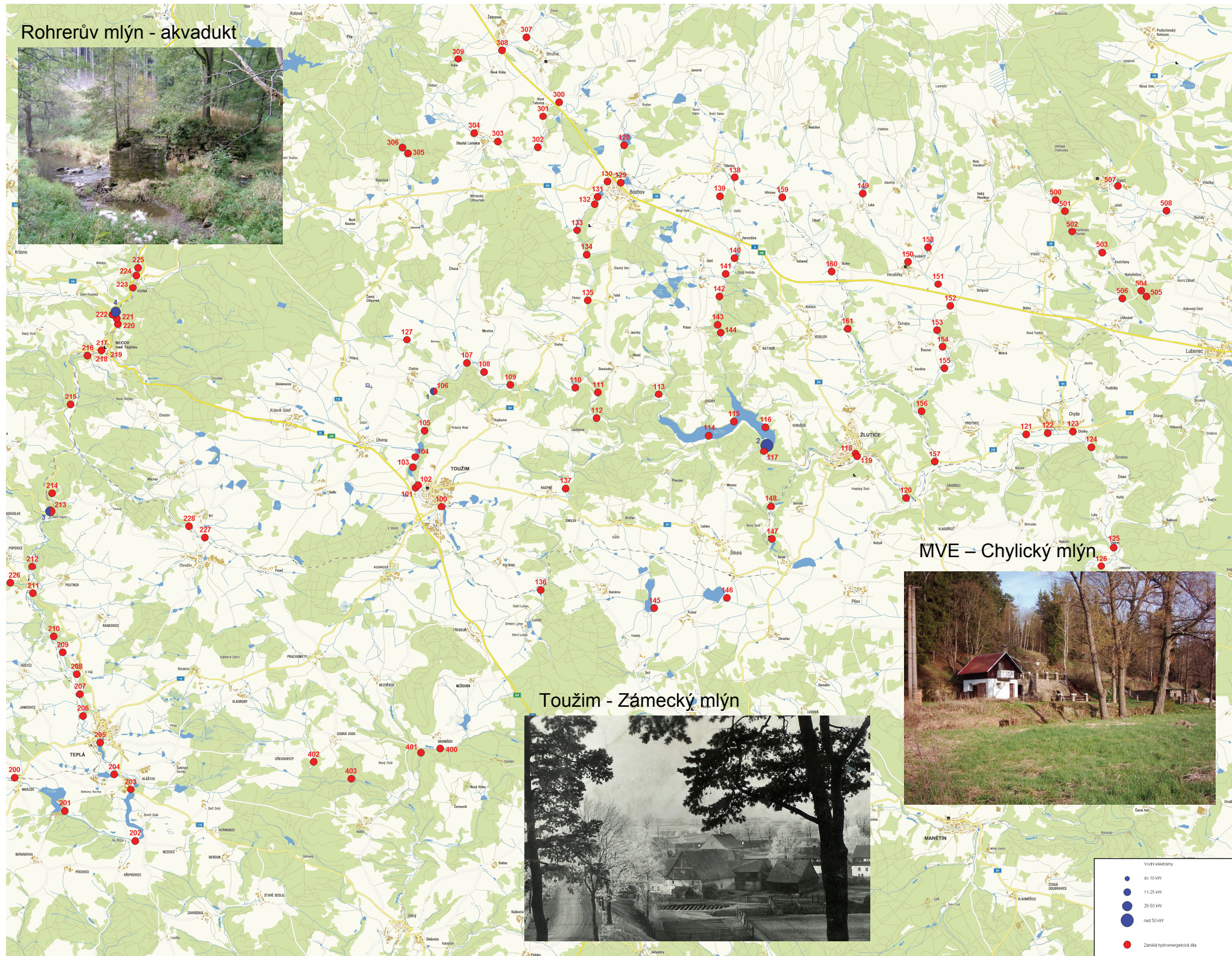
Tf *Vodní turbína Francisova*

Tq *Vodní turbína Girardova*

Tk Vodní turbína Knopova

Tb *Vodní turbína Bánki*

Historická a současná vodní díla v území řešeném územní studií Střela

11.4 Využití energie biomasy v regionu Střela

V současné době je nejvýznamnějším zdrojem v regionu Střela výtopna ve Žluticích. Dále je v území několik kotlů spalujících odpad z dřevní výroby. (viz kap.11.1).

11.4.1 Výnosový potenciál biomasy

Termín biomasa označuje hmotu organického původu, tedy z rostlin a živočichů. Existuje několik základních zdrojů biomasy:

- Zbytková biomasa
 - Rostlinné odpady (sláma, senáž apod.)
 - Lesní těžební zbytky
 - Organické odpady z průmyslových výrob
 - Odpady z živočišné výroby
 - Komunální organické odpady
- Záměrně pěstovaná biomasa
 - Energetické rostliny nedřevnaté
 - Energetické dřeviny = rychle rostoucí dřeviny

Tuto hmotu lze buď přímo spalovat (podobně jako dřevo a uhlí) nebo nejprve přeměnit na bioplyn a ten pak teprve využít. Tato metoda výroby bioplynu je vhodná především u hmoty, která má málo sušiny, jako např. senáž, kejda či komunální organický odpad. Spalováním daného substrátu získáme buď pouze teplo nebo lze uvolněnou energii využít také k výrobě elektřiny (podobně jako u uhelných elektráren).

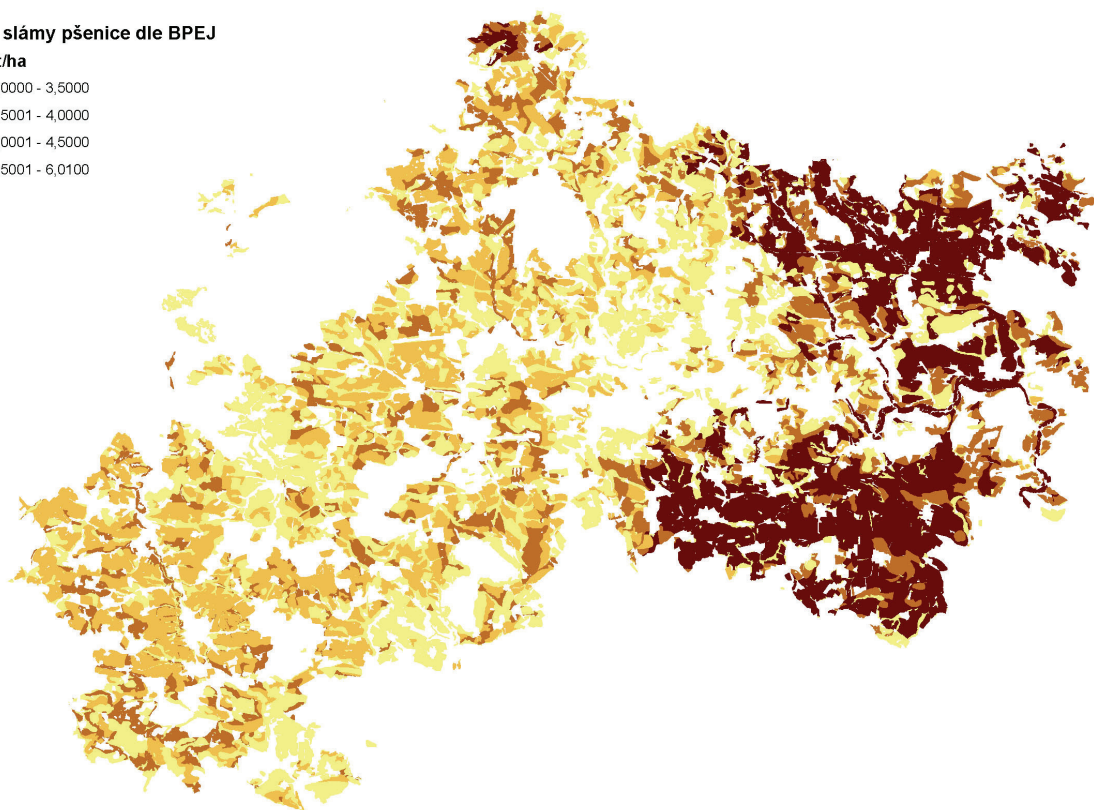
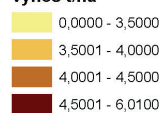
V této studii se budeme zabývat pouze dvěma zdroji biomasy, a to rostlinnými odpady (zbytky) a energetickými (rychle rostoucími) dřevinami. Z rostlinných zbytků byl posuzován výnosový potenciál pšeničné a řepkové slámy a senáže. Výnosnost řepkové slámy však byla vyhodnocena jako zanedbatelná, a proto se s ní dále v kartogramech a modelových příkladech nepracuje.

Pro zjištění základních předpokladů pro pěstování biomasy v regionu Střela jsme použili **metodu výpočtu výnosového potenciálu biomasy**. Je založena na předpokladu odlišných výnosů na rozdílně úrodných půdách. VÚMOP publikoval normativní výnosy základních zemědělských plodin dle tzv. bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

BPEJ jsou základními jednotkami používaných k oceňování půd, vliv na jejich hodnotu má klima, hydrologie, fyzikální a chemické vlastnosti půdy a morfologie terénu. Tyto bonitované půdně ekologické jednotky byly promítnuty na zemědělskou půdu evidovanou v registru půdních bloků (LPIS) Zemědělskou agenturou. Ke každé BPEJ byl přiřazen normativní výnos a vznikl tak kartogram potenciální výnosnosti pšenice, trvalých travních porostů (TTP) a rychle rostoucích dřevin (RRD) v regionu Střela.

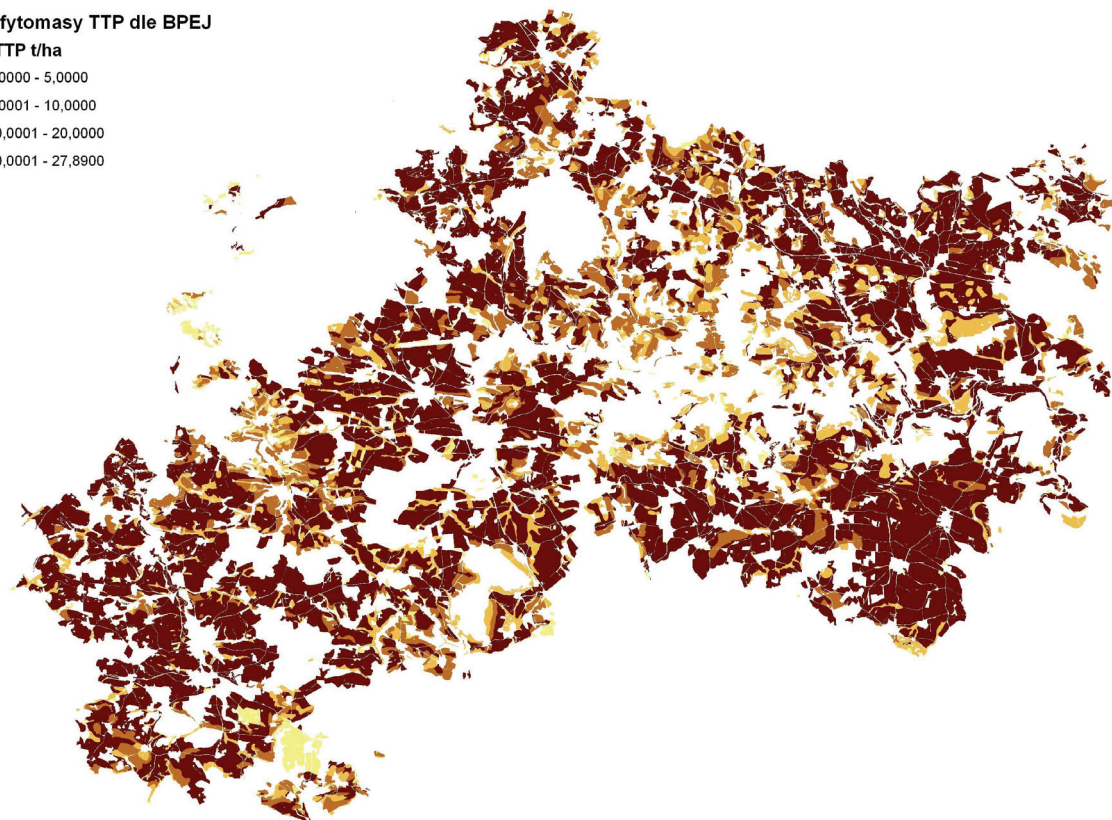
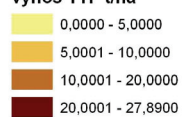
Výnos slámy pšenice dle BPEJ

výnos t/ha

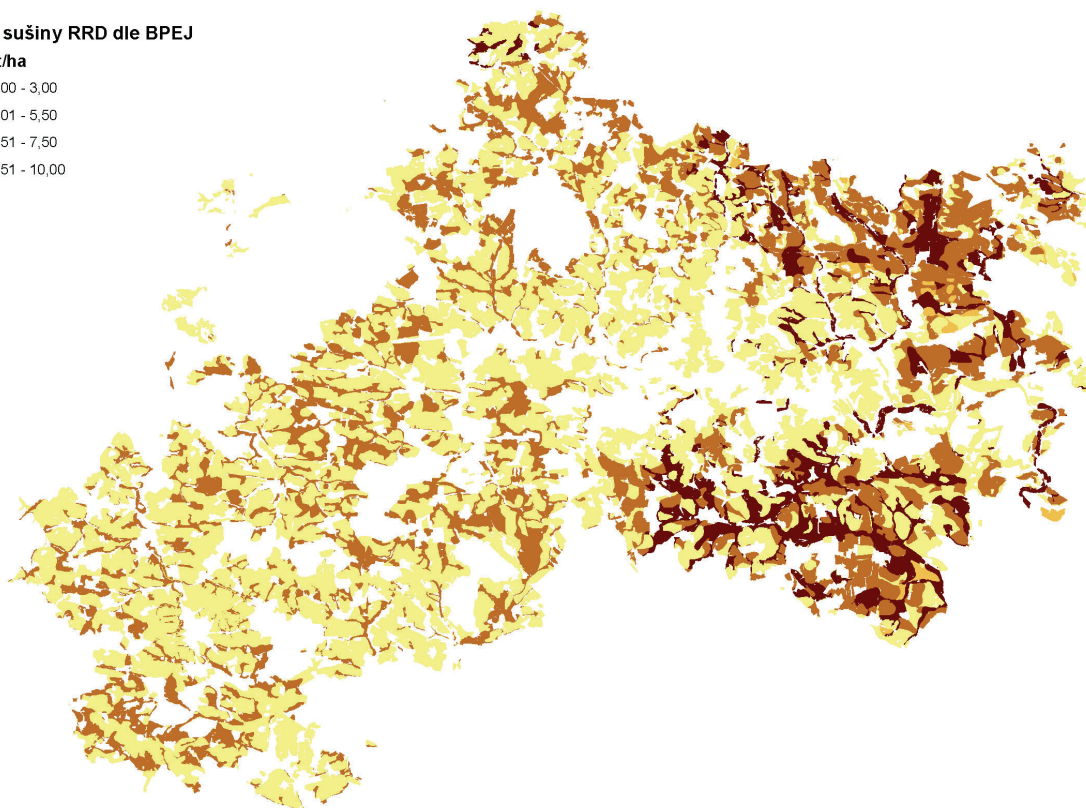
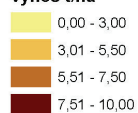
Výnos fytomasy TTP dle BPEJ

výnos TTP t/ha

Výnos sušiny RRD dle BPEJ

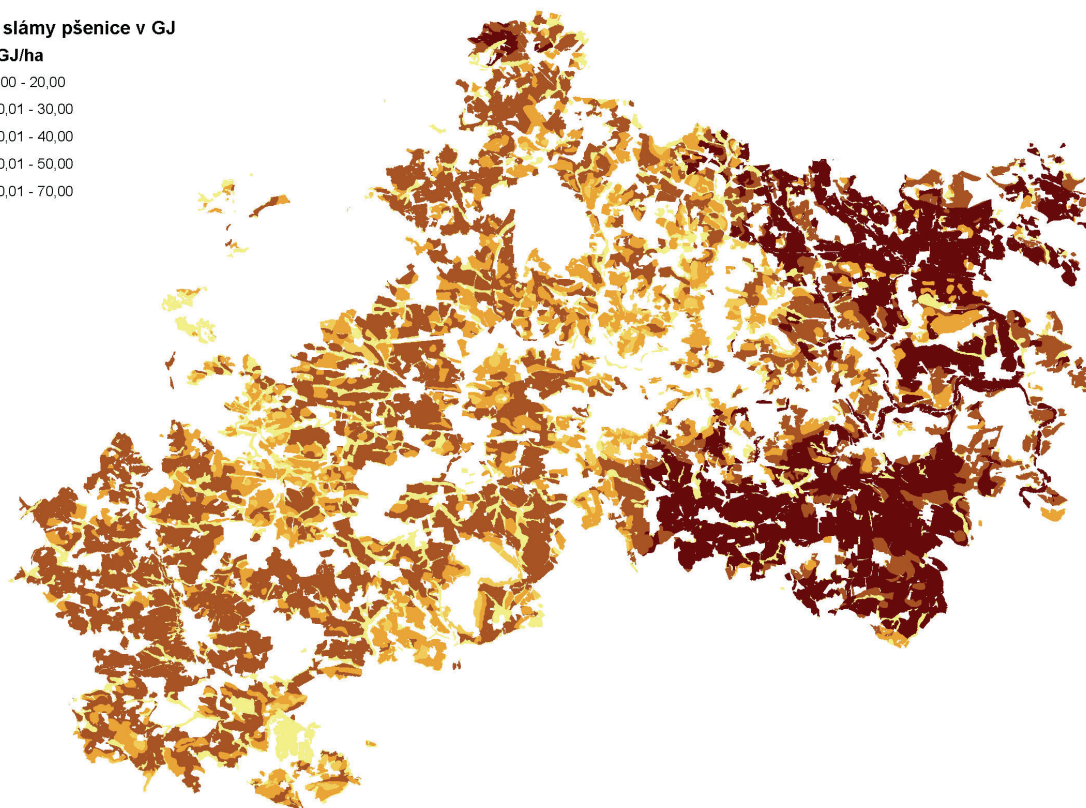
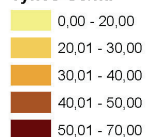
výnos t/ha

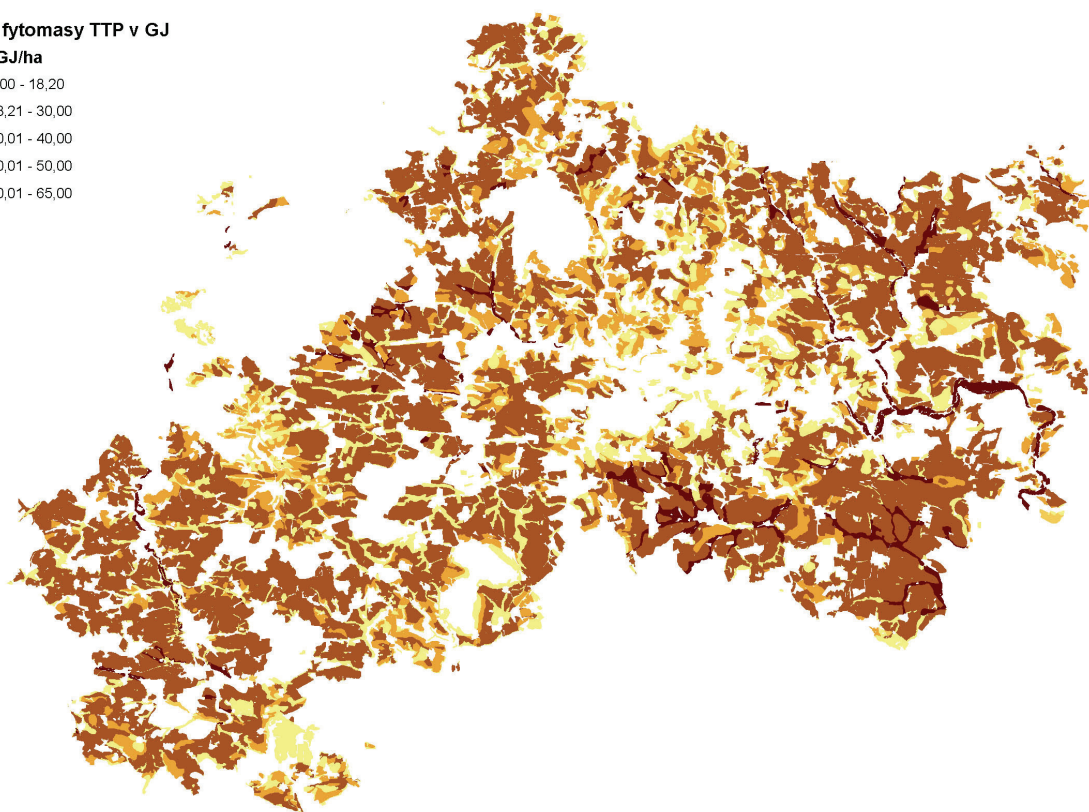
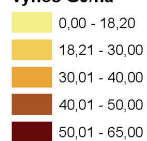
Sytě hnědá barva naznačuje průměrné výnosy, tmavohnědá pak výnosy nadprůměrné. Pro jednoduché srovnání byly výnosy jednotlivých plodin v dalších kartogramech převedeny na energetický výnos v GJ/ha/rok.

Výnos slámy pšenice v GJ

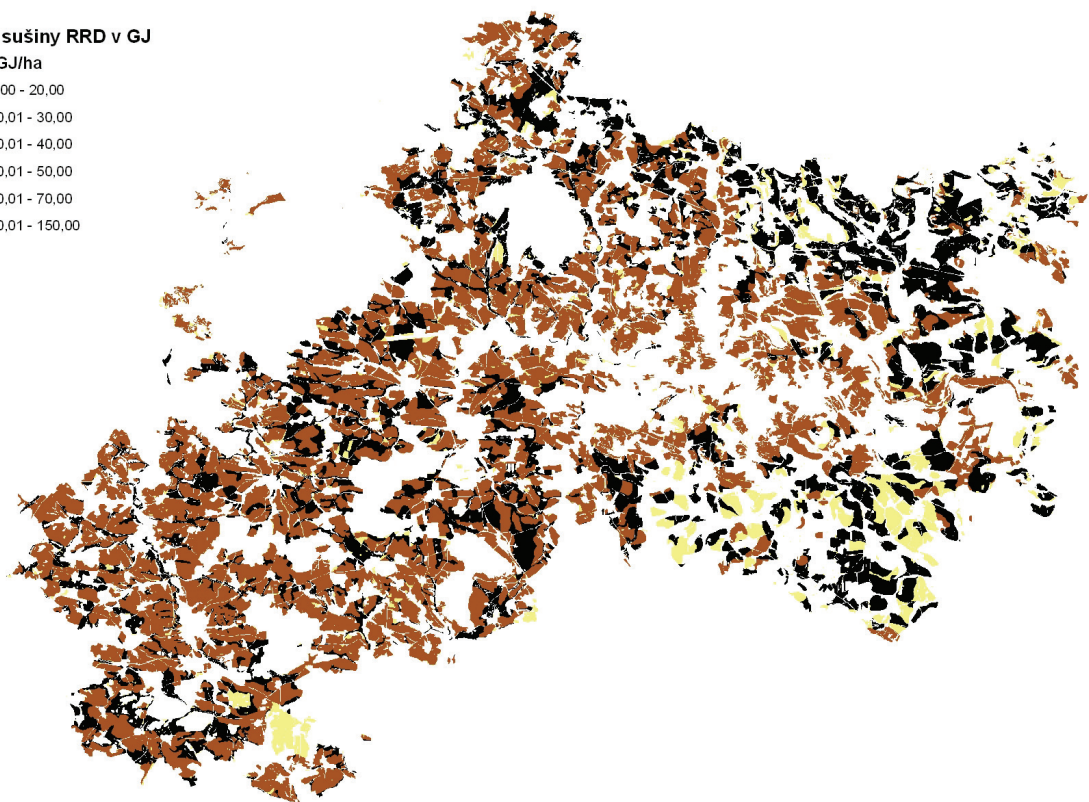
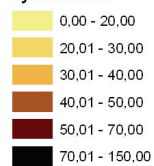
výnos GJ/ha

Výnos fyto­masy TTP v GJ
výnos GJ/ha

Výnos sušiny RRD v GJ
výnos GJ/ha

Na základě těchto potencionálních výnosů byly vytvořeny čtyři modelové příklady, každý s různým zastoupením jednotlivých plodin.

Jako vstupní podmínky byly definovány:

- Pšenice a tráva jsou primárně pěstovány pro jiné účely (zrno, krmení pro dobytek) než energetické
- Část biomasy je spotřebovávána pro jiné účely než energetické
- Protože region Střela se nachází v méně příznivé krajině pro zemědělství (LFA), zemědělci čerpající dotace jsou zavázáni chovat na 1 ha alespoň 0,2 velké dobytčí jednotky (VDJ)
- 1 VDJ spotřebuje
 - 10 kg sušiny sena /den (krmení)
 - 1,32 kg/sušiny slámy/ den (podestýlka)
- Pro zachování organické hmoty v ornici se počítá se zaoráním 2 kg sušiny slámy /ha/rok

Pro následující 4 varianty byly zpracovány modelové výpočty, ze kterých lze určit jejich předpokládanou energetickou efektivitu (*výpočty archivuje zpracovatel studie*).

VARIANTA I - Pěstování pšenice na celé ploše orné půdy a trávy na celé ploše trvalých travních porostů (TTP)

Energie celkem 71,3709 TJ

VARIANTA II - Pěstování pšenice na orné půdě s průměrným a nadprůměrným výnosem a trávy na celé ploše TTP a zbytku orné půdy

Energie celkem 358,041 TJ

Rezerva 17,9446 TJ

VARIANTA III - Pěstování RRD na všech BPEJ s průměrným a nadprůměrným výnosem RRD, pšenice na zbytku orné půdy a trávy na zbytku ploch TTP

1661,83,TJ

VARIANTA IV - Pěstování pšenice na všech BPEJ s průměrným a nadprůměrným výnosem, RRD na všech BPEJ s průměrným a nadprůměrným výnosem (kromě ploch pro pšenici), trávy na zbytku zemědělské půdy

Energie celkem 1348,22 TJ

Rezerva 47,3599 TJ

Z modelových příkladů I a II vyplývá, že při platnosti výše definovaných podmínek je produkce a spotřeba zbytkové biomasy (senáže a pšeničné slámy) v regionu Střela vyrovnaná. Více biomasy a tím energie by bylo možné získat pouze při změně podmínek, např. nezaorávala by se sláma a pro doplnění organické hmoty v ornici by se používalo zelené hnojení, vyprodukované obilí by nebylo určeno ke spotřebě v potravinářství, ale spalovalo by se apod.

Modelový příklad III a IV ukazuje dramatický nárůst potencionální produkce energie v případě pěstování rychle rostoucích dřevin. Při průměrné spotřebě 90 GJ/rok na vytápění 1 rodinného domu by bylo možno takto získanou energií vytápet 18464 respektive 16684 rodinných domů.

Tyto výpočty pracují pouze s potenciálním výnosem biomasy/energie a neřeší ekonomický potenciál pěstování biomasy. Ekonomický potenciál biomasy je omezen ztrátami biomasy při sklizni a zpracování a určován legislativními podmínkami, energetickou politikou státu, možnými dotacemi, investičními a provozními náklady na pěstování a zpracování biomasy, nákupní cenou biomasy, nákupní cenou tepla a elektrické energie atd. Pro vypracování ekonomického potenciálu biomasy v regionu Střela by byla nutná samostatná studie. Každý konkrétní záměr doporučujeme prověřit studií proveditelnosti.

Regulativy pro pěstování rychle rostoucích dřevin

V CHKO Slavkovský les by bylo možné pěstovat pouze klony domácích dřevin, především vrb např. *Salix alba*, *Salix viminalis*. Každý záměr by měl být posouzen z hlediska vlivu na krajinný ráz.

Při zakládání a pěstování porostů dodržovat zásady protierozní ochrany, např. orientace řádků napříč spádníci, tvar a velikost pozemku, vytvoření zasakovacích pásů (především na okrajích vodních toků) a průlehů aj.

Fungujícím příkladem využití biomasy je Centrální výtopna na spalování biomasy ve Žluticích. Provozovatel uvítá případné zájemce, kteří by měli zájem výtopnu navštívit.

Viz www.zlutice.cz

12 Doprava

V rámci přípravných prací (08/2007) byla provedena analýza stavu a problémů týkajících se dopravy v řešeném území. Návrhová etapa se zaměřuje na vybrané problémy, které byly určeny k řešení po vyhodnocení přípravných prací zadavatelem.

12.1 Přínos výstavby rychlostní silnice R6

Pro vlastní území není význam této stavby z dopravního hlediska nijak významný. Území je dnes napojeno na poměrně kvalitní vedení silnice I/6, ale zvyšující se dopravní zatížení na této trase částečně omezuje pohyb místní dopravy. Po realizaci rychlostní silnice lze očekávat případné soustředění podnikatelských aktivit v prostoru mimoúrovňových křižovatek, ale vlastní dopravní vazby v tomto území to zásadně neovlivní.

12.2 Silniční propojení Mariánské Lázně – Bošov

Smyslem tohoto propojení není zavedení nových dopravních vazeb do území, ale zkvalitnění silniční sítě v území a to u silnic propojující významná sídla osídlení. Z tohoto důvodu nelze ani po zkvalitnění této sítě silnic očekávat výraznější nárůst dopravního zatížení. Proto je důležité minimalizovat nezbytný rozsah přeložek a tyto pak realizovat etapovitě podle potřeb a závažnosti dopravních závad. Návrh a rozsah úprav vychází z předchozí studijně prověřované trasy.

V úseku ve směru od Mariánských Lázní kde trasa využívá současné trasy silnice III/19829, byly před Horním Kramolínem navrhovány rektifikace směrových oblouků. Tyto úpravy nejsou nezbytné a lze je realizovat až následně v dalších etapách. To samé platí pro přeložku kolem Horního Kramolna, kterou lze považovat za výhledovou. V prostoru Teplé se výběr variant v podstatě stabilizoval podle řešení obsaženého v zadání územního plánu obce, kde je trasa vedena sice náročným terénem, ale jedná se o nejkratší možné řešení. V dalším pokračování byla přeložka navrhována po jižním okraji Beranova, ale i tuto lze považovat pouze za možné výhledové řešení. Další přeložky byly navrženy v prostoru Prachomet a Kosmové. Tyto přeložky mají svůj význam pro odstranění dopravních závad na průjezdu obou obcí. V úseku Závisím – Toužim lze tedy konstatovat, že nejvýznamnější přeložkou je objízdná trasa Teplé, která by měla být realizována v první etapě. V další etapě jsou to pak obchvaty Prachomet a Kosmové a ostatní úpravy je možné realizovat až v dlouhodobém časovém horizontu.

V úseku od Toužimi po Bošov byla navrhována řada přeložek, a to i značné délky. Úprava trasy v Toužimi vychází z územního plánu města a významným způsobem přispívá k řešení dopravní situace v centru města. Ve studii navrhované směrové úpravy v prostoru Radaně nejsou nezbytně nutné, pouze v prostoru Smilova je vhodné uvažovat s rektifikací směrového oblouku. Následnou přeložku jižně od obcí Brložek, Lažany a Štědrá i přes značnou délku lze považovat za jediné možné řešení, které by odstranilo významné dopravní závady v celém tomto úseku. Stávající trasa by byla zachována a měla by funkci pro dopravní obsluhu zastavěného území obcí. Případné podnikatelské aktivity by pak bylo vhodné směřovat u obce Štědrá k navrhované přeložce s tím, že by tyto bylo možné přímo napojit na

tuto přeložku. V dalším pokračování byla navrhována přeložka jižně od Žlutic. Zde se jeví otázka přeložení trasy do zcela nového koridoru poněkud problematičtější. Město Žlutice je z místního pohledu významným zdrojem a cílem dopravy. Vedení této dopravy ve vztahu k městu tato přeložka v podstatě neřeší. Město bude napojeno na přeložku v prostoru Strahovského mlýna a lze očekávat poměrně nízké zatížení navrhované přeložky. Z tohoto důvodu by bylo vhodné snížení rozsahu přeložek s možnou etapizací. Možným řešením by bylo větší využití stávající sítě silnic III.tříd a to silnice III/1937 a III/20519. V této minimální variantě by bylo samostatnou stavbou úprava křižovatky silnic II/193, II/207 a III/1937 na vstřícnou čtyřramennou křižovatku s návaznou krátkou přeložkou silnice III/1937, další samostatnou stavbou by bylo nové propojení silnic III/1937 a III/20519 severně od Pšova, dále přeložka v prostoru obce Kobylé odstraňující nevhodné směrové i výškové vedení silnice III/20519 v jižní části obce a poslední samostatnou stavbou je nové napojení této trasy do křižovatky silnic II/205 a II/226. Tuto je možné realizovat až návazně v souvislosti s přestavbou této křižovatky. Je pochopitelné, že je nutné upravit i šířkové uspořádání současného vedení silnic III.tříd. V prostoru Chyše je možné hodnotit veškeré navrhované přeložky za vhodné a jejich výstavbu lze realizovat po samostatných etapách, což dává předpoklady pro reálnost těchto záměrů.

12.3 Hromadná doprava

Hromadná doprava je realizována jak železniční tak i autobusovou dopravou. V tomto území je poněkud problematická vazba mezi autobusovou a železniční dopravou. Železniční tratě jsou vedeny složitým terénem, který výrazně ovlivňuje jejich trasování a tak tyto jsou vedeny v okrajových polohách osídlení, zatímco autobusová doprava je soustředována do centrálních částí osídlení. Železniční stanice tak jsou situovány v polohách s většími docházkovými vzdálenostmi. To se týká především ostatních zastávek v území, kde jen výjimečně jsou zastávky situovány v přímé vazbě na obce. Dobré vazby na železniční dopravu tak mají Chyše, Žlutice, Štědrá, Toužim, Bečov a Teplá. Jízdní doby u železniční dopravy mezi těmito sídly jsou srovnatelné s autobusovou dopravou, což souvisí s četností zastávek.

Větší využívání osobní dopravy po železnici by mohlo přinést přiblížení železničních zastávek k sídlům. Studie se pokusila taková místa vyhledat. Výsledek však pravděpodobně problém neřeší, protože i nově vyhledané lokality nejsou v bezprostřední blízkosti sídel. *Viz samostatná kapitola „Železniční doprava“.*

Naproti tomu je možné dosáhnout, v případě realizací úprav tratě odstraňující závadová místa omezující traťovou rychlost, snížení jízdních dob mezi většími sídly osídlení. Realizace úprav na silniční síti se zrychlení autobusové dopravy v podstatě netýká, protože tato zůstane vedena ve stávajících trasách s cílem přímé obsluhy jednotlivých obcí.

Pro rozvoj osobní dopravy po železnici má velký význam i rozvoj turistického ruchu v území. To platí i pro záměr realizace propojení Bezručice – Teplá. Teplá by se tak stala významným uzlem osobní dopravy s vazbou mezi autobusovou a železniční dopravou. Dalším takovýmto významným uzlem je město Toužim. Tyto však nejsou přímo propojeny železniční dopravou, to je možné pouze přes Bečov, a tak jejich propojení je realizováno pouze autobusovou dopravou. Zajímavé by bylo prověření možnosti propojit tyto uzly přímým železničním propojením, což by výrazným způsobem zlepšilo dopravní vazby území prostřednictvím železniční dopravy zejména na Mariánské Lázně.

Pro zlepšení dopravní dostupnosti hromadnou dopravou je třeba také optimalizovat a koordinovat jízdní řády různých přepravců, jednat s přepravci o zastavování v obcích, které jsou umístěny na dálkových trasách autobusů apod. Tato opatření přesahují možnosti řešení v rámci územního plánování.

Dalším způsobem řešení problematiky osobní dopravy v odlehlých částech regionu je svépomoc občanů ve spolupráci s různými podnikateli a institucemi, které do obce dopravují zboží, poštu apod. Tato svépomoc může být koordinována i díky moderním komunikačním prostředkům. Podobnou cestu hledají ve Valči.

12.4 Cyklistická doprava

Turistické cyklistické dopravě se věnuje samostatná kapitola. Rozvoj tras tohoto charakteru není v území v podstatě limitován a závisí pouze na zájmu zatraktivnění některých lokalit. Pro běžnou dojížděku do center osídlení je možné využívat stávající silniční síť, pouze v prostoru Toužimi nelze tyto potřeby vázat na vedení silnice I/20. A tak z prostoru přilehlých obcí například Třebouň či Útvina (případně až Krásné Údolí) by bylo vhodné v souběhu se silnicí I/20 vybudovat samostatné cyklistické stezky. S touto je možné uvažovat i v případě obce Kosmová pro dojížděku do Toužimi podél silnice II/198.

12.5 Železniční doprava

12.5.1 Železniční síť v řešeném území

Řešeným územím procházejí tři železniční tratě, které jsou součástí celostátní železniční sítě ČR ve správě Správy železniční dopravní cesty, státní organizace (SŽDC, s. o.) a provozované Českými drahami, a. s. (ČD, a. s.).

Tato dopravní síť vznikla na konci 19. století z původně soukromých tratí, budovaných svazky obcí a podnikatelských subjektů s podporou státu, s cílem podpořit rozvoj obcí i celého regionu. V 70. letech 19. století vznikl záměr na výstavbu železnice, která by spojila Karlovy Vary a Plzeň s Vídní a měla procházet řešeným územím, tento záměr však nebyl uskutečněn (následně nahrazena nynější trasou tratě č. 170 Plzeň – Cheb). Další neuskutečněný záměr předpokládal propojení tratí č. 149 a 177.

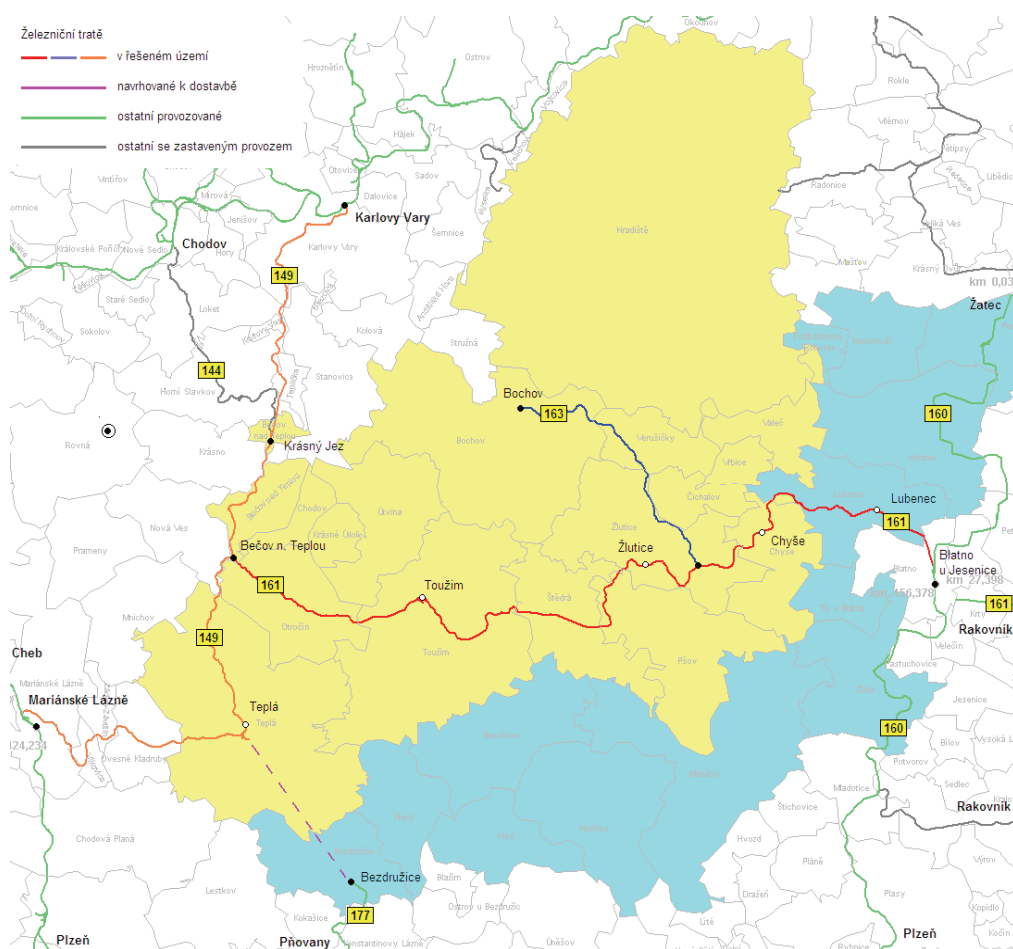
Řešeným územím procházejí v současné době tyto tratě:

- č. **161 Rakovník – Bečov nad Teplou**
- č. **163 Protivec – Bochoy**
- č. **149 Mariánské Lázně – Karlovy Vary**

Další tratě, které okrajově procházejí zájmovým územím, jsou:

- č. 160 Plzeň – Žatec
- č. 177 Pňovany – Bezručice

Železniční síť v řešeném území

Tyto tratě jsou v současné době zařazeny do kategorie regionálních drah. Provoz je na nich zajišťován dispečerským způsobem (zjednodušeným řízením drážní dopravy) ČD, a. s. Vlastní vlakovou dopravu zde v současné době zajišťují dva drážní dopravci, ČD, a. s. (osobní a nákladní doprava), a Viamont, a. s. (osobní doprava).

Trať č. 161 Rakovník – Bečov nad Teplou

Nejvýznamnější je trať č. 161 Rakovník – Bečov n. Teplou, která prochází zájmovým územím ve směru západ – východ a tvoří jakousi páteřní dopravní trasu, která spojuje zdejší významná střediska Bečov n. Teplou, Toužim, Žlutice a Chyše. Z této trati v železniční stanici Protivec odbočuje koncová trať č. 163 Protivec – Bochov, v žel. stanici Blatno u Jesenice křižuje trať č. 160 Plzeň – Žatec a v Bečově n. Teplou se napojuje na trať č. 149 Mariánské Lázně – Karlovy Vary.

Trať byla dokončena v roce 1898 jako soukromá akciová společnost Lokální dráha Rakovník - Bečov - Bochov. V minulosti zahájená postupná obnova a modernizace trati s možností zvýšení traťové rychlosti nebyla dosud dokončena. Na opravených úsecích došlo v roce 2007 ke zvýšení traťové rychlosti až na 60 km.h⁻¹. Na mnoha úsecích je pak snížena pro nevyhovující stavebně technické a bezpečnostní parametry dráhy (nechráněné přejezdy, nevyhovující parametry a technický stav). Na trati je velké množství nechráněných přejezdů. Kapacitu trati omezují úseky s náročnými sklonovými poměry (sklony až 28 ‰). Probíhá postupná obnova nádražních budov.

V současné době je na této trati zajišťována osobní i nákladní doprava ČD, a. s.

Nákladní doprava

V současné době prožívá stagnaci, která je způsobena poklesem celkového objemu přepravy, ekonomickými podmínkami a také změnami v organizaci nákladní dopravy (redukce obsluhy, směřování zátěže) a následným převedením přepravy na silnici. Mezi nejvýznamnější přepravované komodity patří dřevo v podobě surové kulatiny a pilařských výrobků. Nakládku lze realizovat v dopravních vybavených manipulačními kolejemi, většinou i bočními rampami:

Otročin, Toužim, Štědrá, Žlutice, Protivec a Chyše.

V dopravně Toužim se nachází i dvě železniční vlečky, sloužící k obsluze přilehlé průmyslové zóny se skladovacími a výrobními kapacitami, v současné době jsou tyto vlečky nevyužívané.

Osobní doprava

V současné době prožívá stejně jako nákladní doprava určitou stagnaci, kromě známých ekonomických faktorů se zde projevuje vliv nově zavedených autobusových linek vedených souběžně s trasou tratě, často i ve stejné časové poloze, a v neposlední řadě i historicky vzniklá nevýhodná poloha stanic a zastávek v rámci sídel, zhoršení úrovně služeb (neobsazené stanice, čistota, neexistující nebo nedostatečné zázemí pro cestující veřejnost – neudržované čekárny, nedostatečné informační systémy) a také v poslední době negativní dopady vyplývající z nové organizace regionální dopravy, kdy tato je v rámci základní dopravní obslužnosti objednáвана jednotlivými kraji (trať prochází územím tří krajů – Karlovarského, Ústeckého a Středočeského), dochází k přerušování jízdy, ztrátám přípojů). Svoji roli zde sehrává i snižování počtu obyvatelstva v přilehlých sídlech. Dalším negativním faktorem, který významně ovlivňuje zájem o železniční osobní dopravu je velmi nízká rychlost vlaků, daná stavebně technickými parametry tratě.

Na osobní dopravu může mít pozitivní vliv rozvoj cestovního ruchu, trať prochází atraktivními místy (Bečov n. Teplou, Toužim, Štědrá, Žlutice, Vladař, Chyše) a je napojena na významná střediska cestovního ruchu (Karlovy Vary, Mariánské Lázně), lze také uvažovat o sezónním provozu turistických nostalgických vlaků.

Trať č. 163 Protivec – Bochov

Trať č. 161 Protivec - Bochov odbočuje z trati č. 161 v Protivci, končí v Bochově. Trať byla dokončena v roce 1897 jako součást soukromé lokální dráhy Rakovník – Bečov - Bochov. Nejvyšší traťová rychlost v úseku Blatno u Jesenice – Bečov n. Teplou je pouze 40 km.h⁻¹, na několika místech je navíc snížena pro nevyhovující stavebně technické a bezpečnostní parametry dráhy (nechráněné přejezdy, nevyhovující parametry a technický stav). Na trati je velké množství nechráněných přejezdů. V současné době je na této trati zajišťována nákladní doprava ČD, a. s.

Nákladní doprava

V současné době prožívá stagnaci, která je způsobena poklesem celkového objemu přepravy, ekonomickými podmínkami a také změnami v organizaci nákladní dopravy (redukce obsluhy, směřování zátěže) a následným převedením přepravy na silnici. Mezi nejvýznamnější přepravované komodity patří tradičně dřevo v podobě surové kulatiny a pilařských výrobků z Bochova. Nakládku lze dnes realizovat jen v dopravně Bochov, která je vybavena manipulačními kolejemi včetně boční rampy, je zde i vlečka. V dopravně Vahaneč byla manipulační kolej zrušena. V minulosti byla významná i vojenská přeprava do přilehlého vojenského výcvikového prostoru Hradiště.

Osobní doprava

Osobní doprava byla ČD, a. s., zastavena 1.6.1996 v důsledku přechodu cestujících na autobusovou dopravu a následně vysoké provozní ztráty. Svou negativní roli zde sehrála i změna historických vztahů ve spádovosti sídel, zejména oslabení tradičních vzájemných vazeb mikroregionů Bochovska a Žluticka i nepříznivý demografický vývoj, pokles počtu obyvatel v sídlech ležících při trati.

Možnost využití tratě

V rámci zajištění ZDO nemá trať význam, lze ji však využít pro jízdy nostalgické, fotografické či jinak zvláštní.

Trať č. 149 Mariánské Lázně – Karlovy Vary, dolní nádraží

Pro západní část zájmového území je významná trať č. 149 Mariánské Lázně – Karlovy Vary, která spojuje zdejší významná střediska Bečov n. Teplou a Teplá a současně je spojuje s krajským městem Karlovy Vary a Mariánskými Lázněmi, v Bečově nad Teplou je napojena na trať č. 161 Rakovník – Bečov nad Teplou. V Krásném Jezu z trati odbočuje nyní neprovozovaná trať č. 144 Krásný Jez – Chodov. Bečov nad Teplou býval důležitou železniční křižovatkou, areál železniční stanice je chráněnou technickou kulturní památkou, je zde také umístěna původní výtopna s točnou (dnes nevyužívaná).

Trať byla dokončena v roce 1898 jako soukromá Lokální dráha Mariánské Lázně – Karlovy Vary, a. s. Na počátku 90. let 20. století byla plánovaná generální obnova, která měla zvýšit nejvyšší traťovou rychlost. Na opravených úsecích došlo v roce 2007 ke zvýšení traťové rychlosti až na 60 km.h⁻¹. Trať prošla v nedávné době rozsáhlou modernizací zabezpečovacího zařízení (instalace samovratných výhybek, radiofikace), která výrazně zvýšila efektivnost a bezpečnost provozu. Kapacitu tratě omezují úseky s náročnými sklonovými poměry (sklony až 24 ‰).

V současné době je na této trati zajišťována osobní doprava firmou Viamont, a. s., nákladní doprava pak ČD, a. s.

Již v minulosti bylo plánováno propojení s tratí č. 177 Pňovany – Bezručice v Teplé, tato trasa by výrazně zkrátila dnešní železniční spojení Karlovarské a Plzeňské aglomerace a vytvořila jejich nejkratší železniční spojení. Vize v návaznosti na právě probíhající modernizaci a optimalizaci tratě č. 170 Plzeň - Cheb uvažují i o optimalizaci tratě č. 177, která by vedla k výraznému zvýšení traťové rychlosti.

Nákladní doprava

V současné době prožívá stagnaci, která je způsobena poklesem celkového objemu přepravy, ekonomickými podmínkami a také změnami v organizaci nákladní dopravy (redukce obsluhy, směřování zátěže) a následným převedením přepravy na silnici. Mezi nevýznamnější přepravované komodity patří stejně jako na ostatních tratích v zájmovém území dřevo v podobě surové kulatiny a pilařských výrobků. Nakládku lze realizovat v dopravních vybavených manipulačními kolejemi, většinou i bočními rampami:

Březová, Krásný Jez, Bečov n. Teplou, Poutnov a Teplá, kde je také vlečka obsluhující průmyslový areál (nyní mimo provoz).

Osobní doprava

V současné době je ovlivněna známými ekonomickými faktory, projevuje se vliv nově zavedených autobusových linek vedených souběžně s trasou tratě, zhoršení úrovně služeb (neobsazené stanice, čistota, neexistující nebo nedostatečné zázemí pro cestující veřejnost – neudržované čekárny, nedostatečné informační systémy). Svoji roli zde sehrává i snižování počtu obyvatelstva v přilehlých sídlech. Dalším negativním faktorem, který významně ovlivňuje zájem o železniční osobní dopravu je nízká rychlost vlaků, daná stavebně technickými parametry tratě.

Na rozvoj dopravy má pozitivní vliv změna dopravce, který nasadil moderní vozidla a také cestovní ruch, trať spojuje obě lázeňská střediska Karlovy Vary a Mariánské Lázně, prochází atraktivními místy (Bečov n. Teplou a Teplá), lze uvažovat o sezónním provozu turistických nostalgických vlaků.

Možnost využití potenciálu železnice

Vzhledem k výchozí a konečné stanici je trať vhodná pro vedení nostalgických či zvláštních výletních vlaků. Nevyužitý je i potenciál chráněných objektů v železniční stanici Bečov nad Teplou.

Závěr

Železniční síť v řešeném území je relativně příznivě uspořádaná, vzájemně propojuje jeho nejvýznamnější střediska a tyto dále napojuje na nadregionální centra, s výjimkou Bochova respektuje regionální i do jisté míry i nadregionální vazby.

Železniční doprava v řešeném území v současné době ztratila svůj původní význam v důsledku známých ekonomických a organizačních změn (pokles objemů přepravy v ekonomice, přechod přepravy osob a zboží na silnici, organizační změny u ČD, regionalizace dopravní obslužnosti, malá kooperace železnice-silnice). Nicméně zůstává významnou součástí dopravní sítě s vysokým potenciálem a zatím s nedoceněným strategickým významem pro další rozvoj regionu.

Trať č. 161 Rakovník – Bečov n. Teplou má i jistý strategický význam, tvoří jediné vnitrostátní alternativní napojení železniční sítě Karlovarského kraje na ostatní národní železniční síť v případě přerušení celostátních tratí č. 140 Chomutov – Cheb a č. 170 Plzeň – Cheb. Zároveň tvoří o 3 km kratší spojení Karlovarska s Prahou (K. Vary – Praha 187/184 km).

V budoucnosti lze očekávat renesanci železnice, zejména v oblasti nákladní dopravy, doprava po železnici je ekologičtější, ekonomičtější, bezpečnější a méně energeticky nákladná než doprava silniční. V tomto směru je žádoucí plánované průmyslové zóny a další ekonomické aktivity situovat nejen do blízkosti nyní prosazovaných hlavních silničních komunikací (zejména rychlostní silnice R6), ale také do blízkosti stávající železniční sítě. Pokud jde o dopravu osobní, nelze očekávat výraznější zlepšení současného stavu bez radikální změny v organizaci veřejné dopravy, v její rychlosti, dostupnosti a ve zlepšení poskytovaných služeb.

Vzhledem k významu uvedených tratí a současné situaci v železniční dopravě nelze uvažovat o zásadnější optimalizaci jejich tras, zvýšení jejich parametrů či dokonce elektrifikaci, lze však uvažovat o úpravách, které by alespoň zvýšily nynější nejvyšší traťovou rychlost, bezpečnost dopravy a které by vedly také ke zlepšení dostupnosti železniční dopravy optimalizací polohy zastávek nebo zřízením zastávek nových.

Na rozvoj osobní železniční dopravy může mít pozitivní vliv racionalizace a optimalizace dopravní obslužnosti založená na vzájemné kooperaci veřejné silniční a železniční dopravy, dále zrychlení dopravy zlepšením parametrů dráhy a nasazením moderních a výkonných vozidel. Dále také odstranění negativních dopadů regionalizace dopravní obslužnosti v rámci krajů a vznik konkurenčního prostředí na železnici, zejména pak vstup dalších dopravců. Pozornost je třeba věnovat zvýšení kultury cestování a úrovni poskytovaných služeb (existence čekáren, sociálního zařízení, informačních systémů).

Významnou roli může sehrát i cestovní ruch, cestování železnicí může být nejen vhodnou alternativou pro dopravu turistů k turistickým cílům a mezi nimi, ale i zajímavou atraktivitou v případě kombinace s nostalgickým provozem (např. sezónní turistické parní či historické motorové vlaky mezi turistickými cíly regionu), k využití se nabízí i cenné

historické zázemí železniční stanice v Bečově nad Teplou (historické objekty a zařízení - remíza, točna, budova stanice – zřízení expozice, muzea).

Případné zastavení dopravy a rušení regionálních tratí v zájmovém území je třeba posuzovat v širších souvislostech, železniční síť by měla být zachována ve stávajícím rozsahu.

12.5.2 Návrh optimalizace železničních zastávek

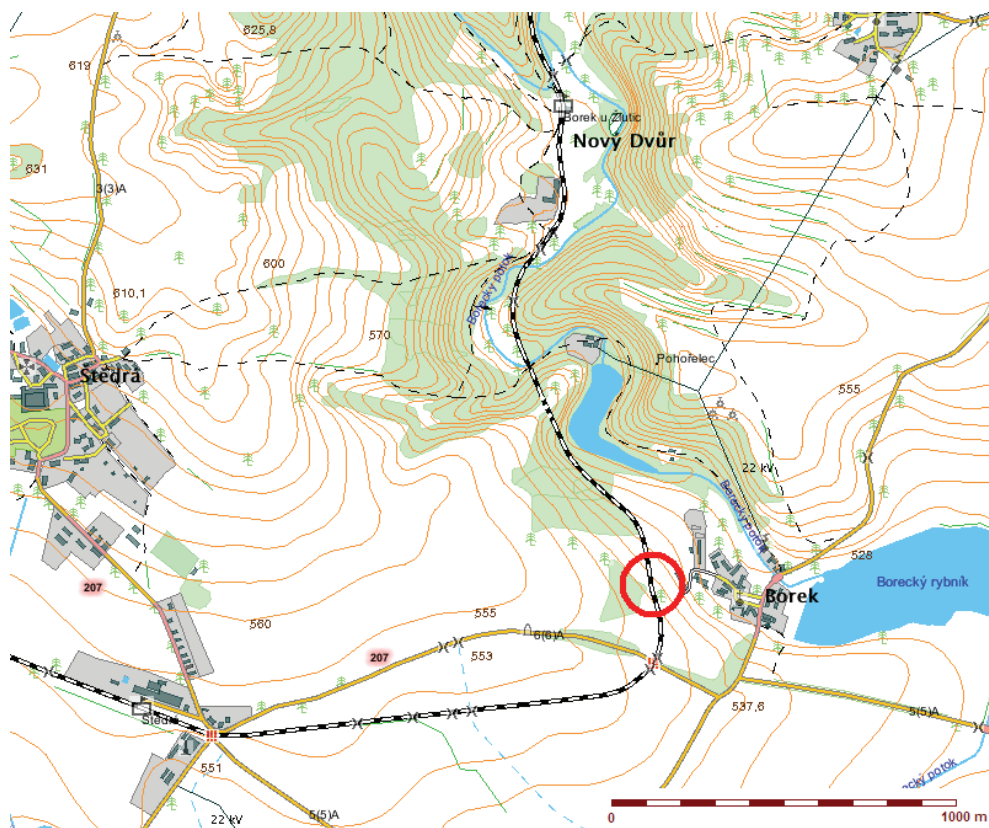
S ohledem na historický vývoj a stavebně technické možnosti dráhy jsou železniční tratě často vedeny mimo zastavěná území sídel, takže většina železničních stanic a zastávek leží relativně daleko od obytných center, což je velkou nevýhodou vůči silniční autobusové dopravě. V některých případech by bylo možné optimalizováním těchto zastávek, tj. jejich přesunem do výhodnějších poloh, tuto nevýhodu eliminovat, případně by bylo možné zřízením nových zastávek umožnit obsluhu i těch sídel, která zatím služeb železnice nevyužívají. Z výše uvedených tratí lze o těchto úpravách uvažovat u trati č. 161 Rakovník – Bečov n. Teplou.

Dnes jsou tyto zastávky vesměs provozovány v režimu tzv. „zastávky na znamení“, jejich zřízením nemusí proto dojít k výraznějšímu zpomalení vlaků.

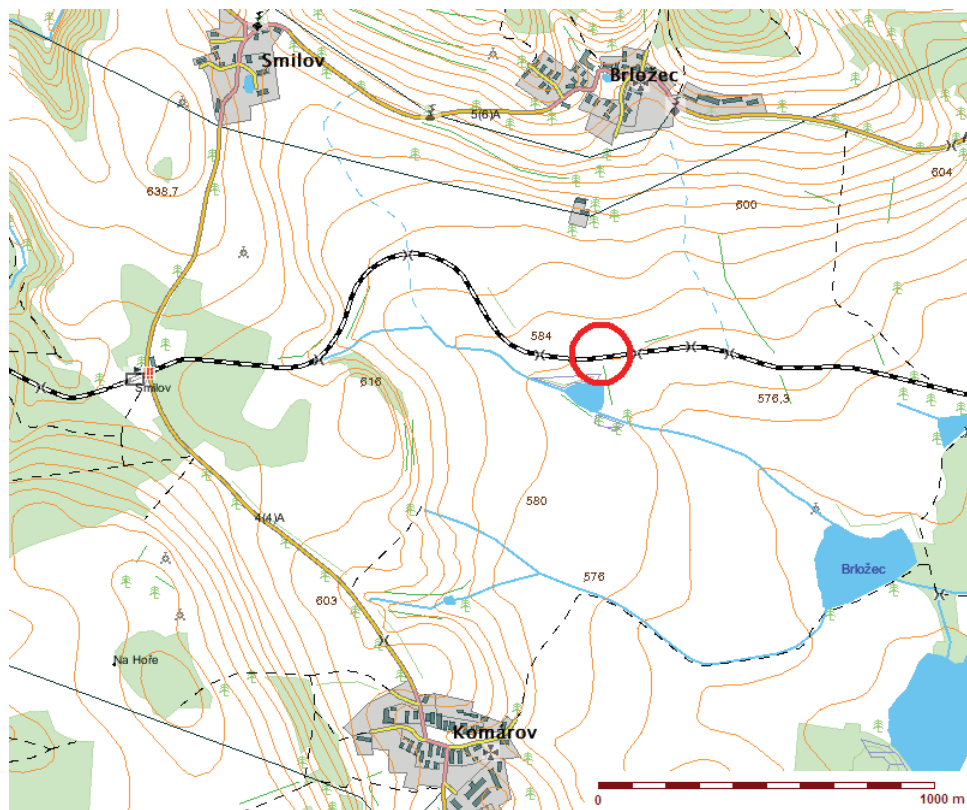
Je třeba důkladně zvážit efektivnost případných změn a jejich vliv na přilákání nových cestujících a zkvalitnění dopravní obslužnosti řešeného území.

Pro výše uvedené řešení lze navrhnout tato místa na trati č. 161 Rakovník – Bečov nad Teplou:

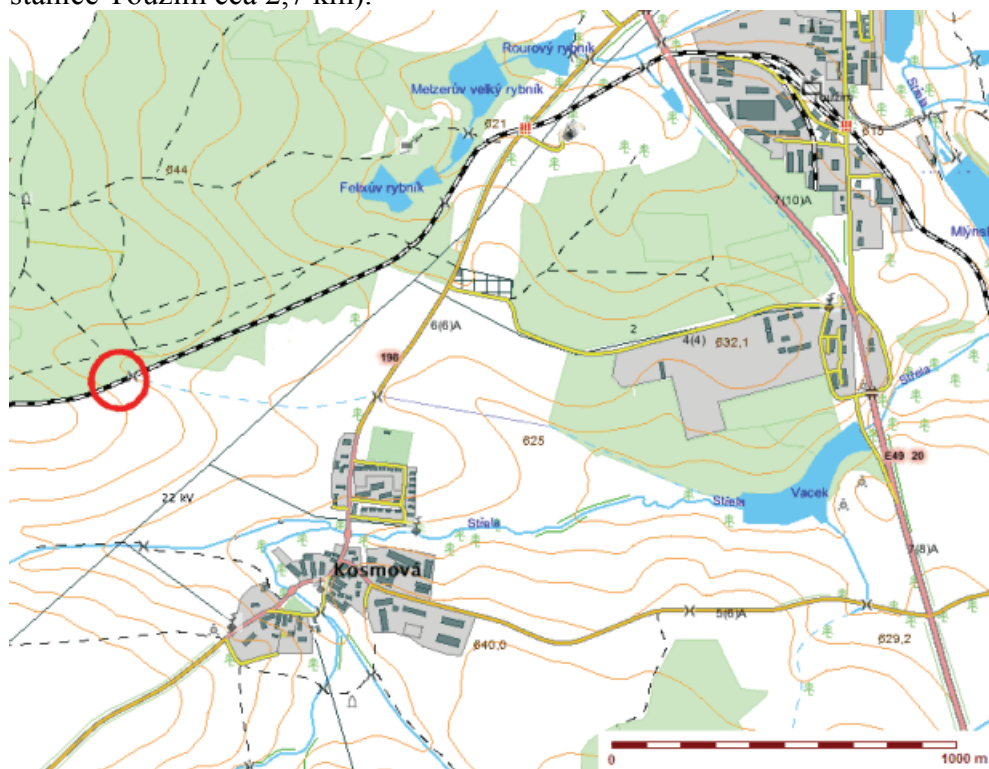
1. Borek – zřízení nové zastávky mezi zast. Borek a stanicí Štědrá v blízkosti Borku (část obce Pšov), přibližně v traťovém km cca 57,3, asi 300 m od centra sídla (nyní nejbližší stanice Štědrá cca 2 km), přiblíží žel. dopravu i obci Pšov. V případě realizace by byla zrušena stávající zastávka Borek u Žlutic.

2. Brložec – zřízení nové zastávky mezi stanicí Štědrá a Smilov v blízkosti Brložce (část obce Štědrá), přibližně v traťovém km 62,8, asi 800 m od centra sídla (nyní nejbližší zast. Smilov cca 2,2 km). Nutno posoudit docházkovou vzdálenost a s tím související využitelnost.

3. Kosmová – zřízení nové zastávky mezi stanicí Toužim a zastávkou Poseč v blízkosti Kosmové (část města Toužim), v traťovém km 73,4 asi 900 m od centra sídla (nyní nejbližší stanice Toužim cca 2,7 km).

13 Technické vybavení území

V rámci přípravných prací (08/2007) byla provedena analýza stavu a problémů týkajících se technické infrastruktury v řešeném území. Návrhová etapa se zaměřuje na vybrané problémy, které byly určeny k řešení po vyhodnocení přípravných prací zadavatelem. Pro toto téma bylo jako hlavní úkol stanoveno:

„Vytipovat priority pro uvažovaná opatření v oblasti zásobování vodou a čištění odpadních vod a stanovit doporučený časový harmonogram jejich provádění“. Ostatní témata jsou uvedena jen v přehledu.

Poznámka:

K danému tématu je zpracován výkres č.3 Výkres dopravní a technické infrastruktury

13.1 Zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod

13.1.1 Základní informace

Vodohospodářské sdružení obcí západních Čech

Sdružení je dobrovolným svazkem obcí, vytvořený za účelem jednotné správy a řízení obecních vodovodů a kanalizací a dalších společných částí z majetku obcí, které slouží výrobě a rozvodu vody, k odvodu a likvidaci odpadních vod.

Sdružení, jako vlastník infrastrukturního majetku obcí a řídící akcionář a.s. Vodovody a kanalizace Karlovy Vary, má s touto provozní společností uzavřenu nájemní smlouvu na pronájem tohoto zařízení. VaK KV a sdružení obcí tak úzce spolupracují na zajištění jak kvalitní péče o vodárenská a kanalizační zařízení, tak jejich rozvoj. Sdružení obcí rozhoduje o ceně vodného a stočného a o investičních plánech, které zajišťuje VaK KV.

Sídlo Sdružení a VaK Karlovy Vary: Studentská 328/64, 360 07 Karlovy Vary

Skupinový vodovod Žlutice

Skupinový vodovod Žlutice (SVŽ) zásobuje jihovýchodní část Karlovarského kraje a v řešeném území hraje nejvýznamnější roli z hlediska zásobování pitnou vodou. Tento vodovod dodává kromě Žluticka pitnou vodu i do obcí v Plzeňském, Ústeckém a Středočeském kraji.

Hlavním zdrojem vody pro skupinový vodovod Žlutice (SVŽ) je úpravna vody Žlutice (výkon $Q_{\min}=190$ l/s) s odběrem surové vody z vodárenské nádrže Žlutice.

Pásma hygienické ochrany

Ochrana jednotlivých vodních zdrojů je zajištěna stanovením jejich ochranných pásem. V převážné části území má většina zdrojů PHO stanovena.

Uvádíme ochranná pásma významných zdrojů, která zasahují do řešeného území:

- ochranné pásmo vodního zdroje vodárenské nádrže Střela
- ochranné pásmo vodního zdroje vodárenské nádrže Podhora

13.1.2 Zásobování pitnou vodou

Celá řešená oblast je v zásobování pitnou vodou na velmi dobré úrovni. Hlavním zdrojem vody je skupinový vodovod Žlutice (SVŽ) s výkonnou úpravnou vody (v plánu je modernizace úpravny vody) a s odběrem surové vody z vodárenské nádrže Žlutice, doplněný

podzemními zdroji. Problémem jsou rozptýlené části obcí, kde dodržení kvality je velmi náročné s ohledem na nízký počet obyvatel. V části řešeného území, mimo oblast zásobovanou ze SVŽ, není vždy uspokojivá kvalita surové vody.

Dostatečná kapacita současných zdrojů pitné vody v řešeném území a stagnující či spíše klesající potřeby vody nevyvolávají významné požadavky na vyhledávání dalších zdrojů podzemní vody ani není reálné uvažovat o výstavbě dalších povrchových zdrojů. Stávající zdroje zpravidla nejsou využívány na hranici své kapacity a současnou situaci je možné považovat za stabilizovanou. Je nutno zajistit rozvoj a rekonstrukce existujících dopravních systémů tak, aby bylo možné současné úpravárenské kapacity více využívat a snížit ztráty vody. Charakteristickým všeobecným znakem současného zásobování pitnou vodou je již několikaletý nárůst cen a pokles odběrů pitné vody na všech vodovodech, kde se za vodu platí. Předpokládá se, že tento trend již dosáhl svého minima, měl by následovat setrvalý stav a po něm i mírný nárůst potřeby.

Uvedené skutečnosti mají i druhou stránku. Všechny velké vodní zdroje a většina malých mají nyní značné kapacitní rezervy, které umožňují pokrýt další nové odběry.

Stoupající cena vody vyvolává tlak na zvýšení její kvality, zabezpečení dodávky a snižování provozních nákladů. To u malých podzemních zdrojů nebo nekvalitních zdrojů s úpravami nelze zajistit. Dá se očekávat, že bude snaha tyto zdroje vyřadit a obce připojit na SVŽ. Je však nutné řešit úpravu vody ve smyslu nových parametrů novelizace vyhlášky MZ č.376/2001 Sb. o jakosti dodávané pitné vody.

Ve výhledu se předpokládá rozšíření počtu obcí připojených na skupinový vodovod Žlutice, a s vyřazením některých lokálních zdrojů, které svými parametry nedosahují požadovaných hodnot. Řada takovýchto projektů je již zahrnuta v plánech na příští léta. U lokálních zdrojů pitné vody vzdálenějších obcí, které mají nedostatečnou vydatnost, bude volba mezi posílením místních zdrojů nebo připojením na SVŽ záležitostí technicko-ekonomického posouzení návratnosti investic.

V řešeném území nejsou regionálně významné přivaděče vody pro potřeby průmyslu. Pro případné rozvojové zóny lze zajistit napojení na stávající systémy dodávky pitné vody. Předpokládané rozšíření skupinového vodovodu Žlutice a napojení jednotlivých obcí na veřejný vodovod je znázorněno v grafické příloze. Potřebné informace jsou sumarizovány v tabulkách č.1 a č.2.

13.1.3 Časový plán výstavby nových objektů a rekonstrukcí - priority:

Do roku 2010:

- zabezpečení jakosti vody ve zdrojích, jejichž současný stav může ohrozit zdravotní stav obyvatelstva (jakost pitné vody) ... do roku 2010; tyto akce lze pokládat za **prioritní**
- nové stavby, případně náhrada staveb, jejichž technický stav ohrožuje provoz systému ... do roku 2010; tyto akce lze pokládat za **prioritní**

Období 2010 – 2015:

- rekonstrukce vodovodních sítí a objektů ... průběžně dle technického stavu
- výstavba nových vodovodů v rozvojových oblastech ... do roku 2012
- výstavba nových vodovodů v dnes nezasobovaných obcích a doporučených k výstavbě v „Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací“ ... do roku 2015

Výhled po roce 2015:

- realizace vodárenských zařízení vedoucí ke zvýšení technické úrovně současného provozu ... po roce 2015

(viz tabulky 1 a 2)

13.1.4 Odkanalizování a čištění odpadních vod

Rozsah kanalizace, pokud se týká počtu připojených obyvatel, je v řešeném území nižší než u vodovodu. Rovněž tak počet obcí s kanalizací a čistírnou odpadních vod (ČOV) je menší oproti obcím s veřejnou vodovodní sítí, a to vlivem rozptýlené zástavby.

Na ČOV je v řešeném území napojena početnější část obyvatel, a to zejména ve větších obcích. Společně s ČOV jsou v těchto místech vybudované částečné či kompletní kanalizační systémy. Pouze ojediněle se jedná o sítě jednotné kanalizace, zajišťující odvádění nejen splaškových vod, ale i dešťových odpadních vod.

Řada stávajících zařízení však již svými parametry nevyhovuje současným požadavkům. Týká se to především šterbinových nádrží a septiků v menších obcích, kde bude třeba uvažovat s jejich nahrazením moderními biologickými ČOV. Rovněž tak je třeba počítat s doplněním kanalizační sítě o nové stoky, a u neodkanalizovaných nenapojených objektů nahradit nevyhovující septiky bezodtokovými jímkami s pravidelným vyvážení na ČOV.

Pro případné rozvojové zóny bude třeba zajistit odpovídající způsob čištění odpadních vod a nakládání s dešťovými vodami. Bude nutno individuálně posoudit produkci odpadních vod, jejich druh a stanovit kapacitu kanalizačních stok, resp. ČOV podle konkrétních údajů. Předem bude nutno stanovit podmínky, za jakých budou splaškové či dešťové odpadní vody z těchto areálů vypouštěny do veřejné kanalizace (předčištění nebo uzavřený cyklus s vlastní ČOV apod.) nebo do recipientu (retenční nádrže na dešťovou vodu, případně vsakování).

Nové kanalizační sítě budou realizovány jako oddílné, dešťové vody budou zaústovány do recipientů či vsakovány, splaškové odpadní vody budou odváděny kanalizační sítí na ČOV.

Předpokládané řešení spojené s rozvojem odkanalizování a čištění odpadních vod jednotlivých obcí je znázorněno ve výkresové části, potřebné informace jsou sumarizovány v tabulkách č.1 a č.3.

Časový plán výstavby nových objektů a rekonstrukcí

Do roku 2010:

- realizace probíhajících nebo připravených akcí ... do roku 2010; tyto akce lze pokládat za **prioritní**

Období 2010 – 2015:

- výstavba nových kanalizací a ČOV, nacházejících se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a v ekologicky citlivém území...do roku 2012; tyto akce lze pokládat rovněž za **prioritní**

Tabulka č. 1: Stav a záměry v oblasti zásobování vodou a odkanalizování obcí:

Obec (místní část)	stávající místní vodovod	stávající skup. vodovod	výhled místní vodovod	výhled skup. vodovod	úpravná vody	stávající místní kanal.	stávající místní ČOV	výhled kanal.	výhled ČOV
Bečov nad Teplou	x			po 2015		x	x		
Beranovka	x			po 2015					
Beroun	x								
Bezděkov			x						
Beranov			x	po 2015					
Bochov	x	x				x	x		
Bošov			x	2010 – 15					2010 – 15
Brložec		x							
Brť		x							
Budov			x	po 2015					
Český Chloumek	x			po 2015					
Čichalov	x			po 2015					
Dlouhá Lomnice	x			do 2010		x	septik		do 2010
Domašín	x								
Horní Tašovice			x	do 2010					
Chodov				po 2015		x	septik		2010 – 15
Chylice	x			po 2015					
Chyšě	x	x				x	biotop	x	2010 – 15
Kladruby			x	po 2015		x	septik		
Klášter	x			do 2010		x	x		do 2010
Knínice			x	po 2015					
Kobylé	x			po 2015					
Kojšovice	x			po 2015					
Komárov	x	x							
Kosmová	x					x	x		
Kostrčany	x					x	nefunkční		2010 – 15
Kozlov	x			po 2015		x	septik		
Krásné Údolí	x	x				x	x		
Lažany	x	x							
Luka			x	po 2015					
Měchov			x	2010 – 15					
Močidlec	x			po 2015		x	x		3.stupeň
Mostec	x	x							
Mrázov	x			2010 – 15					
Nahořelice	x								

Obec (místní část)	stávající místní vodovod	stávající skup. vodovod	výhled místní vodovod	výhled skup. vodovod	úpravná vody	stávající místní kanal.	stávající místní ČOV	výhled kanal.	výhled ČOV
Nežichov	x								
Novosedly	x					x	stěrb. n.		3.stupeň
Odolenovice	x			po 2015					
Otročin	x	x						2010 – 15	2010 – 15
Pěkovice	x			do 2010					
Polikno	x	x							
Polom			x	2010 – 15					
Poseč			x	po 2015					
Poutnov	x					x	septik		
Prachomety			x						
Prohoř		x							
Protivec	x	x							
Přílezy	x			po 2015					
Pšov	x			po 2015		x	stěrb. n.		3.stupeň
Radyně	x	x							
Rankovice			x	po 2015		x	septik		
Ratiboř	x			2010 – 15					
Sedlo		x							
Služetín	x					x	septik		3.stupeň
Sovolusky	x			po 2015					
Stružná	x			do 2010		x	x		
Štědrá	x	x				x	stěrb. n.	2010 – 15	3.stupeň
Toužim	x	x				x	x		
Teplá	x	x			x	x	x		
Třebouň	x	x							
Údrč	x	x							2010 – 15
Útvina	x	x				x	x		
Valeč	x							2010 – 15	2010 – 15
Velký Hlavákov	x								
Verušice	x	x							
Verušičky	x			po 2015		x	x		
Veselov			x	2010 – 15					
Vrbice	x			2010 – 15		x	septik		3.stupeň
Zbraslav	x	x							
Žalmanov	x			2010 – 15		x	septik		přeč. do Stružné
Žlutice	x	x			x	x	x		

Tabulka č. 2: Investiční akce - zásobování pitnou vodou:

(Tučně jsou zvýrazněny prioritní akce.)

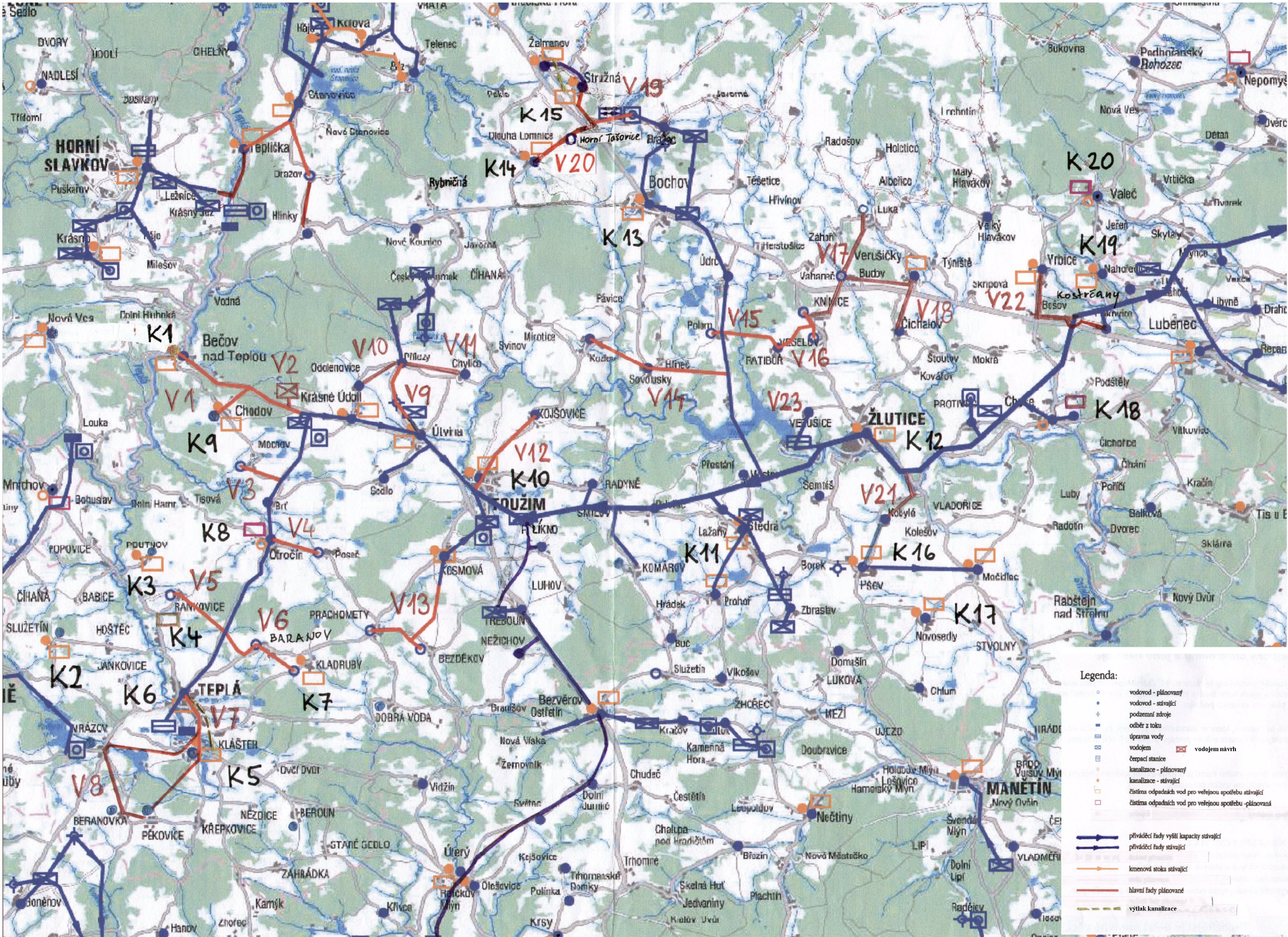
č.	Akce	Popis
V1	Vodovod Krásné Údolí - Chodov, Bečov nad Teplou	Připojení Bečova nad Teplou a Chodova na SV Žlutice
V2	Vodojem Krásné Údolí	Nový vodojem v rámci vodovodu do Bečova
V3	Vodovod SVŽ - Měchov	Připojení Měchova na SV Žlutice, realizace MV
V4	Vodovod Otročin - Poseč	Připojení Poseče na SV Žlutice, realizace MV
V5	Vodovod SVŽ - Rankovice	Připojení Rankovic na SV Žlutice, realizace MV
V6	Vodovod SVŽ - Baranov - Kladruby	Připojení Beranova a Kladrub na SV Žlutice, realizace MV
V7	Vodovod Teplá – Klášter - Pěkovice	Připojení Kláštera na SV Žlutice
V8	Vodovod Teplá - Mrázov - Beranovka - Pěkovice	Připojení Mrázova, Beranovky a Pěkovic na SV Žlutice, s výhledem propojení na SV Tachov
V9	Vodovod Útvina - Přílezy	Připojení vodovodu Český Chloumek na SV Žlutice
V10	Vodovod Přílezy - Odolenovice	Připojení Odolenovic na SV Žlutice
V11	Vodovod Přílezy - Chylice	Připojení Chylic na SV Žlutice
V12	Vodovod Toužim - Kojšovice	Připojení Kojšovic na SV Žlutice
V13	Vodovod Kosmová - Bezděkov, Prachomety	Připojení Bezděkova a Prachomet na vodovod, realizace MV
V14	Vodovod SVŽ - Sovolusky - Kozlov	Připojení Sovolusk a Kozlova na SV Žlutice
V15	Vodovod Polom - Ratiboř	Připojení Polomu a Ratiboře na SV Žlutice, realizace MV v Polomu
V16	Vodovod Ratiboř - Knínice, Veselov	Připojení Knínic a Veselova na SV Žlutice, realizace MV
V17	Vodovod Ratiboř - Budov – Luka	Připojení Budova a Luk na SV Žlutice, realizace MV, s výhledem na zásobování VVP
V18	Vodovod Budov - Verušičky, Čichalov	Připojení Verušiček a Čichalov na SV Žlutice
V19	Vodovod Bražec - Horní Tašovice - Stružná - Žalmanov	Připojení Stružné, Horních Tašovic a Žalmanova na SV Žlutice, realizace MV v H. Tašovicích
V20	H.Tašovice - Dlouhá Lomnice	Připojení Dlouhé Lomnice na SV Žlutice
V21	Vodovod SVŽ - Kobylé	Připojení Kobylé a Pšova na SV Žlutice
V22	Vodovod SVŽ - Bošov - Vrbice	Připojení Bošova a Vrbic na vodovod, realizace MV v Bošově
V23	Žlutice - modernizace ÚV	Modernizace stávající úpravny vody, kalová koncovka

Tabulka č. 3: Investiční akce - odkanalizování a čištění odpadních vod:

(Tučně jsou zvýrazněny prioritní akce.)

č.	Akce	Popis
K1	Kanalizace Bečov	Rozšíření stávající kanalizační sítě
K2	ČOV Služetín	Nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K3	ČOV Poutnov	Nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K4	ČOV Rankovice	Nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K5	ČS Klášter a výtlač Klášter - Teplá	ČOV v Klášteře se nahradí čerpací stanicí s výtlačem do kanalizace v Teplé
K6	Kanalizace a ČOV Teplá	Rekonstrukce a doplnění stávající kanalizace, modernizace stávající ČOV
K7	ČOV Kladruby	Nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K8	Kanalizace a ČOV Otročin	Výstavba místní kanalizace a ČOV
K9	ČOV Chodov	Nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K10	Kanalizace a ČOV Toužim	Rekonstrukce a doplnění stávající kanalizace, modernizace stávající ČOV
K11	ČOV Štědrá	Nahrazení čištění ve šterbinové nádrži novou ČOV
K12	ČOV Žlutice	Modernizace stávající ČOV
K13	ČOV Bochov	Modernizace stávající ČOV
K14	Kanalizace a ČOV Dlouhá Lomnice	Rozšíření stávající kanalizační sítě, nahrazení čištění v septiku novou ČOV
K15	Výtlač Žalmanov - Stružná	Septik v Žalmanově se nahradí čerpací stanicí s výtlačem do kanalizace ve Stružné
K16	ČOV Pšov	Nahrazení čištění ve šterbinové nádrži novou ČOV
K17	Kanalizace a ČOV Novosedly	Rozšíření stávající kanalizační sítě, nahrazení čištění ve šterbinové nádrži novou ČOV
K18	Kanalizace a ČOV Chyše	Rozšíření stávající kanalizační sítě, nahrazení čištění v biotopu novou ČOV
K19	ČOV Kostrčany	Zprovoznění stávající ČOV
K20	Kanalizace a ČOV Valeč	Výstavba místní kanalizace a ČOV

Schéma zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod

- výstavba ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem menším než 2 000 obyvatel, které mají vybudovanou kanalizační síť ... do roku 2014
- rekonstrukce kanalizačních sítí a objektů ... průběžně dle technického stavu
- výstavba nových kanalizací a ČOV v obcích bez kanalizace a doporučených k výstavbě v „Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací“ ... do roku 2015

Výhled po roce 2015:

- výstavba či rekonstrukce kanalizačních zařízení vedoucí ke zvýšení technické úrovně současného provozu ... po roce 2015
- (viz tabulky 1 a 3)

13.1.5 Použité podklady

- Koncept ÚP VÚC Karlovarského kraje, UK-24, 6/2005
- Vypracování analýzy plánů rozvoje vodovodů a kanalizací v nadobecní části s vymezením souhrnných bilancí zdrojů a potřeb vody kraje, Hydroprojekt CZ a.s., 12/2006
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Karlovarského kraje, postupová zpráva pro 2. etapu, VRV a.s., 2/2004
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací - Karlovarského kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací - Mariánské Lázně
- Regionální plán implementace Směrnic EU v oblasti komunálních odpadních vod a zásobování pitnou vodou pro kraj Karlovy Vary, Vodohospodářský podnik Plzeň, 09/02
- Projekt pro fond Soudržnosti „Čistá Berounka“
- Projekt pro fond Soudržnosti „Čistá Ohře“
- Plán investic VSOZČ pro Karlovarský kraj
- Vodovod Polom - Veselov, DÚR, 3/2006
- Vodovod Ratiboř - Veselov, DÚR, 3/2006
- Údaje VaK Karlovy Vary, ing. Stehlík, pí Josefíková, provoz
- Údaje Vodohospodářského sdružení obcí západních Čech, ing. Vojta, ing. Bíba
- Vodohospodářské mapy 1:50 000
- základní mapy řešeného území 1:30 000, 1:50 000
- Údaje ČSÚ

13.2 Energetika

13.2.1 Zásobování elektrickou energií

Územím regionu prochází vedení 110 kV spojující distribuční uzly – Rozvodna Toužim – Rozvodna Drmoul (mimo region) V 1280. Základem elektroenergetické infrastruktury je napájecí transformovna a rozvodna Toužim 110/22 kV se sedmi vývody nadzemního vedení 22 kV. Do jednotlivých obcí je elektrická energie zajištěna distribučním vedením VN 22 a 10 kV se systémem trafostanic.

V řešeném území se vyskytuje záměr nadregionálního významu vedení 400 kV Verněřov-Vítkov-Pomezí a Vítkov-Přeštice. Průběh tras byl upraven v řešeném území po připomínkách tak, aby byl omezen negativní dopad na krajinné a památkové hodnoty (např. průchod krajinnou památkovou zónou Valečsko). Oba záměry jsou v Zásadách územního rozvoje Karlovarského kraje zařazeny mezi veřejně prospěšné stavby.

Celkově lze konstatovat, že zásobování elektrickou energií je vyhovující a může být posíleno, pokud bude v souvislosti s rozvojem regionu třeba.

13.2.2 Zásobování zemním plynem

Současný stav

A. Stávající vysokotlaké a středotlaké plynovody

Studovaným územím procházejí jednak nadregionální vysokotlaké plynovody, které jsou zdroji zemního plynu pro místní vysokotlaké plynovody a dále místní vysokotlaké plynovody a přípojky, které neprocházejí do dalšího územního celku. Nadregionální plynovody DN 600 a DN 500 procházejí územím západně od města Teplá a navazují na výstupní řady z předávací stanice na tranzitním plynovodu u obce Sviňomazy v západočeském kraji. Z plynovodu DN 500 PN 40 byly realizovány přípojky pro zásobování odběratelů a sídelních lokalit v oblasti města Teplá.

Regionální vysokotlaký plynovod DN 150 PN 40 se napojuje na již zmíněný vysokotlaký plynovod DN 500 PN 40 Sviňomazy – Vřesová a je jím dopravován zemní plyn ve směru Útvina – Bochov s odbočkou do Toužimi.

Středotlaké plynovody jsou položeny pro zásobování plynofikovaných měst respektive městských částí. Významnější zásobovací středotlaké řady mezi sídelními lokalitami nebyly zatím položeny s výjimkou zásobování obce Krásné Údolí středotlakým plynovodem navazujícím na místní středotlakou síť v Útvině.

B. Plynofikovaná města a obce

Ve vymezeném území byly dosud plynofikovány tyto sídelní lokality:

Bochov v roce 2004

Toužim v roce 1997

Útvina v roce 1998

Bečov nad Teplou v roce 1998

Teplá v roce 1988

Krásné Údolí v roce 1999

Záměry plynofikace

A. Vysokotlaké plynovody, respektive středotlaké plynovody

Uvažuje se s výstavbou vysokotlakého plynovodu DN 100 PN 40 ve směru od Bochova k obci Andělská Hora, případně Stružná. Vzhledem k tomu, že byla ZČP a.s. zadaly aktualizaci Generelního řešení plynofikace města Karlovy Vary budou mít závěry z tohoto materiálu vliv na trasu resp. zakončení citovaného plynovodu. Půjde o předpokládané propojení středotlaké sítě v Karlových Varech - Olšových Vratech s předpokládaným středotlakým plynovodem vystupujícím z VTL–RS Andělská Hora (již mimo studované území) nebo Stružná. Vzhledem k ochranným pásmům jsou preferovány stavby i poměrně dlouhých středotlakých plynovodů, neboť při provozním přetlaku 300 kPa lze středotlakými plynovody dopravit dostatečné objemy zemního plynu.

Dále je zvažována výstavba vysokotlakého plynovodu v trase Dlouhá Ves – Žlutice – Chyše. Vzhledem k tomu, že jedná o poměrně dlouhý plynovod, bude zřejmě investor muset zpracovat podrobnou studii o předpokládaných odběrech a tyto předem potřebným způsobem dojednat s budoucími odběrateli. Výsledky studie se promítnou do trasy a dimenze plynovodu.

Dalším uvažovaným plynovodem je plynovod Toužim – Štědrá. I v tomto případě bude investor zvažovat ekonomiku provozu ve vztahu k předpokládaným odběrům, délce plynovodu a investičním nákladům k dimenzi a provoznímu tlaku.

Stavba těchto vysokotlakých plynovodů je zahrnuta ve veřejně prospěšných stavbách v Zásadách územního rozvoje Karlovarského kraje.

B. Plynofikace obcí a měst

V řešeném území se nalézá pouze jedno město, které není dosud plynofikováno, a to Žlutice, které včetně přidružených částí má 2 900 obyvatel. Plynofikace města by byla možná. Pro její realizaci bude rozhodující celková energetická koncepce města (je zde výtopna na biomasu). Dále potom v pokračování trasy tohoto plynovodu přichází v úvahu plynofikace obce Chyše, která včetně přidružených částí má cca 600 obyvatel.

Dále se rovněž v dlouhodobé perspektivě uvažováno s vybudováním vysokotlakého plynovodu z Toužimi k obci Štědrá, která včetně přidružených částí obce má cca 580 obyvatel. Za současného stavu, kdy řada přidružených částí k vyjmenovaným obcím má počty obyvatel v řádu desítek, je plynofikace obcí ležících podél tras plynovodů zmíněných v předchozím odstavci problematická.

Pokud dojde k oživení hospodářské činnosti v oblasti, může to mít vliv na rozšíření plynofikace mimo uvedená území.

Plynofikace na bázi propan – butanu

Vzhledem k řídkému osídlení a absenci významnějších průmyslových odběratelů není řešené území na rozdíl od jiných částí okresu Karlovy Vary výrazněji plynofikována potrubními plyny a to jak v předchozí etapě svítiplynem, tak i nyní zemním plynem. Z tohoto důvodu obyvatelé, s cílem zlepšení životních podmínek, se orientovali na používání zkapalněného propan-butanu dodávaného v tlakových lahvích o různých objemech, z nichž nejčastějšími jsou s obsahem 10 kg PB.

Použití propan-butanu se převážně orientuje na účely přípravy pokrmů a méně již na přípravu teplé užitkové vody. Pro účely vytápění, kdy se používá výhradně kapalný propan skladovaný v zásobnících u odběratele a dopravovaný dodavatelem v autocisternách je vzhledem k dostupnosti palivového dřeva resp. jiných pevných paliv rozšířeno sporadicky, pokud vůbec je tento způsob otopu v dané oblasti realizován.

Používání zkapalněných topných plynů se výhradně řídí poptávkou a tlakové lahve s náplní propan - butanu lze na rozdíl od dřívějšího způsobu distribuce z centrálních skladů zakoupit téměř kdekoli, neexistují u tohoto způsobu použití paliv žádné prognostické údaje. Jediné, co lze očekávat je to, že v případě plošné plynofikace obce potrubním plynem většina odběratelů PB přejde na zemní plyn, který je cenově výhodnější a přestavba sporáků z PB na zemní plyn spočívá pouze v přetřeskování a seřízení hořáků. Použití zemního plynu je ovšem vázáno na vybudování rozvodu v objektu, ale protože ekonomicky výhodnější použití zemního plynu skýtá další možnost, jako je vytápění či přípravu TUV, přechod na toto medium lze předpokládat.

V rámci sčítání obyvatelstva provedeného v roce 2001 byla sledována údaj, zda domácnosti používají plyn, a to bez rozlišení, o jaký druh plynu se jedná. U měst a obcí s plošnou plynofikací záměna druhů plynu nehrála významnější úlohu neboť, jak bylo již uvedeno u plošně plynofikovaných obcí na bázi potrubní dopravy, zůstane u odběru PB jen malý počet odběratelů, kteří nejsou schopni investovat do rozvodu zemního plynu ve svém objektu.

Podle grafického vyjádření podílu trvale obydlených bytů se zavedeným plynem je patrné, že dotazovaní nerozlišovali, o jaký druh plynu se jedná, takže kartogram, který byl na základě tohoto průzkumu vypracován, nemá potřebnou vypovídací hodnotu. Nicméně však ukazuje, že v některých obcích není ani užití PB v tlakových lahvích, které je investičně nenáročné, využíváno, a proto by i přivedení potrubního plynu do těchto míst nebylo zřejmě efektivní.

13.2.3 Produktovody

Řešeným územím prochází trasa podzemního produktovodu v majetku společnosti ČEPRO a.s. Do území vstupuje dálkovod jižně od obce Vrbice, prochází okrajem vojenského újezdu Doupov poblíž obcí Velký Hlavákov, Luka, Těšetice, Stržná, Lučiny, Dubina, Bor a končí severně od Karlových Varů ve skladovém areálu v katastru Hájek. Pro zajištění provozu dálkovodu je v souběhu s trasou potrubí vedena trasa sdělovacích a monitorovacích kabelů. V průběhu trasy potrubí jsou dále umístěny zařízení KAO (katodové ochrany potrubí).

14 Specifické území Vojenského újezdu Hradiště – Doupovské hory

Téměř celou plochu Doupovských hor zabírá největší vojenský újezd v České republice – Hradiště (33 161 ha), jenž své jméno získal podle nejvyššího vrcholu těchto hor.

Nezaměnitelný charakter krajiny, ve které údolí přecházejí do vysokých kopců a velké pláně pokrývá křovinná lesostep střídající se s lesním porostem, vtiskly horotvorné procesy již v třetihorách. Doupovské hory jsou totiž kráterem obrovské sopky – stratovulkánu o průměru 30 kilometrů. Na první pohled pustá krajina ale skrývá mnohá přírodní bohatství, pramení zde minerální vody, je zde světově významné naleziště hyalitů (skelný opál) a díky více než padesátileté existenci vojenského prostoru se zde setkáte i se vzácnou faunou a flórou. I proto se tato oblast právem řadí mezi 11 nejceněnějších a ekologicky nejhodnotnějších území střední Evropy.

Lidé se v tomto kraji začali ve větší míře usazovat už ve 12. století. Mezi hlavní způsoby obživy patřilo kromě lesnictví, které souviselo s odlesňováním rozsáhlých území, také dobytkářství a zemědělství. Proslulost získalo i zdejší včelařství a pěstování ovsa. Ve středověku vedly Doupovskem také dvě obchodní cesty do Německa. Městečko Doupov bylo centrem jednoho ze dvanácti panství rozkládajících se ve stejnojmenných horách, později se stalo dokonce správním střediskem doupovského okresu. Ve městě se například nacházelo reálné gymnázium s kolejí piaristů, průmyslová pokračovací škola, okresní soud, berní úřad a četnická stanice. Vybudování železnice přineslo Doupovsku spojení s vnitrozemím Čech. Provoz na trati byl zahájen 9. listopadu 1922 a mezi Vilémovem a Doupovem bylo sedm zastávek.

Až do roku 1945 zde převažovalo německé obyvatelstvo, které bylo po válce vysídleno. V roce 1949 československá vláda rozhodla o tom, že zde bude vytvořen jeden z vojenských výcvikových prostorů a jeho hranice byly vytyčeny o čtyři roky později. Doupovské hory se tak na dlouhou dobu skryly nepovolaným očím civilistů. Ve čtyřech etapách pak proběhla demolice více než 2600 domů, a to včetně cenných památek v 65 obcích a osadách.

Z dřívějšího okresního města zůstal dochován jen zbytek lipové aleje na náměstí, několik schodů vedoucích ke klášterní kapli, cypřiše na bývalém hřbitově, budova skladiště hospodářského družstva ze začátku 20. století na dávno zaniklém nádraží a hrobka Zedwitzů.

V zachovalé přírodě Doupovských hor se dodnes setkáte se vzácnými rostlinami, jako je koniklec otevřený, koniklec luční, hvozdík pyšný, upolín evropský, kosatec sibiřský, třemdava bílá, lilie zlatohlavá nebo vstavač mužský. Můžete zde potkat vzácnou užovku stromovou, užovku hladkou, zmiji obecnou, skokana ostronosého. Z ptací říše tu žije ohrožený čáp černý, tetřívka obecná, ostříž lesní, sýc rousný, luňák červený i hnědý, sokol stěhovavý nebo dřemlík tundrový.

Správa vojenského újezdu vykonává povinnosti obce v přeneseném smyslu, podle zákona č.222/1999 Sb. o zajištění obrany. Pro vojenské účely je toto území využíváno od r.1953. Původní sídelní struktura byla v území likvidována včetně cenného stavebního fondu (stavebních památek).

Pro zmíněné území byl zpracován územní plán vojenského újezdu Hradiště (VLS ČR, s.p. – Ing.arch. K. Typovský – 2004) v úrovni VÚC.

Z hlediska vnějších vazeb VÚ Hradiště se řešeného území Střela týkají tyto záležitosti:

- Vojenský újezd Hradiště je uzavřeným prostorem s vyloučením civilní dopravy
- dopravní přístup vojsk do vojenského újezdu je koordinován podle ÚP VÚ Hradiště 2004 po většině státních silnic a železnic, které do něho ústí
- na rychlostní čtyřpruhové silnici I/6 bude pohyb vojenské nekolové techniky vyloučen, pro vojenskou techniku se počítá s doprovodnou komunikací podél I/6
- železniční přístupy
 - železniční zastávka Vahaneč (po trati č.163 s dočasně zastaveným provozem - funguje od Protivce do Bochova jen jako vlečka) od jihu
- západně od Činova se nachází skládka odpadů, která v současné době funguje pro území s cca 80 000 obyvateli (včetně Karlových Varů), příjezd na skládku je z komunikace mezi Žalmanovem a Stružnou

Zpřístupněné prostory (vstup pouze přes den)

1. Jihovýchodní část újezdu ohraničená potokem Blšanka, cestou z kóty 655 směrem k vrchu Prokopy, stezkou po pravé straně od vrcholu Pilíř směrem na křižovatku Zelený kříž a cestou okolo vrchu Číhaná směrem na Podbořanský Rohozec.
2. Prostor kolem Albeřické Hůrky ohraničený silnicí Luka – Albeřice – Velký Hlavákov
3. Část újezdu vymezená silnicí Luka – Radošov – Javorná – okolo Bražce a dále pak okrajem lesa u Horního Mlýna a silnicí na obec Stružná
4. Během roku 2007 bude zpřístupněna plocha ohraničená cestou z Činova okolo Lučiny do Svatoboru a silnicí přes Dolní Lomnici do Kyselky. Detaily na stránkách VÚ Hradiště.

Zpřístupněné komunikace

- Luka – Albeřice – Velký Hlavákov
- Horní Tašovice – Bražec – Javorná – Radošov – Luka a odbočky z této komunikace do Těšetic a na Tiský vrch

Turistické trasy (vstup pouze přes den)

Cyklotrasy

- Z Valče se na horském kole můžete vydat buď na západ, přes Uhlířskou Chaloupku a vrch Prokopy, nebo na sever údolím kolem potoka. Obě stezky se scházejí pod Pilířem a vedou dál okolo vrchu Číhaná směrem na Podbořanský Rohozec.
- Trasa Luka – Albeřice – Velký Hlavákov je vhodná i pro silniční kola.
- Cyklotrasa Horní Tašovice – Bražec – Javorná – Radošov – Luka s možností
- odbočit do Těšetic a na Tiský vrch je vhodná i pro silniční kola.
- Během roku 2007 bude zpřístupněna cyklotrasa z Činova do Dubiny, která povede nejprve po silnici a poté po kamenité cestě, takže bude určena pro horská kola.
- Z Činova pojedete směrem k Lučinskému potoku, kde můžete odbočit do Lučiny nebo pokračovat dál podél potoka pod Hartmanovský vrch, přes Svatobor do Dubiny (detaily zpřístupnění na stránkách VÚ Hradiště).

Pěší trasy

- Z Valče buď na západ okolo vrchu Prokopy nebo na sever podle potoka k rozcestí pod Pilířem a dále okolo vrchu Číhaná směrem na Podbořanský Rohozec.

- Během roku 2007 bude zpřístupněna stezka z Dubiny po svahu hřebene až na vrchol Bučiny. Z Činova povede k Lučinskému potoku, kde lze odbočit do obce Lučina nebo pokračovat dál podél potoka pod Hartmanovský vrch, přes Svatobor až do Dubiny (detaily zpřístupnění na stránkách VÚ Hradiště).

Bezpečnostní opatření

- vstup a vjezd do zpřístupněných částí vojenského újezdu je povolen pouze ze směru od sídelního útvaru Bražec a obcí Luka, Těšetice a Valeč po účelových komunikacích
- navštěvující osoby jsou povinny uposlechnout pokynů a příkazů orgánů AČR MO a Policie ČR. Je zakázáno vybočovat a vstupovat mimo zpřístupněné územní plochy
- navštěvující osoby musí zachovávat základní pravidla bezpečnosti pobytu ve vojenském újezdu, zejména se nesmějí dotýkat nalezených neznámých předmětů a součástí vojenské výzbroje či techniky. O takovém nálezu ihned uvědomí Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště nebo Vojenské zařízení 1534 Radošov, případně nejbližší policejní stanici
- na celém zpřístupněném území vojenského újezdu platí trvalý zákaz vjezdu vozidel na lesní cesty a do lesních prostorů, volného rozdělování ohně, pobyt ve vojenském újezdu po setmění (mimo sídelního útvaru Bražec) a zákaz táboření a stanování
- návštěvníci jsou povinni dodržovat zásady ochrany přírody a krajiny podle platných právních norem
- veřejnosti dále nezpřístupněné části vojenského újezdu jsou označeny výstražnými tabulemi, které zakazují vjezd a vstup na toto území. V zájmu osobní bezpečnosti je bezpodmínečně nutné tyto zákazy respektovat. Případné porušení bude řešeno podle zákona č.200/1990 Sb., o přestupcích.
- tímto rozhodnutím se nemění hranice Vojenského újezdu Hradiště. Zpřístupněný prostor zůstává nadále jeho součástí. Výkon státní správy zde provádí Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště ve smyslu zákona č.222/1999 Sb., zajišťování obrany ČR. Hospodářské využití půdy a lesů je svěřeno Vojenským lesům a statkům ČR, s.p., divize Karlovy Vary.
- Vojenská správa si vyhrazuje právo v případě potřeby uzavřít zpřístupněný prostor vojenského újezdu Hradiště bez udání důvodu a obnovit vstup na základě povolení.

Zpřístupněné prostory a cyklistické trasy ve VÚ jsou promítnuty do výkresu č.5.

Zajímavosti a památky

Kostel Nanebevzetí Panny Marie (Svatobor)

Původní kostel zde stál již ve 14. století, ale současná stavba byla postavena v první polovině 18. století.

Skalky skřítků (Svatobor)

Na ploše 8,5 ha se v prudkém svahu se skalními výchozy nacházejí pseudokrasové dutiny vytvořené ve vulkanické brekcii.

Bučina

Pod vrcholem 582 metrů vysokého kopce Bučina stojí kamenná rozhledna.

Kostel s farou a barokním domem (Lochotín)

Z celé obce, kde ještě po 2. světové válce žilo 400 lidí, se dochovalo 10 domů. V poslední době se podařilo kvůli filmovému natáčení částečně opravit zdejší kostel s farou. Obec se nachází v oblasti, kam je vstup dovolen pouze s povolením újezdního úřadu.

Zřícenina hradu Klejnštejn

Nachází se na ostrohu vyběhající z severního svahu Humnického vrchu nad obcí Ktovina. První písemná zmínka o něm pochází z roku 1435. Dnes hrad připomínají spíše terénní

nerovnosti. Památka se nachází v oblasti, kam je vstup dovolen pouze s povolením újezdního úřadu.

Rodinná hrobka Zedwitzů (Doupov)

Hrobka s budovou bývalého nádražního skladu jsou posledními hmatatelnými stavebními památkami po městě Doupov. Hrobka se nachází v oblasti, kam je vstup dovolen pouze s povolením újezdního úřadu.

Žebletínská kyselka

V budově bývalé hájovny v Žebletíně se nachází „Pramen Československé lidové armády“. Armádou udržované zřídlo se nachází v oblasti, kam je vstup dovolen pouze s povolením újezdního úřadu.

**Zdroje:*

AReport (14deník MOČR), VU Hradiště

Koncept ÚP VÚC Karlovarského kraje

15 Školství, kultura a vztah lidí k regionu

15.1 Školství

Otázky školství úzce souvisí s otázkou stabilizace obyvatel. Děti, které absolvují základní školu či střední školu v místě bydliště či v regionu, naváží zde často vazby na celý život. Je větší šance, že se z regionu neodstěhují.

Podmínkou, aby rodiče přednostně dali dítě do místní školy, je jednak dopravní dostupnost těchto zařízení a jednak jejich kvalita. Otázku dopravní dostupnosti lze řešit např. školními autobusy, svépomocí sousedů či jinými formami „komunální“ dopravy.

Kvalita místní školy závisí na materiálním i personálním zajištění škol, což je zejména u otázek personálních problém. Souvisí mimo jiné i s prestiží a finančním ohodnocením učitelů, se zajištěním jejich bydlení apod. Pokud jsou na venkovských školách dobří učitelé, mají vliv nejen na výchovu dětí, ale kladně ovlivní život celého regionu.

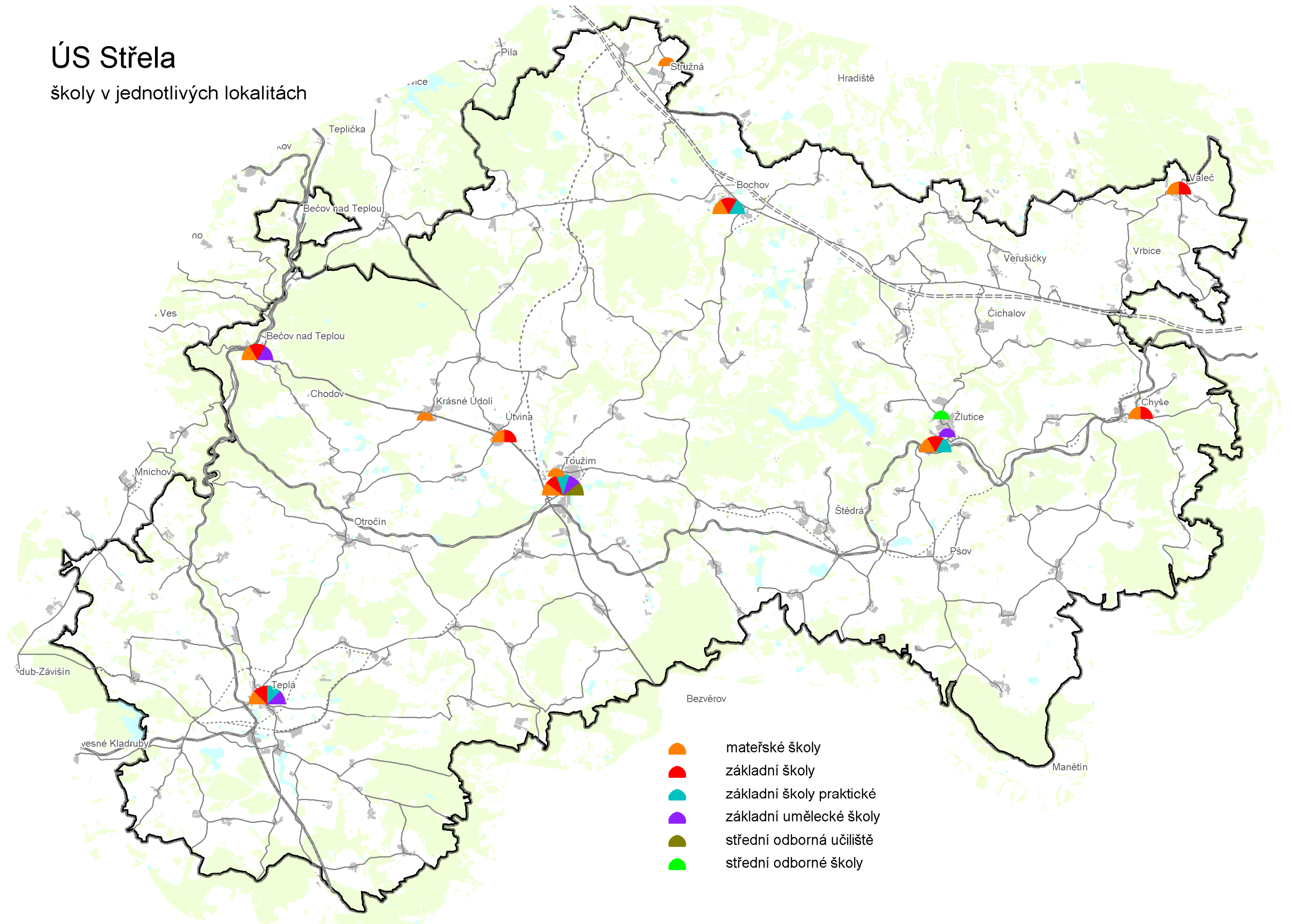
Kromě fungujícího základního školství jsou v regionu důležité i střední školy a učňovská střediska. U učňovských středisek bude podstatné zaměření na obory, které mají tradici, či možnost uplatnění v regionu (zpracování místních surovin, dále obory, kde se začíná projevovat nedostatek pracovních sil – zedníci, instalatéři, truhláři, obory související s cestovním ruchem, uměleckou výrobou....). V případě regionu Střela je žádoucí zachování Střední lesnické školy ve Žluticích a Středního odborného učiliště v Toužimi.

Na přiloženém kartogramu je přehled školských zařízení v regionu. Základní a mateřské školy lze pokládat za stabilizované. Je nezbytné stávající rozsah základních škol zachovat. Minimální „kvóty“ pro počty žáků u základních škol by měly být ve specifických oblastech jako je region Střela sníženy.

Zajímavý záměr je sledován MAS Vladař, kde připravují zřízení specifické školy, která by byla komunitním centrem oblasti v různých sférách společenského života a sociální výpomoci (péče o seniory, nezaměstnané a další sociálně ohrožené skupiny obyvatelstva).

ÚS Střela

školy v jednotlivých lokalitách

Přehled školských zařízení v regionu Střela

	název	typ školy	zřizovatel	obec	adresa
1	Mateřská škola Teplá, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Teplá	Školní 544
2	Základní škola Teplá, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Teplá	Školní 258
3	Základní škola praktická Teplá, příspěvková organizace	ZŠP	obec	Teplá	Fučíkova 270
4	Základní umělecká škola Teplá	ZUŠ	obec	Teplá	Školní 393
5	Základní škola a mateřská škola Bečov nad Teplou, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Bečov nad Teplou	Školní 152
6	Základní škola a mateřská škola Bečov nad Teplou, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Bečov nad Teplou	Školní 152
7	Mateřská škola Bochoř, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Bochoř	Zahradní 315
8	Základní škola Bochoř, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Bochoř	Okružní 367
9	Základní škola praktická Bochoř, okres Karlovy Vary	ZŠP	obec	Bochoř	Okružní 367
10	Základní škola a mateřská škola Chyšce, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Chyšce	Na Špičáku 292
11	Základní škola a mateřská škola Chyšce, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Chyšce	Na Špičáku 292
12	Mateřská škola Krásné Údolí, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Toužim	Krásné Údolí 77
13	Mateřská škola Stružná, okres Karlovy Vary	MŠ	obec	Stružná	Stružná 58
14	Mateřská škola Toužim	MŠ	obec	Toužim	Sídlíště 429
15	Základní škola Toužim, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Toužim	Plzeňská 395
16	Základní škola praktická a mateřská škola Toužim, příspěvková organizace	ZŠP	obec	Toužim	Plzeňská 395
17	Základní škola praktická a mateřská škola Toužim, příspěvková organizace	MŠ	obec	Toužim	Plzeňská 395
18	Základní umělecká škola Plzeňská 395, Toužim	ZUŠ	obec	Toužim	Plzeňská 395
19	Základní škola a mateřská škola Útvina, okres Karlovy Vary, př. organizace	MŠ	obec	Toužim	Útvina 153
20	Základní škola a mateřská škola Útvina, okres Karlovy Vary, př. organizace	ZŠ	obec	Útvina	Útvina 153
21	Základní škola a mateřská škola Valeč, okres Karlovy Vary, přisp. organizace	MŠ	obec	Valeč	Podbořanská 32
22	Základní škola a mateřská škola Valeč, okres Karlovy Vary, přisp. organizace	ZŠ	obec	Valeč	Podbořanská 32
23	Mateřská škola Žlutice	MŠ	obec	Žlutice	Poděbradova 396
24	Základní škola Žlutice, okres Karlovy Vary	ZŠ	obec	Žlutice	Poděbradova 307
25	Základní škola praktická Žlutice	ZŠP	kraj	Žlutice	Poděbradova 396
26	Základní umělecká škola Žlutice	ZUŠ	kraj	Žlutice	Velké náměstí 157
27	Základní umělecká škola Josefa Labitzkého Bečov nad Teplou	ZUŠ	kraj	Bečov nad Teplou	Školní 338
28	Střední lesnická škola Žlutice	SOŠ	kraj	Žlutice	Žižkov 345
29	Střední odborné učiliště Toužim	SOU	kraj	Toužim	Plzeňská 330

15.2 Přehled kulturních zařízení

V následujícím přehledu jsou pouze vybraná zařízení a akce.

Kulturní domy

- Kulturní dům Teplá
- Kulturní dům Toužim
- Kulturní dům Žlutice

Záměr sledovaný městem Toužimí (existuje i studie) - přestavba pivovaru na multifunkční společenské a kulturní centrum.

Kina

- Kino Mír Teplá
- Kino Žlutice – hraje cca 2x až 3x měsíčně

Knihovny

- Knihovna městská Bečov nad Teplou
- Knihovna městská Bochov
- Knihovna města Teplá
- Knihovna městská Toužim
- Knihovna městská Žlutice (společně s infocentrem, středisková knihovna pro obce Albeřice, Chýše, Novosedly, Protivec, Pšov, Štědrá, Valeč, Verušičky, Vrbice)

Muzea

- Muzeum Žlutice
- Muzeum historických motocyklů Bečov nad Teplou
- Muzeum Bochov

Další kulturní zařízení

- Galerie Žlutice – výstavy obrazů
- Sokolovna Toužim – koncertní sál
- Diskotéka – tančírna „Rybářská bašta“, Dlouhá Lomnice u Bochova

Významné kulturní akce

- Festival dechových hudeb ze základních uměleckých škol (Žlutice)
- Žlutické divadelní léto (3 dny po sobě, cca 5 divadelních souborů)
- Vladařské slavnosti (Žlutice)
- Slavnosti květů (Valeč)

Profily některých středisek kultury

Bečov

- Tradice lázeňských hudebníků – dnes v ní pokračuje místní LŠU

Teplá

- Duchovní činnost, badatelská a vědecká činnost, knihovna, výstavy

Žlutice

- Amatérské divadlo, sborový zpěv

Další

- Pozemkový spolek pro Bečovskou botanickou zahradu
- Základní organizace Českého svazu ochránců přírody BERKUT
- Občanská sdružení

Dobré školy a kulturní zařízení, čilý společenský či spolkový (i sportovní) život jednoznačně zlepšují vztah lidí k místu bydliště a regionu. Kromě místních akcí bylo by vhodné podporovat kulturní a společenské akce celoregionálního významu, které stmelují území více obcí. Velký význam by mělo i vydávání novin regionálního významu.

16 Koordinace aktivit, informovanost

Při zpracování řady dílčích témat v této studii se jako významný problém opakuje potřeba koordinace dílčích místních aktivit v různých sférách lidského života. Zejména ve sféře podnikání (cestovní ruch), kultura, sport, školství, doprava, práce místních samospráv i státní správy.

Subjekty podílející se na rozvoji (přehled o těchto subjektech, jejich činnosti a programech je obsažen v přípravných pracích pro územní studii Střela 08/2007):

- Místní akční skupina Náš Region
- Místní akční skupina Vladař
- Občanské sdružení Cesta z města
- Občanské sdružení Pod střechou
- Romské občanské iniciativy

V současné době se projevují mimo jiné tyto problémy:

- není jeden kalendář akcí,
- nejsou společné informační materiály,
- nejsou společné webové stránky nebo dostatek odkazů,
- politická reprezentace.

Co je třeba udělat:

- Zorganizovat (ne nutně časté) pravidelné setkávání zmíněných organizací
- Vytvořit e-mailovou konferenci pro informování uvnitř regionu
- Vytvořit společný kalendář akcí
- Vytvořit jedny hlavní internetové stránky pro informace o službách, akcích a místních specialitách (pro turisty i pro místní)
- Vytvořit regionální noviny

Jako koordinující subjekt by mohlo vystupovat některé z existujících občanských sdružení (Cesta z města?). Pro technické zabezpečení je třeba využít regionálního informačního centra v Toužimi. Při zřizování různých informačních „kanálů“ (např. i infocenter) je třeba vždy uvažovat fungování zařízení v delším čase a získat finanční prostředky nikoli jen na zřízení, ale i na další provoz.

Téma koordinace aktivit je řešeno i v rámci samostatné studie zpracované 12/2007 o.s. Cesta z města, proto je v rámci této studie omezeno na základní informaci.

17 Řešení připomínek vzešlých z projednávání

1. MěÚ Podbořany, odbor stavební úřad – úřad územního plánování

Územní studie Střela není v rozporu s územními plány obcí Nepomyšl, Vroutek, Lučenec, Blatno a s územní studií Podbořanský Rohozec.

2. Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu bez připomínek

3. Krajský úřad Karlovarského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství

- a) zpracovatelé ÚS Střela při zpracování studie brali v úvahu zájmy ochrany lesa a řídili se přitom ustanoveními zákona č.289/1995 Sb., o lesích
- b) územní studie Střela je specifickým podkladem, který se zabývá kromě územně plánovacích témat zejména problematikou strategického plánu:
 - tématu zemědělství byla věnována rozsáhlá kapitola v etapě přípravných prací, ve které byla zpracována následující témata:
 - Přírodní podmínky pro zemědělství
 - Půdní fond
 - Zemědělský půdní fond
 - Méně příznivé oblasti LFA
 - Ohrožení zemědělské půdy erozí
 - Odvodnění zemědělské půdy
 - Přírodní stanoviště na zemědělské půdě
 - Pozemkové úpravy - vyhodnocení stavu, nutnosti a zájmu
 - v návrhové etapě byla zpracována kapitola „Využití energie biomasy v regionu Střela“
 - ÚS nenavrhuje žádná řešení s přímými důsledky na zemědělský půdní fond
 - pokud se zde objevují např. navržené trasy nových komunikací, byly převzaty z jiných dokumentací či podkladů (např. ZÚR Karlovarského kraje), ve kterých jsou již z hlediska ochrany půdního fondu vyhodnoceny
- c) do textu byly doplněny údaje o ochranných pásmech zdrojů vody vodárenské nádrže Střela a vodárenské nádrže Podhora

4. České dráhy, a.s., Správa dopravní cesty Karlovy Vary

Uvedené připomínky a informace byly zapracovány do textu kapitoly „Železniční síť v řešeném území“ a „Návrh optimalizace železničních zastávek“. Navržená zastávka Kosmová byla posunuta do km 73,4 tak, aby byla mimo bažinatý terén.

5. Hospodářská a sociální rada Sokolovska

Řešení připomínek – viz bod 4.

18 Použitá literatura a další zdroje

Mezi nejvýznamnější zdroje informací patří:

- Koncept ÚP VÚC Karlovarského kraje, UK 24, 2005
- Rozvojový potenciál obcí Tepelské vrchoviny, REDI s.r.o., KARYA KV s.r.o., červen 2006
- Informační portál Krajského úřadu Karlovarského kraje

Další podklady jsou uvedeny přímo u příslušných kapitol.